

РІЧНИЙ ОГЛЯД

ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗА 2019 – 2020
НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Випуск 16

Запоріжжя
2020

Річний огляд Запорізького державного медичного університету за 2019 – 2020 навчальний рік.

За редакцією ректора університету професора Ю. М. Колесника.
Запоріжжя, 2020 р. 200 с.

Річний огляд подає інформацію про найбільш вагомі події в житті Запорізького державного медичного університету за навчальний рік. Інформація охоплює найістотніші показники, що характеризують освітньо-науковий рівень закладу: організацію освітнього процесу, підготовку науково-педагогічних працівників, видання сучасної наукової та навчально-методичної літератури, участь працівників університету в освітніх, наукових форумах і конференціях, спільну роботу з установами охорони здоров'я, функціонування Університетської клініки, Медичного фахового коледжу, стан виховної роботи та соціальної сфери, співпрацю із зарубіжними партнерами, розвиток матеріальної бази університету. Відображено розмаїття форм позанавчальної активності студентів університету – роботу студентського наукового товариства, студентського самоврядування, волонтерську діяльність, спортивні досягнення, творчу активність колективів художньої самодіяльності.

Огляд буде корисний викладачам та студентам, науковцям і лікарям-практикам, усім зацікавленим у розвитку медичної освіти та науки в Україні.

Рекомендовано до друку
Вченою радою Запорізького державного медичного університету
від 25.06.2020 р., протокол № 10

ІЗ ХРОНІКИ УНІВЕРСИТЕТУ

- 1903 рік – 13 липня відкрито Жіночі педагогічні курси. Директором призначений професор Ланге М.М.
- 1906 рік – 27 травня на базі Жіночих педагогічних курсів були відкриті Вищі жіночі педагогічні курси (ОВЖК), які давали освіту рівноцінну університетській. Директором ОВЖК залишився професор Ланге М.М.
- 1915 рік – На підставі Пропозиції Міністерства народної освіти від 25 серпня 1915 року №38671 у вересні 1915 року при ОВЖК відкрито хіміко-фармацевтичне відділення.
- 1919 рік – За розпорядженням Ради комісарів вищих навчальних закладів від 30 травня 1919 року Одеські вищі жіночі курси ввійшли до складу Новоросійського університету.
- 1920 рік – При фізико-математичному факультеті Новоросійського університету відкрито хіміко-фармацевтичне відділення.
- 1920 рік – У серпні Новоросійський університет реорганізовано, ряд факультетів і відділень перетворені у вищі навчальні заклади, зокрема було утворено медичний, фізико-математичний і хіміко-фармацевтичний інститути.
- 1921 рік – Із 28 вересня Одеський хіміко-фармацевтичний інститут існує самостійно.
- 1930 рік – Одеський хіміко-фармацевтичний інститут перейменовано в Одеський медико-аналітичний інститут.
- 1935 рік – До складу Одеського медико-аналітичного інституту ввійшов Київський фармацевтичний інститут (Постанова НКЗ УРСР від 23 серпня 1935 року, наказ по інституту № 63 від 4 жовтня 1935 року) і він перейменований в Одеський фармацевтичний інститут.
- 1959 рік – Одеський фармацевтичний інститут переведено в м. Запоріжжя (Постанова РМ УРСР від 25 липня 1959 року № 1076 і наказ МОЗ УРСР від 30 липня 1959 року № 455) і перейменовано в Запорізький фармацевтичний інститут.

- 1964 рік – При Запорізькому фармацевтичному інституті відкрито лікувальний факультет (Постанова РМ УРСР від 23 жовтня 1964 року № 1081 і наказ МОЗ УРСР від 27 жовтня 1964 року № 484).
- 1968 рік – Запорізький фармацевтичний інститут перейменовано в Запорізький медичний інститут (Постанова РМ СРСР № 61 від 29 січня 1968 року).
- 1994 рік – Постановою Кабінету Міністрів України № 820 від 12 грудня 1994 року Запорізький медичний інститут реорганізовано в Запорізький державний медичний університет із наданням IV рівня акредитації.
- 2004 рік – Університет був акредитований за IV рівнем (термін дії сертифіката – до 23.11.2009 року).
Отримані ліцензії на підготовку бакалаврів зі спеціальності „Лабораторна діагностика” та спеціалістів зі спеціальності „Технологія парфумерно-косметичних засобів”.
- 2006 рік – Університет акредитував підготовку спеціалістів за наявними спеціальностями та ліцензував усі види освітньої діяльності.
- 2007 рік – Університет ліцензував підготовку спеціалістів із напрямку 1101 «Медицина» зі спеціальності 7.110106 «Стоматологія» із ліцензійним обсягом 60 осіб.
- 2008 рік – Університет акредитував підготовку бакалаврів із напрямку 1101 «Медицина» зі спеціальності 6.110100 «Лабораторна діагностика» із ліцензійним обсягом 40 осіб.
- 2009 рік – Університет повторно акредитований за IV рівнем, акредитована спеціальність «Технологія парфумерно-косметичних засобів», ліцензована магістратура (10 місць) із цієї спеціальності, повторно ліцензована підготовка громадян України до вступу у ВМ(Ф)НЗ та підготовка офіцерів запасу.
- 2010 рік – Акредитована магістратура зі спеціальності «Технологія парфумерно-косметичних засобів», ліцензована освітня діяльність із підвищення кваліфікації, спеціалізації та стажування з напрямів «Медицина» та «Фармація» зі збільшенням ліцензійного обсягу до 2500 осіб.

- 2011 рік – Університет акредитував підготовку спеціалістів та магістрів за спеціальностями «Лікувальна справа», «Педіатрія» та «Фармація» і ліцензував усі види підготовки іноземних громадян, підготовку фахівців в інтернатурі (первинна післядипломна спеціалізація) та клінічній ординатурі (післядипломна підготовка лікарів).
- 2012 рік – В університеті акредитована підготовка спеціалістів та проведено ліцензування магістратури зі спеціальності «Стоматологія». Проведено ліцензування магістратури за спеціальністю «Лабораторна діагностика» (рішення ДАК України від 25.05.2012 р., протокол № 96).
- 2013 рік – Університет акредитував підготовку бакалаврів із напрямку 1101 «Медицина» зі спеціальності 6.110100 «Лабораторна діагностика» із ліцензійним обсягом 40 осіб.
- 2014 рік – Університет повторно акредитований в цілому за IV рівнем. Проведена акредитація магістратури за спеціальностями «Стоматологія» та «Лабораторна діагностика». Повторно проведена акредитація спеціальності «Технологія парфумерно-косметичних засобів». Ліцензована підготовка громадян України та іноземних громадян до вступу у ВМ(Ф)НЗ, а також підготовка офіцерів запасу медичної служби.
- 2015 рік – В Університеті акредитована підготовка в магістратурі зі спеціальності «Технологія парфумерно-косметичних засобів» та в інтернатурі зі спеціальності «Лабораторна діагностика». Отримано ліцензію з підвищення кваліфікації та спеціалізацію курсантів у галузі знань 1201 «Медицина», 1202 «Фармація».
- 2016 рік – ЗДМУ отримав ліцензію на збільшення контингенту студентів, пройшов акредитацію за всіма спеціальностями, проліцензував PhD-аспірантуру та освітню діяльність за II (магістерським) рівнем галузі знань 22 «Охорона здоров'я».
Ліцензовано підготовку здобувачів ступеня доктора філософії за третім (освітньо-науковим) рівнем зі спеціальностей 222 «Медицина» і 226 «Фармація» у галузі знань 22 «Охорона здоров'я».
Ліцензовано освітню діяльність за другим магістерським рівнем спеціальностей 222 «Медицина», 226 «Фармація», 221 «Стоматологія».

Вперше відбулося ліцензування освітньої послуги з підготовки здобувачів ступеня доктора філософії за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти за спеціальністю 221 «Стоматологія» у галузі знань 22 «Охорона здоров'я».

- 2017 – Ліцензовано освітню діяльність за другим магістерським рівнем та підготовку здобувачів ступеня доктора філософії за третім (освітньо-науковим) рівнем зі спеціальностей 228 «Педіатрія».
Вперше ліцензовано нову спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія» у галузі 22 «Охорона здоров'я» за освітнім рівнем бакалавра.
- 2018 – Вперше акредитовано освітньо-професійну програму «Лабораторна діагностика» зі спеціальності 224 «Технології медичної діагностики та лікування» за другим (магістерським) рівнем.
Університет підписав Велику Хартію Університетів (Magna Charta).
- 2019 – Отримано ліцензію на розширення провадження освітньої діяльності з метою підготовки іноземців та осіб без громадянства за другим (магістерським) рівнем за спеціальностями 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 226 «Фармація, промислова фармація».
- 2020 – Введено в експлуатацію капітально відремонтований і оснащений новітнім обладнанням навчально-науковий медико-лабораторний центр з віварієм.

2019-2020 РІК – РІК УНІКАЛЬНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Впродовж п'ятнадцяти тижнів, з 1 березня по 20 червня 2020 року, колективу ЗДМУ вдалося неймовірно – забезпечити повністю освітній процес в реальному часі, хоч і на відстані у просторі.

ЦИФРИ І ФАКТИ

Навчання:

- 1576 лекцій (щодня в середньому читалось 26 лекцій строго за розкладом, максимальна кількість лекцій за день – 61);
- 6308 команд академічних груп;
- 158 модераторів;
- 154 перехідні іспити з 94 дисциплін на 32 кафедрах;

Атестація випусників:

- 14 команд – академічних потоків (до 160 осіб),
- 42 іспити з 38 дисциплін
- одномоментне тестування 570 учасників за 5 станціями ОСКІ
- захищено 227 дипломних, магістерських та випускових робіт (Фармація, ТПКЗ);

Післядипломна освіта:

- атестація 457 інтернів (практично-орієнтований іспит, 5 станцій)
- 28 ТУ, 10 курсів спеціалізації – 1151 слухач з 5 областей (430 медичного та 721 фармацевтичного профілів);

- освітній проєкт з 3 частин – «COVID-19»;
- освітній проєкт з 5 відеолекцій – «COVID-19»;
- семінар-тренінг для 11 слухачів- інфекціоністів;
- Всеукраїнська нарада-вебінар інфекціоністів;
- спільно з МТЦ створено тренінг з віртуальним пацієнтом та його відеодемонстрація і покрокова інструкція;

Міжкафедральний тренінговий центр:

- спільний з ТРК «Алекс» соціальний проєкт «Поки їде швидка» – 26 фільмів про домедичну допомогу у екстрених ситуаціях;
- 24 навчальні фільми за участі 8 кафедр (13 – медицина, 11 – стоматологія);
- атестація 33 курсантів з УЗД;
- майстер-класи для 15 співробітників Університетської клініки;
- реалізовано етап атестації (ОСКІ) – «Невідкладні стани в клініці внутрішніх хвороб та педіатрії» – віртуальний симулятор пацієнта Body Interact для всіх випускників спеціальності «Лікувальна справа», «Педіатрія» – 786 осіб;
- навчання медсестер – 200 осіб.

Навчально-методична робота:

- засідання ЦМР 28 травня – 21 підключення;
- 2 засідання дев'яти ЦМК;
- засідання Вченої ради 29.05.2020 – 106 підключень;
- 3 цикли ТУ для 417 науково-педагогічних працівників «Програма педагогів-новаторів у «Microsoft Україна»;

Наукова робота:

- захищено 6 робіт на здобуття PhD-ступеня,
- прийнято до спецрад 6 дисертаційних робіт;
- 5 дисертаційних робіт пройшли експертизу.

ХАРАКТЕРИСТИКА УНІВЕРСИТЕТУ

Запорізький державний медичний університет – сучасний навчальний заклад IV рівня акредитації. Згідно з Законами «Про освіту», «Про вищу освіту» метою освіти є всебічний розвиток особистості, її інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, збагачення інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу України, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України.

Основними завданнями Університету як закладу вищої освіти є:

- 1) провадження на високому рівні освітньої діяльності, яка забезпечує здобуття особами вищої освіти відповідного ступеня за обраними ними спеціальностями;
- 2) провадження наукової діяльності шляхом проведення наукових досліджень і забезпечення творчої діяльності учасників освітнього процесу, підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації і використання отриманих результатів в освітньому процесі;
- 3) участь у забезпеченні суспільного та економічного розвитку держави через формування людського капіталу;
- 4) формування особистості шляхом патріотичного, правового, екологічного виховання, утвердження в учасників освітнього процесу моральних цінностей, соціальної активності, громадянської позиції та

відповідальності, здорового способу життя, вміння вільно мислити та самоорганізовуватися в сучасних умовах;

5) забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності;

6) створення необхідних умов для реалізації учасниками освітнього процесу їхніх здібностей і талантів;

7) збереження та примноження моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства;

8) поширення знань серед населення, підвищення освітнього і культурного рівня громадян;

9) налагодження міжнародних зв'язків та провадження міжнародної діяльності в галузі освіти, науки, спорту, мистецтва і культури;

10) вивчення попиту на окремі спеціальності на ринку праці та сприяння працевлаштуванню випускників.

Університет успішно виконує завдання підготовки висококваліфікованих фахівців для практичної охорони здоров'я та фармації, здійснює на високому рівні науково-дослідну роботу. Випускники університету плідно працюють у всіх регіонах України і в понад ста зарубіжних країнах. Розвиваються освітні та наукові зв'язки із закладами вищої освіти та науковими установами медичної галузі України та зарубіжжя.

Запорізький державний медичний університет має високий науково-педагогічний потенціал. В університеті працює 134 докторів та 485 кандидатів наук.

Освітній процес на додипломному та післядипломному етапах підготовки здійснюється на восьми факультетах: I медичному, II медичному, III медичному, I фармацевтичному (денна форма навчання), II фармацевтичному (заочна форма навчання), I міжнародному, II міжнародному, факультеті післядипломної освіти.

Вітчизняні та іноземні студенти в ЗДМУ мають можливість здобути вищу освіту за спеціальностями: «Медицина», «Лікувальна справа», «Педіатрія», «Стоматологія», «Фармація, промислова фармація», «Фармація», «Технології парфумерно-косметичних засобів» (спеціаліст та магістр), «Технології медичної діагностики та лікування», «Лабораторна діагностика» (бакалавр, магістр) та за новою спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» (бакалавр).

Запорізький державний медичний університет забезпечує підвищення кваліфікації, спеціалізацію, курси інформації і стажування у галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальностями 221 – «Стоматологія», 222 – «Медицина», 228 – «Педіатрія», 226 – «Фармація, промислова фармація» згідно з чинним законодавством і установчими документами. Навчання здійснюється на циклах тематичного удосконалення (ТУ), передатестаційних циклах (ПАЦ), курсах інформації та стажування, в тому

числі за змішаною (денною та дистанційною) формою освіти, для провізорів та лікарів медичних закладів м. Запоріжжя, Запорізької області та інших областей України.

Серед співробітників університету: академік НАМН України і член-кор. НАН України (проф. Никоненко О.С.); 56 членів міжнародних Академій наук і міжнародних наукових товариств (доктори наук/професори: Барковський Д.С., Бачурін Г.В., Березін О.Є., Беленічев І.Ф., Боярська Л.М., Візір В.А., Волошина І.М., Головаха М.Л., Дмитряков В.О., Довбиш М.А., Доценко С.Я., Жарких А.В., Завгородня Н.Г., Іванько О.Г., Івченко Д.В., Кечин І.Л., Клименко А.В., Клименко В.М., Колесник М.Ю., Колесник Ю.М., Круть Ю.Я., Лашкул Д.А., Леженко Г.О., Мазур І.А., Михайловська Н.С., Недельська С.М., Никоненко О.С., Никоненко А.О., Приймаєнко Б.О., Приходько О.Б., Рекалов Д.Г., Сиволап В.Д., Сиволап В.В., Сирцов В.К., Скибіна В.І., Туманський В.О., Турган О.Д., Чугунов В.В., Шифрін Г.А.; кандидати наук, доценти: Барухович В.Я., Гайдаржі Є.І., Губарь А.О., Захарчук О.В., Каджоян А.В., Кіосов О.М., Конакова О.В., Кравченко В. І., Кулинич О.В., Малахова С.М., Медведчук Г.Я., Пахольчук О.П., Сичов Р.О., Солов'юк О.О., Стешенко А.О., Черепок О.О., Чорний В.М.); 5 заслужених діячів науки і техніки України (Колесник Ю.М., Туманський В.О., Никоненко О.С., Шифрін Г.А., Мазур І.А.); 7 заслужених лікарів України (Авраменко Н.В., Завгородній С.М., Клименко В.І., Севальнев А.І., Каджарян В.Г., Запорожченко А.Г., Копчак А.В.); 2 заслужених працівники освіти (Авраменко М.О., Головка М.Г.); 4 лауреати Державної премії України (Колесник Ю.М., Жарких А.В., Никоненко О.С., Клименко В.М.); 5 лауреатів премій НАМН України (Колесник Ю.М., Абрамов А.В., Візір В.А., Рябоконт О.В., Черепок О.О.); 2 лауреати премії Президента України для молодих учених (Барковський Д.С., Каплаушенко А.Г.); 2 лауреати премії Кабінету Міністрів України (Кулинич О.В., Пахольчук О.П.); 7 стипендіатів Кабінету Міністрів України для молодих учених (Парченко В.В., Колісник О.П., Чугунов В.В., Горбачова С.В., Пругло Є.С., Олійник Т.В., Ясінський Р.М.); 1 стипендіат довічних державних стипендій Президента України видатним діячам охорони здоров'я (Мазур І.А.); 2 відмінники освіти (Корнієвська В.Г., Ляхова І.М.); 2 заслужених тренери (Глухих В.І., Польський С.Г.); 1 заслужений журналіст України (Миклашевський В.М.); 8 майстрів спорту (Глухих В.І., Сазанова І.О., Михалюк Є.Л., Польський С.Г., Ляхова І.М., Гурєєва А.М., Шаповалова І.В., Світлична Т.С.).

В університеті успішно діють 16 широковідомих в Україні та за її межами оригінальних наукових шкіл у сфері фундаментальних досліджень, клінічної медицини і фармації.

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ

Завдяки чіткій системі профорієнтаційної роботи, активному залученню на навчання іноземних громадян та авторитету університету як в Україні, так і за її межами протягом останніх років збільшується чисельність студентів.

Контингент студентів у 2019-2020 навчальному році (станом на 1 січня) склав 9155 студентів. Контингент іноземних громадян склав 2894 особи (+178 особи). В університеті впроваджена багатоступенева система підготовки фахівців на довузівському, додипломному та післядипломному етапах. Загалом контингент здобувачів вищої освіти протягом року сягав 13970 осіб.

ДОВУЗІВСЬКА ПІДГОТОВКА

Запорізький державний медичний Університет завжди допомагав і допомагає майбутнім абітурієнтам у здійсненні кроків до фахового самовизначення та самовдосконалення.

Профорієнтаційна робота з абітурієнтами була організована відповідно до плану, затвердженого на засіданні Приймальної комісії. Протягом 2019/20 н.р. членами Приймальної комісії постійно проводилися консультації з роз'яснення Правил прийому до ЗДМУ у 2020 році на перший курс для вступників на базі повної загальної середньої освіти та старші курси для осіб, які вже здобули певний освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, бакалавра та спеціаліста.

Робота із засобами масової інформації. Інформація про умови вступу до університету цілеспрямовано розміщувалась практично в усіх всеукраїнських та багатьох регіональних довідниках для абітурієнтів до ВНЗ, рекомендованих МОН України: «Освіта для кожного»; «Довідник вищих та професійних навчальних закладів України» та ін.

Інформаційні матеріали про ЗДМУ постійно розміщувалися на сторінках обласних та всеукраїнських рекламно-інформаційних газет: «Теленеделя», «Телескоп», «Рост», «Запорожский пенсионер», «Панорама», «Наше місто» (м. Дніпро), «Вісті Придніпров'я», «Ведомости образования», «Бердянские ведомости», «Приморские ведомости», «Запорізька Січ», «Районка м. Пологи» та на сторінках журналу Всеукраїнського щомісячника «Сучасна освіта». Загальній популяризації професій, які можна здобути у ЗДМУ, сприяли численні виступи ректора та провідних учених університету на регіональних телевізійних каналах («ТВ-5», «Алекс», «Запоріжжя», «Канал «Z»). Активно рекламувався ЗДМУ на радіостанціях: «Хіт-FM», «Русское Радио Украина», «Kiss-FM» та інших.

Розміщення інформації про університет у мережі Internet. Сайт Запорізького державного медичного університету постійно оновлюється. На сторінках офіційного сайту університету (www.zsmu.edu.ua) кожен абітурієнт може отримати вичерпну інформацію про ЗДМУ, його спеціальності та перспективи працевлаштування, строки подачі документів та умови вступу, дати проведення «Днів відкритих дверей», про дозвілля і життя студентів,

різноманітні заходи, які проводяться у стінах університету тощо. Інформація для абітурієнтів розміщується та постійно оновлюється як на офіційному сайті університету, так і на спеціалізованих порталах та сайтах МОН України, сайтах видавництва на сторінках яких виходить реклама про ЗДМУ, як приклад www.education.ua «VIP Національний» та соціальній мережі www.facebook.com. За допомогою ЗМІ забезпечується постійна присутність відомостей про університет в інформаційному просторі на всеукраїнському та регіональному рівнях і доведення оперативної інформації до абітурієнтів.

Підготовка презентаційно-інформаційних матеріалів. Для інформування майбутніх абітурієнтів у достатній кількості були підготовлені і видані презентаційно-інформаційні матеріали про університет:

- листівки «Умови прийому до ЗДМУ у 2020 році»;
- листівки «Нове у Правилах прийому до ЗДМУ у 2020 році»;
- пам'ятка «Розрахунок конкурсного балу при вступі до ЗДМУ з урахуванням вагових коефіцієнтів»;
- кольорові буклети з інформацією про ЗДМУ;
- плакати та банери з інформацією про факультети і спеціальності;
- таблиці розчинності з контактними телефонами підрозділів Запорізького державного медичного університету;
- таблиця Д.І. Менделєєва з інформацією про ЗДМУ;
- презентаційно-інформаційні буклети про окремі спеціальності ЗДМУ;
- блокноти та кулькові ручки з логотипом ЗДМУ.
- стенди з інформацією:
  - про факультети і спеціальності ЗДМУ;
  - про вагові коефіцієнти і розрахунок конкурсного балу;
  - про мінімальну кількість балів сертифікатів ЗНО, з якими вступник допускається до участі у конкурсі, відповідно до обраної спеціальності;
  - про перелік документів, які абітурієнти подають до Приймальної комісії.
- білборди та сітілайти в місті Запоріжжя.

У весняному семестрі 2019-2020 н.р. виготовлено 10 рекламних роликів про спеціальності, міжкафедральний тренінговий центр та Університетську клініку ЗДМУ, які активно використовуються для ведення рекламно-промоційної кампанії.

Інформаційні листівки направлялися у школи м. Запоріжжя, районні та міські відділи освіти, медичні коледжі та училища, Департаменти охорони здоров'я та освіти облдержадміністрацій, лікарні, аптеки та інші лікувально-профілактичні заклади, державні й приватні медичні та фармацевтичні підприємства. Забезпечення достатньою кількістю різноманітних презентаційно-інформаційних матеріалів дозволило наочно і якісно провести профорієнтаційну роботу з залучення молоді на навчання в університеті.

Протягом усього навчального року у приміщеннях Приймальної комісії працює консультаційний пункт для майбутніх абітурієнтів. Консультації отримують усі бажаючі, безпосередньо, відвідуючи приймальну комісію та за телефонними зверненнями. Двічі були проведені «Дні відкритих дверей» один з яких он-лайн, які відвідало багато абітурієнтів та їх батьків. Надана інформація допоможе майбутнім абітурієнтам, а також їх батькам повно і всебічно ознайомитись зі спеціальностями, які можна отримати у ЗДМУ, з соціально-економічними, психологічними і медико-фізіологічними аспектами вибору майбутньої професії, що є найважливішою передумовою для здійснення професійного вибору.

Запорізький державний медичний університет брав участь у багатьох виставках, в тому числі й спеціалізованій міжрегіональній виставці «Ярмарок освіти», яка проводиться щорічно у виставковому комплексі «Козак-палац» м. Запоріжжя; Міжнародна виставка «Осінній салон «Вища освіта – 2019»» та Міжнародна он-лайн виставка «Вища освіта – 2020» м. Львів; Міжнародна спеціалізована виставка «Освіта та кар'єра – День студента 2019» та Міжнародна спеціалізована он-лайн виставка «Освіта та кар'єра – 2020» м. Київ; Міжнародна виставка «Сучасні заклади освіти – 2019» м. Київ; Міжрегіональні спеціалізовані виставки «Освіта та кар'єра» м. Кременчук.

Інформаційні відеоматеріали ЗДМУ розміщувались і на телевізійних панелях в маршрутних таксі міста Запоріжжя, а також на світлодіодних екранах місць масового відпочинку в Запоріжжі (парки, площі).

Для ознайомлення з університетом, умовами проживання до університету запрошувалися групи школярів зі шкіл міста та з районних шкіл, яким проводилися показові лекції, ознайомлювальні екскурсії територією університету, екскурсії в музеї, на провідні кафедри, у лабораторії, клінічні та теоретичні бази підрозділів університету.

З жовтня по травень 2019/20 навчального року проходило навчання на 8- та 3-місячних підготовчих курсах (всього 66 осіб), на яких майбутні вступники поглиблювали свої знання з біології, хімії, математики, української мови та літератури й визначали свій профорієнтаційний напрям. На 8-місячних курсах навчалися 41 слухач, на 3-місячних – 25 слухачів.

Завдяки якісній підготовці з профільних предметів з числа тих, хто навчався на підготовчих 3-х та 8-ми місячних курсах у 2019 році зараховано 41 особу. З них 13 осіб за державним замовленням («Медицина» – 13); за кошти фізичних та (або) юридичних осіб – 28 (з них 7 – на спеціальність «Медицина», 1 – на спеціальність «Педіатрія», 4 – на спеціальність «Стоматологія», 7 – на спеціальність «Фармація, промислова фармація», освітня програма «Фармація», денна форма, 2 – на спеціальність «Фармація, промислова фармація», освітня програма «Технології парфумерно-косметичних засобів», денна форма навчання, 5 – спеціальність «Технології медичної діагностики та лікування», освітня програма «Лабораторна діагностика», 2 – спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія».

ДОДИПЛОМНА ПІДГОТОВКА

Колективом університету реалізується виконання вимог нормативно-правової бази, зокрема Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», директив Державної національної програми «Освіта (Україна XXI століття)» – згідно з якими ставляться завдання щодо широкого вибору форм освіти, засобів навчання, які б відповідали шляхам реалізації завдань та запитам здобувачів освіти.

Колектив університету успішно реалізує загальну мету освіти – всебічний розвиток особистості, виховання високих моральних якостей, формування свідомих громадян і, як наслідок, – збагачення інтелектуального, наукового, культурного потенціалу суспільства, зростання загального освітнього рівня.

В університеті реалізуються норми **ст.6 Закону України «Про освіту»** – Засади державної політики у сфері освіти та принципів освітньої діяльності. У контексті реалізації загальної мети **формальної освіти** проводиться системна робота щодо забезпечення якості навчання у відповідності до вітчизняних та міжнародних стандартів. Запроваджуються заходи та методи, що сприяють розвитку наукового характеру освіти, цілісності і наступності системи освіти, формуванню професійних компетентностей, розвиваються навички застосування знань на практиці.

Планування, реалізація та моніторинг освітнього процесу в університеті здійснюється згідно з чинною нормативно-правовою базою та деталізується наказами і розпорядженнями ректора університету.

Організація освітнього процесу здійснюється відповідно до оновлених та затверджених у встановленому порядку Положень щодо системи якості освітньої діяльності у ЗДМУ.

Організація 2019-2020 н.р. в університеті регламентована наказом ректора від 27.08.2019 р. № 344 «Про організацію освітнього процесу в 2019-2020 н.р.», Планом пріоритетних заходів щодо планування, організації та контролю якості освітнього процесу за напрямками ЗДМУ у 2019-2020 н.р. (обговорено та затверджено на засіданні Вченої ради ЗДМУ від 17.09.2019 р., протокол № 2).

На виконання Постанови КМУ від 11.03.2020 р. №211 «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19», з метою забезпечення надання студентам освітніх послуг, враховуючи можливості матеріально-технічного забезпечення та електронних ресурсів кафедр, наказом ректора від 11.02.2020 р. № 124 «Про зміни до графіку освітнього процесу» передбачено зміни в організації навчального процесу на період карантину на дистанційній основі з використанням усіх наявних ресурсів: онлайн-курсів, відеолекцій, індивідуальних консультацій, з використанням платформ RATOS, MS Teams, edX.

Було втілено концепцією e-learning на період карантину. Теоретичні знання з предметів викладалися у форматі відеолекцій з використанням сервісів real-time MS Teams, Skype for Business, off-time – сервіс MS Stream. Для практичних занять використовувалися онлайн курси edX, MS Teams. Індивідуальні або групові консультації проводили з використанням сервісів Skype for Business, MS Teams. Для контролю знань – системи RATOS та MS Forms.

Колективом університету було забезпечено організовану підготовку і проведення Атестації випусників з дотриманням чинної нормативно-правової бази та виконанням рекомендацій МОН, МОЗ України щодо широкого використання дистанційних онлайн форм оцінювання знань здобувачів вищої освіти. Проведення Атестації випусників відбулося на засадах та принципах об'єктивності, прозорості і публічності, незалежності, виключення корупційних ризиків, інтеграції у міжнародний освітній та науковий простір, обов'язковості, єдності методики оцінювання результатів.

Зокрема, проходження компонентів ЄДКІ:

Спеціальність «Лікувальна справа», «Педіатрія» -

1. Інтегрований тестовий іспит "КРОК 2";
2. Об'єктивний структурований клінічний іспит:
  - «Невідкладні стани в клініці внутрішніх хвороб та педіатрії» – віртуальний симулятор пацієнта Body Interact на базі Міжкафедрального тренінгового центру;
  - тестування з використанням MS Teams.

Спеціальність «Стоматологія» -

1. Інтегрований тестовий іспит "КРОК 2";
2. Об'єктивний структурований клінічний іспит:
  - практично-орієнтовані ситуаційні завдання з використанням MS Teams.

Спеціальність «Лабораторна діагностика» -

1. Інтегрований тестовий іспит "КРОК Б";
2. Об'єктивний структурований практичний іспит:
  - практично-орієнтовані ситуаційні завдання з використанням MS Teams;
  - on-line співбесіда екзаменаційної комісії з випускниками.

Спеціальність «Фармація», «ТПКЗ» (денна форма навчання) -

1. Інтегрований тестовий іспит “КРОК 2”;
2. Об’єктивний структурований практичний іспит:
  - практично-орієнтоване тестування з використанням MS Teams;
  - письмова робота (комплексна дипломна, магістерська).

Спеціальність «Фармація», «ТПКЗ» (заочна форма навчання) -

1. Об’єктивний структурований практичний іспит:
  - письмова робота (комплексна дипломна, магістерська).

У 2019 р. проводився набір студентів за переліком спеціальностей галузі знань 22 «Охорона здоров’я», а саме: 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 224 «Технології медичної діагностики та лікування» перший (бакалаврський) рівень, 224 «Технології медичної діагностики та лікування» другий (магістерський) рівень, 226 «Фармація, промислова фармація» з освітніми програмами: «Фармація», «Технології парфумерно-косметичних засобів», 227 «Фізична терапія, ерготерапія» першого (бакалаврського) рівня, 228 «Педіатрія».

Здійснено третій набір студентів на 2 курс за спеціальністю 221 «Стоматологія», які попередньо здобули ОКР «Молодший спеціаліст» за спеціальністю «Стоматологія» та «Стоматологія ортопедична».

Проведено 8-й набір студентів за спеціальністю 222 «Медицина» та 7-й набір за спеціальністю 228 «Педіатрія», які попередньо здобули ОКР «Молодший спеціаліст» за спеціальністю «Лікувальна справа» та «Сестринська справа». Відбувся 4-й набір іноземних громадян, які почали навчальний рік у лютому-березні (зміщений графік).

Всього набір на навчання у 2019 році (із урахуванням іноземних громадян-студентів та слухачів, прийому на старші курси) становить 2094 (2018 р. – 2219 осіб). Тобто, у 2019 р. третій рік поспіль прийнято на навчання більше 2 тисяч осіб.

Набір студентів на 1 курс за спеціальністю «Медицина» відбувався з розподілом їх на I (I потік) та II (II потік) медичні факультети. На 3-5 курсах медичних факультетів навчальний процес був організований для 3-х потоків (у середньому 140 – 160 осіб). Академічні групи мають наповнення 6-7 осіб у групі/десятку, до 12-13 осіб у групі медичних факультетів та 9-13 (у середньому 11-12 осіб) у групах фармацевтичних факультетів. Такий розподіл організовано з 2016 р. і дозволяє уникати великих академічних потоків та груп. Водночас це сприяє збільшенню навантаження на лекторів, викладачів та вимагає виконання плану підготовки науково-педагогічних працівників.

Контингент студентів ЗДМУ стабільний: третій рік поспіль становить понад 9 тисяч осіб на додипломному етапі навчання (01.01.2020 р. – 9155 осіб). Зростає і кількість академічних груп – 739 у 2018-2019 н.р. до 759 у 2019-2020 н.р. Найпотужніші медичні факультети – 535 груп, I і II фармацевтичні відповідно складають 82 та 142 академічні групи.

Протягом 2019-2020 н.р. студенти всіх спеціальностей навчалися за ЄКТС. Для студентів 1-3 курсу всіх спеціальностей, 2-5 курсів спеціальностей «Медицина» та «Лікувальна справа», 2-4 курсів «Стоматологія», які

попередньо здобули ОКР молодшого спеціаліста, запроваджено заліково-екзаменаційну сесію. Семестровий контроль проводився у вигляді наступних форм: семестровий екзамен, диференційований залік, залік. Отримано позитивні результати.

З метою дотримання якості освітнього процесу ректоратом здійснюється системний внутрішньоуніверситетський моніторинг усіх форм навчання: навчальних занять, етапів контролю знань, організації самостійної роботи студентів (СРС). Традиційно кожного семестру формується та затверджується ректором університету «Графік проведення модульних контролів» та «Графік проведення іспитів», які включають усі дисципліни, курси, спеціальності.

У ЗДМУ ведеться активна робота з удосконалення та розширення запровадження навчальних онлайн курсів на платформі edX для організації складових навчального процесу. Створено 614 онлайн курсів (за останній рік 118), що забезпечують організацію важливих напрямків навчального процесу (для всіх категорій здобувачів вищої освіти): 6 напрямів – підготовка до КРОК 1-3, ЄДКІ, самостійна робота студента, дисципліни вільного вибору, поглиблена мовна підготовка, підготовка інтернів та слухачів ФПО, правова освіта.

Продовжується запровадження та використання модуля АСУ – електронного журналу та його елемента – електронних відомостей. Деканати у короткі терміни отримують результати академічної успішності студентів, формують рейтинги (4-й рік у даному форматі).

Практична підготовка майбутніх фахівців галузі знань 22 «Охорона здоров'я», вимагає розуміння чітких критеріїв, понять та вимог. Крім того, протягом останніх 4 років відбулася кардинальна зміна планів підготовки фахівців. Продовжується робота з розробки Свідоцтва практичної підготовки для всіх спеціальностей.

Центральною методичною Радою 28 травня 2020 р. (протокол № 4) було затверджено для використання в освітньому процесі «Свідоцтво практичної підготовки студентів I-V курсів медичних факультетів спеціальності «Стоматологія».

З метою підвищення якості підготовки фахівців, конкурентоспроможних на світовому ринку праці, готових до плідної професійної діяльності, продовжено роботу з впровадження системи управління якістю. Розроблено «Положення про моніторинг якості вищої освіти у ЗДМУ», «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у ЗДМУ» (обговорено та затверджено на засіданні Вченої ради ЗДМУ від 26.11.2019 р., протокол № 4).

За результатами наглядового аудиту системи управління якістю ЗДМУ група з аудиту засвідчила роботу та дієвість системи управління якістю ЗДМУ, її відповідність вимогам державного стандарту та встановила подовження сертифікату системи якості до 25.06.2021 р.

Продовжується організоване згідно з графіком проведення тестових та усних семестрових іспитів (комплексних іспитів) із дисциплін. Зазначена практика заходів контролю знань студентів дозволяє уніфіковано та повною

мірою оцінити рівень підготовки студентів. Тестові іспити в повному обсязі проведені центром тестування з попереднім визначенням рівня засвоєння практичних навичок на кафедрах.

Сторінки кафедр на порталі електронних ресурсів структуровані і заповнені згідно з затвердженим алгоритмом, із використанням електронної бібліотеки і репозитарію університету та лекційного матеріалу кафедр. Наповнення кафедральних сторінок постійно контролюється ректоратом та сектором моніторингу якості освіти.

Постійна увага ректорату приділяється покращенню рівня професійної підготовки науково-педагогічних працівників. На виконання норм ст. 57 п. 9 Закону України «Про вищу освіту» та з метою надання й вдосконалення методичної допомоги молодим викладачам університету наказом ректора від 23.09.2019 р. № 403 «Про роботу «Школи молодого викладача ЗДМУ» продовжено її роботу, до якої залучено колективи кафедр суспільних дисциплін, культурології та українознавства, МФІНТ. Третя група слухачів у кількості 14 осіб пройшла навчання з 09 жовтня 2019 р. по 27 березня 2019 р. (обсяг курсу становив 120 год.).

Організація методичної роботи в університеті здійснюється згідно з чинною нормативно-правовою базою та деталізується наказом ректора від 27.08.2019 р. № 346 «Про склад ЦМР та ЦМК». Протягом 2019-2020 н.р. проведено 10 засідань циклових методичних комісій.

Контингент випускників 2019 р. склав 1433 особи: літній випуск – 1090 осіб, зимовий випуск – 343.

Вітчизняні випускники : 1188/2019-1153/

	2020
Лікувальна справа	460
Педіатрія	104
Стоматологія	61
Фармація денна	115 (108л+7з)
ТПКЗ денна	9
Фармація з.ф.н.	378 (90л.+288з.)
ТПКЗ з.ф.н.	26
ЛД бакалавр	16
ЛД магістр	19
	1188 (+36)

Іноземні випускники: 410 /2019-410/

	2020
Лікувальна справа	186
Педіатрія	3
Стоматологія	6
Фармація денна	27
Фармація з.ф.н.	23
	245 (-165)

ДИПЛОМИ З ВІДЗНАКОЮ

	<u>2019</u>
Лікувальна справа	29
Педіатрія	3
Стоматологія	2
Фармаціяденна	6
Фармація з.ф.н.	0
ТПКЗ	3
Лабораторна діагностика	0
ТМДЛ (магістр)	29
	43-3,0%

ГОЛОВИ ДЕК:

«Лікувальна справа», «Педіатрія» –	проф.Сиволап В.В.
«Стоматологія» –	доц. Чертов С.О.
«Фармація», «ТПКЗ» –	проф. Васюк С.О.
«Лабораторна діагностика» –	д.б.н. Горбачова С.В.

ЛШ «Крок 2. Загальна лікарська підготовка» вітчизняні студенти склали із середнім балом 77,8 % (+3,5 % до 2019 р.).

ЛШ «Крок 2. Стоматологія» вітчизняні студенти склали із середнім балом 79,1 % (+3,9 % до 2019 р.).

ЛШ «Крок 2. Фармація» вітчизняні студенти склали із середнім балом 89,3 % – це на 2,8% вище, ніж минулого року. Другий рік поспіль склали всі студенти.

ЛШ «Крок 2. ТПКЗ» – 85,0 % (2019 р. – 87,4 %).

Другий рік поспіль склали всі вітчизняні студенти, які навчалися за спеціальностями «Фармація», «ТПКЗ» та іноземні, які навчалися за спеціальностями «Фармація» та «Стоматологія».

У 2020 році відбувся четвертий випуск студентів, які навчалися за скороченим терміном (вступали на другий курс після медичного коледжу) – 34 осіб (26 – «Лікувальна справа, 8 – «Педіатрія»). Всі вони продемонстрували гідні результати навчання та були успішними під час атестації.

Результати державних випускних іспитів вітчизняними студентами І та ІІ медичного факультетів зі спеціальності «Лікувальна справа» та «Педіатрія»: всього склали іспит 575 студентів. Середній бал – 3,99 (+0,02), якісна успішність – 75,83 % (+3,33 %).

Результати державних випускних іспитів вітчизняними студентами ІІІ медичного факультету зі спеціальності «Стоматологія»: всього склали іспит 60 студентів. Середній бал – 4,04 (+0,08), якісна успішність – 85,0 (+5,97 %).

Результати державних випускних іспитів студентами-бакалаврами зі спеціальності «Лабораторна діагностика»: всього складали іспит 17 студентів, середній бал – 3,88 (-0,05), якісна успішність – 70,6 (-0,82 %).

Результати іспиту 108 вітчизняних студентів денної форми навчання спеціальність «Фармація»: середній бал 3,95 (+0,06). Якісна успішність – 68,52 % (2019 р. – 68,64 %).

Атестацію складали 90 студентів заочної форми навчання спеціальності «Фармація». Середній бал – 3,64 (2019 р. – 3,67). Якісна успішність – 53,33 %, (2019 – 55,17 %).

Результати атестації студентів денної форми навчання зі спеціальності «Технології парфумерно-косметичних засобів»: всього складали – 9 студентів. Середній бал становить 3,73 (2019 р. – 3,87). Якісний показник успішності складає 66,67 % (у 2018 р. – 64,29 %).

Дипломні роботи у 2020 році захистили 21 (2019 - 30) студент-випускник І фармацевтичного та ІІ-міжнародного факультетів. Від загальної кількості студентів-випускників це складає 16,04%. Темі захищених дипломних робіт тісно пов'язані з науково-дослідною роботою кафедр, а самі роботи містять результати науково-практичних досліджень за обраними темами і мають реальний внесок у вирішення конкретних питань теорії і практики фармації. Всі дипломні роботи є комплексними: включають розділи з усіх випускових дисциплін. Темі дипломних робіт були розглянуті та затверджені на засіданні Циклової методичної комісії фармацевтичних дисциплін.

ПІСЛЯДИПЛОМНА ПІДГОТОВКА

Спеціалізація є обов'язковою формою післядипломної підготовки випускників всіх факультетів медичних і фармацевтичних вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації, після закінчення якої їм присвоюється кваліфікація лікаря (провізора)-спеціаліста певного фаху.

Більше тридцять кафедр ЗДМУ щорічно задіяні у навчанні інтернів (лікарів, провізорів), клінічних ординаторів і слухачів курсів підвищення кваліфікації. Дев'ятнадцять кафедр університету є базовими для підготовки лікарів (провізорів)-інтернів за 25 спеціальностями, на інших здійснюється викладання суміжних дисциплін.

До складу факультету післядипломної освіти у 2019-2020 навчальному році входять шість кафедр: кафедра сімейної медицини, терапії, кардіології та неврології ФПО (зав. кафедри – проф. Кривенко В.І.); кафедра дитячих хвороб (зав. кафедри – проф. Боярська Л.М.); кафедра акушерства, гінекології та репродуктивної медицини ФПО (зав. кафедри – проф. Авраменко Н.В.); кафедра загальної хірургії та післядипломної хірургічної освіти (зав. кафедри – проф. Завгородній С.М.); кафедра клінічної фармації, фармакотерапії, фармакогнозії та фармацевтичної хімії (зав. кафедри – проф. Білай І.М.); кафедра УЕФ та технології ліків (в.о. зав. кафедри – проф. Бушуєва І.В.).

Контингент Факультету післядипломної освіти ЗДМУ у 2019–2020 навчальному році за напрямками «Медицина» та «Фармація» склав 4415 особи, що більше на 41 слухача (0,9 %) ніж у минулому навчальному році (4374).

За напрямом «Медицина»: лікарів-інтернів – **597**; клінічних ординаторів – **4**; слухачів курсів підвищення кваліфікації – **886**.

За напрямом «Фармація»: провізорів-інтернів – **542**; слухачів курсів підвищення кваліфікації – **2386**.

Стажування у 2019-2020 н. р. завершили 64 викладачі медичних коледжів за напрямком «Медицина», «Фармація» із м. Запоріжжя, м. Херсона, м. Одеси, м. Бердянська, м. Генічеська, м. Кривий Ріг та Запорізького національного університету. За напрямом інформальної освіти були проведенні семінари-тренінги, майстер класи для 122 лікарів медичних закладів м. Запоріжжя, Запорізької області та інших областей України.

В 2019-2020 н.р. були проведенні 3 навчально-практичні конференції за участю лікарів-інтернів: «Основи імунопрофілактики», «Харчування здорової та хворої дитини», «Сучасна тактика надання медичної допомоги при критичних станах».

Загалом контингент ФПО за 2019-2020 н.р. склав – 4601 особи.

Основними завданнями Факультету післядипломної освіти ЗДМУ є підвищення якості навчання лікарів (провізорів)-інтернів, слухачів курсів удосконалення кваліфікації, спеціалізації, курсах інформації та стажування. Для цього на ФПО впроваджуються новітні форми навчання, відкриваються нові курси удосконалення кваліфікації: практично-орієнтовне навчання за допомогою сучасних тренажерів-манекенів у Міжкафедральному тренінговому центрі, навчання за допомогою віртуального стандартизованого пацієнта, дистанційна освіта за допомогою сервісів Microsoft Office-365 (Teams, Forms та інших), дистанційні онлайн курси на платформі eDx, Moodle, онлайн-вебінари за допомогою Skype, банку відео-лекцій та відеофільмів які надають можливість самостійно набувати знань згідно з сучасними вимогами до безперервного професійного розвитку протягом усього професійного життя.

Організація і забезпечення дистанційної форми навчання на факультеті післядипломної освіти ЗДМУ проводиться спільно з Центром дистанційного навчання та телемедицини (ЦДН&Т).

Підготовка лікарів-інтернів.

У 2019–2020 н.р. в інтернатурі на ФПО ЗДМУ навчалися 597 лікарів-інтернів за 24 лікарськими спеціальностями, що на **8,9 % (548) більше**, ніж у минулому начальному році. На умовах держзамовлення навчалися – 216, що на 0,9 % (214) більше ніж у минулому навчальному році, на контрактній основі – 381, що 14,1 % (334) більше ніж у 2018-2019 н.р. На першому році інтернатури навчалися – 295 інтернів (у минулому – 298), на другому році – 261 (у минулому – 220), на третьому році – 41 (у минулому – 30).

У 2019-2020 н.р. **на перший рік інтернатури зараховано** за 24 спеціальностями – **295 лікарів-інтернів**, (в минулому році 298): бюджет – 102, контракт – 193. У 2019-2020 н.р., як і в минулому навчальному році, превалюють лікарі-інтерни, що навчаються на контракті, поступово їх кількість збільшилась до 65 %, що на 1,6 % більше, ніж у минулому році.

За профілем спеціальності у 2019-2020 н.р. лікарі-інтерни розподілились наступним чином: терапевтичний профіль – 107, хірургічний профіль – 76, педіатричний профіль – 47, стоматологія – 40, лабораторна діагностика – 25.

У 2019–2020 н. р. припинили навчання на ФПО 27 лікарів-інтернів:

- 5 лікарям-інтернам було надано декретну відпустку;
- 2 лікарі-інтерни відраховані, оскільки не приступили до навчання в інтернатурі;
- 2 лікарі-інтерни відраховані за невиконання навчального плану;
- 1 – відраховано за власним бажанням;
- 1 – переведено до іншого вищого навчального закладу;
- 16 лікарів-інтернів відраховано за нескладання ДЛІ «Крок 3».

31 січня 2020 року відбувся випуск 48 лікарів-інтернів (20 – державне замовлення, 28 – контракт), які закінчили півторарічне навчання за спеціальностями: «Дерматовенерологія» – 14, «Психіатрія» – 7, «Радіологія» – 6, «Дитяча отоларингологія» – 6, «Неврологія» – 5, «Клінічна онкологія» – 5, «Судово-медична експертиза» – 3, «Інфекційні хвороби» – 2. Вони усі успішно склали державну атестацію, середній атестаційний бал склав: «Інфекційні хвороби» та «Радіологія» – 5,0; «Неврологія» – 4,8, «Судово-медична експертиза» – 4,67, «Психіатрія» – 4,43, «Клінічна онкологія» – 4,4, «Дитяча отоларингологія» – 4,33, «Дерматовенерологія» – 4,29.

28 лютого 2020 року відбувся випуск 13 лікарів-інтернів зі спеціальності «Лабораторна діагностика», середній атестаційний бал склав 4,1. Не допущені до державної атестації – 12, вони не склали ДЛІ «Крок 3. Лабораторна діагностика».

У весняному семестрі у 2019-2020 н.р. на факультеті продовжували навчання 521 лікар-інтерн за 24 спеціальностями: 194 – за державним замовленням, 327 – за контрактом. У березні 2020 року прийнято на перший рік навчання (заочна частина навчання) 12 лікарів-інтернів (контрактна форма навчання) зі спеціальності «Лабораторна діагностика».

Підготовка лікарів-інтернів до ДЛІ «Крок-3» проводилася згідно з щорічним планом та графіком. Мінімальний критерій успішності при підготовці до семінарських та практичних занять за буклетами минулих років 81 %. Продовжено удосконалення он-лайн курсів «Крок 3» за наступною тематикою: «Загальна лікарська підготовка», «Лабораторна діагностика», «Стоматологія». Онлайн курси додатково надали можливість дистанційно лікарям-інтернам ознайомитися із темами, які включені до структури «Крок 3», він був допуском до складання цього іспиту (потрібно набрати 70,5 % відповідей при заключному тестуванні). Співробітниками ФПО було проведено 5 РКР з «Крок 3. ЗЛП», по 3 РКР з «Крок 3: «Лабораторна діагностика», «Стоматологія», за результатами яких формувалась група «ризик» для поглибленої підготовки.

Вперше проведено навчально-практичну конференцію для лікарів-інтернів 1-го року навчання «Сучасна тактика надання медичної допомоги при критичних станах», яка висвітлювала найскладніші питання при підготовці до державного іспиту «Крок 3».

05 листопада 2019 року був проведений ДЛІ «Крок 3. Стоматологія» його склали 27 лікарів-інтернів другого року навчання, всі лікарі-інтерни успішно склали іспит. За результатами складання ліцензійного іспиту середній показник по ЗДМУ склав 82,8 %, що на 4,7 % вище за середній

національний показник (78,1 %) та на 1,8 % вище за аналогічний показник минулого року (81%). **За результатами ДЛП «Крок 3. Стоматологія» у 2019 році лікарі-інтерни ЗДМУ стали найкращими в Україні.**

05 листопада 2019 року ДЛП «Крок 3. Лабораторна діагностика» склали 25 лікарів-інтернів першого року навчання, які навчалися на умовах контракту. За результатами тестування із 25 лікарів-інтернів, іспит не склали 12 (48 %). Середній показник складання ліцензійного іспиту «Крок 3. Лабораторна діагностика» по ЗДМУ в листопаді 2019 навчального року склав 70,8 %, що на 5,5 % більше за національний показник (65,3 %), який був нижче критерію склад та нижчий на 1,4 % показника минулого року. За результатами ДЛП «Крок 3. Лабораторна діагностика» у 2019 році лікарі-інтерни ЗДМУ стали одними з найкращих.

У березні 2020 року, відповідно до листа Міністерства охорони здоров'я України від 12.03.2020 № 22-04/7176/2-20, іспит «Крок 3», що мав відбутися 24.03.2020 року, на період встановленого карантину відтерміновано до листопада 2020 року.

На виконання листа МОЗ України від 20.03.2020 № 22-04/7976/2-20 та Наказу ДООЗ ЗОДА №269 від 24.03.2020 року лікарям-інтернам змінено очну частину навчання в інтернатурі на заочну. З 13.05.2020 р. згідно листа МОЗ України № 22-04/1250/2-20 від 08.05.2020 р., Наказу ДООЗ ЗОДА № 447 від 13.05.2020 р. лікарі-інтерни відновили очну частину інтернатури.

Особливістю освітнього процесу лікарів-інтернів другого та третього року навчання, які закінчують інтернатуру в червні 2020 р., стало навчання на базі сервісів Microsoft Office 365 (Teams, Graph, Forms та інші) які є інноваційними інструментами для командної роботи. Усі заплановані заходи (лекції, семінарські заняття) відбувалися у форматі дедлайн.

У червні 2020 р. проводилась державна атестація для 208 лікарів-інтернів, що на 30,8 % (159) більше ніж минулого року. Вперше в цьому навчальному році перший етап державної атестації – комп'ютерне тестування Elex, – відбулося дистанційно з використанням програми MS TEAMS. Другий етап державної атестації – визначення практичних навичок, як і в минулому році, пройшов у Міжкафедральному тренінговому центрі ЗДМУ з дотриманням карантинних та санітарно-гігієнічних заходів. Практично орієнтований іспит в цьому році був розширений: 5 станцій, із них 4 основні, рівні для усіх спеціальностей – «Стандартизований пацієнт», «Серцево-легенева реанімація», «Реєстрація ЕКГ», «ЕКГ діагностика найбільш поширених невідкладних станів». П'ята станція «Тематичні практичні навички» враховувала спеціальність, яку отримували лікарі-інтерни впродовж інтернатури та налічувала від 3 до 5 практик.

Вперше друга складова державної атестації практично-орієнтований іспит за участю 27 лікарів-інтернів спеціальності «Стоматологія» відбулася у фантомному класі. Атестації передбачає шість станцій, п'ять з яких тематичні за спеціальністю (накладання лицьової дуги, накладання кофердаму, установка імплантатів на моделі, огляд хворого, блокада лицьового нерву) шоста присвячена невідкладній допомозі.

Підготовка провізорів-інтернів.

У 2019-2020 н.р. на факультеті післядипломної освіти навчалось 542 провізори-інтерни на умовах контракту, що на 2,5 % менше, ніж у минулому навчальному році (556). Тенденція зменшення кількості провізорів-інтернів пов'язана із зменшенням випуску у поточному році фармацевтичними факультетами на додипломному етапі.

Особливістю освітнього процесу провізорів-інтернів II потоку у цьому році стало навчання на базі сервісів Microsoft Office 365 (Teams, Graph, Forms), які є інноваційними інструментами для командної роботи. Алгоритм роботи викладачів обговорено і затверджено на спільному засіданні кафедр. Стандартизована онлайн робота учасників освітнього процесу проходила під постійним контролем деканату ФПО. Вся самостійна робота провізорів-інтернів розміщена на інформаційній платформі edX і щорічно оновлюється. Після проходження даних курсів провізор-інтерн отримує індивідуальний сертифікат, що є обліковим документом.

Підсумкову державну атестацію у 2019-2020 н.р. склали 537 провізори-інтерни. Закінчили інтернатуру і отримали сертифікати у січні 2020 року 315, в червні – 222 провізори-інтерни. Шість провізорів-інтернів відраховані за невиконання навчального плану та програми. Середній бал державної атестації провізорів-інтернів зі спеціальності «Загальна фармація» у 2019-2020 н.р. склав 3,7, як і попереднього року.

Атестаційна комісія працювала у відповідності з Тимчасовим положенням про проведення Державної атестації лікарів (провізорів) – інтернів за всіма спеціальностями: практичні навички та тестування проходили у онлайн режимі на основі MS Teams. Співбесіда відбувалася наживо, як і складання інтегрованого іспиту «КРОК-3. Фармація».

23 червня 2020 року вдруге 131 провізор-інтерн склав ліцензійний інтегрований іспит «Крок-3. Фармація». Усі вони були допущені до іспиту за підсумками ректорських зрізів та он-лайн курсу. Усього було проведено 4 ректорських зрізи на основі MS Teams.

Курси підвищення кваліфікації лікарів.

Географія курсів підвищення кваліфікації (КПК) у 2019-2020 навчальному році охопила 8 областей України: Запорізьку, Дніпропетровську, Херсонську, Миколаївську, Одеську, Київську, Тернопільську, Донецьку. Розширення географії курсів стало можливим завдяки новим актуальним циклам, які користуються значним попитом у лікарів. Перш за все, це КПК з педіатрії, ортопедії та травматології, клінічної ендоскопії, дерматовенерології, психіатрії та наркології, онкології та дитячої анестезіології.

В 2019-2020 н.р. КПК на ФПО пройшли 886 лікарів (в тому числі, за державним замовленням – 456, на контрактній основі – 288 та 142 співробітників ЗДМУ), що на 69,7 % більше ніж у минулому році (522). При цьому кількість контрактів у весняному семестрі 2020 року збільшилася в 5,4 рази в порівнянні з осіннім семестром 2019 року.

В 2019-2020 н.р. курси підвищення кваліфікації проводилися на 12 кафедрах ЗДМУ. Було проведено 11 курсів спеціалізації, 73 курси тематичного удосконалення, 4 передатестаційних цикли та 15 курсів інформації і стажування за 22 спеціальностями.

Післядипломна підготовка лікарів на ФПО ЗДМУ здійснюється за очною та змішаною (очною з технологіями дистанційного навчання) формою освіти. Для забезпечення безперервності навчального процесу науково-педагогічним персоналом факультету були використані можливості електронних ресурсів та навчальних платформ: MS TEAMS, eDX, MOODLE, ZOOM, FACEBOOK, Viber. Підсумковий контроль знань проводився у вигляді online семінарів та тестових завдань.

Характеристика курсів підвищення кваліфікації лікарів

Кафедра дитячих хвороб ФПО. Проведено 19 КПК: 12 – циклів ТУ, 1 – ПАЦ, 9 курсів інформації та стажування, 5 – спеціалізації, підвищили кваліфікацію **218** лікарів. **Вперше проведені:** Спеціалізація за 4 напрямками: «Педіатрія», «Неонатологія», «Дитяча хірургія», «Дитяча анестезіологія», а також 6 нових циклів ТУ: «Ехокардіографія, доплерографія судин серця та дуплексне сканування судин головного мозку у дітей», «Невідкладні стани в педіатрії (для лікарів педіатрів, ЛШД)», «Пізні передчасно народжені діти. Проблеми та їх вирішення», «ЕКГ-діагностика в практиці педіатрів, неонатологів, сімейних лікарів», «Інтенсивна терапія гідроїонних порушень та токсикоз-ексикоз», «Інтенсивна терапія гострих отруєнь (для дитячих анестезіологів)».

Кафедра сімейної медицини, терапії, кардіології та неврології ФПО: проведено 5 КПК у вигляді ТУ для **64** слухачів. **Вперше у 2019-2020 н.р. на кафедрі проведені** цикл ТУ «Когнітивні та психовегетативні розлади в загально-клінічній практиці», «Сучасні аспекти та клінічна інтерпретація ультразвукового дослідження серця та судин».

Кафедра акушерства, гінекології та репродуктивної медицини ФПО: проведено 5 КПК у вигляді ТУ для **52** лікарів. **Вперше проведений КПК:** цикл «Медична генетика та лабораторна діагностика генетичних захворювань».

Загальної хірургії та післядипломної хірургічної освіти. Підготовку на **практично-орієнтованому курсі** тематичного удосконалення пройшли **7** слухачів. **Вперше проведено цикл ТУ** «Діагностика та лікування доброякісних та злоякісних захворювань щитоподібної залози».

Кафедра психіатрії, психотерапії, загальної та медичної психології, наркології та сексології: 7 – курсів ТУ, 2 – цикли ПАЦ, 3 стажування, 76 слухачів підвищили кваліфікацію. **Вперше** – цикл ТУ «Актуальні питання сексології та сексопатології».

Кафедра факультетської хірургії: 2 – цикли ТУ для **23** лікарів.

Кафедра дерматовенерології та косметології з курсом дерматовенерології і естетичної медицини ФПО: 5 – циклів ТУ, 2 – інформації і стажування для **35** лікарів.

Кафедра травматології та ортопедії: 5 циклів ТУ для **58** лікарів.

Вперше – цикл ТУ «Актуальні питання лікування переломів у пацієнтів похилого віку».

Кафедра офтальмології: 5 циклів ТУ, 1 ПАЦ для **35** слухачів. **Вперше** цикли ТУ «Лазерні методи лікування заднього відділу ока», «Актуальні питання первинної діагностики, профілактики та тактики лікування захворювань органу зору у дітей у професійній діяльності сімейного лікаря в умовах реформування галузі охорони здоров'я».

Кафедра патологічної анатомії і судової медицини вперше проведено 5 циклів ТУ для **57** слухачів.

Кафедра онкології та онкохірургії: 2 цикли ТУ для **8** лікарів.

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини, променевої діагностики та променевої терапії: 2 цикли ТУ, 1 спеціалізації для **56** лікарів. Курси спеціалізації з ультразвукової діагностики для 33 курсантів за допомогою технологій дистанційного навчання в програмі MS Teams. Слід відзначити налагоджену взаємодію провідних спеціалістів ЗДМУ з різних напрямків УЗ діагностики: Сиволап В.В., Туманська Н.В., Кисельов С.М., Шумна Т.Є., Подліанова О.І., Барковський Д.Є., Пучков В.А., Колесник О.П., Перцов І.В., із використанням міжкафедрального тренінгового центру та суміжних кафедр. **Вперше** – цикл ТУ «Актуальні питання магнітно-резонансної томографії в нейрорадіології».

Кафедра терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології: 4 курси спеціалізації та 4 – інформації, стажування для **49** слухачів.

Кафедра організації охорони здоров'я, соціальної медицини та лікарсько-трудової експертизи: 1 курс ТУ для **15** слухачів.

Кафедра клінічної фармації, фармакотерапії, фармакогнозії та фармацевтичної хімії: вперше 2 – цикли практично-орієнтованого ТУ з залученням програми eHels НЦЗУ: «Особливості II етапу реформування медичної допомоги в Україні» для 36 співробітників клінічних кафедр ЗДМУ.

Інформальна освіта на ФПО.

Кафедра мікробіології, вірусології та імунології: майстер-клас «Метод кількісного аналізу активності протимікробних лікарських засобів», доц. Поліщук Н.М. Сертифікат отримали **3** слухачі.

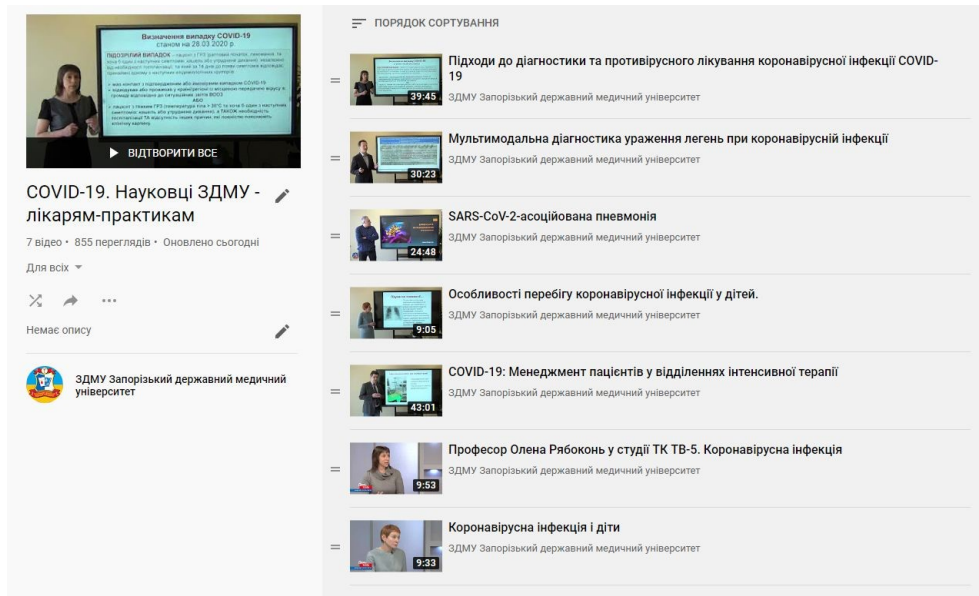
Кафедра терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології: майстер-клас «Профілактика стоматологічних захворювань», проф. Возний О.В. Сертифікат отримали **25** слухачів. Майстер-клас «Організація дезінфекційних, стерилізаційних заходів у стоматологічних кабінетах лікувально-профілактичних закладів», проф. Возний О.В. Сертифікат отримали **40** слухачів.

Кафедра дитячих хвороб ФПО: Симуляційний тренінг з оволодіння практичними навичками з основ електрокардіографії та кардіосонографії у дітей «PRO-серце» у міжкафедральному тренінговому центрі ЗДМУ, доц. Подліанова О.І., доц. Котлова Ю.В.. Сертифікат отримали **36** слухачів

Загальної хірургії та післядипломної хірургічної освіти: Майстер-клас «Діагностика та лікування доброякісних та злоякісних захворювань щитоподібної залози», проф. Завгородній С.М. був проведений у міжкафедральному тренінговому центрі. Сертифікат отримали **7** курсантів.

Кафедри інфекційних хвороб. Науковий семінар-тренінг «Коронавірусна інфекція COVID-19: тактика лікаря в умовах пандемії» проф. Рябокони О.В в міжкафедральному тренінговому центрі. Сертифікат отримали 11 слухачів.

Інформальна освіта на ФПО під час пандемії гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV2

1. Завідувачкою кафедри інфекційних хвороб, д.мед.н., проф. Рябокони О.В. 18.03.2020 прочитана відеолекція для науково-педагогічних працівників, студентів, лікарів-інтернів на тему «Гостра респіраторна інфекція, спричинена коронавірусом 2019-nCoV (етіопатогенетичні закономірності, клініка, лікування, профілактика)», лекція розміщена з 18.03.2020 у відкритому доступі на офіційному сайті ЗДМУ, переглянути можна за посиланням: http://zsmu.edu.ua/new_2383.html.

2. Завідувачкою кафедри інфекційних хвороб, д.мед.н., проф. Рябокони О.В. 18.03.2020 прочитана відеолекція для англomовних студентів на тему «Acute respiratory infection caused by coronavirus 2019-nCoV (etiopathogenetic patterns, clinic, treatment, prevention)», лекція розміщена з 18.03.2020 у відкритому доступі на офіційному сайті ЗДМУ, переглянути можна за посиланням: http://zsmu.edu.ua/upload/nov/intext/200317_lect_covid.pptx.

3. Завідувачкою кафедри інфекційних хвороб, д.мед.н., проф. Рябокони О.В. та завідувачем кафедри анестезіології та інтенсивної терапії, д.мед.н. Воритинцевим С.І. створено освітній проект для науково-педагогічних працівників, студентів, лікарів-інтернів та лікарів різних спеціальностей у 3 частинах: «Коронавірусна інфекція (COVID-19): етіопатогенетичні та патогенетичні закономірності, підходи до діагностики та лікування»; «Коронавірусна інфекція (COVID-19): особливості інтенсивної

терапії»; «Коронавірусна інфекція COVID-19: засоби індивідуального захисту». (освітній проект з 07.04.20 р. розміщений у відкритому доступі на офіційному сайті ЗДМУ, переглянути можна за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=iPA7PM0Xig>).

4. Створено тренінг з віртуальним пацієнтом, хворим на коронавірусну інфекцію COVID-19 «Treat a virtual patient with suspected COVID-19». Відеодемонстрацію тренінгу підготував завідувач кафедри анестезіології та інтенсивної терапії, д.мед.н. Воротинцев С.І., покрокову інструкцію щодо реєстрації та симуляційного навчання на віртуальному пацієнті розробила керівник міжкафедрального тренінгового центру Романова К.Б. (тренінг з 10.04.2020 розміщений у відкритому доступі на офіційному сайті ЗДМУ, переглянути можна за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=ASCP4F8Kc3A>).

5. Створено освітній проект групою професорів ЗДМУ для лікарів-практиків, науково-педагогічних працівників, лікарів-інтернів, студентів з 5 відеолекцій:

- «Коронавірусна інфекція (COVID-19): підходи до діагностики та противірусного лікування» – завідувачка кафедри інфекційних хвороб, д.мед.н., проф. Рябоконт О.В. (з 16.04.2020 розміщена у відкритому доступі на офіційному сайті ЗДМУ), переглянути можна за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=2NZXuIYf7uc&feature=youtu.be>;

- «Особливості перебігу коронавірусної інфекції COVID-19 у дітей та підходи до противірусного лікування» – завідувачка кафедри дитячих інфекційних хвороб, д.мед.н., проф. Усачова О.В. (з 16.04.2020 розміщена у відкритому доступі на офіційному сайті ЗДМУ, переглянути можна за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=jWeipqRwJ6I>;

- «Мультимодальна діагностика ураження легень при коронавірусній інфекції» – д.мед.н., проф. кафедри сімейної медицини, терапії, кардіології та неврології Колесник М.Ю. (з 16.04.2020 розміщена у відкритому доступі на офіційному сайті ЗДМУ, переглянути можна за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=w9MJt-6sJD0>;

- «SARS-CoV2 асоційована пневмонія» – проректор з науково-педагогічної роботи, д.мед.н., проф. Візір В.А. (з 16.04.2020 розміщена у відкритому доступі на офіційному сайті ЗДМУ, переглянути можна за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=K0--FY5ztE0>;

- «COVID-19: менеджмент пацієнтів у відділеннях інтенсивної терапії» – завідувач кафедри анестезіології та інтенсивної терапії, д.мед.н. Воротинцев С.І. (з 16.04.2020 розміщена у відкритому доступі на офіційному сайті ЗДМУ, переглянути можна за посиланням: https://www.youtube.com/watch?v=aVfAc9vObFo&list=PL_9WBc-CH2EXYuxKMcqCaMLh6785Tzb40&index=6&t=0s;

6. Проведений вебінар «Всеукраїнська нарада інфекціоністів з проблем COVID-19» 23.04.2020 о 13.00, в якому взяли участь у якості доповідачів завідувачка кафедри інфекційних хвороб, д.мед.н., проф. Рябоконт О.В. та завідувачка кафедри дитячих інфекційних хвороб, д.мед.н., проф. Усачова О.В. (переглянути можна за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=dTSyQqps7jE&feature=youtu.be>).

Післядипломна підготовка провізорів

У 2019-2020 н. р. отримана ліцензія МОН України післядипломна підготовка провізорів та фармацевтів яка здійснюється за спеціальністю «Фармація, промислова фармація» – 226 у сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою у галузі знань «Охорона здоров'я» – 22 за фахом «Загальна фармація», «Аналітично-контрольна фармація», «Організація і управління фармацією».

У 2019-2020 н.р. за напрямом «Фармація» проведено 21 курс (на 2 курси більше, ніж в минулому році) підвищення кваліфікації: м. Запоріжжя (4 ПАЦ та 3 спеціалізації), курси підвищення кваліфікації для провізорів та фармацевтів з м. Черкаси (1 цикл), м. Миколаїв (3 цикли), м. Кропивницький (1 цикл), м. Дніпро (6 циклів), м. Херсон (2 цикли), м. Одеса (1 цикл), КПК з новим замовником – Аптеки медичної академії м. Дніпро. Курси відвідало **2386** осіб з 7 областей України. Сертифікат із вторинної спеціалізації з фаху «Організація і управління фармацією» отримали 335 слухачів курсів.

Клінічна ординатура.

Навчалися 4 клінічних ординатори за державним замовленням, 1 відраховано за власним бажанням. У серпні 2020 року закінчує навчання 1 клінічний ординатор який спрямовується для працевлаштування до ДОЗ Запорізької області.

Відділ сприяння працевлаштуванню випускників.

За 2019-2020 навчальний рік направлено 115 листів запитів до департаментів охорони здоров'я, медичних закладів та випускників. До юридичного відділу ЗДМУ подано 40 справ випускників, які порушили угоду. Одноразову грошову допомогу отримали у навчальному році 45 молодих фахівців.

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ

В університеті успішно діють 16 широковідомих в Україні та за її межами оригінальних наукових шкіл у сфері фундаментальних досліджень, клінічної медицини і фармації.

Університет має висококваліфікований кадровий потенціал: 134 докторів наук/професорів (на 3 доктори наук більше, ніж минулого року) і 485 кандидатів наук/доцентів (на 2 кандидати наук менше, ніж минулого року), що складає відповідно 16 % і 59 % від загальної кількості викладачів університету. Враховуючи, що кількість викладачів в університеті збільшилась з 801 до 818 осіб, середній відсоток докторів і кандидатів наук складає 76 % (що на 0,5 % менше, ніж минулого року).

Згідно з Статутом, до сфери наукової діяльності університету відноситься підготовка наукових кадрів, розвиток інфраструктури НДІ і наукових центрів, виконання науково-дослідних робіт, патентно-ліцензійна і інноваційна діяльність, співпраця з Департаментом атестації кадрів МОН України, з НДІ НАМН України, випуск монографій і методичних рекомендацій, видання фахових періодичних наукових журналів, організація і проведення науково-практичних конференцій, міжнародне наукове співробітництво.

За результатами наукової діяльності у 2019-2020 навчальному році в університеті захищені 5 докторських, 14 кандидатських дисертацій та 11 дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Видано 12 монографій, 23 підручники; отримано 3 патенти на винаходи, 32 патенти на корисну модель та 1 свідоцтво про реєстрацію авторського права; до Реєстру

галузевих нововведень подано 14 нововведень; через МОЗ України видано 9 інформаційних листів із діагностики, лікування і фармації; опубліковано 1078 статей (в т.ч. 156 – у виданнях, що індексуються наукометричними базами Web of Science та/або Scopus) та 852 тези.

У 2019-2020 навчальному році в сфері наукової діяльності вперше:

- Введено в експлуатацію реконструйований Лабораторний корпус з віварієм, оснащений сучасним обладнанням.
- Створено відділ експериментальних досліджень з віварієм, для якого на суму 3 693 860 грн. придбано сучасне обладнання, експериментальна операційна, лабораторні меблі і клітки для лабораторних тварин.
- Відкрита нова міжкафедральна лабораторія експериментальної морфології, для якої на суму 701 445 грн. придбані лабораторні меблі.
- Рішенням атестаційної колегії МОН України «Запорожський медичний журнал» і журнал «Патологія» віднесені до найвищої категорії А, оскільки відповідають усім критеріям і включені до Web of Science Core Collection. Журнал «Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики», який індексується в близько 30 наукових та наукометричних базах даних, віднесено до категорії Б нового переліку фахових видань.
- Переатестовані 3 спеціалізовані Вчені ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій: Д 17.600.02 – за спеціальностями: внутрішні хвороби, кардіологія, педіатрія; Д 17.600.03 – за спеціальностями: технологія ліків, організація фармацевтичної справи та судова фармації, фармацевтична хімія та фармакогнозія; Д 17.600.04 – за спеціальностями: нормальна анатомія, патологічна анатомія, патологічна фізіологія.

- В 3-х спеціалізованих вчених радах захищено 4 докторські та 15 кандидатських дисертацій: 1 докторська та 8 кандидатських дисертацій з фармацевтичної хімії та фармакогнозії, 2 докторські дисертації з технології ліків, організації фармацевтичної справи та судової фармації, 1 докторська дисертація з внутрішніх хвороб, 2 кандидатські дисертації з кардіології, 2 кандидатські дисертації з педіатрії, 2 кандидатські дисертації з нормальної анатомії, 1 кандидатська дисертація з патологічної фізіології.

- У ЗДМУ створено 11 спеціалізованих вчених рад для прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, у яких захищено 9 дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю «Медицина», 1 дисертація – за спеціальністю «Педіатрія» та 1 дисертація – за спеціальністю «Фармація». Атестаційною колегією МОН України і Вченою радою ЗДМУ затверджено 4 дисертації на здобуття ступеня доктора філософії.

- В 2019 році розширена ліцензія ЗДМУ на підготовку PhD-аспірантів зі спеціальностей 222 «Медицина» (з можливістю здійснення підготовки іноземців та осіб без громадянства, Наказ МОН від 30.10.2019 № 975-л); 221 «Стоматологія» (з можливістю здійснення підготовки іноземців та осіб без громадянства, Наказ МОН від 17.10.2019 № 971-л); 226 «Фармація, промислова фармація» (з можливістю здійснення підготовки іноземців та осіб без громадянства, Наказ МОН від 17.10.2019 № 971-л).

- З 1 вересня за конкурсом в очну PhD аспірантуру зараховано 20 осіб з денною (10 – з МЕДИЦИНИ, 2 – з ФАРМАЦІЇ, 3 – з ПЕДІАТРІЇ та 1 – з СТОМАТОЛОГІЇ) та 5 осіб – з вечірньою формою навчання (з МЕДИЦИНИ), а також зараховано за контрактом 1 аспіранта з МЕДИЦИНИ.

- За даними наукометричної бази даних Sci Verse Scopus на квітень 2020 року серед медичних ВНЗ України Запорізький державний медичний університет посідає за індексом Гірша 11-те місце і 68 місце серед усіх 177 ВНЗ України (індекс Гірша – 15).

- Станом на січень 2020 р. за даними Web of Science індекс Гірша ЗДМУ дорівнює 16 (за 1451 публікаціями Web of Science і за 1747 цитуваннями у Web of Science Core Collection). За даними Scopus індекс Гірша ЗДМУ дорівнює 14 за 244 публікаціями.

- Університет провів 11 Всеукраїнських науково-практичних форумів.

- За високі досягнення у морфологічній науці професора Сирцова В.К. рішенням президії наукового Товариства анатомів, гістологів, ембріологів, топографоанатомів України нагороджено Почесним Дипломом та найвищою відзнакою НТ АГЕТ України – «Золотою медаллю В.О. Беца».

ПІДГОТОВКА КАДРІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

Вчене звання професора отримали 7 осіб: **Рябокоть Ю.Ю.** (кафедра дитячих інфекційних хвороб) – 26.02.2020); **Возний О.В.** (кафедра терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології) – 26.02.2020; **Тржецинський С.Д.** (кафедра фармакогнозії, фармакології та ботаніки) – 26.02.2020.

Вчене звання доцента отримали 17 осіб: **Алексєєв О.Г.** (кафедра управління і економіки фармації, медичного та фармацевтичного права) – 15.10.2019; **Кузнєцов А.А.** (кафедра нервових хвороб) – 15.10.2019; **Пацера М.В.** (кафедра пропедевтики дитячих хвороб) – 15.10.2019; **Шаравара Л.П.** (кафедра загальної гігієни та екології) – 15.10.2019; **Анікін І.О.** (кафедра дитячої хірургії та анестезіології) – 16.12.2019; **Демченко А.В.** (кафедра сімейної медицини, терапії, кардіології та неврології) – 16.12.2019; **Качан І.С.** (кафедра сімейної медицини, терапії, кардіології та неврології) – 16.12.2019; **Федорченко Р.А.** (кафедра загальної гігієни та екології) – 16.12.2019; **Пашенко І.В.** (кафедра пропедевтики дитячих хвороб) – 26.02.2020; **Самура Т.О.** (кафедра клінічної фармакології, фармації, фармакотерапії і косметології) – 26.02.2020; **Хромильова О.В.** (кафедра фармацевтичної хімії) – 26.02.2020; **Чертов С.О.** (кафедра пропедевтичної та хірургічної стоматології) – 26.02.2020; **Ясінський Р.М.** (кафедра фтизіатрії і пульмонології) – 26.02.2020; **Задирака Д.А.** (кафедра інфекційних хвороб) – 26.02.2020; **Засєда Ю.І.** (кафедра психіатрії, психотерапії, загальної та медичної психології, наркології та сексології) – 26.02.2020; **Лисянська Г.П.** (кафедра технології ліків) – 26.02.2020;

Мягков С.О. (кафедра пропедевтики внутрішньої медицини, променевої діагностики та променевої терапії) – 26.02.2020; **Нагорна Н.О.** (кафедра аналітичної хімії) – 26.02.2020; **Різник О.І.** (кафедра охорони здоров'я, соціальної медицини та лікарсько-трудової експертизи) – 26.02.2020.

ЗАХИСТ ДИСЕРТАЦІЙ

Докторські дисертації захистили 5 співробітників університету:

Самура Б.Б. (кафедра внутрішніх хвороб 3, наук. консультанти: д.мед.н., проф. Колесник Ю.М., д.мед.н., проф. Сиволап В.В.) – 09.10.2019; **Іванченко Д.Г.** (кафедра біологічної хімії, наук. консультант: д.фарм.н., проф. Романенко М.І.) – 03.10.2019; **Ткаченко Н.О.** (кафедра управління і економіки фармації, медичного та фармацевтичного права, наук. консультант: д.фарм.н., проф. Громовик Б.П. – 10.10.2019); **Пономаренко О.В.** (кафедра медицини катастроф, військової медицини, анестезіології та інтенсивної терапії, наук. консультант: д.мед.н., проф. Перцов В.І.) – 05.12.2019; **Цибульська Т. Є.** (кафедра офтальмології, наук. консультант: д.мед.н., проф. Завгородня Н.Г.) – 27.02.2020.

Кандидатські дисертації захистили 14 співробітників університету:

Аравіцький Є.О. (кафедра нормальної фізіології, наук. керівники: д.мед.н., проф. Волошин М.А., д.біол.н., проф. Куш О.Г.) – 12.09.2019); **Баланчук Т.І.** (кафедра фармакогнозії, фармхімії і технології ліків, наук. керівник: д.фарм.н., проф. Мазулін О. В.) – 12.09.2019; **Кініченко А.О.** (кафедра фармакогнозії, фармакології та ботаніки, наук. керівник: д.біол.н., доц. Тржецинський С. Д.) – 13.09.2019; **Мартиненко Ю.В.** (кафедра органічної і біоорганічної хімії, наук. керівник: д.фарм.н., проф. Коваленко С.І.) – 13.09.2019; **Ганчев К.С.** (кафедра пропедевтичної та хірургічної стоматології, наук. керівник: д.мед.н., проф. Абрамов А.В.) – 26.09.2019; **Богданов П.В.** (кафедра анатомії людини, оперативної хірургії та топографічної анатомії, наук. керівники: д.мед.н., проф. Волошин М.А., д.мед.н., проф. Григор'єва О.А.) – 26.09.2019; **Сугак О.А.** (кафедра природничих дисциплін для іноземних студентів та токсикологічної хімії, наук.керівник: д.фарм.н., проф. Панасенко О.І.) – 10.10.2019; **Насоненко О.В.** (кафедра внутрішніх хвороб 2, наук. керівник: д.мед.н., проф. Візір В.А.) – 29.11.2019; **Скріпкін С.В.** (начальник юридичного відділу, наук. керівник: д.юрид.н., проф. Покатаєва О. В.) – 13.12.2019; **Соляник О.В.** (кафедра пропедевтики дитячих хвороб, наук. керівник: д.мед.н., проф. Іванько О.Г.) – 18.12.2019; **Бойцова О.М.** (кафедра медицини катастроф, військової медицини та нейрохірургії, наук. керівник: д.мед.н., проф. Шифрін Г.А.) – 20.12.2019; **Носач С.Г.** (фахівець Навчального медико-лабораторного центру, наук. керівник: д.біол.н., проф. Беленічев І.Ф.) – 04.03.2020; **Юшков П.О.** (заступник ректора з перспективного розвитку, наук. керівник: д.е.н., проф. Покатаєва О.В.) – 07.07.2020; **Біла Ю.В.** (кафедра фармакології та медичної рецептури, наук. керівник: д.біол.н., проф. Беленічев І.Ф. – 08.07.2020).

Дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії захистили 11 співробітників університету: **Тищенко С.В.** (кафедра патологічної фізіології, наук. керівник: д.мед.н., проф. Ганчева О.В.) – 27.09.2019; **Зубрик І.В.** (кафедра госпітальної хірургії, наук. керівник: д.мед.н., проф. Никоненко А.О.) – 19.02.2020; **Кубрак М.А.** (кафедра загальної хірургії та післядипломної хірургічної освіти, наук. керівник: д.мед.н., проф. Завгородній С.М.) – 20.02.2020; **Фролова Ю.С.** (кафедра фізколоїдної хімії, наук. керівник: д.фарм.н., проф. Каплаушенко А.Г.) – 21.02.2020; **Новікова Л.В.** (кафедра нервових хвороб, наук. керівник: д.мед.н., проф. Козьолкін О.А.) – 26.02.2020; **Ковальчук К.С.** (кафедра анатомії людини, оперативної хірургії та топографічної анатомії, наук. керівник: д.мед.н., проф. Григор'єва О.А.) – 17.06.2020; **Кравченко Б.С.** (кафедра факультетської хірургії, наук. керівник: д.мед.н., проф. Клименко В.М.) – 18.06.2020; **Соколова М.В.** (кафедра сімейної медицини, терапії, кардіології і неврології ФПО, наук. керівник: д.мед.н., доц. Колесник М.Ю.) – 22.06.2020; **Капшитар Н.І.** (кафедра внутрішніх хвороб 1 та симуляційної медицини, наук. керівник: д.мед.н., проф. Сиволап В.Д.) – 23.06.2020; **Онщенко Н.В.** (кафедра інфекційних хвороб, наук. керівник: д.мед.н., проф. Рябоконт О.В.) – 26.06.2020; **Крайня Г.В.** (кафедра госпітальної педіатрії, наук. керівник: д.мед.н., проф. Леженко Г.О.) – 30.06.2020.

ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ ТА ЇХ РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ

Співробітники університету в 2019 році розробляли три наукові напрямки: вивчення нейроендокринних та імунних механізмів регуляції морфогенезу і функції органів в нормі та патології; розробка патогенезу серцево-судинних захворювань, впровадження методів їх діагностики, профілактики і лікування; пошук, синтез та аналіз нових біологічно активних сполук для створення лікарських засобів. Виконувались науково-дослідні роботи на підставі господарських договорів.

У розробці цих питань брали участь співробітники 59 кафедр, НМЛЦ і 2 НДІ університету виконували за держзамовленням 2 фундаментальні і 3 прикладні НДР, які профінансовані з державного бюджету МОЗ України у сумі 2 млн. 235,3 тис. грн. Виконувались також 61 ініціативна кафедральна НДР, 2 НДР, що виконувались в рамках міжнародного науково-технічного співробітництва та 15 госпрозрахункових НДР.

З 2020 року університет розробляє два наукових напрямки: розробка патогенезу, морфологічних проявів, мультимодальної діагностики та терапевтичного і хірургічного лікування найпоширеніших хвороб; цілеспрямований синтез нових речовин і пошук актуальної фіто сировини, дослідження їх біологічної активності для створення нових лікарських засобів.

З 2020 року виконуються 61 кафедральна НДР на ініціативних засадах, 9 госпдоговірних НДР та 4 НДР, які фінансуються МОЗ України. Зокрема:

- Кафедра органічної і біоорганічної хімії в рамках прикладних розробок у сфері профілактичної та клінічної медицини виконує НДР «Спрямований пошук протизапальних агентів серед конденсованих та спіро-конденсованих похідних хіназоліну» (науковий керівник проф. Коваленко С.І.). Термін виконання 2018-2020 рр., тема фінансується МОЗ України.

- Кафедра фармакології та медичної рецептури виконує НДР «Фармакологічна модуляція глутатіон-залежних ланокрегуляції та реалізації механізмів ендогенної нейропротекції та нейропластичності – новий погляд на нейропротекцію при ішемічних інсультах (науковий керівник проф. Беленічев І.Ф.). Термін виконання 2020-2022 рр., тема фінансується МОЗ України.

- Кафедра фізикоїдної хімії виконує НДР «Створення методик аналізу та дослідження похідних 1,2,4-тріазолу як перспективних активних фармацевтичних інгредієнтів з використанням вискоефективної рідинної хроматографії (науковий керівник проф. Каплаушенко А.Г.). Термін виконання 2020-2022 рр., тема фінансується МОЗ України.

- Кафедра природничих дисциплін для іноземних студентів та токсикологічної хімії виконує НДР «Синтез, модифікація та дослідження властивостей похідних 1,2,4-тріазолу з метою створення антимікробного лікарського засобу» (науковий керівник проф. Панасенко О.І.). Термін виконання 2020-2022 рр., тема фінансується МОЗ України.

У 2019 році завершено виконання 2-х фундаментальних і 2-х прикладних науково-дослідних робіт, які фінансувались за кошти Державного бюджету:

- «Роль пептидергічних структур гіпоталамусу та стовбуру мозку в патогенезі артеріальної гіпертензії» (кафедра патологічної фізіології, науковий керівник – проф. Ю.М.Колесник).

- «HSP70/HIF-1 α - опосередковані механізми ендогенної нейропротекції: розробка підходів фармакологічної регуляції» (кафедра фармакології та медичної рецептури, науковий керівник проф. І.Ф.Беленічев).

- «Раннє молекулярно-генетичне та імуногістохімічне прогнозування схильності до прогресування раку легенів та органів травлення» (кафедра патологічної анатомії і судової медицини, науковий керівник – проф. В.О.Туманський)

- «Розробка нових ефективних шляхів діагностики та ендогенної цитопротекції ішемічних пошкоджень при експериментальних порушеннях коронарного і церебрального кровообігу» (кафедра клінічної лабораторної діагностики, науковий керівник д.біол.н. Павлов С.В.)

та 9 науково-дослідних робіт, які ініціативно виконувалися кафедрами університету, із частковою фінансовою підтримкою університету:

- НДР кафедри внутрішніх хвороб 3 «Патогенетичні механізми розвитку, клініко-прогностичні аспекти та стратегія медикаментозної корекції ураження серцево-судинної системи при коморбідному перебігу деяких захворювань внутрішніх органів» (н.керівник проф. Доценко С.Я.).

- НДР кафедри сімейної медицини, терапії, кардіології та неврології ФПО «Діагностика, лікування та профілактика коморбідної патології внутрішніх органів в умовах промислового регіону» (н.керівник проф. Кривенко В.І.).
- НДР кафедри пропедевтики дитячих хвороб «Розробка нових підходів до медичної допомоги підліткам та особам молодого віку з артеріальної гіпертензією в умовах вищого навчального закладу» (н.керівник проф. Іванько О.Г.).
- НДР кафедри пропедевтики дитячих хвороб «Умови, що впливають на забезпеченість дітей перших місяців життя вітаміном К та шляхи їх корекції» (н.керівник проф. проф. Іванько О.Г.).
- НДР кафедри анатомії людини, оперативної хірургії та топографічної анатомії «Реактивність органів новонароджених після дії антигенів та факторів різної природи у внутрішньоутробному періоді» (н.керівник проф. Григор'єва О.А.).
- НДР кафедри біологічної хімії «Синтез, фізико-хімічні та біологічні властивості 1,3,7,8-тетразаміщених ксантину та їх конденсованих похідних» (н.керівник проф. Романенко М.І.).
- НДР кафедри фармакогнозії, фармакології і ботаніки «Експериментальне виявлення речовин синтетичного і природного походження, що мають гіпоглікемічну, гіполіпідемічну, гепатопротекторну, нефропротекторну, депримуєчу, антиоксидантну та протизапальну активність» (н.керівник д.біол.н. Тржецинський С.Д.).
- НДР кафедри медбіології, паразитології та генетики «Вплив метеорологічних факторів на формування небезпечної аеропалінологічної ситуації, яка зумовлена пилком рослин та спорами грибів» (н.керівник д.біол.н. Приходько О.Б.).
- НДР НМЛЦ «Механізми реакції органів з різним регенераторним потенціалом на ушкодження» (н.керівник проф. Абрамов А.В.).

Завершено виконання 7 госпрозрахункових науково-дослідних робіт.

У 2019 р. через науково-дослідний сектор університету (керівник – д.фарм.н. Парченко В.В.) виконувались 15 госпдоговірних НДР із клінічних випробувань нових лікарських засобів за замовленням фірм-виробників: кафедра внутрішніх хвороб 2 (керівник теми – проф. Візір В.А.); – кафедра сімейної медицини, терапії кардіології та неврології ФПО (керівник теми – доц. Колесник М.Ю.); кафедра загальної гігієни та екології (керівник теми – доц. Севальнев А.І.); кафедра дитячих хвороб (керівник теми – ас. Великанова Т.В.); кафедра фармакології та медичної рецептури (керівник теми – проф. Беленічев І.Ф.); кафедра медбіології, паразитології та генетики (керівник теми – доц. Приходько О.Б.); кафедра загальної гігієни та екології, керівник НДР (керівник теми – доц. Севальнев А.І.). У 2019 році закінчено 7 НДР з клінічних випробувань нових лікарських засобів (проф. Візір В.А. – 4 теми, доц. Приходько О.Б. – 1 тема, доц. Севальнев А.І. – 1 тема, проф. Беленічев І.Ф. – 1 тема).

За виконання науково-дослідних досліджень отримано 431,9 тис. грн.

НАЙВАГОМІШІ НАУКОВІ ДОСЯГНЕННЯ

Співробітниками ЗДМУ в 2019 році отримані найбільш вагомі наукові досягнення у сферах фундаментальних досліджень розвитку артеріальної гіпертензії та ролі HSP70/HIF-1a в механізмах нейропротекції, прикладних досліджень прогнозування прогресування раку органів травлення, синтезу перспективних сполук для створення нових лікарських протизапальних препаратів, нових методів діагностики та лікування ішемічних пошкоджень коронарного і церебрального кровообігу.

У сфері експериментальних досліджень у патологічній фізіології за держбюджетною фундаментальною НДР «Роль пептидергічних структур гіпоталамусу та стовбуру мозку в патогенезі артеріальної гіпертензії» (роки виконання 2017-2019 рр., джерело фінансування – загальний фонд, КПКВК 2301020), встановлені нові механізми розвитку експериментальної артеріальної гіпертензії та їх діагностичні характеристики. Медична спрямованість: підвищення якості прогнозування та рання доклінічна діагностика артеріальної гіпертензії. Соціальна спрямованість: зниження ризику захворювання на артеріальну гіпертензію, запобігання формуванню таких ускладнень як цукровий діабет, ожиріння, надмірна вага, метаболічний Х-синдром, атеросклероз. Економічна спрямованість: рання діагностика та прогнозування перебігу захворювання, зниження витрат на дорогі дослідження вже розвинутої патології.

У сфері експериментальних досліджень у фармакології за держбюджетною фундаментальною НДР «HSP70/HIF-1 α - опосередковані механізми ендогенної нейропротекції: розробка підходів фармакологічної регуляції» (роки виконання 2017-2019 рр., джерело фінансування – загальний фонд, КПКВК 2301020), обґрунтовано застосування засобів-модуляторів цереброкурину, тіотриазоліну, тамоксифену і кортексину в лікуванні мозкових інсультів на підставі експериментальних даних, що розкривають роль HSP70/HIF-1 α в регуляції ендогенної нейропротекції. Медична спрямованість: покращення якості та підвищення тривалості життя хворих з гострими порушеннями мозкового кровообігу. Соціальна спрямованість: зниження летальності та інвалідності хворих з гострими порушеннями мозкового кровообігу. Економічна спрямованість: скорочення часу перебування хворих з гострими порушеннями мозкового кровообігу в стаціонарі, зниження затрат держави на лікування та реабілітацію таких хворих.

У сфері нових способів ранньої патоморфологічної діагностики за держбюджетною прикладною НДР «Раннє молекулярно-генетичне та імуногістохімічне прогнозування схильності до прогресування раку легенів та органів травлення» (роки виконання 2017-2019 рр., джерело фінансування – загальний фонд, КПКВК 2301020) та ініціативною НДР «Морфогенез хронічного стеатогепатиту та його несприятливих наслідків» (роки виконання 2017-2019 рр., джерело фінансування – спеціальний фонд) розроблено нові алгоритми ранньої молекулярно-морфологічної діагностики раку шлунка, кишки, підшлункової залози та визначення їх інвазивно-метастатичних особливостей. Медична спрямованість: підвищення якості ранньої клініко-

морфологічної діагностики з подальшим прогнозуванням перебігу найбільш поширених злоякісних новоутворень. Соціальна спрямованість: зменшення показників смертності населення від онкозахворювань при їх ранньому індивідуалізованому лікуванні. Економічна спрямованість: зниження витрат на оперативне та хіміотерапевтичне лікування занедбаного раку в онкологічних стаціонарах.

У сфері синтезу перспективних сполук для створення нових лікарських протизапальних препаратів за держбюджетною прикладною НДР «Спрямований пошук протизапальних агентів серед конденсованих та спіро-конденсованих похідних хіназоліну» (роки виконання 2018-2020 рр., джерело фінансування – загальний фонд, КПКВК 2301020), проведено дослідження для ряду синтезованих сполук, які спрямовані на встановлення їх здатності інгібувати активність соєвої ліпооксигенази, що дозволило ідентифікувати перспективні об'єкти для досліджень протизапальної активності *in vivo*; узагальнено та детально аналіз результатів досліджень протизапальної активності синтезованих сполук *in vivo*, що дозволило встановити певні кореляції в ряду «будова-біологічна дія». Медична спрямованість: підвищення ефективності фармакотерапії захворювань, що супроводжується запальними станами. Соціальна спрямованість: зменшення показників інвалідизації пацієнтів, що страждають на ці захворювання. Економічна спрямованість: зниження вартості лікування пацієнтів, що страждають на захворювання, які супроводжуються запальними станами внаслідок імпортозаміщення високовартісних лікарських засобів.

У сфері нових методів діагностики та лікування ішемічних пошкоджень коронарного і церебрального кровообігу за держбюджетною прикладною НДР «Розробка нових ефективних шляхів діагностики та ендогенної цитопротекції ішемічних пошкоджень коронарного і церебрального кровообігу» (роки виконання 2018-2020 рр., джерело фінансування – загальний фонд, КПКВК 2301020), проведено дослідження *in vivo* в умовах моделювання експериментального інфаркту міокарда. З метою вивчення кардіопротекторних властивостей селективних модуляторів естрогенових рецепторів порівняно з референс-препаратами в умовах ГІМ були встановлені їх ефективні дози методом ядерної оцінки регресії з використанням 3D-моделі. Медична спрямованість: розробка сучасних специфічних та високоінформативних маркерів діагностики та скринінгу захворювань центральної нервової системи та серця ішемічного генезу. Соціальна спрямованість: зменшення летальності та інвалідності хворих з гострими порушеннями мозкового кровообігу та інфаркту міокарда. Економічна спрямованість: зменшення вартості діагностики захворювань ЦНС та серця ішемічного генезу, скорочення часу перебування хворих у стаціонарі, зниження витрат держави на лікування і реабілітацію цієї категорії хворих.

Науково-публікаційна активність ЗДМУ за 2019 рік

Науково-публікаційна активність установи		Кількість за 2019 рік
1.	Опубліковано статей/наукових тез	1078/852
2.	Статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами Web of Science та/або Scopus	46 (Scopus), 110 Web of Science
3.	Монографії та розділи монографій	12
4.	Підручники та навчальні посібники, що мають наукову новизну	23
5.	Інші (методичні рекомендації, інформаційні листи, нововведення).	9 інформаційних листів; подано 14 нововведень

РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВИХ ПІДРОЗДІЛІВ УНІВЕРСИТЕТУ

Інфраструктуру наукових підрозділів університету складають НДІ медико-екологічних проблем, Інститут клінічної патології, навчальний медико-лабораторний Центр (НМЛЦ), Відділ експериментальних досліджень з віварієм, Сертифікаційно-випробувальна лабораторія парфумерно-косметичних товарів і товарів побутової хімії, міжкафедральні наукові лабораторії, редакційно-видавничий відділ наукової періодики, відділ аспірантури і докторантури, служба інноваційної діяльності та трансферу технологій, науково-дослідний сектор, метрологічна служба

В Інституті клінічної патології людини пріоритетним були молекулярно-генетичні та імуногістохімічні дослідження інвазивних властивостей раку шлунка, печінки, підшлункової залози, кишківника, легень та передміхурової залози. З використанням сучасних імуногістохімічних, гістохімічних і патогістологічних методик виконано 7 111 досліджень біопсійно-операційного матеріалу у 1 119 хворих. Виконувались фрагменти однієї держбюджетної та 2 ініціативних НДР, фрагменти 3 докторських і 5 кандидатських дисертацій з патологічної анатомії та клінічних дисциплін.

В НДІ медико-екологічних проблем у 2019 році пріоритетним були токсиколого-гігієнічні дослідження хімічних речовин та промислових відходів підприємств м. Запоріжжя та Запорізької області. Для 3 підприємств проведено визначення класу небезпеки відходів, що утворюються в результаті їх діяльності

(10 протоколів). Ведеться робота з підготовки матеріалів для переакредитації лабораторії з токсиколого-гігієнічних досліджень хімічних речовин та промислових відходів для подальшого їх представлення в Комітет з питань гігієнічного регламентування МОЗ України.

У Навчальному медико-лабораторному центрі (НМЛЦ) університету протягом 2019 року виконувались фрагменти 3-х держбюджетних науково-дослідних робіт, 2-х госпрозрахункових НДР, гранту "Нові підходи до діагностики основних клінічних форм ентеровірусних інфекцій у дітей та дорослих" за програмою Малих грантів ЕРБ ВОЗ/СПТБ, 36-ти ініціативних НДР кафедр університету, фрагменти 14 докторських та 71 кандидатських дисертацій. Співробітниками НМЛЦ завершено виконання НДР, захищено 1 кандидатську дисертацію, проведено апробацію та подано у спецраду 1 кандидатську дисертацію. Відділом мікробіологічних досліджень НМЛЦ проведено тренінг з методів дослідження протимікробної активності антибактеріальних препаратів для спеціалістів кафедри епізоотології та інфекційних хвороб тварин Дніпровського державного аграрно-економічного університету. Для 78-х дисертаційних та 33 науково-дослідних робіт виконано: 18000 імуноферментних досліджень біохімічних маркерів у сироватці крові та гомогенатах тканин; 1950 досліджень біохімічних маркерів і маркерів оксидативного стресу у сироватці крові та гомогенатах тканин; 3100 комп'ютерно-морфометричних досліджень зразків тканин; 40 аналізів з визначення внутрішньоклітинних білків методом імуноблотингу; 480 досліджень 120 зразків тканин методом ПЛР; 3120 досліджень протимікробної активності 196 новосинтезованих хімічних речовин, 10 лікарських засобів і зразків магнієвого сплаву; 161 дослідження 23 новостворених лікарських препаратів на мікробну чистоту. Виконано доклінічне дослідження специфічної активності, показників загальної та специфічної токсичності лікарських засобів згідно вимог Державного фармакологічного центру МОЗ України: дослідження специфічної ендотеліопротективної та кардіопротективної активності препарату «Аргітрил» в умовах моделювання інфаркту міокарда та токсичного гепатиту при парентеральному введенні»; дослідження специфічної біологічної активності (протизапальна, протиерозійна, ранозагоюча) препарату «Вагінальні супозиторії з тіотриазоліном та декаметоксином»; проведено доклінічне вивчення безпеки препарату «Вагінальні супозиторії з тіотриазоліном та декаметоксином»; проведено доклінічне вивчення (анксиолітична, стресспротективна активності) препарату Триптофан; проведено доклінічні дослідження L-карнітину з коензимом (актопротективна, кардіопротективна) у вигляді капсул при фізичному навантаженні; проведено доклінічні дослідження (протисудомна, нейропротективна дія) нового похідного хіназоліну у вигляді розчину для парентерального використання.

Для нових сполук, синтезованих у лабораторіях фармацевтичного факультету, проведено: 264 стандартних функціональних визначення гострої і хронічної токсичності; 540 тестів на види специфічної біологічної активності; 1800 визначень УФ- і ІЧ-спектральних складових новосинтезованих органічних сполук; 1060 аналітичних операцій щодо встановлення елементного складу 264 новосинтезованих органічних сполук; 1200 визначень хромато-мас-спектрів хімічних речовин; 590 визначень ПМР спектру та температури плавлення новосинтезованих хімічних речовин.

У створеному Відділі експериментальних досліджень з віварієм (ВЕДВ) протягом 2020 року (березень-липень) виконувались фрагменти 13-ти кандидатських дисертацій, підписано програми досліджень ВЕДВ з 11 кафедрями університету. Для 13-ти дисертаційних робіт виконано: 2223 маніпуляції, 109 операцій, 94 розтини.

Для нових сполук, синтезованих у лабораторіях фармацевтичного факультету проведено вивчення протизапальної дії (22 сполуки), антигіпоксичної (15 сполук), гіполіпідемічної (15), гіпоглікемічної (10), для рослинної сировини проведено дослідження антикоагуляційної дії їх водних екстрактів (3).

Проведено моделювання овальбумін-індукованого алергічного запалення дихальних шляхів, відтворення моделі гемічної гіпоксії, та гіпоксії з гіперкапнією, моделювання травматичних пошкоджень нирки і пошкоджень внаслідок обструкції верхніх сечових шляхів, моделювання стандартизованого перелому стегнової кістки шляхом поперечної остеотомії та інтрамедулярний остеосинтез за допомогою голок для ін'єкцій.

В Центрі дистанційного навчання і телемедицини виконана реорганізація інфраструктури локальної мережі, спрямована на підтримку керованості мережі, забезпечення якості каналів Інтернету для споживачів та інформаційних ресурсів університету. В умовах діджиталізації системи вищої освіти та впровадження системи електронних сервісів, які здійснюють менеджмент та моніторинг процесу навчання студентів, відбувається формування нової системи інформатизації освітнього процесу університету. Особливістю цієї системи у ЗДМУ є інтеграція інформаційних, практично-орієнтованих та керівних складових системи медичної освіти у інформаційно-освітньому просторі університету. Кафедри університету розробили та розробляють онлайн курси та впроваджують їх для студентів денної, заочної форми навчання та інтернів і слухачів ФПО. На цей час на платформі LMS edX всього зареєстровано 614 онлайн курсів, з яких 226 є онлайн курсами за вибором. Розроблені 19 онлайн курсів для підготовки ліцензійного іспиту з усіх спеціальностей мовами навчання (українська, англійська) для іноземних студентів. Комп'ютерні технологічні та інформаційні ресурси об'єднані в єдиний інформаційно-освітній комплекс ЗДМУ. У Центрі дистанційної освіти у 2019 р. проведено більше 40

регулярних освітніх і наукових заходів на базі технологій відеоконференцій, а саме: щорічна конференція молодих вчених та Олімпіада (квітень); проведення тестування і іспитів КРОК, ELEX, RATOS; здійснення технічної підтримки користувачів дистанційних онлайн курсів EDX і Moodle; конференція «Харчування здорової та хворої дитини» (20-21.02.2019, Запоріжжя); конференція «Концепція системи підготовки здобувачів вищої освіти до ЄДКІ» (21.03.2019, Запоріжжя); семінар ФПО «Аспекти методичного забезпечення самостійної роботи інтернів» (2.04.2019, Київ, Львів, Харків, Запоріжжя); конференція «Актуальні питання репродуктивного здоров'я дітей» (18-19.04.2019, Запоріжжя, Харків, Кривий Ріг, 32 учасники); семінар ФПО «Актуальні питання чоловічого здоров'я та здорового способу життя» (23.05.2019, Запоріжжя); вебінар «Інформатика як фундаментальна наука» (23.10.2019, Київ НМАПО).

У центрі телемедицини Університетської клініки для лікарів проведено 20 вебінарів з актуальних питань медицини, on-line конференції, дистанційне та очне навчання лікарів на циклах тематичного удосконалення.

ВИНАХІДНИЦЬКА ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Співробітники університету отримали 35 патентів, 1 позитивне рішення про видачу патенту та 1 свідоцтво про реєстрацію авторських прав.

Отримано 1 позитивне рішення про видачу патенту, створеного в результаті НДР, що виконувалась за бюджетні кошти:

1. «4a-R-5, 6-дигідропіроло[1,2-a][1,2,4]триазоло-(тетразоло-)[1,5-c]хіназолін-7(4aH)-они», Україна, заявка № u201910920 на корисну модель, дата пріоритету 05.11.2019. Рішення про видачу патенту України на корисну модель від 15.04.2020. Винахідники: В.В. Ставицький, Н.І. Красовська, О.М. Антипенко, К.П. Шабельник, С.В. Холодняк, О.Ю. Воскобойник, С.І. Коваленко, заявник: ЗДМУ

3 патенти на винаходи:

1. Патент України на винахід № 119311 від 27.05.2019, «2-((5-Фенетил-4-феніл-4Н-1,2,4-тріазол-3-іл)тіо)оцтова кислота, що проявляє жарознижуючу активність», винахідники: Т.В. Ігнатова, А.Г. Каплаушенко, Ю.С. Фролова, Є.С. Пругло, патентовласники: ЗДМУ і автори.

2. Патент України на винахід № 119312 від 27.05.2019, «Етанамоніум 2-(5-фенетил-4-феніл-4Н-1,2,4-тріазол-3-ілтіо)ацетат, що проявляє гіпоглікемічну активність», винахідники: Т.В. Ігнатова, А.Г. Каплаушенко, Ю.С. Фролова, Є.С. Пругло, патентовласники: ЗДМУ і автори.

3. Патент України на винахід № 119719 від 25.07.2019, «Спосіб діагностики ексцентричної гіпертрофії лівого шлуночка», винахідники: В.В. Сиволап, Є.В. Новіков, патентовласники: ЗДМУ і автори.

32 патенти на корисну модель:

1. Патент України на корисну модель № 135756 від 10.07.2019, «Спосіб вибору оперативного доступу при холецистектомії», винахідники: Б.С. Кравченко, В.М. Клименко, О.В. Захарчук, патентовласники: ЗДМУ і автори.

2. Патент України на корисну модель № 136005 від 25.07.2019, «Спосіб визначення показань до проведення плазмаферезу у дітей раннього і дошкільного віку з позалікарняними пневмоніями ускладненого перебігу», винахідники: М.Ю. Курочкін, Ю.В. Городкова, патентовласники: ЗДМУ і автори.

3. Патент України на корисну модель № 136033 від 25.07.2019, «Спосіб кількісного спектрофотометричного визначення карведилолу в таблетках», винахідники: С.О. Васюк, О.Р. Малецька, патентовласники: ЗДМУ і автори.

4. Патент України на корисну модель № 136032 від 25.07.2019, «Спосіб герніопластики кил передньої черевної стінки власними тканинами», винахідники: С.М. Завгородній, М.А. Кубрак, М.Б. Данилюк, А.І. Рілов, Д.А. Децик, патентовласники: ЗДМУ і автори.

5. Патент України на корисну модель № 136008 від 25.07.2019, «Спосіб прогнозування тяжкого ускладненого та рецидивуючого перебігу оперізувального герпесу у дорослих», винахідники: О.В. Рябоконт, Н.В. Оніщенко, патентовласники: ЗДМУ і автори.

6. Патент України на корисну модель № 136009 від 25.07.2019, «Спосіб прогнозування успішності терапії у хворих на хронічний гепатит С», винахідники: Ю.Ю. Рябоконт, К.В. Калашник, патентовласники: ЗДМУ і автори
7. Патент України на корисну модель № 136346 від 12.08.2019, «Морфоліній 2-((5-(2-флуорофеніл)-4-аміно-1,2,4-тріазол-3-іл)тіо)ацетат, що проявляє рiстстимулюючу активність», винахідники: О.А. Бігдан, В.В. Парченко, О.І. Панасенко, Є.Г. Книш, патентовласники: ЗДМУ і автори.
8. Патент України на корисну модель № 136340 від 12.08.2019, «Спосіб інтраопераційної ендovasкулярної корекції порушень мозкового кровообігу на тлі вазоспазму під час ендovasкулярної емболізації артеріальних аневризм головного мозку в гострому періоді розриву», винахідник: О.Ю. Полковніков, патентовласники: ЗДМУ і автор.
9. Патент України на корисну модель № 136849 від 10.09.2019, «Внутрішньоматковий шипучий ветеринарний супозиторій», винахідники: І.В. Бушуєва, В.В. Парченко, К.Г. Кльосова, патентовласники: ЗДМУ і І.В. Бушуєва, В.В. Парченко.
10. Патент України на корисну модель № 136831 від 10.09.2019, «Спосіб лікування ішемічної хвороби серця у хворих з постменопаузальним остеопорозом», винахідники: Н.С. Михайловська, І.О. Стецюк, патентовласники: ЗДМУ і автори
11. Патент України на корисну модель № 136855 від 10.09.2019, «Спосіб лікування гострого фаринголарингіту», винахідники: С.М. Худякова, Л.І. Бородавка, патентовласники: ЗДМУ і автори.
12. Патент України на корисну модель № 136938 від 10.09.2019, «Спосіб прогнозування високого ризику розвитку ускладнень у хворих з артеріальною гіпертензією на фоні хронічного обструктивного захворювання легень», винахідники: О.С. Тягла, О.В. Крайдашенко, патентовласники: ЗДМУ і автори.
13. Патент України на корисну модель № 136984 від 25.09.2019, «Протизапальний та противірусний ветеринарний лікарський засіб», винахідники: І.В. Бушуєва, В.В. Парченко, Н.М. Борисенко, патентовласники: ЗДМУ і І.В. Бушуєва, В.В. Парченко.
14. Патент України на корисну модель № 137661 від 25.10.2019, «Спосіб прогнозування розвитку реальної дисфункції у хворих із раннім ревматоїдним артритом», винахідники: Д.Г. Рекалов, Г.В. Приткова, патентовласники: ЗДМУ і автори.
15. Патент України на корисну модель № 138544 від 25.11.2019, «Спосіб профілактики розвитку післяопераційних легеневих ускладнень у пацієнтів після відкритих оперативних втручань в абдомінальній хірургії, що мають помірний або високий ризик їх розвитку після відкритих оперативних втручань в абдомінальній хірургії», винахідники: С.І. Воротинцев, Т.С. Кузьменко, патентовласники: ЗДМУ і автори.
16. Патент України на корисну модель № 138549 від 25.11.2019, «2- ((4-Метил-5- (((4-метил-5-(2-метилфуран-3-іл) – 1,2,4 – тріазол – 3 - іл) тіо) метил) -1,2,4-тріазол-3-іл)тіо)етанова кислота, яка проявляє протизапальну дію», винахідники: С.О. Федотов, А.С. Гоцуля, В.В. Парченко, О.І. Панасенко, Є.Г. Книш, патентовласники: ЗДМУ і автори.

17. Патент України на корисну модель № 138546 від 25.11.2019, «Піперидиній 2-((4-метил-5-(((4-метил-5-(2-метилфуран-3-іл)-1,2,4-тріазол-3-іл)тіо)метил-1,2,4-тріазол-3-іл)тіо)ацетат, який проявляє антигіпоксичну активність», винахідники: С.О. Федотов, А.С. Гоцуля, В.В. Парченко, О.І. Панасенко, Є.Г. Книш, Т.В. Панасенко, патентовласники: ЗДМУ і автори.
18. Патент України на корисну модель № 138547 від 25.11.2019, «Спосіб ранньої діагностики діабетичної міопатії у дітей, хворих на інсулінозалежний цукровий діабет», винахідники: О.Є. Пашкова, Н.І. Чудова, патентовласники: ЗДМУ і автори.
19. Патент України на корисну модель № 138545 від 25.11.2019, «Спосіб діагностики анемії запалення у дітей раннього віку, хворих на гострі бактеріальні захворювання органів дихання», винахідники: Г.О. Леженко, А.О. Погрібна, патентовласники: ЗДМУ і автори.
20. Патент України на корисну модель № 139576 від 10.01.2020, «Лікарський засіб гепатопротекторної та антиоксидантної дії», винахідники: І.Ф. Дуюн, О.В. Мазулін, І.Ф. Беленічев, А.В. Абрамов, патентовласники: ЗДМУ і автори
21. Патент України на корисну модель № 140459 від 25.02.2020, «Лікарський засіб протизапальної та протиерозійної дії», винахідники: Я.М. Стешенко, О.В. Мазулін, І.Ф. Беленічев, А.В. Абрамов, патентовласники: ЗДМУ і автори
22. Патент України на корисну модель № 140806 від 10.03.2020, «Спосіб вибору показань до аденоїдектомії у дітей», винахідники: О.Д. Кузнецова, С.М. Недельська, патентовласники: ЗДМУ і автори.
23. Патент України на корисну модель № 140802 від 10.03.2020, «Спосіб моделювання полісегментарного ушкодження кісток у лабораторних тварин», винахідники: О.А. Григор'єва, І.І. Труфанов, патентовласники: ЗДМУ і О.А.Григор'єва.
24. Патент України на корисну модель № 141408 від 10.04.2020, «Спосіб зупинки кровотечі при тяжких пошкодженнях тіла підшлункової залози», винахідник: М.С. Кравець, патентовласники: ЗДМУ і автор
25. Патент України на корисну модель № 141521 від 10.04.2020, «Спосіб диференційної діагностики синдрому екстравазальної компресії лівої ниркової вени та клапанної недостатності лівої гонадної вени», винахідники: А.О. Никоненко, С.М. Мачуський, В.Д. Павличенко, І.В. Перцов, патентовласники: ЗДМУ і автори.
26. Патент України на корисну модель № 141924 від 27.04.2020, «Назальний лікарський засіб ноотропної дії», винахідники: Б.С. Бурлака, І.Ф. Беленічев, патентовласники: ЗДМУ і автори.
27. Патент України на корисну модель № 141836 від 27.04.2020, «Спосіб профілактики карієсу у дітей з бронхіальною астмою», винахідники: Є.С. Лепетченко, О.В. Возний, І.Ф. Беленічев, Т.Є. Шумна, патентовласники: ЗДМУ і автори
28. Патент України на корисну модель № 141842 від 27.04.2020, «Спосіб хірургічного лапароскопічного лікування морбідного ожиріння», винахідники: А.В. Клименко, М.В. Ніколаєв, патентовласники: ЗДМУ і автори.

29. Патент України на корисну модель № 141843 від 27.04.2020, «Спосіб профілактики післяопераційного рецидиву остеомієліту ребер», винахідники: Я.В. Телушко, В.І. Перцов, патентовласники: ЗДМУ і автори.

30. Патент України на корисну модель № 141844 від 27.04.2020, «Спосіб раннього виявлення пієлонефриту у хворих на сечокам'яну хворобу», винахідники: Г.В. Бачурін, Ю.С. Коломоєць, патентовласники: ЗДМУ і автори.

31. Патент України на корисну модель № 142102 від 12.05.2020, «Спосіб лікування розацеа», винахідники: Я.А. Шестакова, Г.І. Макуріна, патентовласники: ЗДМУ і автори.

32. Патент України на корисну модель № 142103 від 12.05.2020, «Спосіб лікування себорейного кератозу», винахідники: Г.І. Макуріна, Л.О. Чернеда, патентовласники: ЗДМУ і автори.

Отримано 1 свідоцтво про реєстрацію авторських прав:

1. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на службовий твір № 96527, дата реєстрації 05.03.2020, монографія «Методи ВЕРХ та ВЕРХ-МС в аналізі лікарських речовин в плазмі і сироватці крові», автори: Б.О. Варинський, А.Г. Каплаушенко.

Запропоновано 14 нововведень в практику охорони здоров'я:

1. 5-(2,2-дихлор-1-метилциклопропіл)-4-феніл-3-(пропілтіо)-4Н-1,2,4-триазол, що проявляє діуретичну активність (кафедра природничих дисциплін для іноземних студентів та токсикологічної хімії).

2. N,N-діетилетаноламоній N'-(2-(5-((теофілін-7'-іл)-метил)-4-феніл-4Н-1,2,4-триазол-3-ілтіо)ацетат, який проявляє протизапальну активність (кафедра природничих дисциплін для іноземних студентів та токсикологічної хімії).

3. Піперидиній N'-(2-(5-((теофілін-7'-іл)метил)-4-феніл-4Н-1,2,4-триазол-3-ілтіо)ацетат, який проявляє протизапальну активність (кафедра природничих дисциплін для іноземних студентів та токсикологічної хімії).

4. Спосіб визначення киснево-транспортної енергоструктурної недостатності, як предиктора ішемічного пошкодження організму хворих, що перебувають у критичному стані (кафедра медицини катастроф, військової медицини, анестезіології та інтенсивної терапії).

5. Спосіб визначення мікроциркуляторно-мітохондріальної енергоструктурної недостатності, як предиктора енергетичних та кисневих потреб організму хворих, що перебувають у критичному стані (кафедра медицини катастроф, військової медицини, анестезіології та інтенсивної терапії).

6. Спосіб профілактики геморагічної хвороби новонароджених (кафедра пропедевтики дитячих хвороб).

7. Спосіб прогнозу прогресування набутої міопії у дітей шкільного віку (кафедра офтальмології).

8. Спосіб прогнозування гіпертрофії лівого шлуночка серця у підлітків 15-18 років з первинною артеріальною гіпертензією (кафедра пропедевтики дитячих хвороб).

9. Спосіб прогнозу прогресування хіміорезистентного туберкульозу легень у хворих, які знаходяться на паліативному лікуванні (кафедра фтизіатрії і пульмонології).

10. Спосіб дренажування післяопераційної рани при тиреоїдектомії (кафедра хірургії та анестезіології ФПО).

11. Спосіб герніопластики грижі передньої черевної стінки власними тканинами (кафедра хірургії та анестезіології ФПО).

12. Спосіб прогнозування успішності терапії у хворих на хронічний гепатит С (кафедра інфекційних хвороб).

13. Спосіб прогнозування тяжкого ускладненого та рецидивуючого перебігу оперізувального герпесу у дорослих (кафедра інфекційних хвороб).

14. Спосіб кількісного спектрофотометричного визначення карведилолу в таблетках (кафедра аналітичної хімії).

Видано 9 інформаційних листів:

1. Відмінні макро- та мікроскопічні ознаки видів роду конюшина родини бобові у лікарській сировині / Гречана О. В., Сербін А. Г., Тржецинський С. Д., Салій О. О., Кейтлін І. М. / реєстраційний номер № 96-2019.

2. Відмінні макро- та мікроскопічні ознаки видів родів люцерна, в'язіль і люпин родини бобові у лікарській сировині / Гречана О. В., Сербін А. Г., Тржецинський С. Д., Салій О. О., Кейтлін І. М. / реєстраційний номер № 97-2019.

3. Відмінні макро- та мікроскопічні ознаки видів родів буркун, віка і чина родини бобові у лікарській сировині / Гречана О. В., Сербін А. Г., Тржецинський С. Д., Салій О. О., Кейтлін І. М. / реєстраційний номер № 98-2019.

4. Оптимальні терміни заготівлі трави *thymuspulegioides* L. / Стешенко Я. М., Мазулін О. В., Смойловська Г. П., Опрошанська Т. В. / реєстраційний номер № 104-2019.

5. Прискорені умови сушіння трави чебрецю блошиного (*thymuspulegioides* L.) / Стешенко Я. М., Мазулін О. В., Смойловська Г. П., Опрошанська Т. В. / реєстраційний номер № 105-2019.

6. Макро- та мікроскопічні ознаки надземної частини портулаку городнього (*portulacaoleracea* L.) / Кініченко А. О., Тржецинський С. Д. / реєстраційний номер № 78-2019.

7. Система заходів щодо зниження ризику для здоров'я населення від впливу зважених твердих часток дрібнодисперсних фракцій / Волкова Ю. В. Севальнев А. І. / реєстраційний номер № 119-2019.

8. Оцінка якості життя хворих на розацеа / Бушуєва І. В., Кілеєва О. П., Макуріна Г. І. / реєстраційний номер № 154-2019;

9. Конкурентоздатність, стійкість асортименту та адекватність платоспроможності лікарських косметичних засобів, що містять азелаїнову кислоту, для лікування акне / Бушуєва І. В., Кілеєва О. П., Макуріна Г. І. / реєстраційний номер № 155-2019.

ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ФОРУМІВ

Із вересня 2019 року по червень 2020 року проведено 11 наукових форумів:

- Четверта всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні питання лікування патології суглобів та ендопротезування» (5-7 вересня 2019 р.)
- Науково-практична конференція з дистанційною формою участі «Проблемні питання мітотичних інфекцій у дітей» (17 вересня 2019 р.)
- VII Науковий симпозіум «Актуальні питання інтервенційної нейрорадіології» (19-20 вересня 2019 р.)
- Всеукраїнська науково-практична конференція з проведенням майстер класу «Стентування шлунково-кишкового тракту. Паліативна допомога пацієнтам на онкологічні захворювання» (25 жовтня 2019 р.)
- Міжнародний науково-практичний симпозіум «Патологія поперекового відділу хребта» (8 листопада 2019 р.)
- Наукова конференція студентів ЗДМУ - 2020 за підсумками роботи в наукових гуртках кафедр ЗДМУ, в рамках першого туру «Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з галузей знань і спеціальностей у 2019/2020 навчальному році» (6-7 лютого 2020 р.)
- I Всеукраїнська науково-практична конференція «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)» (20-21 лютого 2020 р.).

- Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Сучасні питання молекулярно-біохімічних досліджень та лабораторного скринінгу у клінічній та експериментальній медицині – 2020» (4-6 березня 2020 р.)
- Навчально-практична конференція «Сучасна тактика надання невідкладної допомоги при критичних станах» (2 березня 2020 р.)
- Науково-практична онлайн конференція «Актуальні питання репродуктивного здоров'я» (7 травня 2020 р.)
- Всеукраїнська науково-практична онлайн конференція з міжнародною участю «Невідкладні стани при захворюваннях серцево-судинної системи в умовах пандемії» (14 травня 2020 р.).

НАУКОВЕ МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Міжнародне наукове співробітництво у 2019 році було реалізовано у виконанні міжнародних програм і стажуваннях спеціалістів за грантами, у сфері науково-педагогічного, науково-дослідного й інформаційного співробітництва, у сфері підготовки висококваліфікованих кадрів для зарубіжжя. Науковці університету є членами численних Міжнародних наукових академій і товариств, брали участь у міжнародних конгресах, симпозіумах і конференціях.

Участь у міжнародних програмах і стажуваннях за грантами

У 2019 році науковці ЗДМУ стажувалися Туреччині (д.мед.н. Барковський Д.Є. – госпіталь «Minasera Aldan Hastanesi», м. Анкара, стажування «Лапароскопія в гінекології»; проф. Никоненко А.О. – тренінг); Литві (проф. Авраменко Н.В. – lead з Європою, практичний курс щодо реформування системи охорони здоров'я та управління лікарями в Литві; проф. Головаха М.Л. – курс з артроскопії плечового суглоба); Італії (д.мед.н. Сюсюка В.Г. – Preisschool “Update in early and late pregnancy maintenance”); Чехії (проф. Кисельов С.М. – практичні процедури та проблеми зі створенням та впровадженням навчальних програм відповідно до стандарту ЄКТС; д.біол.н. Павлов С.В. – стажування internshipprogram “Algorithms and standards of biological markers”); д.мед.н. Возний О.В., доц. Возна І.В., ас. Романюк В.М., ас. Лукаш А.Ю., ас. Сидоренко О.О., ас. Сидоренко А.Ю. – European Scientific Center «Biomarkers» (ESCBM)); Польщі (проф. Кисельов С.М., доц. Шишкін М.А. – стажування у

Вроцлавському медичному університеті, проф. Никоненко А.О. – майстер-клас; д.мед.н. Рябоконт Ю.Ю. – Has attended the medical scientific internship Healthcare management; проф. Дорошенко Е.Ю., доц. Гурєєва А.М. – стажування в польсько-чеській вищій школі бізнесу і спорту; д.мед.н. Возний О.В. – Сілезький технологічний університет, обмін досвідом організації навчального процесу, формування навичок самостійності в навчальній і науковій роботі; д.мед.н. Макуріна Г.І. – стажування в Люблінському медичному університеті; д.мед.н. Рябоконт Ю.Ю., доц. Бігдан О.А – стажування «Менеджмент охорони здоров'я»; к.мед.н. Черепок О.О. – стажування «Проблеми модернізації медичної освіти в Україні та в країнах ЄС»; Португалії (д.мед.н. Лашкул Д.А. – European Heart Rhythm Association Congress; к.мед.н. Краснопоров С.М. – 20th EFORT Congress); Іспанії (д.мед.н. Лашкул Д.А. – стажування з кардіології; к.мед.н. Поплавська І.О. – 5th EYE Nutrition Meeting; к.мед.н. Костровська Е.О., к.мед.н. Безденежна О.О. – тренінг Emmes ETDRS visual acuity and refraction; проф. Клименко А.В. – International workshop on laparoscopic liver surgery; к.мед.н. Захарчук О.В. – 27 міжнародний конгрес Європейської Асоціації Ендоскопічної Хірургії EAES; д.мед.н. Макуріна Г.І. – Paediatric Dermatology); Греції (д.мед.н. Лашкул Д.А. – Heart Failure 2019 – 6th World Congress on Acute Heart Failure); Франції (д.мед.н. Лашкул Д.А. – ESC Congress 2019 together with World Congress of Cardiology; проф. Завгородня Н.Г., к.мед.н. Костровська Е.О., к.мед.н. Безденежна О.О., доц. Саржевская Л.Е., доц. Цибульська Т.Є. , к.мед.н. Саржевський А.С. – 37th Congress of the European Society of Cataract and Refractive Surgeons (ESCRS); Головаха М.Л. – курс з артроскопії плечового суглоба; доц. Полковніков О.Ю. – стажування в Centre Hospitalier Universitaire de Montpellier); Словенії (д.мед.н. Лашкул Д.А. – Contemporary cardiology at the crossroads 2019: from CVD prevention to acute /advanced case treatment); Словаччині (доц. Телушко Я.В. – навчання в European CME-CPD Academy «Actual problems of surgery and anesthesiology»); Данії (проф. Троян В.І., к.мед.н. Сінайко І.О. – PEVoC- Pan-European Voice Conference); Великобританії (к.мед.н. Костровський О.М. – 18 th Navigated Functional Endoscopic Sinus Dissection Course); Австрії (доц. Цибульська Т.Є. – WSPOS Subspecialty Day. Preceding the 36th Congress of the ESCRS; к.мед.н. Захарчук О.В. – майстер-клас «Лапароскопічна хірургія печінки»); Бельгії (проф. Головаха М.Л. – курс з ендопротезування кульшового суглоба); Норвегії (проф. Клименко А.В., проф. Клименко В.М., к.мед.н. Стешенко А.О. – 51 Meeting of the European Pancreatic Club. P7-64 Endoscopic treatment of patients with chronic pancreatitis); Німеччині (проф. Клименко А.В. – Miniinvasive surgery, Bariatric Masterclass; к.мед.н. Захарчук О.В. – майстер-клас «Винонання внутрішньочеревної гіпертемічної хіміотерапії після циторедуктивних операцій»; проф. Коваленко С.І., доц. Воскобойнік О.Ю. – стажування в Університеті прикладних наук м. Нойбранденбург); Молдові (професори Кисельов С.М., Шумна Т.Є., доценти Чорна І.В., Льовкін О.А., Кожем'яка М.О., Капшитар О.О., Гайдаржі Є.І., Павлюченко М.І., к.мед.н. Назаренко О.В., Кокоркін О.Д., Аравіцький Є.О. – стажування у центрі симуляційного

навчання Державного медичного і фармацевтичного університету імені Ніколає Тестіміцану республіки Молдова у Кишиневі); Ірландії (доц. Полковніков О.Ю. – стажування Full immersion «Acute Stroke Case Aneurysm...»); Китаї (доц. Іваненко Т.В., д.мед.н. Пахольчук О.П. – стажування в Хубейському університеті медицини); США (к.фарм.н. Антипенко О.М. – стажування в Державному університеті штату Північної Дакоти)

Участь у міжнародних конгресах, симпозіумах і конференціях

Співробітники ЗДМУ протягом 2019 року активно інтегрувалися у науковий світ, презентуючи результати науково-дослідної роботи на міжнародних конгресах, симпозіумах і конференціях: 13 докторів наук/професорів (Никоненко А.О., Завгородня Н.Г., Клименко А.В., Кучеренко Л.І., Клименко В.М., Губка В.О., Рекалов Д.Г., Усачова О.В., Скібіна В.І., Колесник О.П., Пахольчук О.П., Лашкул Д.А., Резніченко Н.Ю.) та 21 доцент і кандидат наук (Козирицька С.А., Стешенко А.О., Цибульська Т.С., Поплавська І.О., Безуглий М.Б., Михальчик С.В., Федько О.Ю., Гордієнко О.В., Фурик О.О., Матвейшина Т.М., Тополенко Т.А., Кривошей О.В., Кузнецова О.Д., Звягіна Г.О., Полковніков О.Ю., Рагіна Ж.М., Левик О.М., Даниленко Л.В., Конакова О.В., Мурзіна О.А., Анікін І.О.). Співробітники університету виступили з доповідями та представили результати наукової та педагогічної діяльності на міжнародних наукових, науково-практичних та науково-педагогічних конференціях, що проходили в Польщі, Австрії, Кіпрі, Нідерландах, Ірландії, США, Іспанії, Німеччині, Туреччині, Канаді, Словенії, Греції, Чехії, Франції, Норвегії, Данії, Болгарії, Литві, Білорусі.

Членство в Міжнародних наукових академіях і товариствах

Міжнародне співробітництво у сфері науково-дослідної роботи підтримують 71 доктор наук/професор і кандидат наук/доцент ЗДМУ, які є дійсними членами міжнародних Академій наук і міжнародних наукових товариств (доктори наук/професори Барковський Д.С., Бачурін Г.В., Березін О.Є., Беленічев І.Ф., Боярська Л.М., Візір В.А., Головаха М.Л., Губка О.В., Дмитряков В.О., Довбиш М.А., Доценко С.Я., Жарких А.В., Завгородня Н.Г., Іванько О.Г., Івченко Д.В., Клименко А.В., Клименко В.М., Колесник Ю.М., Круть Ю.Я., Леженко Г.О., Мазур І.А., Михайловська Н.С., Недельська С.М., Никоненко О.С., Никоненко А.О., Прийменко Б.О., Приходько О.Б., Рекалов Д.Г., Сиволап В.Д., Сиволап В.В., Сирцов В.К., Скибіна В.І., Туманський В.О., Турган О.Д., Чугунов В.В., Колесник М.Ю., Лашкул Д.А., Волошина І.М., Кечин І.Л., Пахольчук О.П., Воротинцев С.І., Самура Б.Б., Усачова О.В., Гребенюк Т.В.; кандидати наук/доценти Барухович В.Я., Гайдаржі Є.І., Губарь А.О., Захарчук О.В., Каджоян А.В., Кіосов О.М., Конакова О.В., Кравченко В. І., Кулинич О.В., Малахова С.М., Медведчук Г.Я., Сичов Р.О., Солов'юк О.О., Софілканич М.М., Стешенко А.О., Черепок О.О., Чорний В.М., Білай А.І., Шеховцева Т.Г., Шершньова О.Г., Грицай Г.В., Олійник Т.В., Міняйленко Л.Є., Москвітіна Д.А., Гордієнко О.В., Сазанович Л.В., Аніщенко М.А.). Вони представляють науковців України в Міжнародній Академії патології, у Нью-Йоркській академії, Європейській

асоціації з серцевої недостатності (ESC), Європейській Асоціації кардіологів, Європейській асоціації з атеросклерозу і серцево-судинної біології (ESC), Європейській асоціації з кардіоваскулярної профілактики і реабілітації (ESC), Європейській асоціації з догляду за гострою серцево-судинною недостатністю (ESC), Європейському товаристві з гіпертонії (ESH), Європейській асоціації з профілактичної кардіології (EAPS), Європейській асоціації ревматологів, Міжнародній лінгвістичній Асоціації, Міжнародному товаристві з патофізіології, Міжнародній Академії патології, Європейському товаристві патологів, Всесвітній асоціації медицини катастроф, Американській асоціації урологів, Європейській асоціації урологів, Європейській асоціації радіологів, Європейському товаристві трансплантації, асоціації фармацевтичних хіміків світу, Європейському респіраторному товаристві (ERS), Європейській асоціації акушерів-гінекологів, Європейській Федерації експериментальної морфології, Європейській ревматологічній асоціації, Європейській асоціації сімейних лікарів, Європейському панкреатологічному клубі (EPC), міжнародній асоціації панкреатології (IAP), Європейській асоціації ендоскопічної хірургії (EAES), Європейській асоціації черепно-лицьової хірургії (EATS), Європейській асоціації гастроінтестинальних ендоскопістів (ESGE), міжнародній ендоскопічній організації (WEO), Європейській академії викладачів загальної практики, Європейській спілці медичних онкологів, Європейській асоціації хірургічної онкології (ESSO), Європейській спілці торакальних хірургів, Європейській мережі аероалергенного спостереження (EAN), Європейському агробіологічному товаристві (EAS), Європейському товаристві з захворювань сітківки ока (VRS), Європейському товаристві катаральних і рефракційних хірургів (ESCRS), Європейській асоціації кардіоваскулярної візуалізації, Європейському товаристві ендокринологів, Європейському товаристві дослідників цукрового діабету (EASD), Європейській академії алергії і клінічної імунології (EAACI), Європейській асоціації дитячих інфекційних хвороб (ESPID), Європейському товаристві вивченні вільних радикалів, Європейській асоціації анестезіологів, Європейській асоціації гематологів, Європейській академії викладачів загальної практики – сімейної медицини (EURACT), European Shakespeare Research Association (ESRA), Linguistic Association of Canada and the United States, American Folklore Society, Європейському товаристві наратологів (ENN).

Міжнародне науково-педагогічне та інформаційне співробітництво

ЗДМУ має 52 діючі договори про співпрацю з іншими університетами та науковими закладами: Віденською приватною клінікою «Cogin-Austria» GmbH, Віденським медичним університетом (Австрія), Білоруським ДМУ, Вітебським ДМУ, Гродненським ДМУ (Білорусь), Медичним університетом у м. Пловдив (Болгарія), Університетом Святого Георга в Лондоні (Великобританія), Медичним інститутом ім. Меграбяна (Вірменія), Університетом ім. Аристотеля (Греція), Медичним університетом ім. Давида Твілдзіані, Державним університетом Акакія Церетелі, Тбіліським ДМУ (Грузія), Талліннським коледжем охорони здоров'я (Естонія), НЕО-Інститутом медичних наук та технологій (Індія), Західно-Казахстанським ДМУ, АТ «Медичний університет Астана», Карагандинським ДМУ (Казахстан),

Канадським коледжем англійської мови (Канада), Університетом Нікосії (Кіпр), Ризьким університетом ім. Пауля Страдіня (Латвія), Вільнюським університетом, Університетом медичних наук (Литва), Іноземною компанією PUE International Corp. (Панама), Медичним університетом у Білостоку, Вроцлавським медичним університетом (Польща), National Cancer Institute, National Institute of Health (США), Університетом в Самсуні, Університетом «Анкара» (Туреччина), Андижанським ДМІ (Узбекистан), Фондом Merieux (Франція), Університетом Острави, Центральним інститутом науки та технології (Шрі-Ланка) та рядом інших.

У рамках виконання спільних міжнародних проектів, налагоджена тісна співпраця з Університетом Ондокуз-Майіс (Туреччина), Хубейським університетом медицини (Китай), Університетом прикладних наук м. Утена (Литва), Талліннським медичним коледжем (Естонія) і Бухарським державним медичним університетом імені Абу Алі ібн Сіні (Узбекистан).

ЗДМУ є членом міжнародних асоціацій: Великої Хартії університетів (Magna Charta Universitatum), Асоціації медичних вузів в Європі (AMSE), Міжнародної асоціації медичної освіти (AMEE), Всеукраїнської молодіжної організації студентів-медиків (UMSA), ORPHEUS (Organization for PhD Education in Biomedicine and Health Sciences in the European System), Європейської організації міжнародної освіти (EAIE), Студентської національної медичної асоціації (SNMA), Європейської асоціації університетів (EUA), Європейської медичної студентської асоціації (EMSA), Європейської фармацевтичної студентської асоціації (EPSA).

У 2019 р. ЗДМУ вступив у Європейську медичну студентську асоціацію (EMSA).

Активно відбувалися студентські обміни: протягом року 52 студенти ЗДМУ пройшли навчання і практику з медицини, педіатрії і фармації в Польщі, Чехії, Болгарії, Білорусі, Грузії, Кіпрі, Німеччині, Туреччині. 6 студентів Вітебського медичного університету стажувалися у ЗДМУ, також університет відвідали студенти з Франції, Туреччини та Литви, а наші студенти у рамках участі у міжнародних асоціаціях відвідали Болгарію, Грецію та Чорногорію, стажування в Канаді за програмою стажувань Mitacs Globalink Research.

В рамках проектів TEMPUS IV та TAME-Training Against Medical Error програми Erasmus+KA2, який ЗДМУ виконував з 15 жовтня 2015 року по 14 січня 2019 року: створено Медичний освітній центр, залучено до участі 85 співробітників ЗДМУ, обладнано 9 навчальних аудиторій офісною та мультимедійною технікою на суму близько 66 тис. євро, закуплено додаткове обладнання (планшети, ноутбуки, мультимедійну дошку), проведено 29 вебінарів для учасників проекту (Україна, Казахстан, Чехія, Греція, Великобританія, Швеція, В'єтнам) з використанням програм Omni Join та Go To Meeting. Наповнено та адаптовано інструментальне середовище "Open Labyrinth"; проведено навчання викладачів-тьюторів технології навчання на медичних помилках і заняття для студентів 5 курсу за спеціальністю "Педіатрія" та студентів 6 курсу за спеціальністю «Лікувальна справа». У процесі навчання студенти 6 курсу створили власний кейс.

Створено групу студентів для продовження впровадження результатів проєктів **TEMPUS** і **TAME**.

Кафедри фіззіатрії і пульмонології, дитячих інфекційних хвороб та мікробіології і вірусології продовжили започатковану у 2014 році співпрацю з **фондом Мер'є** (Франція).

У рамках програми «Erasmus+» ЗДМУ є учасником 2 заяв на отримання гранту ЄС за участю європейських, азійських країн та країн східноєвропейського партнерства.

З 2018 р ЗДМУ бере участь в проєкті DEEPRAFT фармацевтичної компанії Pfizer, Inc. Разом з іншими учасниками проєкту – Університетом ім. Аристотеля в Салоніках (Греція), Медичним університетом ім. Давида Твілдіані (Грузія), Карагандинським державним медичним університетом (Казахстан), – ЗДМУ забезпечує навчання лікарів, а також підвищення обізнаності пацієнтів щодо фібриляції передсердь і венозної тромбоемболії.

Діяльність за проєктом «Erasmus+KA1»

У рамках програми Erasmus + укладені договори на 2015-2020 р.р. про обмін студентами і викладачами з Талліннським коледжем охорони здоров'я (Естонія), університетом в Самсуні (Туреччина), університетом прикладних наук в Утені (Литва), Вроцлавським медичним університетом (Польща) та Медичним університетом в Пловдиві (Болгарія). В рамках проєкту «Polski Erasmus+ dla Ukrainy medycznej» відбуваються стажування, спільні науково-дослідні проєкти та конференції студентів, магістрантів, аспірантів, викладачів.

Поїздки в рамках програми «Erasmus+KA1» за рахунок проєкту:

У рамках програми Erasmus+ 4 представники університету відвідали Туреччину та Естонію, а представники із Туреччини та Литви пройшли стажування у ЗДМУ.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО МОЛОДИХ ВЧЕНИХ, ДОКТОРАНТІВ, АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ

У 2019-2020 н.р., згідно з Законом про Вищу освіту України у Запорізькому державному медичному університеті здійснювало діяльність Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених.

Студенти та молоді вчені ЗДМУ активно брали участь у Європейських конгресах та програмах стажування, реалізовували грантові проекти. Так, співробітники ЗДМУ взяли участь у конференціях, конгресах організаторами яких є European Society of Cardiology; European Academy of Allergy and Clinical Immunology; International Union of Basic and Clinical Pharmacology; ESCBM та інші.

В програмах стажування Європейських наукових асоціацій та Європейських конгресах брали участь: д.мед.н. Колесник М.Ю., асп. Соколова М.В.; доц. Гайдаржі Є.І., к.мед.н. Перцов І.В., доц. Пахольчук О.П., к.мед.н. Левченко К.В., к.мед.н. Абросімов Ю.Ю.

З метою інтеграції в Європейський освітній простір і міжнародне наукове медичне співтовариство студенти медичних та фармацевтичних

факультетів продовжують спільну працю (згідно договорів про наукове співробітництво) з Європейською асоціацією студентів медиків та Європейською асоціацією студентів-фармацевтів (IFMSA).

З метою популяризації наукових досліджень серед здобувачів вищої освіти, на фармацевтичному факультеті у червні 2020 року проведено захист дипломних робіт. Так, у дистанційному форматі 21 дипломник упродовж трьох днів представив екзаменаційній комісії результати своїх наукових досліджень в руслі напрямів наукових пошуків кафедр фармацевтичного напрямку, серед яких – технологія, стандартизація, синтез нових лікарських препаратів.

У 2019-2020 роках згідно з рішенням Вченої Ради продовжувалася реалізація «Програми підтримки молодих науковців», спрямованої на активізацію публікаційної діяльності, вивчення англійської мови та участь у міжнародних конференціях, конгресах, симпозіумах. В рамках цієї програми ЗДМУ у 2018-2019 н.р. було витрачено близько 2,5 млн грн. Крім того, у ЗДМУ організовано курси англійської мови для студентів та науковців. У 2020 року навчалось 17 груп слухачів.

Лауреатом премії Національної академії медичних наук України та Асоціації працівників медичних вузів України за значні успіхи в науковій діяльності за 2019 рік став студент 4 курсу І медичного факультету Михайличенко В.В.

За підсумками роботи у наукових гуртках кафедр ЗДМУ в рамках І туру «Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з галузей знань і спеціальностей у 2018-2019 н.р.» 6-7 лютого 2020 р. відбулася наукова конференція «Студенти-науковці ЗДМУ в сучасній медицині і фармації – 2020», в якій взяли участь 75 медиків та фармацевтів, автори кращих наукових робіт були рекомендовані для участі у другому турі означеного конкурсу.

Призерами ІІ туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з галузей знань і спеціальностей у 2019-2020 н. р. стали: Діденко Е., І мед., 6 курс (диплом ІІІ ступеня), Пухальський М., І мед., 6 курс (диплом ІІІ ступеня), Кучеренко А. І мед., 6 курс (диплом за оригінальну ідею).

Також з урахуванням карантину у дистанційно-заочному форматі було проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Актуальні питання сучасної медицини і фармації – 2020», яка є підсумковою для Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених у 2019-2020 н.р. На конференцію було подано понад 300 наукових тез доповідей науковцями Запорізького державного медичного університету, Харківського, Вінницького, Одеського, Івано-Франківського національних медичних університетів, Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, ДВНЗ «Буковинський державний медичний університет», ДЗ «Запорізька медична академія післядипломної освіти МОЗ України», Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика, Національного фармацевтичного університету, ДУ «Інститут фармакології та токсикології НАМН України»; ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва НАМНУ», Сумського державного університету.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Організація навчання іноземних громадян потребує постійної і планової роботи, зокрема інформаційно-рекламної. Враховуючи, що у сучасному світі все більшу вагу має онлайн-інформація, офіційний сайт університету функціонує, окрім української, англійською, французькою, іспанською, арабською мовами та хінді, що позитивно впливає на охоплення та залучення нової аудиторії із зарубіжжя.

Значна кількість іноземних студентів в університеті є результатом постійної роботи із зарубіжними фірмами, роботи з організації прийому іноземних делегацій і представників посольств. Діють 17 договорів із фірмами щодо набору іноземних громадян на навчання, 1 з них укладений у 2019-2020 н.р. Вступити до ЗДМУ іноземці також можуть самостійно, подавши заявки через сайт університету.

У звітному періоді на I та II міжнародних факультетах навчається 3004 студенти-іноземці із 39 країн світу. У 2019 р. до університету зараховано 1032 іноземних громадян, з них 298 осіб – на 1 міжнародний факультет (довузівський етап навчання), 734 особа – на 2 міжнародний факультет. На етапі післядипломної освіти навчальному році навчається 74 особи. Англійською мовою навчалось 1646 осіб. Завершили 6-річний курс навчання англійською мовою за фахом «Лікувальна справа» 210 іноземних студентів.

У 2019-2020 н. р. студенти прибули з 24 країн: Азербайджан – 1, Алжир – 1, Болгарія – 63, Великобританія – 3, Гана – 2, Еквадор – 63, Зімбабве – 2,

Індія – 256, Іспанія – 1, Канада – 1, Лесото – 1, Ліван – 2, Мальдіви – 1, Марокко – 310, Намібія – 2, Нігерія – 91, Німеччина – 1, Росія – 1, Сирія – 3, США – 1, Танзанія – 2, Туніс – 1, Туреччина – 3, Узбекистан – 37.

Загалом навчається: з Індії – 1241 особа; Марокко – 907; Болгарії – 255; Нігерії – 235; Еквадору – 140; Узбекистану – 79; Туркменістану – 21; Тунісу – 20; Гани – 15; Зімбабве – 12; Великобританії – 5; Йорданії – 5; Колумбії – 5; Лівану – 5; Сирії – 5; Азербайджану – 4; Алжиру – 4; Іраку – 4; Намібії – 4; Росії – 4; Туреччини – 4; Замбії – 3; Мадагаскару – 3; Німеччини – 3; Анголи – 2; Ізраїлю – 2; Камеруну – 2; Кот-Д'Івуар – 2; США – 2; Танзанії – 2; Іспанії – 1; Канади – 1; Киргизстану – 1; Лесото – 1; Мальдів – 1; Пакистану – 1; Палестини – 1; Таджикистану – 1; Уганди – 1. 259 іноземних студентів представляють європейські країни: з Болгарії – 255, Німеччини – 3, Іспанії – 1. На заочному відділенні університету навчається 257 іноземних громадян.

Реалізується план з набору студентів з Латинської Америки: на I міжнародному факультеті навчається 30 громадян Еквадору, на II міжнародному факультеті – 110.

З 2012 року у ЗДМУ діє програма дистанційного навчання англійської мови, розроблена викладачами Канадського коледжу англійської мови (Canadian College of English Language, Vancouver). За цей час учасниками стали 195 студентів та викладачів, з них 164 – отримали сертифікати. Протягом 2019-20 н.р. сертифікати отримали 27 осіб, з них 24 – викладачі та співробітники ЗДМУ, 18 осіб продовжують навчання. Підготовку до проведення занять за дистанційним курсом англійської мови пройшли 5 викладачів кафедри: доценти О.В. Гордієнко, Л.В. Сазанович, А.К. Куліченко, А.В. Олексієнко, викладач Вишницька Я.С. та старший викладач І.Л. Вовк.

Викладачі кафедри забезпечують викладання іноземної мови в групах з різним рівнем підготовки за європейською системою класифікації: A-1 (Smrt 110), A-2 (Smrt 115), B-1 (Smrt 120), B-2 (Smrt 125), C-1 (Smrt 130), IELTS (Smrt 125), English for Health Sciences (Smrt 125).

Фонд бібліотеки на традиційних носіях складає 575 124 примірники. Електронна бібліотека нараховує близько 687 000 примірників. За звітний рік надійшло 6099 прим. англ. мовою. (закуплено – 3440 прим, 24 назви). Фонд літератури англійською мовою – 117 344 примірників. ЗДМУ має доступ до високоякісного освітнього ресурсу від видавництва British Medical Journal – BMJ Learning, до якого включено сотні акредитованих, рецензованих навчальних модулів, які містять текстові, відео та аудіо матеріали.

Триває робота з розширення міжнародної співпраці з провідними університетами світу. Діють 50 договорів про співпрацю з зарубіжними університетами та науковими закладами, 4 з яких підписані у 2019-2020 рр: Віденською приватною клінікою, Фірмою «Corin-Austria» GmbH, Campus 21, Віденським медичним університетом (Австрія), Білоруським ДМУ, Вітебським ДМУ, Гродненським ДМУ (Білорусь), Медичним університетом у м. Пловдив (Болгарія), університетом Св. Георга в Лондоні (Великобританія), медичним інститутом ім. Меграбяна (Вірменія), університетом

ім. Аристотеля (Греція), медичним університетом ім. Давида Твідіані, державним університетом Акакія Церетелі, Тбіліським ДМУ (Грузія), Університетом Кутаїсі (Грузія), Талліннським коледжем охорони здоров'я (Естонія), NEO Інститут медичних наук та технологій (Індія), Західно-Казахстанським ДМУ, АТ «Медичний університет Астана», Карагандинським ДМУ (Казахстан), Канадським коледжем англійської мови (Канада), університетом Нікосії (Кіпр), Ризьким університетом ім. Пауля Страдіня (Латвія), Вільнюським університетом, Університетом медичних наук Університетом Вітовта Великого (Литва), іноземною компанією PUE International Corp. (Панама), медичним університетом у Білостоку, Вроцлавським медичним університетом (Польща), National Cancer Institute, National Institute of Health (США), університетом в Самсуні, MediTürk Nilüfer – Bursa, університетом «Анкара» (Туреччина), Андижанським ДМІ (Узбекистан), фондом Merieux (Франція), університетом Острави, університетом Палацького в Оломоуці, технічним університетом м. Ліберець, (Чехія), Федеральним університетом Мінас-Жерайс, Університетом штату Амазонас (Бразилія), Центральним інститутом науки та технології (Шрі-Ланка), Ханойським медичним університетом, Університетом медицини та фармації Хюе (В'єтнам) та іншими.

ЗДМУ внесено до списку вищих навчальних закладів, офіційно акредитованих Міністерством освіти і вищої освіти Палестини та визнано в штаті Каліфорнія (США), що надає право на подальшу освіту в цьому штаті. З 2016 року Запорізький державний медичний університет приєднаний до Electronic Credentials Verification (ECV) – електронної системи підтвердження документів про освіту Комісії з питань освіти випускників іноземних медичних навчальних закладів (ECFMG). Комісія оцінює готовність випускників медичних закладів світу вступити на програми резидентури або ж стипендіальні програми в Сполучених Штатах Америки, які акредитовані Радою з питань акредитації вищої медичної освіти (ACGME). Щорічно до університету надходить понад 100 запитів про підтвердження факту навчання, переважно з таких країн як США, Канада, Ізраїль, Індія, ОАЕ, Норвегія, Польща, Чехія.

ЗДМУ є членом міжнародних асоціацій: Великої Хартії Університетів (Magna Charta Universitatum), Міжнародної асоціації медичної освіти (AMEE), Асоціації медичних вузів в Європі (AMSE), Європейської організації міжнародної освіти (EAIE), Європейського товариства кандидатських досліджень в галузі біомедицини та охорони здоров'я (ORPHEUS), Європейської Фармацевтичної Студентської Асоціації (EPSA), Студентської національної медичної асоціації (SNMA), Європейської студентської медичної асоціації (EMSA), а також Всеукраїнської молодіжної організації студентів-медиків (UMSA).

За звітний період здійснено студентські обміни з 8 вузами-партнерами. 44 студентів ЗДМУ пройшли навчання і практику з медицини, педіатрії і фармації в Білорусі, Болгарії, Грузії, Польщі, Туреччині, Чехії. У 2019 році відбувся обмін 5 студентів у Гродненському державному медичному університеті, 10 у Вітебському державному медичному університеті,

6 студентів у Медичному університеті в Пловдиві, 6 студентів в Тбіліському державному медичному університеті, 10 студентів у Вроцлавському медичному університеті, 6 студентів у Медичному університеті Білостока, 1 студент в університеті в Самсуні, 5 студентів в університеті в Оломоуці. 4 студенти пройшли практику в інших медичних закладах світу (університет Акденіз в Туреччині – 1, поліклініка Нікосії, Кіпр – 1, клініка у Клодзко, Польща – 1, у рамках проекту «Міжнародна практика» Європейського фонду розвитку медицини і освіти ЄВРОМЕД, Польща – 1).

У рамках програми Erasmus+. КА1 Академічна мобільність у 2019-2020 академічному році відбулися обміни з Утенською Колегією «Університет прикладних наук», Утена, Литва (2 представники від Утенської Колегії, листопад 2019 р.); з Ондокуз Маїз університетом, м. Самсун, Туреччина (1 представник від ЗДМУ, листопад 2019 р.); з Талліннським медичним коледжем, Естонія (2 представники від ЗДМУ, 2019). У лютому 2020 р. Талліннський медичний коледж також прийняв в рамках студентської академічної мобільності студентку третього курсу III медичного факультету. 12 науковців ЗДМУ у листопаді 2019 за програмою академічної мобільності курси з симуляційного навчання «Сучасні методи медичної освіти» у центрі CUSIM в м. Кишинів, Республіка Молдова.

У лютому 2020 р. з провітницькою місією у ЗДМУ побували представники програми імені Фулбрайта в Україні.

ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

Фахові журнали ЗДМУ

У 2020 році усі наукові фахові журнали університету пройшли переатестацію у МОН України, підтвердили свій високий науковий рівень і включені до нового переліку фахових видань: «Запорозький медичинський журнал» та «Патологія» віднесені до категорії «А», «Актуальні питання медичної та фармацевтичної науки та практики» – до категорії «Б».

«Запорозький медичинський журнал» та «Патологія» включені до рейтингу Міністерства освіти і науки Польщі.

У профілі журналу «Запорозький медичинський журнал» в наукометричній базі Web of Science індексується 731 стаття за 2015-2020 роки. У профілі журналу «Патологія» індексується 278 статей за 2015-2020 роки).

У 2019 році у наукових журналах ЗДМУ – «Запорозький медичинський журнал», «Патологія» та «Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики», опубліковано 259 статей. Впродовж року до редакцій журналів надійшло 543 статті, кожна з яких пройшла перевірку на плагіат та сліпе рецензування. В результаті проведеної роботи відхилено 163 статті – кожна третя стаття, що свідчить про посилення роботи рецензентів.

У профілі журналів, розміщені в Директорії журналів відкритого доступу (DOAJ) додані усі випуски 2019 року та ті, що вийшли у першому півріччі 2020 року. Це підвищує помітність публікацій для пошуковиків та наукометричних баз.

За 2019 р. суттєво збільшилось цифрове покриття журналів – додані в електронні бібліотеки і каталоги практично усіх університетів світу, зокрема, QOAM /kju:əom/ abbr. Quality Open Access Market, (Нідерланди), Self Building Information Servis – Китай, VrijeUniversiteitBrussel (VUB), Інформаційний центр у Лейбніці, JournalCheck (Іран), Maktaba (Abu Dhabi), University of New Brunswick, Brooklyn College, Toronto Public Library, Colorado State University, University of Wyoming Libraries, CSU-Pueblo Library, University of Victoria Libraries, Auckland University of Technology Library, University of Canterbury Library, Queensland University of Technology, University of Queensland, Charles Sturt University Library, National Taiwan Normal University Library, Masader – Oman Virtual Science Library, The University of Reunion Island, NCCU Library National Cheng-chi University Library Taipei, Vietnam National University, Stanford University, University of Pennsylvania та інших.

За результатами наукової та навчально-методичної діяльності в 2019-2020 навчальному році співробітниками університету видано 10 монографій, 22 підручника, 24 навчальних посібника з грифами Вченої ради. Видано 757 навчально-методичних матеріалів для використання в освітньому процесі.

Монографії – 10

1. Актуальні питання спортивної медицини. Частина II. Монографія / Михалюк Є. Л. Запоріжжя: ЗДМУ, 2019. 128 с. ISBN 978-966-417-189-1.
2. Аспекти забезпечення здоров'я людини при хронічних неспецифічних запальних захворюваннях статеві системи. Монографія. / Соколовська І. А., Берегова О. Г., Волкова С. С. Запоріжжя: Вид-во Хортицької національної академії, 2018. 176 с. ISBN 978-966-8157-67-7.
3. Екопедіатричні проблеми здоров'я населення в індустриальних містах. Монографія. 2-ге вид. переробл. та доп. / Гребняк М. П., Резніченко Ю. Г., Резніченко Г. І., Резніченко Н. Ю., Федорченко Р. А., Таранова Т. В. Запоріжжя: Просвіта, 2019. 192 с. ISBN 978-966-653-484-5.
4. Лікарська токсикологія. Доклінічні дослідження. Монографія. / За заг. ред. Трахтенберга І. М. Апихтіна О. Л. Беленічев І. Ф., Брухно Р. П., Горчакова Н. О., Дмитруха Н. М., Думенко Т. М., Коваленко В. М., Левицький Є. Л., Резніков О. Г., Трахтенберг І. М., Хількевич Т. В., Чекман І. С., Яворовський О. П. (від ЗДМУ – Беленічев І.Ф.) Київ: ВД «Авіцена», 2019. 544 с. ISBN 978-617-7597-21-5.
5. Лімфоїдний апарат червоподібного відростка в пренатальному і постнатальному періодах онтогенезу. Монографія. / Попович Ю. І., Сирцов В. К., Таврог М. Л., Алієва О. Г. Івано-Франківськ – Запоріжжя: Ліра ЛТД, 2018. 203 с. ISBN 978-966-981-121-9.
6. Методи ВЕРХ та ВЕРХ-МС в аналізі лікарських речовин в плазмі і сироватці крові. Монографія. / Варинський Б. О., Каплаушенко А. Г. Запоріжжя: Видавництво ЗДМУ, 2019. 300 с. ISBN 978-966-417-188-3.
7. Соціальна відповідальність у професійній діяльності фахівців фармації. Монографія. / Ткаченко Н. О. за наук. ред. Громовика Б. П. Запоріжжя: Видавництво ЗДМУ, 2018. 217 с. ISBN 978-966-417-182-4.
8. Сплави на основі магнію для імплантатів при остеосинтезі / Богуслав В. О., Беліков С. Б., Колесник Ю. М., ... Чорний В. М., Головаха М. Л., Яцун С. В. Запоріжжя: Вид-во АТ «Мотор Січ», 2020. 127 с. ISBN 978-966-2906-89-9.
9. Фармакотерапія в геріатричній клініці / Безруков В. В., Купраш Л. П., Горчакова Н. О., Беленічев І. Ф., Нагорна О. О., Грінченко Ю. О., Купраш О. В., Гударенко С. О., Моргунцова С. А., О. І. Риженко. Дніпро: Журфонд, 2019. 166 с. ISBN 978-955-934-236-2.
10. Філософія як гуманістичний світогляд. Монографія. / Жадько В. А. Запоріжжя: Видавництво ПП «Новий Світ – 2000», 2019. 200 с. ISBN 978-617-7519-45-3.

Підручники з грифом МОН України – 2

1. Латинська мова та основи фармацевтичної термінології. Підручник. / Смольська Л. Ю., Синиця В. Г., Коваль-Гнатів Дз. Ю. та ін.; за ред. Смольської Л. Ю. 2-ге вид. переробл. і допов. К.: ВСВ «Медицина», 2019. 368 с. ISBN 978-617-505-770-4. (Від ЗДМУ – Тітєвська Т.В.).
2. Онкологія. Підручник. 3-тє вид., доопрац. та допов. / Шевченко А. І., Колесник О. П., Шевченко Н. Ф., Сидоренко О. М., Каджоян А. В., Левик О. М., Савченко Є. І., Полковніков А. Ю. Вінниця: Нова Книга, 2019. 512 с. ISBN 978-966-382-791-9.

Підручники з грифом МОЗ України – 2

1. Неорганічна хімія. Підручник. / Панасенко О. І., Голуб А. М., Андрійко О. О., Василега-Дерибас М. Д., Панасенко Т. В., Саліонов В. О., Щербина Р. О., Бабенков Є. О., Кремзер О. А., Мельник І. В., Парченко В. В., Сафонов А. А., Постол Н. А., Гоцуля А. С., Куліш С. М., Буряк В. П. Львів: «Магнолія 2006», 2019. 462 с. ISBN 978-617-574-153-5.

2. General surgery. Підручник. За ред. Березницького Я.С., Захараша М.П., Мішалова В.Г., Шідловського В.О. (Від ЗДМУ – Ганжий В.В.). Вінниця: Нова Книга, 2019. 328 с. ISBN 978-966-382-775-9.

Підручники затверджені Вченою радою – 10

1. Внутрішня медицина. Підручник для студентів медичних факультетів III-IV курсу спеціальності «Стоматологія». / Михайловська Н. С., Шершньова О. В., Кулинич Т. О., Лісова О. О., Стецюк І. О. Запоріжжя, 2020. 589 с.

2. Етика і деонтологія. Підручник. / Панасенко О. І., Кремзер О. А., Мельник І. В., Парченко В. В., Постол Н. А., Куліш С. М., Гоцуля А. С., Щербина Р. О., Сафонов А. А., Карпун Є. О. Запоріжжя, 2019. 350 с.

3. Загальна хімія. Підручник для студентів I курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Технології парфумерно-косметичних засобів». / Панасенко О. І., Щербина Р. О., Кремзер О. А., Мельник І. В., Парченко В. В., Сафонов А. А., Аль-Халаф Н. А., Гоцуля А. С., Куліш С. М., Панасенко Т. В., Карпенко Ю. В., Карпун Є. О. Запоріжжя, 2020. 462 с.

4. Українська мова від А до Я. Підручник для студентів I-II курсів медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Гейченко К. І., Агіна О. І., Коновальчук Н. О., Манаєва Г. С., Цупікова О. А. Запоріжжя, 2019. 591 с.

5. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків. Підручник з електронним аудіододатком. У 2-х книгах. Кн. 1. Соціокультурна комунікація. / Луцак С. М., Ільків А. В., Литвиненко Н. П. та ін.; за ред. Луцак С. М. (Від ЗДМУ Турган О. Д., Шадріна Т. В., Звягіна Г. О.). К.: ВСВ «Медицина», 2019. 504 с. ISBN 978-617-505-740-7 (вид. у 2 кн.). ISBN 978-617-505-742-1 (кн. 1).

6. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків. Підручник з електронним аудіододатком. У 2-х книгах. Кн. 2. Основи професійного мовлення. / Луцак С. М., Ільків А. В., Криницька О. І. та ін.; за ред. Луцак С. М. (Від ЗДМУ Гейченко К. І., Даниленко Л. В., Коновальчук Н. О., Агіна О. І.). К.: ВСВ «Медицина», 2019. 456 с. ISBN 978-617-505-740-7 (вид. у 2 кн.). ISBN 978-617-505-741-4 (кн. 2).

7. Фармакологія з основами патології. Підручник. 2-ге вид., допрац. і доповн. / Колесник Ю. М., Чекман І. С., Беленічев І. Ф., Горчакова Н. О., Нагорна О. О., Бухтіярова Н. В., Моргунцова С. А. Запоріжжя, 2019. 540 с.

8. Фізика. Частина 1. Підручник. / Філіпенко І. І., Воденнікова Л. В., Аль Халаф Н. А., Карпун Є. О. Запоріжжя, 2019. 155 с.

9. Фізика. Частина 2. Підручник. / Філіпенко І. І., Воденнікова Л. В., Точиліна Т. М. Запоріжжя, 2020. 163 с.

10. Pharmacology. Підручник для студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». 2-ге вид., допрац. і доповн. / Самура І. Б., Беленічев І. Ф., Неруш А. В. Запоріжжя, 2020. 567 с.

Підручники – 8

1. Біомеханіка та клінічна кінезіологія. Підручник для студентів II курсу медичних факультетів спеціальності 227 «Фізична реабілітація». / Михалюк Є. Л., Резніченко Ю. Г. Запоріжжя, 2020. 161 с.
2. Інфекційні хвороби. Підручник для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Рябоконт О. В., Онщенко Т. Є., Ушеніна Н. С., Фурик О. О., Задирака Д. А. Запоріжжя, 2019. 182 с.
3. Науково-доказова практична діяльність у фізичній реабілітації. Підручник. / Михалюк Є. Л., Резніченко Ю. Г. Запоріжжя, 2019. 103 с.
4. Онкологія. Підручник. / Думанський Ю. В., Шевченко А. І., Галайчук І. Й. та ін. 2-ге вид., допрац. та допов. (Від ЗДМУ – Шевченко А. І.). К.: ВСВ «Медицина», 2019. 520 с. ISBN 978-617-505-731-5.
5. Основи охорони праці та безпеки життєдіяльності. Підручник для студентів медичних факультетів II курсу спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Севальнев А. І., Федорченко Р. А., Куцак А. В., Шаравара Л. П., Соколовська І. А., Волкова Ю. В. Запоріжжя, 2019. 196 с.
6. Побічна дія ліків. Підручник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Беленічев І. Ф., Самура І. Б., Бухтіярова Н. В., Тихоновський О. В., Єгоров А. А., Кучер Т. В., Бак П. Г., Коростіна К. І. Запоріжжя, 2020. 220 с.
7. Терапевтичні вправи. Підручник для студентів II курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Михалюк Є. Л., Резніченко Ю. Г. Запоріжжя, 2019. 194 с.
8. Pharmacology. Підручник. / Самура І. Б., Беленічев І. Ф., Григор'єва Л. В., Неруш А. В. Х.: ФОП Бровін О.В., 2019. 548 с. ISBN 978-617-7555-95-6.

Навчальні та навчально-методичні посібники затверджені

Вченою радою ЗДМУ – 24

1. Алгоритми діагностично-лікувальних навичок і вмій із внутрішніх хвороб для лікаря загальної (сімейної) практики: захворювання дихальної, імунної та серцево-судинної систем. Книга 1. Навчальний посібник. 4-те вид., перероб. та доповн. / Кривенко В. І., Пахомова С. П., Федорова О. П., Колесник М. Ю., Качан І. С., Непрядкіна І. В., Радомська Т. Ю. К.: Видавничий дім Медкнига, 2019. 360 с. ISBN 978-966-1597-64-7.
2. Алгоритми діагностично-лікувальних навичок і вмій із внутрішніх хвороб для лікаря загальної (сімейної) практики: захворювання шлунково-кишкового тракту, нирок та сечовивідних шляхів. Книга 2. Навчальний посібник. 4-те вид., перероб. та доповн. / Кривенко В. І., Пахомова С. П., Федорова О. П., Колесник М. Ю., Качан І. С., Непрядкіна І. В., Радомська Т. Ю. К.: Видавничий дім Медкнига, 2019. 192 с. ISBN 978-966-1597-68-5.
3. Алгоритми лікування запальних захворювань пародонту. Навчально-методичний посібник. / Самойленко А. В., Возний О. В., Самойленко І. І., Возна І. В., Орищенко В. Ю., Горб-Гаврильченко І. В., Макарова І. А. Дніпро-Запоріжжя, 2019. 126 с.
4. Базові, спеціалізовані практичні навички та алгоритми з надання екстреної медичної допомоги. Навчальний посібник для підготовки студентів III-VI курсів

медичних факультетів до «СДКІ» та «ОСКІ». / Льовкін О. А., Перцов В. І., Мирний С. П. Запоріжжя, 2020. 170 с.

5. Вітаміни в рослинному світі. Навчальний посібник. / Корнієвський Ю. І., Россіхін В. В., Сербін А. Г., Скорина Д. Ю., Корнієвська В. Г., Богуславська Н. Ю. Запоріжжя, 2019. 372 с. ISBN 978-966-417-181-6.

6. Впровадження Community Policing в діяльність громад. Методичні рекомендації. / Мосаєв Ю. В., Аніщенко М. А., Гамбург Л. С. Запоріжжя: ФОП Мокшанов В. В., 2018. 60 с. ISBN 978-617-7520-42-8. (Від ЗДМУ – Аніщенко М. А., Гамбург Л. С.).

7. Загальна хімія. Конспект лекцій для студентів I курсу фармацевтичних факультетів спеціальностей «Фармація», «Технології парфюмерно-косметичних засобів». / Панасенко О. І., Парченко В. В., Сафонов А. А., Щербина Р. О., Карпун Є. О., Кремзер О. А., Буряк В. П., Аль Халаф Н. А., Куліш С. М., Мельник І. В., Гоцуля А. С., Панасенко Т. В. Запоріжжя, 2019. 125 с.

8. Клінічна анатомія нижньої кінцівки. Навчальний посібник. / Півторак В. І., Волошин М. А., Григор'єва О. А., Шевчук Ю. Г., Булько М. П., Костюк В. Г., Фомін О. О. Вінниця: Нова Книга, 2019. 152 с. ISBN 978-966-382-742-1. (Від ЗДМУ – Волошин М. А., Григор'єва О. А.).

9. Лікарські рослини на аптечній полиці. Навчальний посібник для студентів III-V курсів фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Корнієвський Ю. І., Кучеренко Л. І., Корнієвська В. Г., Скорина Д. Ю., Хромильова О. В., Богуславська Н. Ю. Запоріжжя, 2020. 308 с.

10. Обмін простих білків в нормі та при патології. Навчальний посібник для студентів II курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». / Александрова К. В., Крісанова Н. В., Рудько Н. П. Запоріжжя, 2020. 140 с.

11. Окисно-відновні реакції. Навчальний посібник для студентів фармацевтичних факультетів I курсу спеціальностей «Фармація», «Технології парфюмерно-косметичних засобів». 2-ге вид., доопрац. і доповн. / Панасенко О. І., Парченко В. В., Кремзер О. А., Мельник І. В., Постол Н. А., Куліш С. М., Гоцуля А. С., Щербина Р. О., Сафонов А. А., Карпун Є. О. Запоріжжя, 2019. 170 с.

12. Особливості змін лабораторних показників при найбільш поширених захворюваннях органів дихання, ендокринної системи та ревматологічних хворобах. Навчальний посібник для студентів III курсу спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Михайловська Н. С., Лісова О. О. Запоріжжя, 2019. 159 с.

13. Особливості змін лабораторних показників при найбільш поширених захворюваннях органів шлунково-кишкового тракту, гематологічних та алергічних хворобах. Навчальний посібник для студентів III курсу спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Михайловська Н. С., Кулинич Т. О. Запоріжжя, 2019. 170 с.

14. Особливості фармакодинаміки та призначення лікарських засобів, що впливають на респіраторну систему. Навчальний посібник для студентів III курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія». / Беленічев І. Ф., Зайченко Г. В., Горчакова Н. О., Нагорна О. О., Савченко Н. В., Шумейко О. В., Клименко О. В., Дяченко В. Ю., Бухтіярова Н. В., Моргунцова С. А., Віжунів В. Л. Запоріжжя, 2019. 124 с.

15. Підготовка і видання навчальної та навчально-методичної літератури. Посібник. / Колесник Ю. М., Авраменко М. О., Моргунцова С. А., Резніченко Ю. Г., Кіяшко І. О. Запоріжжя, 2019. 102 с.
16. Професійне спілкування: лікар – хворий. Навчальний посібник. / Алексєєнко Т. М., Васецька Л. І., Кушнір І. М. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 58 с. (Від ЗДМУ – Васецька Л.І.).
17. Сепсис. Навчальний посібник для студентів V-VI курсів медичних факультетів. / Никоненко А. О., Грушка В. А., Охріменко Г. І., Матвєєв С. О. Запоріжжя, 2019. 127 с.
18. Тестові завдання і ситуаційні задачі з охорони праці в медичній галузі. / За ред. Яворовського О. П., Сергєти І. В. Яворовський О. П., Паустовський Ю. О., Никитюк О. А. та ін. (Від ЗДМУ – Севальнєв А. І., Гребняк М. П., Федорченко Р. А., Шаравара Л. П., Куцак А. В., Соколовська І. А., Волкова Ю. В.). К.: ВСВ «Медицина», 2019. 224 с. ISBN 978-617-505-743-8.
19. Травматичні ушкодження обличчя. Навчальний посібник. 2-ге вид., доопрац. та допов. / Мосєйко О. О., Семенов Д. М. Запоріжжя, 2019. 184 с. ISBN 978-966-653-477-7.
20. Фізична хімія. Навчальний посібник. / Каплаушенко А. Г., Пряхін О. Р., Авраменко А. І., Похмьолкіна С. О., Чернега Г. В. Запоріжжя, 2020. 206 с.
21. Хронічні ураження та гострі патологічні стани у спортсменів при крайніх фізичних навантаженнях. Навчальний посібник для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія». / Михалюк Є. Л., Сиволап В. В. Запоріжжя, 2019. 98 с.
22. Шок у хірургічних хворих. Причини, діагностика, лікувальна тактика. Критичні стани у хірургічних хворих. Гострий респіраторний дистрес синдром, синдром черевної порожнини, колапс. Навчальний посібник для студентів V-VI курсів медичних факультетів. / Никоненко А. О., Грушка В. А., Перцов І. В., Матєрухін А. М., Вільданов С. Р. Запоріжжя, 2019. 99 с.
23. Clinical pharmacology. Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія». 3-тє вид., доопрац. та допов. / Крайдашенко О. В., Самура Б. Б., Самура І. Б., Самура Т. О., Ковальчук Н. М., Яковлева О. О., Кремзер О. О., Главацький О. М. Вінниця: Нова книга, 2019. 232 с. ISBN 978-966-382-737-7.
24. Medical enzymology. Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян II-III курсів медичних та фармацевтичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія», «Фармація, промислова фармація». / Александрова К. В., Швець В. М. Запоріжжя, 2020. 117 с.

Навчальні посібники, затверджені ЦМР ЗДМУ – 275

1. Акне та акнеформні дерматози. Навчальний посібник. / Резніченко Н. Ю. Запоріжжя, 2019. 130 с.
2. Актуальні питання клінічної анатомії та оперативної хірургії кінцівок. Навчальний посібник для лікарів-інтернів спеціальності «Медицина». / Григор'єва О. А., Булдишкін В. В., Скаковський Е. Р. Запоріжжя, 2019. 132 с.
3. Алергічні захворювання переднього відділу ока. Навчальний посібник для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Саржевська Л. Е., Резніченко Н. Ю. Запоріжжя, 2020. 81 с.

4. Алергічні захворювання шкіри у дитячому та дорослому віці. Навчальний посібник. / Резніченко Н. Ю., Резніченко Ю. Г. Запоріжжя, 2020. 120 с.
5. Аналіз лікарських засобів групи антибіотиків. Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Моряк З. Б., Бідненко О. С., Шабельник К. П., Дерев'яно Н. В. Запоріжжя, 2019. 171 с.
6. Аналіз лікарських засобів групи антибіотиків. Навчальний посібник для студентів IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Моряк З. Б., Бідненко О. С., Шабельник К. П., Дерев'яно Н. В. Запоріжжя, 2019. 164 с.
7. Анатомія лицьового відділу голови. Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян I-II, V курсів медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Григор'єва О. А., Грінівецька Н. В., Макуріна Г. І., Рябоконт Ю. Ю., Чернявський А. В. Запоріжжя, 2019. 111 с.
8. Анатомія рослин. Конспект лекції для студентів II курсу фармацевтичних факультетів спеціальностей «Фармація», «ТПКЗ» заочної форми навчання. / Корнієвський Ю. І., Корнієвська В. Г. Запоріжжя, 2020. 73 с.
9. Анатомо-фізіологічні основи уражень нервової системи. Синдромологія уражень нервової системи. Топічна діагностика. Частина 1. Навчальний посібник для самостійної роботи лікарів-інтернів. / Козьолкін О. А., Ревенько А. В., Медведкова С. О. Запоріжжя, 2020. 103 с.
10. Анатомо-фізіологічні основи уражень нервової системи. Синдромологія уражень нервової системи. Топічна діагностика. Частина 2. Навчальний посібник для самостійної роботи лікарів-інтернів. / Козьолкін О. А., Ревенько А. В., Медведкова С. О. Запоріжжя, 2020. 135 с.
11. Анестезія в офтальмології. Навчальний посібник. / Завгородня Н. Г., Саржевська Л. Е., Івахненко О. М., Поплавська І. О. Запоріжжя, 2020. 92 с.
12. Анестезія у дитячій офтальмології. Навчальний посібник для інтернів спеціальності «Офтальмологія». / Саржевська Л. Е., Резніченко Ю. Г. Запоріжжя, 2020. 103 с.
13. Аптечна технологія ліків. Модуль 2. Навчальний посібник для практичних занять студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Укладачі: Гладішев В. В., Пухальська І. О., Литвиненко Т. М., Малецький М. М., Лисянська Г. П., Романіна Д. М., Каплаушенко Т. М. Запоріжжя, 2020. 112 с.
14. Атеросклероз. Ішемічна хвороба серця. Модуль 2. Частина 3. Навчальний посібник для практичних занять студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів. / Візір В. А., Деміденко О. В., Гончаров О. В., Насоненко А. В. Запоріжжя, 2019. 169 с.
15. Атеросклероз. Ішемічна хвороба серця. Модуль 2. Частина 3. Навчальний посібник для практичних занять студентів V курсу медичних факультетів. / Візір В. А., Деміденко О. В., Гончаров О. В., Насоненко О. В. Запоріжжя, 2019. 154 с.
16. Аудит суб'єктів підприємницької діяльності в фармації. Навчальний посібник для провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація». / Укладачі: Яковлева О. С., Кучерявий Ю. М. Запоріжжя, 2019. 86 с.

17. Біоорганічна хімія. Модуль 1. Біологічно важливі класи біоорганічних сполук. Навчальний посібник для самостійної підготовки до практичних занять студентів I курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Коваленко С. І., Прийменко Б. О., Воскобойнік О. Ю., Кандибей К. І., Казунін М. С., Холодняк С. В., Антипенко О. М., Коломосць О. С., Мартиненко Ю. В. Запоріжжя, 2020. 235 с.
18. Біопсійно-секційний курс кодування захворюваності та смертності відповідно до міжнародної статистичної класифікації хвороб 10 перегляду. Навчальний посібник для студентів V курсу медичних факультетів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія» та які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст». / Тертишний С. І., Вотева В. Є. Запоріжжя, 2020. 114 с.
19. Біохімічні функції печінки в нормі та при патології. Навчальний посібник для студентів II курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія» та студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Александрова К. В., Сінченко Д. М., Макоід О. Б. Запоріжжя, 2020. 81 с.
20. Біохімія крові та нирок. Навчальний посібник для студентів II курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». / Александрова К. В., Рудько Н. П. Запоріжжя, 2020. 75 с.
21. Біохімія ротової порожнини. Навчальний посібник для студентів II курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Александрова К. В., Швець В. М. Запоріжжя, 2020. 123 с.
22. Вади серця. Інфекційний ендокардит. Перикардити. Модуль 2. Частина 4. Навчальний посібник для практичних занять студентів V курсу медичних факультетів. / Візір В. А., Приходько І. Б., Садомов А. С., Заїка І. В., Насоненко О. В. Запоріжжя, 2019. 154 с.
23. Вертеброгенні ураження нервової системи (діагностика, лікування). Навчальний посібник для лікарів-інтернів. / Козьолкін О. А., Медведкова С. О., Ревенько А. В., Лісова О. О., Дронова А. О. Запоріжжя, 2020. 106 с.
24. Вища математика і статистика. Частина I. Математичний аналіз. Навчальний посібник для самостійної роботи та практичних занять студентів I курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Сергєєва Л. Н., Прокопченко О. Є. Запоріжжя, 2019. 118 с.
25. Відкрий Україну. Навчальний посібник для самостійної роботи слухачів – іноземних громадян довузівського етапу підготовки. / Давидова І. В., Гроссу Н. В. Запоріжжя, 2019. 147 с.
26. Військова терапія. Частина 1. Навчальний посібник для студентів V курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». / Візір В. А., Деміденко О. В., Садомов А. С., Гончаров О. В., Заїка І. В., Школовий В. В. Запоріжжя, 2020. 211 с.
27. Військова терапія. Частина 2. Навчальний посібник для студентів V курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». / Візір В. А., Садомов А. С., Буряк В. В., Шолох С. Г., Овська О. Г. Запоріжжя, 2020. 211 с.
28. ВІЛ-інфекція. СНІД-асоційовані інфекції та інвазії. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». /

Рябокони О. В., Ушеніна Н. С., Фурик О. О., Савельєв В. Г., Задирака Д. А., Оніщенко Т. Є. Запоріжжя, 2020. 80 с.

29. Вірусні захворювання шкіри та слизових оболонок. Навчальний посібник. / Резніченко Н. Ю., Веретельник О. В. Запоріжжя, 2019. 120 с.

30. Вікова макулярна дегенерація: сучасний погляд на проблему. Навчальний посібник. / Завгородня Н. Г., Саржевська Л. Е., Поплавська І. О. Запоріжжя, 2020. 71 с.

31. Вроджена патологія сітківки. Навчальний посібник для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Саржевська Л. Е., Резніченко Ю. Г. Запоріжжя, 2020. 87 с.

32. Гіпертонічна хвороба. Вторинні артеріальні гіпертензії. Нейроциркуляторна дистонія. Модуль 2. Частина 2. Навчальний посібник для практичних занять студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів. / Візір В. А., Деміденко О. В., Гончаров О. В., Школовий В. В. Запоріжжя, 2019. 111 с.

33. Гіпертонічна хвороба. Вторинні артеріальні гіпертензії. Нейроциркуляторна дистонія. Модуль 2. Частина 2. Навчальний посібник для практичних занять студентів V курсу медичних факультетів. / Візір В. А., Деміденко О. В., Гончаров О. В., Школовий В. В. Запоріжжя, 2019. 109 с.

34. Гістероскопія: методологія та особливості використання при гінекологічній патології. Навчальний посібник для студентів V-VI курсів медичних факультетів. / Авраменко Н. В., Барковський Д. Є., Кабаченко О. В. Запоріжжя, 2020. 110 с.

35. Гостра серцева недостатність. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Сиволап В. Д., Кисельов С. М., Лашкул Д. А. Запоріжжя, 2020. 95 с.

36. Гострий коронарний синдром. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Сиволап В. Д., Лашкул Д. А., Кисельов С. М. Запоріжжя, 2020. 158 с.

37. Демодекоз: основні симптоми, лікування та профілактика. Навчальний посібник для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Саржевська Л. Е., Резніченко Н. Ю., Саржевський А. С. Запоріжжя, 2019. 88 с.

38. Дерматологічні аспекти ВІЛ-інфекції. Навчальний посібник. / Веретельник О. В., Резніченко Н. Ю. Запоріжжя, 2020. 132 с.

39. Дерматологія, венерологія з оцінкою результатів дослідження. Навчальний посібник для студентів фармацевтичних факультетів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Макуріна Г. І., Головкін А. В., Ковальова Т. Д. Запоріжжя, 2020. 193 с.

40. Дерматоонкологія. Навчальний посібник. / Веретельник О. В., Резніченко Н. Ю. Запоріжжя, 2020. 140 с.

41. Дифенціальна діагностика гострого діарейного синдрому в клініці інфекційних хвороб. Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян V-VI курсів медичних факультетів. / Рябокони О. В., Ушеніна Н. С., Фурик О. О., Калашник К. В. Запоріжжя, 2019. 77 с.

42. Дифенціальна діагностика гострого діарейного синдрому. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Рябоконт О. В., Ушеніна Н. С., Фурик О. О., Калашник К. В., Оніщенко Т. Є. Запоріжжя, 2020. 78 с.
43. Диференційна діагностика вірусних гепатитів у дітей. Гостра печінкова недостатність при вірусних гепатитах у дітей. Діагностика та невідкладна допомога. Навчальний посібник для VI курсу медичних факультетів. / Усачова О. В., Рябоконт Ю. Ю., Пахольчук Т. М., Конакова О. В., Сіліна Є. А., Дралова О. А. Запоріжжя, 2020. 118 с.
44. Диференційна діагностика грипу та ГРВІ у дітей. Невідкладна допомога при гіпертермічному та судомному синдромі. Навчальний посібник для студентів VI курсу медичних факультетів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія». / Усачова О. В., Рябоконт Ю. Ю., Пахольчук Т. М., Конакова О. В., Сіліна Є. А., Дралова О. А. Запоріжжя, 2019. 148 с.
45. Диференційна діагностика та лікування нервово-м'язових захворювань. Навчальний посібник для лікарів-інтернів. / Козьолкін О. А., Медведкова С. О., Ревенько А. В., Кузнецов А. А., Дронова А. О. Запоріжжя, 2020. 134 с.
46. Диференційний діагноз екзантем в клініці інфекційних хвороб. Інфекційно-токсичний шок при менингококцемії. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Рябоконт О. В., Ушеніна Н. С., Фурик О. О., Задирака Д. А., Оніщенко Т. Є., Калашник К. В. Запоріжжя, 2020. 100 с.
47. Діагностика захворювань, що протікають з гарячкою тривалого генезу. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Рябоконт О. В., Ушеніна Н. С., Фурик О. О., Задирака Д. А., Оніщенко Т. Є. Запоріжжя, 2020. 82 с.
48. Діагностика особливо-небезпечних інфекцій. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Рябоконт О. В., Ушеніна Н. С., Савельєв В. Г., Фурик О. О., Оніщенко Т. Є., Калашник К. В. Запоріжжя, 2020. 96 с.
49. Діагностика та лікування захворювань внутрішніх органів у людей похилого віку (ендокринологія). Навчальний посібник. / Сиволап В. Д., Каджарян В. Г., Солов'юк О. О., Андрєєв С. І. Запоріжжя, 2019. 92 с.
50. Діагностика та лікування інфікованих та гнійних ран у дітей. Навчальний посібник для студентів V-VI курсів медичних факультетів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія». / Спахі О. В., Пахольчук О. П. Запоріжжя, 2019. 96 с.
51. Діагностика та лікування невідкладних станів в урології. Навчальний посібник для самостійної роботи лікарів-інтернів спеціалізації «Урологія». / Бачурін Г. В. Запоріжжя, 2019. 77 с.
52. Діагностика та лікування неврологічних синдромів при соматичній патології. Навчальний посібник для лікарів-інтернів. / Козьолкін О. А., Ревенько А. В., Медведкова С. О., Дронова А. О. Запоріжжя, 2020. 124 с.

53. Доброякісні новоутворення шкіри. Навчальний посібник. / Резніченко Н. Ю., Веретельник О. В. Запоріжжя, 2019. 125 с.
54. Догляд за хворими (практика). Структура та основні завдання догляду за хворими в загальній системі лікування хворих терапевтичного профілю. Навчальний посібник для студентів II курсу спеціальності «Медицина». / Сиволап В. В., Лукашенко Л. В., Лихасенко І. В., Олійник О. І., Авраменко Н. Ф., Візір-Тронова О. В., Герасько М. П., Жеманюк С. П., Кравченко Т. В., Курілець Л. О., Полівода С. В. Запоріжжя, 2020. 83 с.
55. Екологія мікроорганізмів. Вплив зовнішнього середовища на мікроорганізми. Навчальний посібник для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Єрьоміна А. К. Запоріжжя, 2020. 76 с.
56. Експертиза в офтальмології (стійка втрата працездатності, військово-лікарська експертиза). Навчальний посібник для студентів IV курсу медичних факультетів. / Завгородня Н. Г., Саржевська Л. Е., Івахненко О. М., Безуглий М. Б. Запоріжжя, 2020. 71 с.
57. Експертні системи у фармації. Навчальний посібник для студентів IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальностей «Фармація», «ТПКЗ». / Страхова О. П., Рижов О. А. Запоріжжя, 2019. 94 с.
58. Електрокардіограма в нормі та при гіпертрофіях відділів серця. Основи ехокардіографії. Порушення серцевого ритму. Порушення функції провідності серця. Серцева недостатність. Модуль 2. Частина 1. Навчальний посібник для практичних занять студентів V курсу медичних факультетів. / Візір В. А., Приходько І. Б., Школовий В. В., Шолох С. Г. Запоріжжя, 2019. 141 с.
59. Емоційні розлади специфічні для дитячого віку. Навчальний посібник для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Педіатрія». / Саржевський С. Н., Резніченко Ю. Г. Запоріжжя, 2019. 88 с.
60. Ендокринологія. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів V курсу медичних факультетів освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» напрямку підготовки 1201 «Медицина» спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія», які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст». / Леженко Г. О., Резніченко Ю. Г., Пашкова О. Є., Компанієць В. М., Гиря О. М., Каменщик А. В., Лебединець О. М., Ярцева М. О. Запоріжжя, 2019. 112 с.
61. Ендоскопічні технології в акушерстві та гінекології. Курс за вибором. Навчальний посібник для студентів V-VI курсів медичних факультетів. / Авраменко Н. В., Барковський Д. Є., Кабаченко О. В. Запоріжжя, 2020. 241 с.
62. Ентеровірусні інфекції у дітей та дорослих: сучасні дані про етіопатогенез, основні форми хвороби, підходи до терапії. Навчальний посібник для лікарів-інтернів. / Усачова О. В., Рябоконт О. В., Камишний О. М., Задирака Д. А. Запоріжжя, 2019. 106 с.
63. Епідемічний процес. Імунопрофілактика. Внутрішньолікарняні інфекції. Навчальний посібник для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Рябоконт О. В., Ушеніна Н. С., Оніщенко Т. Є. Запоріжжя, 2019. 70 с.
64. Епілепсія. Навчальний посібник для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Іванов М. Д. Запоріжжя, 2020. 80 с.

65. Епілепсія. Сучасні принципи діагностики і лікування. Навчальний посібник для студентів IV курсу медичного факультету спеціальності «Медицина». / Козьолкін О. А., Візір І. В., Сікорська М. В. Запоріжжя, 2019. 153 с.
66. Захворювання серцево-судинної системи. Модуль 2. Частина 1. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів. / Візір В. А., Деміденко О. В., Приходько І. Б., Садошов А. С., Буряк В. В., Заїка І. В., Гончаров О. В., Шолох С. Г., Школовий В. В. Запоріжжя, 2019. 150 с.
67. Захворювання серцево-судинної системи. Модуль 2. Частина 2. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів. / Візір В. А., Деміденко О. В., Приходько І. Б., Садошов А. С., Буряк В. В., Заїка І. В., Гончаров О. В., Шолох С. Г., Школовий В. В. Запоріжжя, 2019. 106 с.
68. Загальні підходи до ведення пацієнтів з ВІЛ-інфекцією/СНІДом в практиці сімейного лікаря. Навчальний посібник для студентів VI курсу медичних факультетів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія». / Михайловська Н. С., Кулинич Т. О., Антипенко О. О. Запоріжжя, 2020. 189 с.
69. Застосування лікарських засобів у вагітних та годуючих жінок. Навчальний посібник для самостійної роботи провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація». / Білай І. М., Михайлюк Є. О., Красько М. П., Білай А. І. Запоріжжя, 2020. 76 с.
70. Застосування основних положень колоїдної хімії у фармації та технології парфумерно-косметичних засобів. Навчальний посібник для практичних занять студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація» денної форми навчання. / Каплаушенко А. Г., Чернега Г. В., Пряхін О. Р., Похмолькіна С. О., Авраменко А. І., Варинський Б. О., Самелюк Ю. Г. Запоріжжя, 2020. 241 с.
71. Застосування основних положень фізичної хімії у фармації та технології парфумерно-косметичних засобів. Навчальний посібник для практичних занять студентів II курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація» денної форми навчання. / Каплаушенко А. Г., Чернега Г. В., Пряхін О. Р., Похмолькіна С. О., Авраменко А. І., Варинський Б. О., Самелюк Ю. Г. Запоріжжя, 2020. 238 с.
72. Застосування природних та преформованих фізичних чинників курортів в фізичній терапії. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів II курсу медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Укладачі: Малахова С. М., Черепок О. О., Волох Н. Г., Левченко Л. І. Запоріжжя, 2020. 85 с.
73. Захворювання серцево-судинної системи. Модуль 2. Частина 1. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів V курсу медичних факультетів. / Візір В. А., Деміденко О. В., Приходько І. Б., Садошов А. С., Буряк В. В., Гончаров О. В., Заїка І. В., Шолох С. Г., Школовий В. В. Запоріжжя, 2019. 140 с.
74. Захворювання серцево-судинної системи. Модуль 2. Частина 2. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів V курсу медичних факультетів. / Візір В. А., Деміденко О. В., Приходько І. Б., Садошов А. С., Буряк В. В., Гончаров О. В., Заїка І. В., Шолох С. Г., Школовий В. В. Запоріжжя, 2019. 99 с.

75. Захворювання, які протікають з тривалою лихоманкою: лептоспіроз, бруцельоз, малярія, сепсис. Гостра ниркова недостатність при лептоспірозі. Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян V-VI курсів медичних факультетів. / Рябоконт О. В., Ушеніна Н. С., Фурик О. О., Задирака Д. А. Запоріжжя, 2019. 91 с.
76. Зміни очного дня при загальних захворюваннях організму. Навчальний посібник для лікарів-інтернів спеціальності «Офтальмологія». / Завгородня Н. Г., Саржевська Л. Е., Івахненко О. М., Саржевський А. С. Запоріжжя, 2020. 83 с.
77. Зовнішньоекономічна діяльність в фармації. Навчальний посібник для провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація». / Укладачі: Яковлева О. С., Кучерявий Ю. М. Запоріжжя, 2019. 87 с.
78. Зміни органу зору під час вагітності. Навчальний посібник. Завгородня Н. Г., Саржевська Л. Е., Безуглий М. Б. Запоріжжя, 2019. 70 с.
79. Зміна органу зору при специфічних інфекціях. Навчальний посібник. / Завгородня Н. Г., Саржевська Л. Е., Цибульська Т. Є. Запоріжжя, 2020. 83 с.
80. Інноваційні методи діагностики очних хвороб. Навчальний посібник. / Завгородня Н. Г., Саржевська Л. Е., Поплавська І. О. Запоріжжя, 2020. 84 с.
81. Інструментальна діагностика в кардіології. Частина 2. Навчальний посібник для лікарів-інтернів. / Кривенко В. І., Колесник М. Ю., Качан І. С., Бородавко О. І., Пахомова С. П., Федорова О. П., Непрядкіна І. В. Запоріжжя, 2020. 114 с.
82. Інструментальні методи аналізу. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів II курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Малецька О. Р., Васюк С. О., Коржова А. С. Запоріжжя, 2020. 87 с.
83. Інструментальні та ендоскопічні методи в урології. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Бачурін Г. В., Довбиш І. М. Запоріжжя, 2019. 73 с.
84. Інтрацеребральні ускладнення мозкового ішемічного інсульту. Навчальний посібник для лікарів-інтернів. / Дарій В. І., Рибалко Т. П. Запоріжжя, 2020. 117 с.
85. Інфекційні захворювання органу зору та COVID-19. Навчальний посібник. / Завгородня Н. Г., Цибульська Т. Є., Саржевська Л. Е. Запоріжжя, 2020. 86 с.
86. Інфекційні хвороби з оцінкою лабораторних досліджень. Поняття про епідемічний процес та епідемічне вогнище. Імунопрофілактика. Навчальний посібник для студентів III курсу медичних факультетів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Рябоконт О. В., Ушеніна Н. С., Оніщенко Т. Є., Оніщенко Н. В. Запоріжжя, 2020. 189 с.
87. Інформаційні технології у фармації. Навчальний посібник для практичних занять студентів II курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Рижов О. А., Пенкін Ю. М., Іванькова Н. А., Нессонова М. Н., Строїтелєва Н. І. Запоріжжя, 2020. 202 с.
88. Інформаційно-пошукова система правового забезпечення діяльності підприємств Ліга: Закон. Навчальний посібник для студентів IV курсу

фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Рижев О. А., Каблуков А. О., Страхова О. П., Іванькова Н. А. Запоріжжя, 2020. 77 с.

89. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. Навчальний посібник для семінарських занять студентів – іноземних громадян I курсу медичних та фармацевтичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія», «Фармація, промислова фармація». / Бідзіля П. О., Дідик С. С. Запоріжжя, 2019. 123 с.

90. Історія української культури. Конспект лекцій для студентів I курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Турган О. Д., Ганошенко Ю. А., Сидоренко О. В. Запоріжжя, 2019. 96 с.

91. Класифікація та диференційна лабораторна діагностика анемічних станів. Навчальний посібник для самостійної підготовки до практичних занять студентів III-IV курсів медичних факультетів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Павлов С. В., Горбачова С. В., Бухтіярова Н. В., Біленький С. А., Баранова Л. В., Левченко К. В., Нікітченко Ю. В., Бурлака К. А., Робота Д. В., Марічева О. О. Запоріжжя, 2019. 101 с.

92. Клінічна фармакологія. Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Крайдашенко О. В., Білай І. М., Кремзер О. О., Свинтозельський О. О., Главацький О. М. Запоріжжя, 2020. 225 с.

93. Клінічна мікробіологія. Навчальний посібник для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Єршоміна А. К. Запоріжжя, 2020. 84 с.

94. Клінічна неврологія. Навчальний посібник для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Козьолкін О. А., Медведкова С. О., Ревенько А. В., Сікорська М. В., Візір І. В., Рибалко Т. П. Запоріжжя, 2020. 166 с.

95. Клінічна паразитологія та тропічна медицина. Паразитози. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів VI курсу медичних факультетів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія». / Рябоконт О. В., Ушеніна Н. С., Оніщенко Т. Є., Савельєв В. Г., Фурик О. О., Задирака Д. А., Іпатова Д. П., Глактіонов А. Г., Хелемендик А. Б., Калашник К. В., Оніщенко Н. В. Запоріжжя, 2020. 151 с.

96. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в гематології (анемічні стани та аутогемотрансфузії). Навчальний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів V курсу медичних факультетів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія», «Стоматологія» та студентів IV-V курсів фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Крайдашенко О. В., Андреев С. І., Саржевська А. В. Запоріжжя, 2019. 109 с.

97. Клінічна фармакологія. Навчальний посібник для практичних занять студентів фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Крайдашенко О. В., Свинтозельський О. О. Запоріжжя, 2020. 106 с.

98. Клінічна фармація в ендокринології. Навчальний посібник для практичних занять провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація». / Білай І. М., Красько М. П., Білай А. І. Запоріжжя, 2020. 103 с.

99. Клінічна фармація в пульмонології. Навчальний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів IV-V курсів фармацевтичних

факультетів спеціальності «Фармація». / Крайдашенко О. В., Саржевська А. В., Шальміна М. О. Запоріжжя, 2019. 146 с.

100. Клінічна фармація при артеріальній гіпертензії. Навчальний посібник для самостійної роботи провізорів на передатестаційних циклах підвищення кваліфікації спеціальності «Загальна фармація». / Білай І. М. Запоріжжя, 2020. 89 с.

101. Клінічна фармація. Модуль 1. VIII семестр. Навчальний посібник для практичних занять студентів фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Крайдашенко О. В., Свинтозельський О. О., Долінна М. О., Красько М. П., Самура Т. О., Шальміна М. О. Запоріжжя, 2020. 236 с.

102. Клінічна фармація. Навчальний посібник для практичних занять та підготовки до ліцензійного іспиту «Крок-2» студентів V курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». 3-тє вид., доопрац. і доповн. / Крайдашенко О. В., Свинтозельський О. О., Красько М. П., Самура Т. О., Долінна М. О., Саржевська А. В., Шальміна М. О. Запоріжжя, 2019. 228 с.

103. Клінічна фармація. Навчальний посібник для семінарських занять та самостійної роботи провізорів спеціальності «Організація та управління фармацією». / Білай І. М., Михайлюк Є. О. Запоріжжя, 2020. 80 с.

104. Клінічний реабілітаційний менеджмент при захворюваннях серцево-судинної системи. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів III курсу медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Укладачі: Малахова С. М., Черепок О. О., Волох Н. Г., Пузік С. Г., Потапенко М. С. Запоріжжя, 2020. 86 с.

105. Колоїдна хімія. Навчальний посібник для студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація» заочної форми навчання. / Каплаушенко А. Г., Пряхін О. Р., Авраменко А. І., Похмолькіна С. О., Чернега Г. В., Самелюк Ю. Г. Запоріжжя, 2020. 221 с.

106. Комп'ютерне моделювання в фармації. Навчальний посібник для самостійної роботи здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Рижов О. А., Страхова О. П., Каблуков А. О. Запоріжжя, 2020. 116 с.

107. Комп'ютерне планування дентальної імплантації та способи виготовлення хірургічних шаблонів. Навчальний посібник для студентів V курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Чертов С. О., Варакута О. А. Запоріжжя, 2020. 123 с.

108. Корируюча гімнастика. Навчальний посібник для практичних занять студентів III курсу медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Ляхова І. М., Шаповалова І. В., Олійник М. О. Запоріжжя, 2020. 97 с.

109. Косметичні дефекти переднього відділу ока: лікування та профілактика. Навчальний посібник для інтернів спеціальності «Офтальмологія». / Саржевська Л. Е., Резніченко Н. Ю., Саржевський А. С. Запоріжжя, 2020. 84 с.

110. Лабораторна діагностика захворювань сечовидільної системи. Навчальний посібник для самостійної підготовки до практичних занять студентів IV-V курсів медичних факультетів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Павлов С. В., Горбачова С. В., Біленький С. А., Бухтіярова Н. В., Баранова Л. В., Левченко К. В., Нікітченко Ю. В., Бурлака К. А., Робота Д. В., Марічева О. О. Запоріжжя, 2020. 108 с.

111. Латинська мова та медична термінологія. Рецепт та його структура. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів – іноземних громадян I курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Тітєвська Т. В., Левада Т. І. Запоріжжя, 2019. 100 с.
112. Маніпуляційна техніка. Навчальний посібник для студентів фармацевтичних факультетів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Макуріна Г. І., Сиволап В. В., Бачурін А. В., Бойко К. А., Дмитренко І. П., Василенко А. В. Запоріжжя, 2020. 144 с.
113. Маркетингове забезпечення розробки нових товарів та послуг в фармації. Навчальний посібник для самостійної роботи провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація». 2-ге вид., доопрац. і доповн. / Михайлюк Є. О., Попова Я. В. Запоріжжя, 2020. 80 с.
114. Медична хімія. Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян I курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія». / Каплаушенко А. Г., Похмолькіна С. О., Чернега Г. В., Пряхін О. Р., Авраменко А. І., Самелюк Ю. Г. Запоріжжя, 2020. 205 с.
115. Медична допомога ураженим в умовах воєнного та мирного часу. Уніфіковані клінічні протоколи екстреної медичної допомоги. Навчальний посібник для провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація». / Білай І. М., Стець Р. В., Білай А. І., Стець В. Р. Запоріжжя, 2019. 105 с.
116. Медична реабілітація хворих на серцево-судинні захворювання. Навчальний посібник для студентів медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Сиволап В. В., Богун А. А., Матсалаєва В. А. Запоріжжя, 2019. 124 с.
117. Медичні склади та депо. Організація роботи в умовах екстремальних ситуацій. Навчальний посібник для провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація». / Білай І. М., Михайлюк Є. О. Запоріжжя, 2019. 87 с.
118. Менінгеальний синдром в клініці інфекційних хвороб. Набряк – набухання головного мозку (невідкладна допомога). Навчальний посібник для студентів VI курсу медичних факультетів. / Рябоконт О. В., Ушеніна Н. С., Фурик О. О., Задирака Д. А., Хелемендик А. Б., Калашник К. В., Білокобила С. О. Запоріжжя, 2020. 100 с.
119. Методи променевої діагностики з основами радіаційної безпеки. Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Курпаяніді Т. В., Курпаяніді В. І. Запоріжжя, 2020. 104 с.
120. Міокардити. Кардіоміопатії. Тромбоемболія легеневої артерії. Легеневе серце. Модуль 2. Частина 5. Навчальний посібник для практичних занять студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів. / Візір В. А., Садомов А. С., Буряк В. В., Заїка І. В. Запоріжжя, 2019. 159 с.
121. Міокардити. Кардіоміопатії. Тромбоемболія легеневої артерії. Легеневе серце. Модуль 2. Частина 5. Навчальний посібник для практичних занять студентів V курсу медичних факультетів. / Візір В. А., Садомов А. С., Буряк В. В., Заїка І. В. Запоріжжя, 2019. 147 с.
122. МРТ діагностика раку прямої кишки. Навчальний посібник для курсів тематичного удосконалення. / Кічангіна Т. М., Туманская Н. В., Нордіо О. Г., Мягков С. О., Сиволап Д. В. Запоріжжя, 2020. 92 с.

123. Мультифакторні дерматози у дітей і дорослих. Навчальний посібник. / Резніченко Н. Ю., Резніченко Ю. Г. Запоріжжя, 2020. 108 с.

124. Невідкладні стани в кардіології. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Сиволап В. Д., Кисельов С. М., Лашкул Д. А. Запоріжжя, 2020. 136 с.

125. Невідкладні стани в клініці інфекційних хвороб. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Рябоконь О. В., Савельєв В. Г., Фурик О. О., Задирака Д. А., Оніщенко Т. Є., Калашник К. В. Запоріжжя, 2020. 97 с.

126. Немедикаментозні методи лікування в кардіології та ревматології. Навчальний посібник для лікарів-інтернів. / Кривенко В. І., Пахомова С. П., Качан І. С., Федорова О. П., Колесник М. Ю., Непрядкіна І. В., Бородавко О. І. Запоріжжя, 2020. 164 с.

127. Неонатологія. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів V курсу медичних факультетів освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» напряму підготовки 1201 «Медицина» спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія», які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст». / Резніченко Ю. Г., Леженко Г. О., Пашкова О. Є., Компанієць В. М., Гиря О. М., Каменщик А. В., Лебединець О. М., Ярцева М. О. Запоріжжя, 2019. 120 с.

128. Нервова регуляція функцій організму. Розділ 1. Загальна фізіологія. Навчальний посібник для студентів II курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Укладачі: Сухомлінова І. Є., Кучковський О. М., Степанова Н. В., Тихоновська М. А., Морозова О. В., Омелянчик В. М., Бессараб Г. І., Жернова Н. П., Піртя Г. В., Шведова Т. А., Прозорова Т. М., Бурега І. Ю., Крашевський А. В., Аравіцький Є. О. Запоріжжя, 2019. 79 с.

129. Нефрологія: основні клінічні синдроми. Діагностика і лікування. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів VI курсу медичних факультетів. / Шеховцева Т. Г., Долінна М. О. Запоріжжя, 2020. 150 с.

130. Онкологічна патологія в гінекології та акушерстві. Навчальний посібник для студентів V-VI курсів медичних факультетів. / Круть Ю. Я., Оночченко С. П., Олійник Н. С., Богомолова О. А. Запоріжжя, 2020. 120 с.

131. Оперативна урологія. Навчальний посібник для самостійної роботи лікарів-інтернів спеціалізації «Урологія». / Бачурін Г. В., Довбиш І. М. Запоріжжя, 2019. 91 с.

132. Організація та економіка фармації. Організація фармацевтичного забезпечення населення. Модуль 1. Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян IV курсу спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Литвиненко О. В., Сінча Н. І., Дондик Н. Я., Демченко В. О., Британова Т. С., Кравченко Т. В. Запоріжжя, 2019. 84 с.

133. Основи гомеопатії. Курс за вибором. Навчальний посібник для студентів медичних та фармацевтичних факультетів. / Красько М. П., Крайдашенко О. В., Білай І. М., Самура Т. О., Шальміна М. О. Запоріжжя, 2020. 142 с.

134. Основи електрокардіографічної діагностики. Навчальний посібник для студентів III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Сиволап В. В., Візір-Тронова О. В. Запоріжжя, 2020. 99 с.

135. Основи клінічної лікворології. Модуль 1. Навчальний посібник для самостійної аудиторної та позааудиторної підготовки до практичних занять студентів III-IV курсів медичних факультетів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Павлов С. В., Горбачова С. В., Біленький С. А., Баранова Л. В., Бухтіярова Н. В., Левченко К. В., Нікітченко Ю. В., Бурлака К. А., Робота Д. В., Марічева О. О. Запоріжжя, 2019. 85 с.
136. Основи лапароскопії та її використання при гінекологічній патології. Навчальний посібник для студентів V-VI курсів медичних факультетів. / Авраменко Н. В., Барковський Д. Є., Кабаченко О. В. Запоріжжя, 2020. 140 с.
137. Основи педагогіки та інноваційні технології у вищій школі. Навчальний посібник для самостійної роботи здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальностей 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 226 «Фармація, промислова фармація», 228 «Педіатрія». / Укладач: Васецька Л. І. Запоріжжя, 2020. 137 с.
138. Основи педагогіки. Конспект лекцій для студентів I курсу медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Вещикова О. С. Запоріжжя, 2019. 103 с.
139. Основи психології. Навчальний посібник для студентів II курсу медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Гребенюк Т. В. Запоріжжя, 2019. 116 с.
140. Основи фітотерапії. Частина друга. Навчальний посібник. / Красько М. П., Крайдашенко О. В., Білай І. М., Самура Т. О., Шальміна М. О. Запоріжжя, 2020. 161 с.
141. Основні об'єктивні методи обстеження хворого в клініці внутрішніх хвороб. Навчальний посібник для студентів III курсу (СТН). / Сиволап В. В., Лукашенко Л. В., Лихасенко І. В., Олійник О. І., Авраменко Н. Ф., Візір-Тронова О. В., Герасько М. П., Жеманюк С. П., Кравченко Т. В., Курілець Л. О., Полівода С. В. Запоріжжя, 2019. 88 с.
142. Основні об'єктивні методи обстеження хворого в клініці внутрішніх хвороб (пальпація, перкусія, аускультация). Навчальний посібник для самостійної роботи студентів III курсу медичних факультетів, які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст». / Сиволап В. В., Лукашенко Л. В., Лихасенко І. В., Олійник О. І., Авраменко Н. Ф., Візір-Тронова О. В., Герасько М. П., Жеманюк С. П., Кравченко Т. В., Курілець Л. О., Полівода С. В. Запоріжжя, 2020. 86 с.
143. Основні принципи діагностики та лікування захворювань дихальної та серцево-судинної системи в клініці внутрішніх хвороб. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Михайловська Н. С., Кулинич Т. О., Стецюк І. О., Антипенко О. О. Запоріжжя, 2020. 388 с.
144. Основні принципи діагностики та лікування захворювань сечовидільної та ендокринної системи в клініці внутрішніх хвороб. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Михайловська Н. С., Лісова О. О. Запоріжжя, 2020. 232 с.
145. Основні принципи діагностики та лікування найбільш поширених захворювань шлунково-кишкового тракту в клініці внутрішніх хвороб. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім

освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Михайловська Н. С., Лісова О. О., Антипенко О. О. Запоріжжя, 2020. 164 с.

146. Основні принципи діагностики та лікування ревматологічних, алергічних та гематологічних захворювань в клініці внутрішніх хвороб. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Михайловська Н. С., Лісова О. О., Антипенко О. О. Запоріжжя, 2020. 192 с.

147. Основні принципи доказової медицини. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Сиволап В. Д., Кисельов С. М., Лашкул Д. А. Запоріжжя, 2020. 117 с.

148. Основні принципи організації терапевтичної допомоги при захворюваннях внутрішніх органів. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Михайловська Н. С. Запоріжжя, 2020. 213 с.

149. Основні ревматичні захворювання в практиці лікаря загальної практики – сімейної медицини. Навчальний посібник для лікарів-інтернів. 2-ге вид., доопрац. і доповн. / Кривенко В. І., Федорова О. П., Непрядкіна І. В., Пахомова С. П., Колесник М. Ю., Качан І. С., Бородавко О. І. Запоріжжя, 2020. 147 с.

150. Особливості виготовлення лікарських засобів в умовах надзвичайних ситуацій. Контроль якості. Навчальний посібник для провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація». / Білай І. М., Михайлюк Є. О. Запоріжжя, 2019. 80 с.

151. Особливості діагностики та лікування злоякісних пухлин мозку та мозочка у дітей. Навчальний посібник для студентів V-VI курсів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія». / Спахі О. В., Барухович В. Я., Моргун В. В., Маловічко І. А., Кокоркін О. Д., Макарова М. О. Запоріжжя, 2019. 99 с.

152. Оториноларингологія. Курс лекцій для студентів – іноземних громадян IV курсу медичних факультетів спеціальності 221 «Стоматологія». / Троян В. І., Нікулін М. І., Костровський О. М., Сінайко І. О. Запоріжжя, 2019. 84 с.

153. Оториноларингологія. Курс лекцій для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Троян В. І., Нікулін М. І., Костровський О. М., Сінайко І. О. Запоріжжя, 2020. 91 с.

154. Перинатальні неврологічні синдроми: сучасні аспекти діагностики і лікування. Навчальний посібник для лікарів-інтернів. / Козьолкін О. А., Шевченко Л. О., Боброва В. І., Медведкова С. О., Кузнєцов А. А. Запоріжжя, 2020. 116 с.

155. Перитоніт. Навчальний посібник для студентів V-VI курсів медичних факультетів. / Никоненко А. О., Грушка В. А., Головка М. Г., Гайдаржі Є. І., Матвєєв С. О. Запоріжжя, 2019. 70 с.

156. Питання імунопрофілактики. Навчальний посібник для лікарів-інтернів. / Усачова О. В., Пахольчук Т. М., Конакова О. В., Сіліна Є. А., Дралова О. А. Запоріжжя, 2019. 90 с.

157. Побічна дія ліків: алергічні реакції. Навчальний посібник для лікарів-інтернів. / Кривенко В. І., Непрядкіна І. В., Федорова О. П., Пахомова С. П., Колесник М. Ю., Качан І. С., Бородавко О. І. Запоріжжя, 2020. 134 с.
158. Пороки серця. Інфекційний ендокардит. Перикардити. Модуль 2. Частина 4. Навчальний посібник для практичних занять студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів. / Візір В. А., Приходько І. Б., Садошов А. С., Заїка І. В., Насоненко О. В. Запоріжжя, 2019. 179 с.
159. Практичні навички з дерматології та венерології. Навчальний посібник для студентів IV курсу медичних та фармацевтичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія», «Технології медичної діагностики та лікування». / Макуріна Г. І., Дмитренко І. П., Головкін А. В., Кірієнко В. О. Запоріжжя, 2020. 75 с.
160. Преформовані фізичні чинники при захворюваннях дихальної системи та травного тракту. Навчальний посібник для самостійної роботи при підготовці до практичних занять студентів II курсу медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Укладачі: Малахова С. М., Черепок О. О., Волох Н. Г., Левченко Л. І. Запоріжжя, 2020. 70 с.
161. Преформовані фізичні чинники при захворюваннях серцево-судинної та нервової системи. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів II курсу медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Укладачі: Малахова С. М., Черепок О. О., Волох Н. Г., Левченко Л. І. Запоріжжя, 2020. 90 с.
162. Принципи комбінування лікарських препаратів. Навчальний посібник для студентів VI курсу медичних факультетів. / Білай І. М., Резніченко Ю. Г., Білай А. І., Резніченко Н. Ю. Запоріжжя, 2019. 100 с.
163. Променева діагностика пухлин м'яких тканин. Навчальний посібник для студентів III курсу спеціальності «Медицина». / Нордіо О. Г., Кічангіна Т. М., Туманська Н. В., Мягков С. О. Запоріжжя, 2020. 74 с.
164. Протозойні інвазії. Гельмінтози. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Рябоконт О. В., Ушеніна Н. С., Фурик О. О., Оніщенко Т. Є. Запоріжжя, 2020. 78 с.
165. Профілактика пологового травматизму матері та плоду. Навчальний посібник для студентів V-VI курсів медичних факультетів. / Круть Ю. Я., Олійник Н. С., Онопченко С. П., Бондаренко С. А. Запоріжжя, 2019. 81 с.
166. Психічні розлади при судинних захворюваннях головного мозку. Навчальний посібник для лікарів-інтернів. / Сафонов Д. М. Запоріжжя, 2020. 90 с.
167. Психогенії. Навчальний посібник для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Саржевський С. Н. Запоріжжя, 2020. 70 с.
168. Реклама в системі фармацевтичного маркетингу. Навчальний посібник для провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація». / Попова Я. В. Запоріжжя, 2020. 75 с.
169. Розумова відсталість – психічні та соматичні прояви. Навчальний посібник для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Саржевський С. Н., Резніченко Ю. Г. Запоріжжя, 2020. 91 с.
170. Роль центральної нервової системи в регуляції рухових функцій. Розділ 1. Загальна фізіологія. Навчальний посібник для студентів II курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Укладачі: Сухомлінова І. Є., Кучковський О. М., Степанова Н. В., Тихоновська М. А., Морозова О. В.,

Омельянич В. М., Бессараб Г. І., Жернова Н. П., Піртя Г. В., Шведова Т. А., Прозорова Т. М., Бурега І. Ю., Крашевський А. В., Аравіцький Є. О. Запоріжжя, 2019. 73 с.

171. Синкопе та пресинкопальні стани. Навчальний посібник до практичних занять та самостійної роботи студентів VI курсу медичних факультетів. / Сиволап В. Д., Бондаренко О. П. Запоріжжя, 2020. 95 с.

172. Систематика рослин. Конспект лекції для студентів II курсу фармацевтичних факультетів спеціальностей «Фармація», «ТПКЗ» заочної форми навчання. / Корнієвський Ю. І., Корнієвська В. Г. Запоріжжя, 2020. 95 с.

173. Систематика рослин. Модуль 2. Конспект лекцій для студентів II курсу фармацевтичних факультетів спеціальностей «Фармація», «ТПКЗ». 2-ге вид., доопрац. і доповн. / Корнієвський Ю. І., Корнієвська В. Г. Запоріжжя, 2020. 122 с.

174. Сучасні інноваційні інструментальні методи обстеження у гінекологічній практиці. Навчальний посібник для підготовки студентів VI курсу медичних факультетів спеціальності «Лікувальна справа» до атестації. / Залізняк В. О. Запоріжжя, 2019. 97 с.

175. Сучасні методи хірургічної корекції аномалій рефракції. Навчальний посібник. / Завгородня Н. Г., Саржевська Л. Е., Поплавська І. О. Запоріжжя, 2020. 70 с.

176. Специфічні розлади розвитку шкільних навичок. Навчальний посібник для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Саржевський С. Н., Резніченко Ю. Г. Запоріжжя, 2020. 96 с.

177. Стретчинг – як елемент розвитку фізичних здібностей. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів I-VI курсів медичних та фармацевтичних факультетів спеціальностей «Технології медичної діагностики та лікування», «Медицина», «Фізична терапія, ерготерапія», «Фармація, промислова фармація», «Стоматологія», «Педіатрія». / Сазанова І. О., Дорошенко Е. Ю., Гурєєва А. М. Запоріжжя, 2019. 71 с.

178. Суїцидологія. Навчальний посібник для лікарів-інтернів. / Саржевський С. Н. Запоріжжя, 2020. 88 с.

179. Сучасна аналітична лабораторна практика. Навчальний посібник для студентів II курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація промислова фармація». / Васюк С. О., Коржова А. С., Нагорна Н. О., Медведєва К. П., Донченко А. О., Малецька О. Р., Бугайова В. В. Запоріжжя, 2020. 93 с.

180. Сучасна анестезіологія та реаніматологія. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Спахі О. В., Анікін І. О., Макарова М. О., Лятуринська О. В., Пахольчук О. П. Запоріжжя, 2020. 132 с.

181. Сучасна педіатрія. Частина 1. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 228 «Педіатрія». / Укладачі: Недельська С. М., Леженко Г. О., Резніченко Ю. Г., Іванько О. Г., Боярська Л. М., Шумна Т. Є., Пашкова О. Є., Котлова Ю. В., Таран В. В., Пахольчук Т. М. Запоріжжя, 2020. 712 с.

182. Сучасна педіатрія. Частина 2. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 228 «Педіатрія». / Укладачі: Недельська С. М.,

Леженко Г. О., Резніченко Ю. Г., Іванько О. Г., Боярська Л. М., Шумна Т. Є., Пашкова О. Є., Котлова Ю. В., Таран В. В., Пахольчук Т. М. Запоріжжя, 2020. 657 с.

183. Сучасна фармакологія. Навчальний посібник для практичних занять здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Білай І. М. Запоріжжя, 2020. 79 с.

184. Сучасне акушерство та гінекологія. Частина I. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Авраменко Н. В., Барковський Д. Є., Нікіфоров О. А., Кабаченко О. В., Грідіна І. Б., Сухонос О. С., Семененко І. В. Запоріжжя, 2020. 127 с.

185. Теоретичні та практичні аспекти УЗД в офтальмології. Навчальний посібник. / Завгородня Н. Г., Саржевська Л. Е., Івахненко О. М., Безденежна О. О. Запоріжжя, 2020. 85 с.

186. Теорія і методика адаптивного фізичного виховання. Навчальний посібник для практичних занять студентів III курсу медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Шаповалова І. В. Запоріжжя, 2020. 97 с.

187. Теорія і методика фізичного виховання. Основи спеціальної термінології у фізичному вихованні. Навчальний посібник для студентів I-III курсів медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Гурєєва А. М., Черненко О. Є., Дорошенко Е. Ю. Запоріжжя, 2020. 78 с.

188. Технологія ліків. Модуль I. Аптечна технологія ліків. Навчальний посібник для практичних занять студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація. Промислова фармація». / Пухальська І. О., Литвиненко Т. М., Малецький М. М., Лисянська Г. П., Романіна Д. М., Каплаушенко Т. М. Запоріжжя, 2019. 133 с.

189. Токсичні катаракти. Навчальний посібник. / Завгородня Н. Г., Саржевська Л. Е., Цибульська Т. Є. Запоріжжя, 2020. 77 с.

190. Тромбоемболія легеневої артерії. Навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Сиволап В. Д., Лашкул Д. А., Кисельов С. М. Запоріжжя, 2020. 76 с.

191. Українська мова (за професійним спрямуванням). Навчальний посібник для студентів I курсу медичних факультетів та фармацевтичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія», «Технології медичної діагностики та лікування», «Фізична терапія, ерготерапія». 2-ге вид., доопрац. і доповн. / Козирицька С. А. Запоріжжя, 2020. 75 с.

192. Ультразвукове дослідження серцево-судинної системи. Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Туманська Н. В., Сиволап В. В., Мягков С. О., Кічангіна Т. М., Нордіо О. Г. Запоріжжя, 2020. 71 с.

193. Управління і економіка фармації. Навчальний посібник для практичних занять слухачів курсів підвищення кваліфікації провізорів спеціальності «Організація та управління фармацією». / Бушуєва І. В. Запоріжжя, 2019. 103 с.

194. Управління і економіка фармації. Навчальний посібник для практичних занять слухачів передатестаційних циклів підвищення кваліфікації провізорів

спеціальності «Організація та управління фармацією». / Бушуєва І. В. Запоріжжя, 2019. 82 с.

195. Урологічні захворювання сечостатевої системи у жінок. Навчальний посібник для самостійної роботи лікарів-інтернів спеціалізації «Урологія». / Бачурін Г. В., Ломака С. С. Запоріжжя, 2019. 70 с.

196. Урологічні захворювання статевої системи чоловіків та жінок. Навчальний посібник для самостійної роботи лікарів-інтернів спеціалізації «Урологія». / Бачурін Г. В., Ломака С. С. Запоріжжя, 2019. 75 с.

197. Догляд за хворими (практика). Структура та основні завдання догляду за хворими у загальній системі лікування хворих на терапевтичний профіль. Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян II курсу спеціальності «Медицина». / Сиволап В. В., Лукашенко Л. В., Лихасенко І. В., Олійник О. І., Авраменко Н. Ф., Візір-Тронова О. В., Герасько М. П., Жеманюк С. П., Кравченко Т. В., Курілець Л. О., Полівода С. В. Запоріжжя, 2020. 93 с.

198. Фактори, які впливають на терапевтичну еквівалентність лікарських засобів. Навчальний посібник для студентів VI курсу медичних факультетів. / Білай І. М., Резніченко Ю. Г., Білай А. І., Резніченко Н. Ю. Запоріжжя, 2019. 110 с.

199. Фармакогнозія з основами фітокосметики. Лікарські рослини та сировина, які містять фенольні сполуки, алкалоїди та різні групи БАР. Товарознавчий аналіз. Модуль 2. Конспект лекцій для студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «ТПКЗ». 2-ге вид., доопрац. і доповн. / Тржецинський С. Д., Одинцова В. М., Денисенко О. М., Мозуль В. І., Головкін В. В. Запоріжжя, 2020. 181 с.

200. Фармакотерапія з фармакокінетикою. Навчальний посібник для IV курсу фармацевтичних факультетів заочної форми навчання. / Крайдашенко О. В., Свинтозельський О. О., Долінна М. О. Запоріжжя, 2019. 164 с.

201. Фармакотерапія з фармакокінетикою. Навчальний посібник для студентів IV курсу фармацевтичних факультетів. / Крайдашенко О. В., Свинтозельський О. О., Красько М. П., Самура Т. О., Долінна М. О., Саржевська А. В., Шальміна М. О. Запоріжжя, 2019. 181 с.

202. Фармакотерапія та клінічна фармація в нефрології (аспекти лікування пієлонефриту). Навчальний посібник для студентів IV-V курсів фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Крайдашенко О. В., Шальміна М. О., Саржевська А. В. Запоріжжя, 2019. 115 с.

203. Фармацевтична ботаніка. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів – іноземних громадян II-III курсів фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Корнієвський Ю. І., Корнієвська В. Г., Панченко С. В. Запоріжжя, 2020. 73 с.

204. Фармацевтичний менеджмент та маркетинг. Менеджмент у фармації. Модуль 1. Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Демченко В. О., Ткаченко Н. О., Червоненко Н. М., Зарічна Т. П. Запоріжжя, 2020. 119 с.

205. Фармацевтична ботаніка. Навчальний посібник для підготовки студентів II-III курсів фармацевтичних факультетів спеціальностей «Фармація», «ТПКЗ» денної та заочної форм навчання до складання ЄДКІ. Етап I. Крок-1. Частина I. / Корнієвський Ю. І., Корнієвська В. Г. Запоріжжя, 2020. 93 с.

206. Фармацевтична ботаніка. Навчальний посібник для підготовки студентів II-III курсів фармацевтичних факультетів спеціальностей «Фармація», «ТПКЗ» денної та заочної форм навчання до складання ЄДКІ. Етап I. Крок-1. Частина II. / Корнієвський Ю. І., Корнієвська В. Г., Панченко С. В. Запоріжжя, 2020. 103 с.
207. Фармацевтична ботаніка. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів II-III курсів фармацевтичних факультетів спеціальностей «Фармація» та «ТПКЗ» при підготовці до олімпіади. / Корнієвський Ю. І., Корнієвська В. Г. Запоріжжя, 2019. 88 с.
208. Фармацевтична ботаніка. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів II-III курсів фармацевтичних факультетів спеціальностей «Фармація», «ТПКЗ» заочної форми навчання. / Корнієвська В. Г., Корнієвський Ю. І., Панченко С. В. Запоріжжя, 2019. 86 с.
209. Фармацевтична опіка. Частина 1. Навчальний посібник для студентів фармацевтичних факультетів. / Крайдашенко О. В., Свинтозельський О. О., Білай І. М., Главацький О. М. Запоріжжя, 2020. 167 с.
210. Фармацевтична опіка. Частина 2. Навчальний посібник для студентів фармацевтичних факультетів. / Крайдашенко О. В., Свинтозельський О. О., Главацький О. М. Запоріжжя, 2020. 167 с.
211. Фармацевтична технологія. Навчальний посібник для семінарських занять провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація». Частина I. 3-те вид., доопрац. і доповн. / Смойловська Г. П., Малюгіна О. О., Хортецька Т. В., Андреева Г. Т., Мазулін О. В. Запоріжжя, 2019. 95 с.
212. Фармацевтична технологія. Навчальний посібник для семінарських занять провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація». Частина II. 3-те вид., доопрац. і доповн. / Смойловська Г. П., Малюгіна О. О., Фуклева Л. А., Мазулін О. В. Запоріжжя, 2020. 111 с.
213. Фармацевтичний аналіз лікарських засобів. Навчальний посібник для семінарських занять провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація». / Берест Г. Г., Єренко О. К., Малюгіна О. О., Дуюн І. Ф. Запоріжжя, 2019. 166 с.
214. Фармацевтичний менеджмент та маркетинг. Менеджмент у фармації. Модуль 1. Навчальний посібник для студентів IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Демченко В. О., Ткаченко Н. О., Червоненко Н. М., Зарічна Т. П. Запоріжжя, 2020. 105 с.
215. Фізична та колоїдна хімія. Навчальний посібник для студентів-іноземних громадян II-III курсів фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Каплаушенко А. Г., Похмолькіна С. О., Чернега Г. В., Пряхін О. Р., Авраменко А. І., Самелюк Ю. Г. Запоріжжя, 2020. 348 с.
216. Фізичні методи аналізу. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів I курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Донченко А. О., Васюк С. О., Коржова А. С. Запоріжжя, 2020. 82 с.
217. Фізіологія збудливих тканин. Розділ 1. Загальна фізіологія. Навчальний посібник для студентів II курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Укладачі: Сухомлінова І. Є., Кучковський О. М., Степанова Н. В., Тихоновська М. А., Морозова О. В., Омелянчик В. М., Бессараб Г. І.,

Жернова Н. П., Піртя Г. В., Шведова Т. А., Прозорова Т. М., Бурега І. Ю., Крашевський А. В., Аравіцький Є. О. Запоріжжя, 2019. 84 с.

218. Філософія науки. Навчальний посібник для самостійної роботи здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальностей 222 «Медицина», 228 «Педіатрія», 221 «Стоматологія», 226 «Фармація, промислова фармація». / Укладачі: Утюж І. Г., Спиця Н. В., Сепетий Д. П. Запоріжжя, 2020. 74 с.

219. Філософія. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів І курсу медичних та фармацевтичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Стоматологія», «Технології медичної діагностики та лікування», «Фізична терапія, ерготерапія», «Фармація, промислова фармація». / Укладачі: Утюж І. Г., Жадько В. А., Спиця Н. В., Сепетий Д. П., Мегрелішвілі М. О., Павленко Н. В. Запоріжжя, 2020. 78 с.

220. Фтизіатрія. Змістовий модуль 1. Навчальний посібник для самостійної позааудиторної роботи при підготовці до практичних занять студентів ІV курсу спеціальності 221 «Стоматологія». / Разнатовська О. М. Запоріжжя, 2019. 75 с.

221. Фтизіатрія. Змістовий модуль 2. Навчальний посібник для самостійної позааудиторної роботи при підготовці до практичних занять студентів ІV курсу спеціальності 221 «Стоматологія». / Разнатовська О. М. Запоріжжя, 2019. 79 с.

222. Фтизіатрія. Змістовий модуль 3. Навчальний посібник для самостійної позааудиторної роботи при підготовці до практичних занять студентів ІV курсу спеціальності 221 «Стоматологія». / Разнатовська О. М. Запоріжжя, 2019. 94 с.

223. Фтизіатрія. Змістовий модуль 4. Навчальний посібник для самостійної позааудиторної роботи при підготовці до практичних занять студентів ІV курсу спеціальності 221 «Стоматологія». / Разнатовська О. М. Запоріжжя, 2019. 70 с.

224. Фтизіатрія. Змістовий модуль 5. Навчальний посібник для самостійної позааудиторної роботи при підготовці до практичних занять студентів ІV курсу спеціальності 221 «Стоматологія». / Разнатовська О. М. Запоріжжя, 2019. 71 с.

225. Електрокардіограма в нормі та при гіпертрофіях відділів серця. Основи ехокардіографії. Порушення серцевого ритму. Порушення функції провідності серця. Серцева недостатність. Модуль 2. Частина 1. Навчальний посібник для практичних занять студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів. / Візір В. А., Приходько І. Б., Шолох С. Г., Школовий В. В. Запоріжжя, 2019. 130 с.

226. Якісний аналіз. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів ІІ фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Медведєва К. П., Бугайова В. В., Васюк С. О., Коржова А. С. Запоріжжя, 2020. 88 с.

227. Acute Infectious Diarrhea in Children: etiology, pathogenesis, clinical manifestations, management (Гостра інфекційна діарея у дітей: етіологія, патогенез, клінічні прояви, лікування). Навчальний посібник для самостійної роботи студентів – іноземних громадян VI курсу медичних факультетів. / Усачова О. В., Конакова О. В., Пахольчук Т. М., Сіліна Є. А., Дралова О. А. Запоріжжя, 2020. 108 с.

228. Basic methods of examination of the patients in clinic of internal diseases (Основні методи обстеження хворих в клініці внутрішніх хвороб). Навчальний посібник для самостійної роботи студентів – іноземних громадян ІІІ курсу медичних факультетів. / Сиволап В. В., Ліхасенко І. В., Олійник О. І.,

Авраменко Н. Ф., Герасько М. П., Курілець Л. О., Жеманюк С. П. Запоріжжя, 2020. 172 с. (англ.).

229. Basic syndromes and diseases of internal organs (Основні синдроми та захворювання внутрішніх органів). Навчальний посібник для самостійної роботи студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів. / Сиволап В. В., Ліхасенко І. В., Олійник О. І., Авраменко Н. Ф., Герасько М. П., Курілець Л. О., Жеманюк С. П. Запоріжжя, 2020. 130 с. (англ.).

230. Basics of diagnosis of thyroid gland diseases (Основи діагностики захворювань щитоподібної залози). Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян IV курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Сиволап В. Д., Гура Е. Ю. Запоріжжя, 2020. 91 с. (англ.).

231. Biostatistics (Біостатистика). Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Строгонова Т. В. Запоріжжя, 2020. 97 с. (англ.).

232. Cardiovascular diseases. Modul 2. Part 1. (Захворювання серцево-судинної системи. Модуль 2. Частина 1). Навчальний посібник для практичних занять студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів. / Березін О. Є., Візір В. А., Деміденко О. В. Запоріжжя, 2020. 243 с. (англ.).

233. Cardiovascular diseases. Modul 2. Part 2. (Захворювання серцево-судинної системи. Модуль 2. Частина 2). Навчальний посібник для практичних занять студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів. / Березін О. Є., Візір В. А., Деміденко О. В. Запоріжжя, 2020. 177 с. (англ.).

234. Collection of integral case histories of virtual patients with widespread internal organs diseases. Part IV. Nephrology. Anemias. (Збірник інтегральних історій хвороби віртуальних пацієнтів із поширених захворювань внутрішніх органів. Частина IV. Нефрологія. Анемії). Навчальний посібник для самостійної роботи студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів. / Сиволап В. В., Герасько М. П., Гордієнко О. В., Пашко О.Є. Запоріжжя, 2020. 70 с. (англ.).

235. Demodex in Ophthalmology (Демодекс в офтальмології). Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян IV курсу медичних факультетів. / Завгородня Н. Г., Саржевська Л. Е., Безуглий М. Б., Резніченко Н. Ю. Запоріжжя, 2020. 70 с. (англ.).

236. Diagnostics and treatment of internal diseases in the elderly (gastroenterology, pulmonology, hematology). (Діагностика та лікування внутрішніх захворювань літніх людей (гастроентерологія, пульмонологія, гематологія). Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян IV курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Сиволап В. Д., Богослав Т. В. Запоріжжя, 2020. 120 с. (англ.).

237. Diseases of the orbit. (Хвороби орбіти). / Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян IV курсу медичних факультетів. / Завгородня Н. Г., Саржевська Л. Е., Безуглий М. Б. Запоріжжя, 2019. 75 с. (англ.).

238. Infection diseases of wound infection and multiple mechanism transmission. Module 5. (Інфекційні хвороби з рановим та множинними механізмами зараження. Модуль 5). Навчальний посібник для самостійної підготовки до практичних занять студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Рябоконт О. В., Оніщенко Т. Є., Фурік О. О., Задирака Д. А., Калашник К. В. Запоріжжя, 2020. 154 с. (англ.).

239. Infection diseases with air-drop mechanism of transmission. Module 4. (Інфекційні хвороби з повітряно-крапельним механізмом передавання. Модуль 4). Навчальний посібник для самостійної підготовки до практичних занять студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Рябоконт О. В., Оніщенко Т. С., Фурик О. О., Задирака Д. А. Запоріжжя, 2020. 141 с. (англ.).

240. Information Technology in Pharmacy (Інформаційні технології у фармації). Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян II курсу фармацевтичних факультетів. / Нессонова М. Н., Пенкін Ю. М., Рижов О. А., Вельма С. В. Запоріжжя, 2020. 134 с. (англ.).

241. Introduction to infectology. Infectious diseases with fecal-oral transmission. Module 1. (Введення в інфектологію. Інфекційні хвороби з фекально-оральним механізмом передавання. Модуль 1). Навчальний посібник для самостійної підготовки до практичних занять студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Рябоконт О. В., Оніщенко Т. С., Фурик О. О., Хелемендик А. Б. Запоріжжя, 2020. 173 с. (англ.).

242. Main principles of evidence-based medicine. (Основні принципи доказової дисципліни). Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян IV курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Кисельов С. М. Запоріжжя, 2020. 105 с. (англ.).

243. Medical and biological physics. Modul 1. (Медична і біологічна фізика. Модуль 1). Навчальний посібник для практичних занять студентів – іноземних громадян I курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Лукіна А. М., Строгонова Т. В. Запоріжжя, 2019. 102 с. (англ.).

244. Medical Chemistry. (Медична хімія). Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян I курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Васюк С. О., Коржова А. С., Нагорна Н. О. Запоріжжя, 2020. 106 с. (англ.).

245. Medical Chemistry. Section 1. Basic topic 1-2. (Медична хімія. Розділ 1. Базова тема 1-2). Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян I курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Васюк С. О., Коржова А. С., Нагорна Н. О. Запоріжжя, 2020. 100 с. (англ.).

246. Medical Chemistry. Section 1. Basic topic 3-4. (Медична хімія. Розділ 1. Базова тема 3-4). Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян I курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Васюк С. О., Коржова А. С., Нагорна Н. О. Запоріжжя, 2020. 117 с. (англ.).

247. Medical English: case reports. Endocrine system. (Медична англійська: історії хвороб. Ендокринна система). Навчальний посібник для самостійної роботи студентів II курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Гордієнко О. В., Соляненко О. Л. Запоріжжя, 2019. 90 с. (англ.).

248. Medical Informatics (Медична інформатика). Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян II курсу медичних факультетів. / Рижов О. А., Іванькова Н. А., Страхова О. П. Запоріжжя, 2020. 305 с. (англ.).

249. Meningeal syndrome in the clinic of infectious diseases. Swelling of brain (emergency care). (Менінгеальний синдром в клініці інфекційних хвороб. набряк – набухання головного мозку (невідкладна допомога)). Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян VI курсу медичних факультетів. / Рябоконт О. В., Ушеніна Н. С., Фурик О. О., Задирака Д. А., Оніщенко Т. С.,

Хелемендик А. Б., Калашник К. В., Білокобила С. О., Оніщенко Н. В. Запоріжжя, 2020. 94 с. (англ.).

250. Modern methods of studying respiratory function (Сучасні методи дослідження дихальної функції). Навчальний посібник для самостійної роботи студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів. / Сиволап В. В., Герасько М. П., Гордієнко О. В., Пашко О. Є. Запоріжжя, 2020. 70 с. (англ.).

251. MRI diagnostics of cholecystolithiasis and its complications. (МРТ діагностика холецистолітіазу та його ускладнень). Навчальний посібник. / Кічангіна Т. М., Туманська Н. В., Нордіо О. Г., Мягков С. О., Сиволап Д. В. Запоріжжя, 2020. 74 с. (англ.).

252. Nervous regulation of the organism functions. Synaptic transmission. Section 1. General physiology. Higher integration functions. Physiology of human's ontogenesis. (Нервова регуляція функцій організму. Синаптична передача. Розділ 1. Загальна фізіологія. Вищі інтегративні функції ЦНС. Фізіологія онтогенезу людини). Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян II курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Укладач: Сухомлінова І. Є. Запоріжжя, 2019. 70 с. (англ.).

253. Otorhinolaryngology (Оториноларингологія). Курс лекцій для студентів – іноземних громадян IV курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Троян В. І., Пухлік С. М., Тігаренко О. В., Костровський О. М., Сінайко І. О., Лобова О. В. Запоріжжя, 2020. 124 с. (англ.).

254. Pain syndrome in general medical practice. (Больовий синдром в загальній лікарській практиці): Навчальний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів – іноземних громадян VI курсу медичних факультетів спеціальності «Лікувальна справа». / Михайловська Н. С., Грицай Г. В., Качан І. С. Запоріжжя, 2020. 138 с. (англ.).

255. Pathology of gastrointestinal tract. (Патологія гастроінтестинального тракту). Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Тертишний С. І., Шишкін М. А., Христенко Т. О. Запоріжжя, 2020. 80 с. (англ.).

256. Pediatric surgery. (Педіатрична хірургія). Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів спеціальності «Лікувальна справа». / Спахі О. В., Пахольчук О. П., Макарова М. О., Лятуринська О. В. Запоріжжя, 2019. 174 с. (англ.).

257. Physiology of blood. Section 2. Physiology of visceral systems. (Система крові. Розділ 2. Фізіологія вісцеральних систем.). Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян II курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Укладачі: Сухомлінова І. Є., Тихоновська М. А., Єрьоміна А. К. Запоріжжя, 2019. 107 с. (англ.).

258. Physiology of the excitable tissues. Section 1. General physiology. Higher integration functions. Physiology of human's ontogenesis. (Фізіологія збудливих тканин. Розділ 1. Загальна фізіологія. Вищі інтегративні функції ЦНС. Фізіологія онтогенезу людини). Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян II курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Укладачі: Сухомлінова І. Є., Тихоновська М. А., Єрьоміна А. К. Запоріжжя, 2019. 85 с. (англ.).

259. Radiological features of the urinary system pathology. (Рентгенологічні особливості патології сечовидільної системи). Навчальний посібник для студентів –

іноземних громадян III курсу спеціальності «Медицина». / Нордіо О. Г., Кічангіна Т. М., Туманська Н. В., Мягков С. О. Запоріжжя, 2020. 74 с. (англ.).

260. Radiological investigations of the chest (Рентгенологічні дослідження грудної клітки). Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Туманська Н. В., Нордіо О. Г., Мягков С. О., Кічангіна Т. М. Запоріжжя, 2020. 77 с. (англ.).

261. Regulation of visceral function by autonomic nervous system. Section 1. General physiology. Higher integration functions. Physiology of human's ontogenesis. (Фізіологія вегетативної нервової системи. Розділ 1. Загальна фізіологія. Вищі інтегративні функції ЦНС. Фізіологія онтогенезу людини.). Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян II курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Укладачі: Сухомлінова І. Є., Тихоновська М. А. Запоріжжя, 2019. 72 с. (англ.).

262. Rheumatology, pulmonology & nephrology. Modul 2. Part 1. (Ревматологія, пульмонологія та нефрологія. Модуль 2. Частина 1). Навчальний посібник для самостійної роботи студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів. / Візір В. А., Деміденко О. В., Садовов А. С., Насоненко О. В. Запоріжжя, 2020. 70 с. (англ.).

263. Rheumatology, pulmonology & nephrology. Modul 2. Part 2. (Ревматологія, пульмонологія та нефрологія. Модуль 2. Частина 2). Навчальний посібник для самостійної роботи студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів. / Візір В. А., Деміденко О. В., Садовов А. С., Насоненко О. В. Запоріжжя, 2020. 99 с. (англ.).

264. Symptoms and diagnosis in emergency internal medicine. (Симптоми і діагностика при невідкладних станах хвороб внутрішніх органів). Навчальний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів – іноземних громадян VI курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Доценко С. Я., Рекалов Д. Г., Самура Б. Б., Чорна І. В., Сичов Р. О., Шеховцева Т. Г., Яценко О. В., Тягла О. С. Запоріжжя, 2020. 130 с. (англ.).

265. Symptoms and diagnosis in gastroenterology. (Симптоми і діагностика в гастроентерології). Навчальний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів – іноземних громадян VI курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Доценко С. Я., Рекалов Д. Г., Самура Б. Б., Чорна І. В., Сичов Р. О., Шевченко М. В., Склярова Н. П., Свистун С. І. Запоріжжя, 2020. 98 с. (англ.).

266. Symptoms and diagnosis in hematology. (Симптоми і діагностика в гематології). Навчальний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів – іноземних громадян VI курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Доценко С. Я., Рекалов Д. Г., Самура Б. Б., Чорна І. В., Сичов Р. О., Токаренко І. І., Яценко О. В., Тягла О. С. Запоріжжя, 2020. 88 с. (англ.).

267. Symptoms and diagnosis in nephrology. (Симптоми і діагностика в нефрології). Навчальний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів – іноземних громадян VI курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Доценко С. Я., Рекалов Д. Г., Самура Б. Б., Чорна І. В., Сичов Р. О., Шеховцева Т. Г., Тягла О. С., Кулинич О. В. Запоріжжя, 2020. 82 с. (англ.).

268. Symptoms and diagnosis in pulmonology. (Симптоми і діагностика в пульмонології). Навчальний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів – іноземних громадян VI курсу медичних факультетів

спеціальності «Медицина». / Доценко С. Я., Рекалов Д. Г., Самура Б. Б., Чорна І. В., Сичов Р. О., Афанасьєв А. В., Кулинич О. В., Тягла О. С. Запоріжжя, 2020. 94 с. (англ.).

269. Symptoms and diagnosis in rheumatology. (Симптоми і діагностика в ревматології). Навчальний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів – іноземних громадян VI курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Доценко С. Я., Рекалов Д. Г., Самура Б. Б., Чорна І. В., Сичов Р. О., Медведчук Г. Я., Кравченко В. І., Кулинич Р. Л. Запоріжжя, 2020. 72 с. (англ.).

270. Tactics of family doctors in case of syncopal states. (Тактика сімейного лікаря при синкопальних станах). Навчальний посібник до практичних занять та самостійної роботи студентів – іноземних громадян VI курсу медичних факультетів спеціальності «Лікувальна справа». / Михайловська Н. С., Грицай Г. В., Качан І. С. Запоріжжя, 2020. 165 с. (англ.).

271. The Latin Language and Medical Terminology. Part I. Anatomical Terminology. (Латинська мова та медична термінологія. Частина I. Анатомічна термінологія). Навчальний посібник для самостійної роботи студентів – іноземних громадян I курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Тітєвська Т. В., Гордієнко О. В., Куліченко А. К., Мартянова М. Є. Запоріжжя, 2019. 114 с. (англ.).

272. The role of CNS in the regulation of movement. Section 1. General physiology. Higher integration functions. Physiology of human's ontogenesis. (Роль ЦНС у регуляції руху. Розділ 1. Загальна фізіологія. Вищі інтегративні функції ЦНС. Фізіологія онтогенезу людини.). Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян II курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Укладачі: Сухомлінова І. Є., Тихоновська М. А., Єрьоміна А. К. Запоріжжя, 2019. 84 с. (англ.).

273. Ultrasound diagnosis of pancreatic diseases (Ультразвукова діагностика захворювань підшлункової залози). Навчальний посібник для студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Туманська Н. В., Нордіо О. Г., Кічангіна Т. М., Сиволап Д. В., Мягков С. О. Запоріжжя, 2020. 71 с. (англ.).

274. Vector-borne infectious diseases. Module 3. (Інфекційні хвороби з трансмісивним механізмом передавання. Модуль 3). Навчальний посібник для самостійної підготовки до практичних занять студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Рябоконець О. В., Оніщенко Т. Є., Фурик О. О., Хелемендик А. Б. Запоріжжя, 2020. 132 с. (англ.).

275. Viral hepatitis. HIV-infection. AIDS-associated infections and invasions. Herpesvirus infections. Module 2. (Вірусні гепатити. ВІЛ-інфекція. СНІД-асоційовані інфекції та інвазії. Герпесвірусні інфекції. Модуль 2). Навчальний посібник для самостійної підготовки до практичних занять студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Рябоконець О. В., Оніщенко Т. Є., Фурик О. О., Хелемендик А. Б. Запоріжжя, 2020. 154 с. (англ.).

Навчально-методичні посібники – 58

1. Аналіз лікарських засобів, що діють на центральну та периферичну нервову систему. Навчально-методичний посібник для студентів-іноземних громадян IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація,

промислова фармація». / Кучеренко Л. І., Моряк З. Б., Дерев'яно Н. В., Шабельник К. П. Запоріжжя, 2020. 144 с.

2. Аналіз лікарських засобів, що діють на центральну нервову систему. Навчально-методичний посібник для студентів-іноземних громадян IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Кучеренко Л. І., Моряк З. Б., Дерев'яно Н. В., Шабельник К. П. Запоріжжя, 2020. 108 с.

3. Аналіз лікарських засобів, що діють на центральну нервову систему. Методичний посібник для викладачів, які викладають студентам IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Кучеренко Л. І., Моряк З. Б., Дерев'яно Н. В., Шабельник К. П. Запоріжжя, 2020. 112 с.

4. Аналіз лікарських засобів, що діють на центральну нервову систему. Навчально-методичний посібник для підготовки до практичних занять студентів IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Кучеренко Л. І., Моряк З. Б., Дерев'яно Н. В., Шабельник К. П. Запоріжжя, 2020. 106 с.

5. Аналіз лікарських засобів, що діють на центральну та периферичну нервову систему. Навчально-методичний посібник для підготовки до практичних занять студентів IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Кучеренко Л. І., Моряк З. Б., Дерев'яно Н. В., Шабельник К. П., Чонка О. О. Запоріжжя, 2020. 144 с.

6. Аналіз лікарських засобів, що діють на центральну та периферичну нервову систему. Методичний посібник для викладачів, які викладають студентам IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Кучеренко Л. І., Моряк З. Б., Дерев'яно Н. В., Шабельник К. П., Чонка О. О. Запоріжжя, 2020. 152 с.

7. Аналіз якості лікарських препаратів неорганічної природи. Блок 1. Навчально-методичний посібник для студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація» (5, та 5,5 р.н.) заочної форми навчання. / Кучеренко Л. І., Портна О. О., Хромильова О. В., Німенко Г. Р., Борсук С. О. Запоріжжя, 2020. 124 с.

8. Аналіз якості лікарських препаратів неорганічної природи. Блок 1. Навчально-методичний посібник для студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація» (4,5 р.н.) заочної форми навчання. / Кучеренко Л. І., Портна О. О., Хромильова О. В., Німенко Г. Р., Борсук С. О. Запоріжжя, 2020. 102 с.

9. Біологія з основами генетики. Методичний посібник для викладачів. / Приходько О. Б., Ємець Т. І., Павліченко В. І., Попович А. П., Малєєва Г. Ю., Васильчук Н. Г., Гавриленко К. В., Гуліна О. С., Хмелєвська А. П. Запоріжжя, 2020. 153 с.

10. Гостра променева хвороба. Навчально-методичний посібник для практичних занять студентів V курсу медичних факультетів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія». 2-ге вид., доопрац. і доповн. / Візір В. А., Садошов А. С., Гончаров О. В. Запоріжжя, 2020. 135 с.

11. Гостре пошкодження нирок: сучасні методи діагностики та лікування. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів VI курсу

медичних факультетів спеціальності «Лікувальна справа». / Шеховцева Т. Г., Долінна М. О. Запоріжжя, 2019. 134 с.

12. Загальна неврологія. Модуль 1. Навчально-методичний посібник для аудиторної та самостійної роботи студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Козьолкін О. А., Візір І. В., Сікорська М. В., Лапонов О. В. Запоріжжя, 2020. 171 с.

13. Загальна неврологія. Модуль 2. Навчально-методичний посібник для аудиторної та самостійної роботи студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Козьолкін О. А., Візір І. В., Сікорська М. В., Лапонов О. В. Запоріжжя, 2020. 195 с.

14. Іноземна мова за професійним спрямуванням. Методичний посібник для викладачів, які проводять практичні заняття для студентів II курсу медичних факультетів спеціальностей 221 «Стоматологія». / Трегуб С. Є., Мирошніченко О. А., Соляненко О. Л. Запоріжжя, 2020. 94 с.

15. Іноземна мова за професійним спрямуванням. Методичний посібник для викладачів, які проводять практичні заняття для студентів I-II курсів фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація» заочної форми навчання (4,5 та 5,5 р.н.). / Сазанович Л. В., Орел-Халік Ю. В., Жаворонкова В. В. Запоріжжя, 2020. 120 с. (укр.-англ.).

16. Клінічна біохімія. Модуль 1. Метаболізм вуглеводів, ліпідів і білків (амінокислот). Лабораторна діагностика його порушень. Основи біохімії гормонів. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та підготовки до ліцензійного іспиту «КРОК-Б» студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності 224 «Технології медичної діагностики та лікування». / Павлов С. В., Горбачова С. В., Біленький С. А., Бухтіярова Н. В., Баранова Л. В., Левченко К. В., Нікітченко Ю. В., Бурлака К. А., Робота Д. В., Марічева О. О. Запоріжжя, 2019. 194 с.

17. Клінічна косметологія. Методичний посібник для викладачів, які проводять практичні заняття для студентів V курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «ТПКЗ». / Крайдашенко О. В., Михайлик О. А. Запоріжжя, 2020. 110 с.

18. Клінічна фармакологія. 1 частина. Навчально-методичний посібник для студентів фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Крайдашенко О. В., Свинтозельський О. О. Запоріжжя, 2020. 127 с.

19. Клінічна фармакологія. 2 частина. Навчально-методичний посібник для студентів фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Крайдашенко О. В., Свинтозельський О. О. Запоріжжя, 2020. 118 с.

20. Клінічна фармакологія. Методичний посібник для викладачів, які проводять практичні заняття для студентів V курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Крайдашенко О. В., Кремзер О. О., Главацький О. М., Свинтозельський О. О., Михайлик О. А., Закарлюка А. А. Запоріжжя, 2020. 106 с.

21. Клінічна фармакологія. Методичний посібник для викладачів, які проводять практичні заняття для студентів V курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». / Крайдашенко О. В., Кремзер О. О., Главацький О. М., Свинтозельський О. О., Михайлик О. А., Закарлюка А. А. Запоріжжя, 2020. 96 с.

22. Клінічна фармакологія. Методичний посібник для викладачів, які проводять практичні заняття для студентів – іноземних громадян V курсу

медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». / Крайдашенко О. В., Кремзер О. О., Главацький О. М., Свинтозельський О. О., Михайлик О. А., Закарлюка А. А. Запоріжжя, 2020. 93 с.

23. Клінічна фармакологія. Методичний посібник для викладачів, які проводять практичні заняття для студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія» англійською мовою. / Крайдашенко О. В., Кремзер О. О., Главацький О. М., Свинтозельський О. О., Закарлюка А. А., Михайлик О. А., Запоріжжя, 2020. 85 с.

24. Клінічна фармація в геріатрії. Навчально-методичний посібник для студентів V курсу медичних факультетів. / Білай І. М., Резніченко Н. Ю., Білай А. І. Запоріжжя, 2019. 102 с.

25. Клінічна фармація в педіатрії. Навчально-методичний посібник для студентів VI курсу медичних факультетів. / Білай І. М., Резніченко Ю. Г., Білай А. І. Запоріжжя, 2019. 120 с.

26. Медична хімія. Частина 1. Навчально-методичний посібник для студентів-іноземних громадян I курсу медичних факультетів спеціальності «ТМДЛ». / Каплаушенко А. Г., Похмолькіна С. О., Чернега Г. В., Пряхін О. Р., Авраменко А. І., Самелюк Ю. Г. Запоріжжя, 2020. 272 с.

27. Медична хімія. Частина 2. Навчально-методичний посібник для студентів-іноземних громадян I курсу медичних факультетів спеціальності «ТМДЛ». / Каплаушенко А. Г., Похмолькіна С. О., Чернега Г. В., Пряхін О. Р., Авраменко А. І., Самелюк Ю. Г. Запоріжжя, 2020. 137 с.

28. Медична і біологічна фізика. Методичний посібник для викладачів, які проводять практичні заняття зі студентами I курсу медичних факультетів спеціальності 222 «Медицина». / Сергєєва Л. Н., Строгонова Т. В., Іванченко О. З., Мельнікова О. З., Приходько А. В., Сливко Е. І., Точиліна Т. М. Запоріжжя, 2019. 160 с.

29. Молекулярно-клітинний та організмний рівні організації життя. Навчально-методичний посібник для студентів I курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія». / Приходько О. Б., Ємець Т. І., Павліченко В. І., Попович А. П., Васильчук Н. Г., Малєєва Г. Ю., Гавриленко К. В., Гуліна О. С., Хмелєвська А. П. Запоріжжя, 2019. 133 с.

30. Невідкладні стани, надання терапевтичної допомоги при загрожуючих станах на етапах медичної евакуації. Бойова психічна травма та її наслідки. Ураження отруйними речовинами у воєнний та мирний час. Навчально-методичний посібник для практичних занять студентів V курсу медичних факультетів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія». / Візір В. А., Шолох С. Г. Запоріжжя, 2020. 120 с.

31. Неврологічні захворювання в практиці лікаря-стоматолога. Навчально-методичний посібник для аудиторної та самостійної роботи студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Козьолкін О. А., Сікорська М. В., Візір І. В., Дарій В. І. Запоріжжя, 2020. 231 с.

32. Неонатологія. Методичний посібник для викладачів, які працюють зі студентами V курсу медичних факультетів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія», що попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст». / Леженко Г. О., Резніченко Ю. Г., Пашкова О. Є., Гиря О. М., Ярцева М. О. Запоріжжя, 2020. 239 с.

33. Організація та економіка фармації. Основи економіки та системи обліку у фармації. Модуль 2. Навчально-методичний посібник для студентів – іноземних громадян IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Литвиненко О. В., Сінча Н. І., Дондик Н. Я., Демченко В. О., Британова Т. С., Кравченко Т. В. Запоріжжя, 2020. 82 с.
34. Організація самостійної роботи студентів. Методичний посібник для викладачів. / Укладачі: Сазанович Л. В., Орел-Халік Ю. В., Скрипник Ю. С. Запоріжжя, 2020. 116 с.
35. Організація та економіка фармації. Основи економіки та системи обліку у фармації. Модуль 2. Навчально-методичний посібник для студентів IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Литвиненко О. В., Сінча Н. І., Дондик Н. Я., Демченко В. О., Британова Т. С., Кравченко Т. В. Запоріжжя, 2020. 82 с.
36. Патоморфологія. Методичний посібник для викладачів, які викладають студентам – іноземним громадянам III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Тertiшний С. І., Сергєєва Г. М. Запоріжжя, 2020. 111 с.
37. Педіатрія. Методичний посібник для викладачів, які проводять практичні заняття зі студентами – іноземними громадянами IV курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Леженко Г. О., Резніченко Ю. Г., Пашкова О. Є., Каменщик А. В., Гиря О. М., Лебединець О. М., Самойлик К. В., Крайня Г. В. Запоріжжя, 2020. 195 с.
38. Педіатрія. Методичний посібник для викладачів, які проводять практичні заняття зі студентами – іноземними громадянами IV курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія», що попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст». / Леженко Г. О., Пашкова О. Є., Резніченко Ю. Г., Гиря О. М., Крайня Г. В., Чудова Н. І., Погрібна А. О. Запоріжжя, 2020. 206 с.
39. Пропедевтика внутрішніх хвороб (за професійним спрямуванням). Модуль 2. Навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів III-IV курсів медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Михайловська Н. С., Кулинич Т. О., Стецюк І. О. Запоріжжя, 2019. 316 с.
40. Пропедевтика внутрішніх хвороб (за професійним спрямуванням). Модуль 1. Навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів III-IV курсів медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Михайловська Н. С., Кулинич Т. О., Стецюк І. О. Запоріжжя, 2019. 235 с.
41. Розлади поведінки у дитячому віці. Навчально-методичний посібник для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Педіатрія». / Саржевський С. Н., Резніченко Ю. Г. Запоріжжя, 2019. 97 с.
42. Стоматологічні аспекти ведення хворих із ендокринними захворюваннями. Навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Михайловська Н. С., Кулинич Т. О. Запоріжжя, 2019. 184 с.
43. Технологія розробки та впровадження онлайн курсів на платформі Open edX. Методичний посібник для викладачів. / Рижов О. А., Іванькова Н. А., Андросов А. І. Запоріжжя, 2020. 216 с.

44. Фармакогнозія. Фенольні сполуки. Алкалоїди. Методичний посібник для викладачів. / Тржецинський С. Д., Одинцова В. М., Мозуль В. І., Денисенко О. М., Головкін В. В., Шевченко І. М., Аксьонова І. І. Запоріжжя, 2020. 155 с.
45. Фармацевтична технологія. Методичний посібник для викладачів до практичних занять провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація». Частина I. / Смойловська Г. П., Малюгіна О. О., Хортецька Т. В., Мазулін О. В. Запоріжжя, 2020. 70 с.
46. Фармацевтична технологія. Методичний посібник для викладачів до практичних занять провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація». Частина II. / Смойловська Г. П., Малюгіна О. О., Фуклева Л. А., Хортецька Т. В., Андрєєва Г. Т., Мазулін О. В. Запоріжжя, 2020. 77 с.
47. Фармацевтичний аналіз. 5 семестр. Методичний посібник для викладачів, які навчають студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація» денної форми навчання. / Кучеренко Л. І., Портна О. О., Хромильова О. В., Німенко Г. Р., Борсук С. О. Запоріжжя, 2020. 136 с.
48. Фармацевтичний аналіз. 5 семестр. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація» денної форми навчання. / Кучеренко Л. І., Портна О. О., Хромильова О. В., Німенко Г. Р., Борсук С. О. Запоріжжя, 2020. 145 с.
49. Фармацевтичний аналіз. 6 семестр. Методичний посібник для викладачів, які навчають студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація» денної форми навчання. / Кучеренко Л. І., Портна О. О., Хромильова О. В., Німенко Г. Р., Борсук С. О. Запоріжжя, 2020. 161 с.
50. Фармацевтичний аналіз. 6 семестр. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація» денної форми навчання. / Кучеренко Л. І., Портна О. О., Хромильова О. В., Німенко Г. Р., Борсук С. О. Запоріжжя, 2020. 174 с.
51. Фізична терапія, ерготерапія при захворюваннях внутрішніх органів. Навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів III-IV курсів медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Михайловська Н. С., Кулинич Т. О., Грицай Г. В. Запоріжжя, 2019. 164 с.
52. Фізіотерапевтичні методи лікування у дитячій офтальмології. Навчально-методичний посібник для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Педіатрія». / Саржевська Л. Е., Резніченко Ю. Г. Запоріжжя, 2019. 101 с.
53. Філософія. Навчально-методичний посібник для семінарських занять та самостійної роботи студентів I курсу медичних та фармацевтичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Стоматологія», «Фармація, промислова фармація». 2-ге вид., доопрац. і доповн. / Укладач: Утюж І. Г. Запоріжжя, 2019. 128 с.
54. Хвороби системи крові та ендокринної системи. Методичний посібник для викладачів, які викладають студентам V курсу медичних факультетів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія», що попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст». / Леженко Г. О.,

Резніченко Ю. Г., Пашкова О. Є., Гиря О. М., Ярцева М. О. Запоріжжя, 2020. 184 с.

55. *Lingua latina pharmaceutica ad magistros.* (Фармацевтична латина для викладачів). Методичний посібник для викладачів які викладають студентам I курсу спеціальностей 226 «Фармація, промислова фармація» та 226 «Фармація, промислова фармація» освітня програма «Технології парфумерно-косметичних засобів» денної та заочної форм навчання. / Укладачі: Скрипник Ю. С., Хітрова І. О. Запоріжжя, 2019. 100 с. (лат.-укр.).

56. *Medical biology. Part I. Cell biology. Genetics.* (Медична біологія. Частина I. Клітинна біологія. Генетика). Навчально-методичний посібник для студентів – іноземних громадян I курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Приходько О. Б., Попович А. П., Ємець Т. І., Васильчук Н. Г., Малєєва Г. Ю., Гавриленко К. В., Гуліна О. С., Хмелевська А. П. Запоріжжя, 2019. 161 с. (англ.).

57. *The Latin Language and Medical Terminology. Part I. Anatomical Terminology.* (Латинська мова та медична термінологія. Частина I. Анатомічна термінологія). Методичний посібник для викладачів які проводять практичні заняття зі студентами – іноземними громадянами I курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Куліченко А. К., Тігієвська Т. В., Калашникова М. Ю., Мартянова М. Є. Запоріжжя, 2019. 124 с. (англ.).

58. *The Latin Language and Medical Terminology. Part II. Pharmaceutical and Clinical Terminology.* (Латинська мова та медична термінологія. Частина II. Фармацевтична та клінічна термінологія). Методичний посібник для викладачів які проводять практичні заняття зі студентами – іноземними громадянами I курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Куліченко А. К., Тігієвська Т. В., Калашникова М. Ю., Мартянова М. Є. Запоріжжя, 2019. 154 с. (англ.).

Практикуми – 84

1. Алгоритми та стандарти лабораторних досліджень при патології внутрішніх органів. Модуль 1. Практикум для самостійної аудиторної та позааудиторної підготовки до практичних занять та ліцензійного іспиту «Крок-2» студентів I курсу медичних факультетів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Павлов С. В., Біленький С. А., Горбачова С. В., Бухтіярова Н. В., Баранова Л. В., Левченко К. В., Нікітченко Ю. В., Бурлака К. А., Робота Д. В., Марічева О. О. Запоріжжя, 2020. 123 с.

2. Аптечна технологія ліків. Модуль 2. Практикум для студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Гладишев В. В., Пухальська І. О., Литвиненко Т. М., Малєцький М. М., Лисянська Г. П., Романіна Д. М., Каплаушенко Т. М. Запоріжжя, 2020. 81 с.

3. Біологічна хімія в практиці лікаря-лаборанта. Практикум для студентів III курсу медичних факультетів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Павлов С. В., Горбачова С. В., Баранова Л. В., Біленький С. А., Бухтіярова Н. В., Левченко К. В., Нікітченко Ю. В., Бурлака К. А., Робота Д. В., Марічева О. О. Запоріжжя, 2020. 103 с.

4. Біологічна хімія. Розділ 1. Загальні закономірності метаболізму. Метаболізм вуглеводів, ліпідів, амінокислот та його регуляція. Практикум для самостійної роботи студентів II курсу медичних факультетів спеціальності

«Медицина». / Александрова К. В., Макоїд О. Б., Іванченко Д. Г., Крісанова Н. В., Рудько Н. П. Запоріжжя, 2019. 143 с.

5. Хвороби ендокринної системи та обміну речовин у практиці лікаря-стоматолога. Практикум для студентів – іноземних громадян IV курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Михайловська Н. С., Лісова О. О. Запоріжжя, 2020. 90 с.

6. Вимоги до організації лабораторної служби в Україні. Практикум для самостійної аудиторної та позааудиторної підготовки до практичних занять студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Павлов С. В., Горбачова С. В., Бухтіярова Н. В., Баранова Л. В., Біленький С. А., Левченко К. В., Нікітченко Ю. В., Бурака К. А., Робота Д. В., Марічева О. О. Запоріжжя, 2020. 95 с.

7. Внутрішня медицина. Модуль 1. Практикум для студентів III курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Михайловська Н. С., Грицай Г. В. Запоріжжя, 2020. 90 с.

8. Гігієна та медична екологія. Практикум для самостійної аудиторної та позааудиторної підготовки до практичних занять і «КРОК-2» студентів медичних факультетів VI курсу спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія». / Укладачі: Гребняк М. П., Севальнев А. І., Крісанова О. В. Запоріжжя, 2019. 155 с.

9. Загальна нозологія. Типові патологічні процеси. Патофізіологія органів та систем. Практикум для студентів II курсу медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». 2-ге вид., доопр. і доповн. / Колесник Ю. М., Ганчева О. В., Абрамов А. В., Жулінський В. О., Ковальов М. М., Василенко Г. В., Мельнікова О. В., Іваненко Т. В., Грекова Т. А., Каджарян Є. В., Тіщенко С. В., Данукало М. В., Ісаченко М. І. Запоріжжя, 2020. 80 с.

10. Загальна нозологія. Типові патологічні процеси. Патофізіологія органів і систем. Практикум для студентів II курсу медичних факультетів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». 2-ге вид., доопр. і доповн. / Колесник Ю. М., Ганчева О. В., Абрамов А. В., Жулінський В. О., Ковальов М. М., Василенко Г. В., Мельнікова О. В., Іваненко Т. В., Грекова Т. А., Каджарян Є. В., Тіщенко С. В., Данукало М. В., Ісаченко М. І. Запоріжжя, 2020. 148 с.

11. Загальна нозологія. Типові патологічні процеси. Розділ I. Практикум для студентів II курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». 2-ге вид., доопр. і доповн. / Колесник Ю. М., Ганчева О. В., Абрамов А. В., Жулінський В. О., Ковальов М. М., Василенко Г. В., Мельнікова О. В., Іваненко Т. В., Грекова Т. А., Каджарян Є. В., Тіщенко С. В., Данукало М. В., Ісаченко М. І. Запоріжжя, 2020. 71 с.

12. Загальні закономірності обміну речовин. Частина I. Практикум для студентів II курсу медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Александрова К. В., Швець В. М., Федотов Є. Р. Запоріжжя, 2020. 162 с.

13. Захворювання жіночої репродуктивної системи. Планування сім'ї. Розділ I. Практикум для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Павлюченко М. І., Слин'як О. М., Шаповал О. С. Запоріжжя, 2019. 198 с.

14. Іноземна мова за професійним спрямуванням. Практикум для студентів II курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». /

Укладачі: Куліченко А. К., Орел-Халік Ю. В., Жаворонкова В. В. Запоріжжя, 2020. 109 с.

15. Інформаційні технології у фармації. Практикум для студентів II курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Строїтелева Н. І., Рижов О. А. Запоріжжя, 2020. 90 с.

16. Класифікація та методи діагностики гострих та хронічних лейкозів. Загальноклінічні методи дослідження. Практикум для студентів III курсу медичних факультетів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Павлов С. В., Горбачова С. В., Бухтіярова Н. В., Біленький С. А., Баранова Л. В., Левченко К. В., Нікітченко Ю. В., Бурлака К. А., Робота Д. В., Марічева О. О. Запоріжжя, 2020. 87 с.

17. Клінічна оцінка лабораторних досліджень при патології внутрішніх органів. Модуль 1. Практикум для самостійної аудиторної та позааудиторної підготовки до практичних занять та ліцензійного іспиту «Крок-2» студентів I курсу медичних факультетів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Павлов С. В., Біленький С. А., Горбачова С. В., Бухтіярова Н. В., Баранова Л. В., Левченко К. В., Нікітченко Ю. В., Бурлака К. А., Марічева О. О., Робота Д. В. Запоріжжя, 2020. 118 с.

18. Комп'ютерне моделювання у фармації. Практикум для студентів IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Рижов О. А., Пенкін Ю. М., Страхова О. П., Нессонова М. Н., Іванькова Н. А., Каблуков А. О. Запоріжжя, 2020. 186 с.

19. Лабораторна діагностика при захворюваннях ендокринної системи. Практикум для студентів III курсу медичних факультетів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Павлов С. В., Горбачова С. В., Біленький С. А., Бухтіярова Н. В., Баранова Л. В., Левченко К. В., Нікітченко Ю. В., Бурлака К. А., Робота Д. В., Марічева О. О. Запоріжжя, 2020. 117 с.

20. Лабораторна практика. Практикум для студентів I курсу медичних факультетів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Павлов С. В., Горбачова С. В., Баранова Л. В., Бухтіярова Н. В., Біленький С. А., Левченко К. В., Нікітченко Ю. В., Бурлака К. А., Робота Д. В., Марічева О. О. Запоріжжя, 2020. 116 с.

21. Лабораторні показники при патології ендокринної системи. Основи профілактики. Модуль 1. Практикум для самостійної аудиторної та позааудиторної підготовки до практичних занять студентів III курсу медичних факультетів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Павлов С. В., Біленький С. А., Горбачова С. В., Бухтіярова Н. В., Баранова Л. В., Левченко К. В., Нікітченко Ю. В., Бурлака К. А., Робота Д. В., Марічева О. О. Запоріжжя, 2019. 106 с.

22. Латинська мова та медична термінологія. Частина III. Фармацевтична термінологія. Практикум для самостійної роботи студентів I курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Стоматологія», «Технології медичної діагностики та лікування», «Фізична терапія, ерготерапія», «Педіатрія» та студентів – іноземних громадян I курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Скрипник Ю. С., Олексієнко А. В. Запоріжжя, 2019. 110 с.

23. Лікарська токсикологія. Практикум для студентів – іноземних громадян IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». /

Тржецинський С. Д., Гречана О. В., Носуленко І. С., Кініченко А. О., Цикало Т. О. Запоріжжя, 2020. 99 с.

24. Лікарська токсикологія. Практикум для студентів IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Тржецинський С. Д., Гречана О. В., Носуленко І. С., Кініченко А. О., Цикало Т. О. Запоріжжя, 2020. 98 с.

25. М'язова та сполучна тканини. Практикум для студентів II курсу медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Александрова К. В., Швець В. М., Федотов Є. Р. Запоріжжя, 2020. 85 с.

26. Медична і біологічна фізика. Практикум для студентів – іноземних громадян I курсу спеціальності 222 «Медицина». / Мельнікова О. З., Іванченко О. З. Запоріжжя, 2020. 122 с.

27. Медична маніпуляційна техніка з основами догляду за хворими. Модуль I. Практикум для студентів I курсу медичних факультетів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Павлов С. В., Горбачова С. В., Біленький С. А., Бухтіярова Н. В., Баранова Л. В., Левченко К. В., Нікітченко Ю. В., Бурлака К. А., Робота Д. В., Марічева О. О. Запоріжжя, 2020. 102 с.

28. Нормальна фізіологія. Практикум для студентів I курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація» денної форми навчання. 2-ге вид., доопрац. і доповн. / Тихоновська М. А., Куц О. Г., Бессараб Г. І., Морозова О. В., Сухомлінова І. Є., Омелянчик В. М., Степанова Н. В., Жернова Н. П., Кучковський О. М., Прозорова Т. М., Шведова Т. А., Крашевський А. В., Аравіцький Є. О. Запоріжжя, 2019. 86 с.

29. Нормальна фізіологія. I семестр. Практикум для студентів – іноземних громадян II курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Шведова Т. А., Бессараб Г. І., Омелянчик В. М., Морозова О. В., Сухомлінова І. Є., Степанова Н. В., Тихоновська М. А., Жернова Н. П., Путілін Д. А., Прозорова Т. М., Піртя Г. В. Запоріжжя, 2019. 82 с.

30. Обмін води і електролітів в нормі та при патології. Функціональна біохімія тканин та органів. Практикум для самостійної аудиторної та позааудиторної підготовки до практичних занять та ліцензійного іспиту «Крок-Б» студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Павлов С. В., Горбачова С. В., Біленький С. А., Бухтіярова Н. В., Баранова Л. В., Левченко К. В., Нікітченко Ю. В., Бурлака К. А., Робота Д. В., Марічева О. О. Запоріжжя, 2020. 107 с.

31. Організація роботи клініко-діагностичної лабораторії. Гематологічні методи дослідження. Практикум для студентів II курсу медичних факультетів спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». / Павлов С. В., Горбачова С. В., Біленький С. А., Бухтіярова Н. В., Баранова Л. В., Левченко К. В., Нікітченко Ю. В., Бурлака К. А., Робота Д. В., Марічева О. О. Запоріжжя, 2020. 76 с.

32. Основи моделювання фармацевтичних задач засобами MathCAD. Практикум для студентів IV курсу фармацевтичних факультетів. / Рижов О. А., Пенкін Ю. М., Нессонова М. Н., Іванькова Н. А., Зефіров В. М. Запоріжжя, 2020. 120 с.

33. Основи фармакології. Практикум для студентів II курсу медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Беленічев І. Ф.,

Бухтіярова Н. В., Моргунцова С. А., Самура І. Б., Бак П. Г. Запоріжжя, 2019. 126 с.

34. Патофізіологія органів і систем. Розділ II. Практикум для студентів – іноземних громадян III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація». / Колесник Ю. М., Ганчева О. В, Абрамов А. В., Жулінський В. О., Ковальов М. М., Василенко Г. В., Мельнікова О. В., Іваненко Т. В., Грекова Т. А., Каджарян Є. В., Тіщенко С. В., Данукало М. В., Ісаченко М. І. Запоріжжя, 2020. 70 с.

35. Патофізіологія органів і систем. Розділ II. Практикум для студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Колесник Ю. М., Ганчева О. В, Абрамов А. В., Жулінський В. О., Ковальов М. М., Василенко Г. В., Мельнікова О. В., Іваненко Т. В., Грекова Т. А., Каджарян Є. В., Тіщенко С. В., Данукало М. В., Ісаченко М. І. Запоріжжя, 2020. 76 с.

36. Патофізіологія органів і систем. Розділ II. Практикум для студентів III курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». 2-ге вид., доопрац. і доповн. / Колесник Ю. М., Ганчева О. В, Абрамов А. В., Жулінський В. О., Ковальов М. М., Василенко Г. В., Мельнікова О. В., Іваненко Т. В., Грекова Т. А., Каджарян Є. В., Тіщенко С. В., Данукало М. В., Ісаченко М. І. Запоріжжя, 2020. 101 с.

37. Пропедевтика внутрішніх хвороб (за професійним спрямуванням). Модуль 1. Практикум для студентів III-IV курсів медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Михайловська Н. С., Шершньова О. В. Запоріжжя, 2019. 125 с.

38. Пропедевтика внутрішніх хвороб (за професійним спрямуванням). Модуль 2. Практикум для студентів III-IV курсів медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Михайловська Н. С., Грицай Г. В. Запоріжжя, 2019. 113 с.

39. Сучасні принципи організації медичної допомоги населенню України на засадах сімейної медицини. Практикум для студентів VI курсу медичних факультетів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія». / Михайловська Н. С., Кулинич Т. О., Стецюк І. О. Запоріжжя, 2020. 97 с.

40. Технологія ліків. Модуль 1. Аптечна технологія ліків. Практикум для самостійної роботи студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Пухальська І. О., Литвиненко Т. М., Малецький М. М., Лисянська Г. П., Романіна Д. М., Каплаушенко Т. М. Запоріжжя, 2019. 90 с.

41. Товарознавчий аналіз фармацевтичних та медичних товарів. Упаковка, маркування, зберігання. Модуль 1. Практикум для студентів – іноземних громадян IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Самко А. В. Запоріжжя, 2020. 108 с.

42. Товарознавчий аналіз фармацевтичних та медичних товарів. Упаковка, маркування, зберігання. Практикум для студентів – іноземних громадян IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація» заочної форми навчання. / Самко А. В., Британова Т. С. Запоріжжя, 2020. 70 с.

43. Товарознавчий аналіз медичних товарів. Пакування, маркування, зберігання. Практикум для студентів IV курсу фармацевтичних факультетів

спеціальності «Фармація» заочної форми навчання. / Книш Є. Г., Самко А. В. Запоріжжя, 2020. 70 с.

44. Товарознавчий аналіз фармацевтичних і медичних товарів. Пакування, маркування. Модуль 1. Практикум для студентів IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Самко А. В., Суховий Г. П. Запоріжжя, 2020. 106 с.

45. Топічна діагностика уражень нервової системи. Практикум для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Козьолкін О. А., Сікорська М. В., Візир І. В., Кузнецов А. А. Запоріжжя, 2020. 145 с.

46. Українська мова (за професійним спрямуванням). Практикум для студентів I курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Турган О. Д., Федько О. Ю. Запоріжжя, 2020. 85 с.

47. Українська мова як іноземна. Основи фахової мови стоматолога. Практикум для студентів – іноземних громадян II курсу спеціальності «Стоматологія». / Агіна О. І., Даниленко Л. В., Якутіна Т. Г. Запоріжжя, 2020. 139 с.

48. Українська мова як іноземна. Практикум для самостійної роботи студентів – іноземних громадян I курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Шадріна Т. В., Звягіна Г. О. Запоріжжя, 2019. 85 с.

49. Українська мова як іноземна. Фахова мова фармацевта. Практикум для студентів – іноземних громадян I курсу спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Дев'ятовська І. В., Коровіна О. В. Запоріжжя, 2020. 154 с.

50. Українська мова. Практикум для слухачів – іноземних громадян довузівського етапу підготовки. / Укладачі: Васецька Л. І., Завгородня Д. О., Савченко Л. А., Янушевська І. Б. Запоріжжя, 2020. 340 с.

51. Фармакогнозія. Алкалоїди. Шляхи переробки ЛРС. Аналіз лікарських зборів та чаїв. Субмодуль 2. Практикум для студентів – іноземних громадян III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Тржецинський С. Д., Одинцова В. М., Мозуль В. І., Денисенко О. М., Головкін В. В., Рудник Г. М., Шевченко І. М., Аксьонова І. І. Запоріжжя, 2020. 95 с.

52. Фармакогнозія. Флавоноїди. Дубильні речовини. Субмодуль 5. Практикум для студентів – іноземних громадян III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Тржецинський С. Д., Одинцова В. М., Мозуль В. І., Денисенко О. М., Головкін В. В., Шевченко І. М., Аксьонова І. І. Запоріжжя, 2020. 102 с.

53. Фармакогнозія: фенольні сполуки, лігнани та ксантони, кумарини та хромони, антрацепохідні. Практикум для студентів – іноземних громадян III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Тржецинський С. Д., Одинцова В. М., Мозуль В. І., Денисенко О. М., Головкін В. В., Шевченко І. М., Аксьонова І. І. Запоріжжя, 2019. 89 с.

54. Фармакогнозія з основами фітокосметики. Лікарські рослини та сировина, які містять фенольні сполуки. Практикум для студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «ТПКЗ». / Тржецинський С. Д., Одинцова В. М., Денисенко О. М., Мозуль В. І., Головкін В. В., Шевченко І. М., Аксьонова І. І. Запоріжжя, 2020. 135 с.

55. Фармакогнозія з основами фітокосметики. Лікарські рослини та сировина, які містять алкалоїди та різні групи бар. Товарознавчий аналіз. Практикум для студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності

«ТПКЗ». / Тржецинський С. Д., Одинцова В. М., Денисенко О. М., Мозуль В. І., Головкін В. В., Шевченко І. М., Аксьонова І. І., Рудник А. М. Запоріжжя, 2020. 96 с.

56. Фармакогнозія. Алкалоїди. Практикум для студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Тржецинський С. Д., Одинцова В. М., Мозуль В. І., Денисенко О. М., Головкін В. В., Рудник Г. М., Шевченко І. М., Аксьонова І. І. Запоріжжя, 2020. 99 с.

57. Фармакогнозія. Фенольні сполуки. Практикум для студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Тржецинський С. Д., Одинцова В. М., Мозуль В. І., Денисенко О. М., Головкін В. В., Рудник Г. М., Шевченко І. М., Аксьонова І. І. Запоріжжя, 2020. 153 с.

58. Фармакологія. Частина 1. Практикум для студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Беленічев І. Ф., Бухтіярова Н. В., Моргунцова С. А., Самура І. Б. Запоріжжя, 2020. 107 с.

59. Фармакологія. Частина 2. Практикум для студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Беленічев І. Ф., Бухтіярова Н. В., Моргунцова С. А., Самура І. Б. Запоріжжя, 2020. 138 с.

60. Фармакологія. Частина 1. Практикум для студентів II курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Беленічев І. Ф., Бухтіярова Н. В., Самура І. Б. Запоріжжя, 2020. 108 с.

61. Фармакологія. Частина 1. Практикум для студентів III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Беленічев І. Ф., Бухтіярова Н. В., Моргунцова С. А., Самура І. Б. Запоріжжя, 2020. 114 с.

62. Фармакологія. Частина 2. Практикум для студентів II курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Беленічев І. Ф., Бухтіярова Н. В., Самура І. Б. Запоріжжя, 2020. 129 с.

63. Фармакологія. Частина 2. Практикум для студентів III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Беленічев І. Ф., Бухтіярова Н. В., Моргунцова С. А., Самура І. Б. Запоріжжя, 2020. 138 с.

64. Фармацевтичний менеджмент та маркетинг. Менеджмент у фармації. Модуль 1. Практикум для студентів IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Демченко В. О., Ткаченко Н. О., Червоненко Н. М., Зарічна Т. П. Запоріжжя, 2020. 107 с.

65. Фармацевтична ботаніка. Модуль 1. Анатомія рослин. Практикум для студентів II курсу фармацевтичних факультетів спеціальностей «Фармація», «ТПКЗ» денної форми навчання. / Корнієвський Ю. І., Корнієвська В. Г., Мазулін Г. В., Панченко С. В. Запоріжжя, 2020. 76 с.

66. Фармацевтична ботаніка. Систематика рослин. Модуль 2. Практикум для студентів II курсу фармацевтичних факультетів спеціальностей «Фармація», «ТПКЗ» денної форми навчання. / Корнієвський Ю. І., Корнієвська В. Г., Панченко С. В. Запоріжжя, 2020. 73 с.

67. Фармацевтична технологія. Практикум для провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація». / Смойловська Г. П., Малюгіна О. О., Фуклева Л. А., Хортецька Т. В., Андрєєва Г. Т., Мазулін О. В. Запоріжжя, 2019. 75 с.

68. Фармацевтичний менеджмент та маркетинг. Менеджмент у фармації. Модуль 1. Практикум для студентів IV курсу фармацевтичних факультетів

спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Демченко В. О., Ткаченко Н. О., Червоненко Н. М., Зарічна Т. П. Запоріжжя, 2020. 107 с.

69. Фізіологія людини. Практикум для студентів II курсу медичних факультетів, які навчаються в рамках програми ECTS спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування». 2-ге вид., доопрац. і доповн. / Куш О. Г., Морозова О. В., Жернова Н. П., Бессараб Г. І., Омелянчик В. М., Степанова Н. В., Сухомлінова І. Є., Тихоновська М. А., Кучковський О. М., Путілін Д. А., Бурега І. Ю., Прозорова Т. М., Аравіцький Є. О., Крашевський А. В., Шведова Т. А., Піртя Г. В. Запоріжжя, 2019. 96 с.

70. Фізіологія. Частина 1. Загальна фізіологія. Практикум для студентів II курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія» та студентів, які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодшого спеціаліста». / Куш О. Г., Омелянчик В. М., Бессараб Г. І., Степанова Н. В., Морозова О. В., Сухомлінова І. Є., Тихоновська М. А., Жернова Н. П., Кучковський О. М., Путілін Д. А., Прозорова Т. М., Шведова Т. А., Аравіцький Є. О., Бурега І. Ю., Крашевський А. В., Піртя Г. В. Запоріжжя, 2019. 136 с.

71. Хвороби ендокринної системи та обміну речовин в практиці лікаря-стоматолога. Практикум для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Михайловська Н. С., Лісова О. О. Запоріжжя, 2019. 91 с.

72. Хвороби цивілізації. Актуальні питання діагностики та профілактики. Модуль 1. Практикум для самостійної аудиторної та позааудиторної підготовки до практичних занять та ліцензійного іспиту «Крок-2» студентів I курсу медичних факультетів спеціальності 224 «Технології медичної діагностики та лікування». / Павлов С. В., Біленький С. А., Бухтіярова Н. В., Горбачова С. В., Баранова Л. В., Левченко К. В., Нікітченко Ю. В., Бурлака К. А., Робота Д. В., Марічева О. О. Запоріжжя, 2019. 83 с.

73. English. Upper-Intermediate-Advanced Levels. Part I. (Англійська мова. Просунутий та автономний рівні володіння. Частина I). Практикум для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Сазанович Л. В. Запоріжжя, 2019. 98 с. (англ.).

74. General and special neurology (Загальної та спеціальної неврології). Практикум для студентів – іноземних громадян IV курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Козьолкін О. А., Візір І. В., Сікорська М. В. Запоріжжя, 2020. 135 с. (англ.).

75. General surgery. Module 1. (Загальна хірургія. Модуль 1). Практикум для студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія». / Завгородній С. М., Рилов А. І., Кубрак М. А., Танцура П. Ю. Запоріжжя, 2019. 90 с. (англ.).

76. Morphology of microorganisms. (Морфологія мікроорганізмів). Практикум для студентів – іноземних громадян II курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Єрьоміна А. К., Камишний О. М., Сухомлінова І. Є. Запоріжжя, 2019. 71 с. (англ.).

77. Pathogenic cocci – pathogens of purulent-inflammatory processes (Патогенні коки – збудники гнійно-запальних процесів). Практикум для студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Єрьоміна А. К. Запоріжжя, 2020. 75 с.

78. Pathophysiology of organs and systems. (Патофізіологія органів та систем). Практикум для студентів – іноземних громадян III курсу спеціальності «Медицина». / Мельнікова О. В., Іваненко Т. В., Грекова Т. А., Каджарян Є. В., Данукало М. В., Ісаченко М. І. Запоріжжя, 2020. 93 с. (англ.).

79. Pharmacology. Module 1. (Фармакологія. Модуль 1). Практикум для студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Беленічев І. Ф., Самура І. Б., Бухтіярова Н. В., Неруш А. В. Запоріжжя, 2020. 95 с. (англ.).

80. Pharmacology. Module 2. (Фармакологія. Модуль 2). Практикум для студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Беленічев І. Ф., Самура І. Б., Бухтіярова Н. В., Неруш А. В. Запоріжжя, 2020. 109 с. (англ.).

81. Physiology of microbiology. (Фізіологія мікробіології). Практикум для студентів – іноземних громадян II курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Єр'оміна А. К., Камишний О. М. Запоріжжя, 2019. 75 с. (англ.).

82. Revising grammar. (Англійська граматики онлайн. Практикум для студентів V-VI курсів медичних та фармацевтичних факультетів. / Волкова Г. К. Запоріжжя, 2020. 97 с. (англ.-укр.).

83. Special histology. (Спеціальна гістологія). Практикум для студентів – іноземних громадян I-II курсів медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Алієва О. Г., Завгородня М. І., Попазова О. А., Макєєва Л. В. Запоріжжя, 2019. 70 с. (англ.).

84. Special microbiology. (Спеціальна мікробіологія). Практикум для студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Єр'оміна А. К., Камишний О. М. Запоріжжя, 2019. 84 с. (англ.).

Збірники тестових завдань – 66

1. Аналітична хімія «Крок 1. Фармація». Збірник тестів для студентів II курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Васюк С. О., Коржова А. С. Запоріжжя, 2020. 94 с.

2. Аналітична хімія. Збірник завдань для студентів II курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація» заочної форми навчання. / Васюк С. О., Коржова А. С. Запоріжжя, 2020. 87 с.

3. Аптечна технологія ліків. М'які лікарські форми. Збірник ситуаційних та тестових завдань для студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація» заочної форми навчання. / Пухальська І. О., Литвиненко Т. М., Малецький М. М., Лісянська Г. П., Романіна Д. М., Каплаушенко Т. М. Запоріжжя, 2020. 113 с.

4. Аптечна технологія ліків. Рідкі лікарські форми. Збірник ситуаційних та тестових завдань для студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація» заочної форми навчання. / Пухальська І. О., Литвиненко Т. М., Малецький М. М., Лісянська Г. П., Романіна Д. М., Каплаушенко Т. М. Запоріжжя, 2020. 149 с.

5. Аптечна технологія ліків. Стерильні та асептичні лікарські форми. Збірник ситуаційних та тестових завдань для студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація» заочної форми навчання. / Пухальська І. О., Литвиненко Т. М., Малецький М. М., Лісянська Г. П., Романіна Д. М., Каплаушенко Т. М. Запоріжжя, 2020. 119 с.

6. Біологічна хімія. Міжнародний іспит з основ медицини. Частина II. Збірник тестових завдань для самостійної роботи студентів II-III курсів та студентів – іноземних громадян II-III курсів медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». / Укладачі: Александрова К. В., Крісанова Н. В., Рудько Н. П., Федотов Є. Р., Саліонов В. О. Запоріжжя, 2020. 101 с.
7. Біологія з основами генетики. Збірник завдань для аудиторної та позааудиторної роботи студентів I курсу фармацевтичних факультетів спеціальностей «Фармація», «ТПКЗ». / Приходько О. Б., Ємець Т. І., Попович А. П., Павліченко В. І., Малєєва Г. Ю., Гавриленко К. В., Гуліна О. С., Хмелєвська А. П. Запоріжжя, 2020. 74 с.
8. Гігієна та екологія з гігієною дитячого та підліткового віку. Модуль 1. Збірник тестових завдань для студентів III курсу медичних факультетів спеціальності «Педіатрія» денної форми навчання. / Севальнев А. І., Гребняк М. П., Федорченко Р. А., Кірсанова О. В., Шаравара Л. П., Куцак А. В., Соколовська І. А., Волкова Ю. В. Запоріжжя, 2020. 179 с.
9. Дитяча хірургія. Частина 1. Збірник тестових завдань для студентів – іноземних громадян VI курсу медичних факультетів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія». / Спахі О. В., Лятуринська О. В., Макарова М. О. Запоріжжя, 2020. 97 с.
10. Дитяча хірургія. Частина 2. Збірник тестових завдань для студентів – іноземних громадян VI курсу медичних факультетів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія». / Спахі О. В., Лятуринська О. В., Макарова М. О. Запоріжжя, 2020. 108 с.
11. Дитяча хірургія. Частина 1. Збірник тестових завдань для студентів VI курсу медичних факультетів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія». / Спахі О. В., Лятуринська О. В., Макарова М. О. Запоріжжя, 2020. 96 с.
12. Дитяча хірургія. Частина 2. Збірник тестових завдань для студентів VI курсу медичних факультетів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія». / Спахі О. В., Лятуринська О. В., Макарова М. О. Запоріжжя, 2020. 109 с.
13. Задачник з аналітичної хімії для студентів фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Васюк С. О., Коржова А. С. Запоріжжя, 2020. 98 с.
14. Інформаційні технології у фармації. Збірник тестів та завдань для студентів II курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Рижов О. А., Пенкін Ю. М., Іванькова Н. А., Андросов О. І., Строїтелева Н. І. Запоріжжя, 2020. 106 с.
15. Інформаційні технології у фармації. Збірник тестів та завдань для студентів II курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Рижов О. А., Пенкін Ю. М., Іванькова Н. А., Строїтелева Н. І., Андросов А. І. Запоріжжя, 2020. 136 с.
16. Клінічна фармація. Крок-3. Збірник тестових завдань для провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація». / Білай І. М. Запоріжжя, 2020. 115 с.
17. Латинська мова. Збірник тестових завдань для студентів I курсу фармацевтичних факультетів спеціальностей «Фармація, промислова фармація», «ТПКЗ». / Скрипник Ю. С., Тігієвська Т. В., Хітрова І. О. Запоріжжя, 2019. 80 с.

18. Методи променевої діагностики. Збірник тестових завдань для студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Курпаяніді Т. В., Курпаяніді В. І. Запоріжжя, 2020. 101 с.
19. Мікробіологія, вірусологія та імунологія. Збірник тестових завдань для підготовки до ЄДКІ студентів II-III курсів медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». / Камишний О. М., Поліщук Н. М., Войтович О. В., Деген А. С., Букіна Ю. В. Запоріжжя, 2019. 135 с.
20. Онкоморфологія. Збірник тестових завдань для студентів III курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». / Тертишний С. І., Вотева В. Є. Запоріжжя, 2020. 80 с.
21. Організація та економіка фармації. Збірник тестових завдань для підготовки до «Крок-2» студентів – іноземних громадян IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Литвиненко О. В., Сінча Н. І., Дондик Н. Я., Демченко В. О., Британова Т. С. Запоріжжя, 2020. 184 с.
22. Організація та економіка фармації. Збірник тестових завдань для студентів – іноземних громадян IV курсу спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Литвиненко О. В., Сінча Н. І., Дондик Н. Я., Демченко В. О., Британова Т. С., Кравченко Т. В. Запоріжжя, 2019. 88 с.
23. Організація та економіка фармації. Модуль 2. Збірник тестових завдань для студентів – іноземних громадян IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Литвиненко О. В., Сінча Н. І., Дондик Н. Я., Демченко В. О., Британова Т. С., Кравченко Т. В. Запоріжжя, 2020. 94 с.
24. Організація та економіка фармації. Збірник тестових завдань для підготовки до «Крок-2» студентів V курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Литвиненко О. В., Сінча Н. І., Дондик Н. Я., Демченко В. О., Британова Т. С. Запоріжжя, 2020. 197 с.
25. Організація та економіка фармації. Збірник тестових завдань для підготовки до «Крок-2» студентів V курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «ТПКЗ». / Литвиненко О. В., Сінча Н. І., Дондик Н. Я., Демченко В. О., Британова Т. С. Запоріжжя, 2020. 171 с.
26. Організація та економіка фармації. Організація фармацевтичного забезпечення населення. Модуль 1. Збірник тестових завдань для студентів IV курсу спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Литвиненко О. В., Сінча Н. І., Дондик Н. Я., Демченко В. О., Британова Т. С., Кравченко Т. В. Запоріжжя, 2019. 85 с.
27. Організація та економіка фармації. Основи економіки та системи обліку у фармації. Модуль 2. Збірник тестових завдань для студентів IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Литвиненко О. В., Сінча Н. І., Дондик Н. Я., Демченко В. О., Британова Т. С., Кравченко Т. В. Запоріжжя, 2020. 93 с.
28. Основи педагогіки та інноваційні технології у вищій школі. Збірник тестових завдань для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальностей 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 226 «Фармація, промислова фармація», 228 «Педіатрія». / Укладач: Васецька Л. І. Запоріжжя, 2020. 166 с.

29. Офтальмологія. Збірник тестових завдань для студентів IV курсу медичних факультетів. 2-ге вид., доопрац. і доповн. / Завгородня Н. Г., Саржевська Л. Е., Івахненко О. М. Запоріжжя, 2020. 70 с.
30. Пропедевтика внутрішніх хвороб (за професійним спрямуванням). Збірник ситуаційних завдань для підсумкового контролю знань студентів III-IV курсів медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Михайловська Н. С., Шершньова О. В., Стецюк І. О. Запоріжжя, 2019. 75 с.
31. Пропедевтика внутрішніх хвороб (за професійним спрямуванням). Збірник тестових завдань для підсумкового контролю знань студентів III-IV курсів медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Михайловська Н. С., Шершньова О. В., Стецюк І. О. Запоріжжя, 2019. 109 с.
32. Пропедевтика внутрішньої медицини. Збірник клінічних задач для самостійної роботи студентів III курсу медичних факультетів, які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст». / Сиволап В. В., Лихасенко І. В. Запоріжжя, 2020. 72 с.
33. Пропедевтика внутрішньої медицини. Збірник ситуаційних задач для студентів III курсу (СТН). / Сиволап В. В., Лукашенко Л. В., Лихасенко І. В., Олійник О. І., Авраменко Н. Ф., Візир-Тронова О. В., Герасько М. П., Жеманюк С. П., Кравченко Т. В., Курілець Л. О., Полівода С. В. Запоріжжя, 2019. 91 с.
34. Сестринська практика. Основні обов'язки та професійні дії медичної сестри терапевтичного відділення. Збірник ситуаційних задач з виробничої практики для студентів III курсу спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». / Сиволап В. В., Лукашенко Л. В., Лихасенко І. В., Олійник О. І., Авраменко Н. Ф., Візир-Тронова О. В., Герасько М. П., Жеманюк С. П., Кравченко Т. В., Курілець Л. О., Полівода С. В. Запоріжжя, 2020. 87 с.
35. Спеціальна підготовка. Крок-3. Збірник тестових завдань для провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація». / Білай І. М., Михайлюк Є. О. Запоріжжя, 2020. 81 с.
36. Сучасна фармакологія. Збірник тестових завдань для самостійної роботи здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Білай І. М. Запоріжжя, 2020. 72 с.
37. Сучасне акушерство та гінекологія. Збірник тестових завдань для самостійної роботи здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Авраменко Н. В., Барковський Д. Є., Семененко І. В. Запоріжжя, 2020. 70 с.
38. Сучасні аспекти вивчення внутрішніх хвороб. Збірник ситуаційних завдань для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Михайловська Н. С., Шершньова О. В., Стецюк І. О. Запоріжжя, 2020. 83 с.
39. Сучасні аспекти вивчення внутрішніх хвороб. Збірник тестових завдань для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Михайловська Н. С., Шершньова О. В., Стецюк І. О. Запоріжжя, 2020. 123 с.
40. Товарознавчий аналіз фармацевтичних та медичних товарів. Пакування, маркування, зберігання. Збірник тестових завдань для студентів – іноземних громадян IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Самко А. В. Запоріжжя, 2020. 70 с.

41. Товарознавчий аналіз фармацевтичних і медичних товарів. Пакування, маркування. Збірник тестових завдань для студентів IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Самко А. В., Суховий Г. П. Запоріжжя, 2020. 92 с.
42. Товарознавчий аналіз фармацевтичних та медичних товарів. Пакування, маркування. Збірник тестових завдань для студентів IV-V курсів фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація» заочної форми навчання. / Книш Є. Г., Самко А. В., Британова Т. С. Запоріжжя, 2020. 248 с.
43. Українська мова (за професійним спрямуванням). Збірник тестів та завдань для самостійної роботи студентів I курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація» заочної форми навчання. / Сидоренко О. В. Запоріжжя, 2019. 84 с.
44. Управління і економіка фармації. Збірник ситуаційних тестових завдань для заключного контролю знань слухачів передатестаційних циклів курсів удосконалення кваліфікації спеціальності «Організація та управління фармацією». / Бушуєва І. В. Запоріжжя, 2019. 84 с.
45. Управління і економіка фармації. Крок-3. Фармація. Збірник тестових завдань з поясненнями для провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація». / Бушуєва І. В. Запоріжжя, 2020. 174 с.
46. Факультетська хірургія. Модуль 1-2. VII-VIII семестр. Збірник тестових завдань для підготовки до модульного контролю студентів IV курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». / Клименко А. В., Білай А. І., Захарчук О. В., Шешенко А. О., Кіосов О. М., Кравченко С. М., Тугушев А. С., Сиволап В. Д. Запоріжжя, 2019. 70 с.
47. Фармакогнозія. Збірник тестових завдань з поясненнями для підготовки провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація» до ліцензійного іспиту «Крок-3. Фармація». / Мазулін О. В., Хортецька Т. В., Смойловська Г. П. Запоріжжя, 2020. 70 с.
48. Фармацевтичний менеджмент та маркетинг. Менеджмент у фармації. Модуль 1. Збірник тестових завдань для студентів – іноземних громадян IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Демченко В. О., Ткаченко Н. О., Червоненко Н. М., Зарічна Т. П. Запоріжжя, 2020. 92 с.
49. Фармацевтична ботаніка. Збірник завдань для підготовки студентів II курсу фармацевтичних факультетів спеціальностей «Фармація», «ГПКЗ» денної форми навчання до складання ЄДКІ. Етап I. Крок-1. / Корнієвський Ю. І., Корнієвська В. Г., Панченко С. В. Запоріжжя, 2020. 82 с.
50. Фармацевтична технологія. Збірник тестових завдань з поясненнями для підготовки провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація» до ліцензійного іспиту «Крок-3. Фармація». / Смойловська Г. П., Малюгіна О. О., Мазулін О. В. Запоріжжя, 2020. 83 с.
51. Фармацевтичний аналіз лікарських засобів. Крок-3. Фармація. Збірник тестових завдань з поясненнями для провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація». / Берест Г. Г., Єренко О. К., Малюгіна О. О., Дуюн І. Ф. Запоріжжя, 2019. 102 с.
52. Фармацевтичний менеджмент та маркетинг. Менеджмент у фармації. Модуль 1. Збірник тестових завдань для студентів IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Демченко В. О., Ткаченко Н. О., Червоненко Н. М., Зарічна Т. П. Запоріжжя, 2020. 157 с.

53. Фізіологія. Крок-1. Збірник тестових завдань для студентів I-II курсів медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Сухомлінова І. Є., Степанова Н. В., Кучковський О. М., Тихоновська М. А., Морозова О. В., Омелянчик В. М., Бессараб Г. І., Жернова Н. П., Піртя Г. В. Запоріжжя, 2019. 174 с.

54. Хвороби ендокринної системи та обміну речовин в практиці лікаря-стоматолога. Збірник тестових завдань для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Михайловська Н. С., Грицай Г. В. Запоріжжя, 2019. 98 с.

55. Хвороби ендокринної системи та обміну речовин в практиці лікаря-стоматолога. Збірник ситуаційних завдань для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Михайловська Н. С., Лісова О. О. Запоріжжя, 2019. 88 с.

56. A clinical casebook in gastroenterology. (Клінічний випадок з гастроентерології). Збірник клінічних задач для студентів – іноземних громадян VI курсу медичних факультетів спеціальності «Лікувальна справа». / Доценко С. Я., Рекалов Д. Г., Свистун С. І., Кравченко В. І., Токаренко І. І., Самура Б. Б., Чорна І. В., Кулинич Р. Л., Склярова Н. П. Запоріжжя, 2020. 110 с. (англ.).

57. A clinical casebook in hematology. (Клінічний випадок з гематології). Збірник клінічних задач для студентів – іноземних громадян VI курсу медичних факультетів спеціальності «Лікувальна справа». / Доценко С. Я., Рекалов Д. Г., Самура Б. Б., Чорна І. В., Токаренко І. І., Медведчук Г. Я., Кравченко В. І., Шевченко М. В., Кулинич О. В. Запоріжжя, 2020. 100 с. (англ.).

58. A clinical casebook in nephrology. (Клінічний випадок з нефрології). Збірник клінічних задач для студентів – іноземних громадян VI курсу медичних факультетів спеціальності «Лікувальна справа». / Доценко С. Я., Рекалов Д. Г., Шеховцева Т. Г., Кулинич Р. Л., Токаренко І. І., Сичов Р. О., Афанасьєв А. В., Кравченко В. І. Запоріжжя, 2020. 83 с. (англ.).

59. A clinical casebook in pulmonology. (Клінічний випадок з пульмонології). Збірник клінічних задач для студентів – іноземних громадян VI курсу медичних факультетів спеціальності «Лікувальна справа». / Доценко С. Я., Рекалов Д. Г., Кулинич Р. Л., Токаренко І. І., Афанасьєв А. В., Склярова Н. П., Тягла О. С., Яценко О. В., Тягла В. М. Запоріжжя, 2020. 72 с. (англ.).

60. A clinical casebook in rheumatology. (Клінічний випадок з ревматології). Збірник клінічних задач для студентів – іноземних громадян VI курсу медичних факультетів спеціальності «Лікувальна справа». / Доценко С. Я., Рекалов Д. Г., Медведчук Г. Я., Шеховцева Т. Г., Кравченко В. І., Яценко О. В., Кулинич Р. Л., Склярова Н. П. Запоріжжя, 2020. 79 с. (англ.).

61. Clinical neurology. (Клінічна неврологія). Збірник тестових завдань для студентів – іноземних громадян IV курсу спеціальності «Медицина». / Козьолкін О. А., Візір І. В., Сікорська М. В. Запоріжжя, 2019. 273 с. (англ.).

62. Farmacology. «СТЕР-1. Pharmacy». (Фармакологія. «Крок-1. Фармація»). Збірник тестових завдань для підготовки до ліцензійного іспиту студентів – іноземних громадян III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Тржецинський С. Д., Гречана О. В., Носуленко І. С., Кініченко А. О., Цикало Т. О. Запоріжжя, 2020. 108 с. (англ.).

63. Ophthalmology. (Офтальмологія). Збірник тестових завдань для студентів – іноземних громадян IV курсу медичних факультетів. / Завгородня Н. Г., Саржевська Л. Е., Безуглий М. Б. Запоріжжя, 2019. 71 с. (англ.).

64. Systemic pathology. (Системна патологія). Збірник тестових завдань для студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Тertiшній С. І., Вотева В. Є. 108 с. (англ.).

65. The Latin Language and Medical Terminology. (Латинська мова та медична термінологія). Збірник завдань для самостійної роботи та завдань для перевірки практичних навичок студентів – іноземних громадян I курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Тітєвська Т. В., Гордієнко О. В., Куліченко А. К. Запоріжжя, 2019. 79 с. (англ.).

66. Topic diagnosis of diseases of the nervous system. (Топічна діагностика захворювань нервової системи). Збірник тестових завдань для студентів – іноземних громадян IV курсу спеціальності «Медицина». / Козьолкін О. А., Візір І. В., Сікорська М. В. Запоріжжя, 2019. 153 с. (англ.).

Електронні видання – 155

1. Актуальні питання клінічної імунології та алергології. Курс за вибором. Електронний навчально-методичний комплекс для студентів V курсу медичних факультетів освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» напряму підготовки 1201 «Медицина» спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія». / Доценко С. Я., Яценко О. В., Сичов Р. О., Шевченко М. В., Чорна І. В., Данюк І. О. Запоріжжя, 2019. 219 Мб.

2. Анатомія лицьового відділу голови для косметологів. Курс за вибором. Сценарій online курсу для лікарів та провізорів-інтернів на курсах підвищення кваліфікації. / Макуріна Г. І., Григор'єва О. А., Грінівецька Н. В., Зінич О. Л., Головкін А. В. Запоріжжя, 2020.

3. Анатомія людини. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів I-II курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 228 «Педіатрія», студентів I-II курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 228 «Педіатрія», які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст», та студентів I курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 224 «Технології медичної діагностики та лікування». / Григор'єва О. А., Апт О. А., Світлицький А. О., Щербаков М. С., Вовченко М. Б., Матвейшина Т. М. Запоріжжя, 2019. 445 Мб.

4. Анатомія людини. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів I-II курсів освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія». / Григор'єва О. А., Апт О. А., Світлицький А. О., Щербаков М. С., Вовченко М. Б., Матвейшина Т. М. Запоріжжя, 2019. 820 Мб.

5. Англomовна фармацевтична термінологія EPS: English Pharmaceutical Terminology. Сценарій online курсу для студентів I-III курсів фармацевтичних факультетів заочної форми навчання. / Укладачі: Гордієнко О. В., Жаворонкова В. В., Мирошніченко О. А., Орел-Халік Ю. В. Запоріжжя, 2020.

6. Анестезіологія та інтенсивна терапія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів – іноземних

громадян V курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» напрямку підготовки 1201 «Медицина» спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія». / Бойко К. А., Бойцова О. М. Запоріжжя, 2019. 153 Мб.

7. Анестезіологія та інтенсивна терапія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів V курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» напрямку підготовки 1201 «Медицина» спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія». / Бойко К. А., Бойцова О. М. Запоріжжя, 2019. 146 Мб.

8. Аспекти відмінків. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів – іноземних громадян II курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Коновальчук Н. О. Запоріжжя, 2019.

9. Безплідний шлюб. Планування сім'ї. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів VI курсів медичних факультетів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія». / Авраменко Н. В., Барковський Д. Є., Кабаченко О. В., Грідіна І. Б. Запоріжжя, 2019.

10. Біоорганічна хімія. Навчальний відеопосібник для практичних занять студентів I курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». Електронне видання. / Антипенко О. М. Запоріжжя, 2020. 663 Мб.

11. Введення до спеціальності: наукове мовлення. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів – іноземних громадян II курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Рагіна Ж. М. Запоріжжя, 2019.

12. Вроджені аномалії склери. Навчальний посібник для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». Електронне видання. / Резніченко Ю. Г., Саржевська Л. Е. Запоріжжя, 2020. 15 Мб.

13. Граматичні конструкції в українській мові. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів – іноземних громадян II курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Коновальчук Н. О. Запоріжжя, 2019.

14. Дерматологія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація». / Макуріна Г. І., Дмитренко І. П. Запоріжжя, 2020. 318 Мб.

15. Дерматологія. Навчальний відеопосібник для студентів IV-V курсів медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». Електронне видання. / Резніченко Н. Ю., Веретельник О. В. Запоріжжя, 2020. 847 Мб.

16. Дитина в періоді новонародженості. Особливості спостереження. Навчальний посібник для лікарів-інтернів. Електронне видання. / Котлова Ю. В., Курочкіна Т. І., Цимбал А. Ю. Запоріжжя, 2020. 1,07 Gb.

17. Дитяча ендокринологія. Навчальний відеопосібник для студентів V курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». Електронне видання. / Леженко Г. О., Резніченко Ю. Г., Пашкова О. Є., Компанієць В. М., Гиря О. М., Каменщик А. В., Лебединець О. М., Самойлик К. В., Ярцева М. О., Крайня Г. В., Чудова Н. І. Запоріжжя, 2020. 914 Мб.

18. Екстрена та невідкладна медична допомога. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів V курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» галузі знань 1201 «Медицина» спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія», 7 «Стоматологія» та студентів V курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 228 «Педіатрія», які попереду здобули освітньо-

кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст». / Перцов В. І., Льовкін О. А., Міренков К. В., Чемерис Ю. О., Савченко С. І. Запоріжжя, 2019. 999 Мб.

19. Ендокринологічні аспекти в стоматологічній практиці. Сценарій online курсу для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Михайловська Н. С., Кулинич Т. О., Лісова О. О., Стецюк І. О., Антипенко О. О., Коновалова М. О. Запоріжжя, 2020.

20. Ендокринологія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів IV курсу медичних факультетів освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань «Охорона здоров'я» спеціальності «Стоматологія» та студентів – іноземних громадян IV курсу медичних факультетів освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань «Охорона здоров'я» спеціальності «Стоматологія» та студентів IV курсу медичних факультетів освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань «Медицина» спеціальності «Стоматологія», які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст». / Михайловська Н. С., Грицай Г. В., Шершньова О. В., Кулинич Т. О., Лісова О. О., Стецюк І. О. Запоріжжя, 2019. 112 Мб.

21. Етичні проблеми в медицині. Сценарій online курсу для студентів I-III курсів медичних факультетів спеціальностей «Стоматологія», «Медицина», «Фармація, промислова фармація», «Педіатрія» денної форми навчання. / Утюж І. Г., Павленко Н. В. Запоріжжя, 2020.

22. Загальна гігієна та гігієна дітей та підлітків. Сценарій online курсу для студентів III курсу медичних факультетів спеціальності «Педіатрія» денної форми навчання. / Севальнев А. І., Федорченко Р. А., Кірсанова О. В., Куцак А. В., Шаравара Л. П., Соколовська І. А., Волкова Ю. В. Запоріжжя, 2020.

23. Інформаційні технології у фармації. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів – іноземних громадян II курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація». / Рижов О. А., Строїтелева Н. І. Запоріжжя, 2019. 80,2 Мб.

24. Іноземна мова за професійним спрямуванням. Сценарій online курсу для студентів II-III курсів медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Укладачі: Волкова Г. К., Трегуб С. Є., Вілер Г. О., Соляненко О. Л. Запоріжжя, 2020.

25. Інформаційні технології в фармації. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів II курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» освітньої програми «Технології парфумерно-косметичних засобів». / Рижов О. А., Строїтелева Н. І. Запоріжжя, 2019. 114 Мб.

26. Інформаційні технології в фармації. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів II курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація». / Рижов О. А., Строїтелева Н. І. Запоріжжя, 2019. 114 Мб.

27. Інформаційні технології у фармації. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів II курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація». / Строїтелева Н. І., Рижов О. А. Запоріжжя, 2019.

28. Інформаційні технології у фармації. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів II курсу фармацевтичних факультетів спеціальності

«Фармація» заочної форми навчання (4,5; 5 та 5,5 р.н.). / Рижов О. А., Андросов О. І. Запоріжжя, 2019.

29. Історія медицини. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів I курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальностей 222 «Медицина», 228 «Педіатрія», 221 «Стоматологія». / Утюж І. Г., Мегрелішвілі М. О. Запоріжжя, 2019. 154 Мб.

30. Клінічна фізіологія. Курс за вибором. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів IV курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». / Куц О. Г., Степанова Н. В., Тихоновська М. А., Бессараб Г. І., Омелянчик В. М., Сухомлінова І. Є., Жернова Н. П. Запоріжжя, 2019. 552 Мб.

31. Комбіновані мовленнєві акти. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів – іноземних громадян III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Абрамова І. Г., Ткаченко В. Ю. Запоріжжя, 2019.

32. Компресія художнього тексту. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів – іноземних громадян II курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Рагіна Ж. М., Головачов А. С. Запоріжжя, 2019.

33. Комунікативна організація художнього дискурсу. Лінгвостилістичні особливості художнього твору. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів – іноземних громадян I курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Стоматологія» та фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Гейченко К. І., Головачов А. С., Кремпова Л. О. Запоріжжя, 2019.

34. Комунікативні функції тексту. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів – іноземних громадян II курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Дейнега В. В., Якутіна Т. Г. Запоріжжя, 2019.

35. Коригуюча гімнастика. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія». / Ляхова І. М., Шаповалова І. В. Запоріжжя, 2020. 465 Мб.

36. Лікувальний масаж. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія». / Малахова С. М., Черепок О. О., Волох Н. Г., Новак Г. О. Запоріжжя, 2020. 72,4 Мб.

37. Маніпуляційна техніка. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація». / Макуріна Г. І., Василенко А. В. Запоріжжя, 2020. 166 Мб.

38. Мануальні методи фізичної реабілітації. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія». / Малахова С. М., Черненко О. Є., Гурєєва А. М. Запоріжжя, 2020. 805 Мб.

39. Методика та техніка класичного масажу. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів II курсу освітньо-

кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія». / Михалюк Є. Л., Сазанова І. О., Єфіменко С. О. Запоріжжя, 2020. 303 Мб.

40. Моделювання професійного діалогу. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Андрєєва О. Ю., Кравченко Ю. В. Запоріжжя, 2019.

41. Навички ознайомлювального читання. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів – іноземних громадян II курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Гейченко К. І., Полежаєва Н. А., Зуєнко Я. М. Запоріжжя, 2019.

42. Навчально-професійна сфера медичного спілкування. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів – іноземних громадян I курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина» та фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Гейченко К. І., Кравченко Ю. В., Кремпова Л. О. Запоріжжя, 2019.

43. Неонатологія. Навчальний відеопосібник для студентів V курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». Електронне видання. / Леженко Г. О., Резніченко Ю. Г., Пашкова О. Є., Компанієць В. М., Гиря О. М., Каменщик А. В., Лебединець О. М., Самойлик К. В., Ярцева М. О., Крайня Г. В., Чудова Н. І. Запоріжжя, 2020. 828 Мб.

44. Нормальна фізіологія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів I курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Куш О. Г., Бессараб Г. І., Кучковський О. М., Сухомлінова І. Є. Запоріжжя, 2019. 71 Мб.

45. Нутриціологія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів II-III курсів освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Стоматологія». / Беленічев І. Ф., Моргунцова С. А., Бухтіярова Н. В., Єгоров А. А., Самура І. Б., Тихоновський О. В., Стець В. Р. Запоріжжя, 2019. 65,1 Мб.

46. Нутриціологія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Медицина», які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст». / Беленічев І. Ф., Моргунцова С. А., Бухтіярова Н. В., Єгоров А. А., Самура І. Б., Тихоновський О. В., Стець В. Р. Запоріжжя, 2019. 65,1 Мб.

47. Нутриціологія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Медицина», які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст». / Беленічев І. Ф., Моргунцова С. А., Бухтіярова Н. В., Єгоров А. А., Самура І. Б., Тихоновський О. В., Стець В. Р. Запоріжжя, 2019. 82,9 Мб.

48. Нутриціологія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Медицина». / Беленічев І. Ф., Моргунцова С. А., Бухтіярова Н. В., Єгоров А. А., Самура І. Б., Тихоновський О. В., Стець В. Р. Запоріжжя, 2019. 83 Мб.

49. Організаційні основи сімейної медицини. Курс за вибором. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для

студентів VI курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» галузі знань «Охорона здоров'я» спеціальності «Медицина». / Михайловська Н. С., Грицай Г. В., Шершньова О. В., Кулинич Т. О., Лісова О. О., Стецюк І. О. Запоріжжя, 2019. 229 Мб.

50. Організація та економіка фармації. Основи економіки та системи обліку у фармації. Модуль 2. Сценарій online курсу для студентів IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Литвиненко О. В., Сінча Н. І., Дондик Н. Я., Демченко В. О., Британова Т. С., Кравченко Т. В. Запоріжжя, 2020.

51. Органічна хімія. Семестр II. Навчальний відеопосібник для практичних занять студентів II курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». Електронне видання. / Антипенко О. М. Запоріжжя, 2020. 667 Мб.

52. Основи біоетики та біобезпеки. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів I-II курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування» спеціалізації «Лікар-лаборант». / Беленічев І. Ф., Моргунцова С. А., Бухтіярова Н. В., Єгоров А. А., Самура І. Б., Тихоновський О. В., Стець В. Р. Запоріжжя, 2019. 258 Мб.

53. Основи біоетики та біобезпеки. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів I курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальностей 222 «Медицина», 228 «Педіатрія», 221 «Стоматологія». / Утюж І. Г., Спиця Н. В., Мегрелішвілі М. О., Касаткіна К. А. Запоріжжя, 2019. 71 Мб.

54. Основи біоетики та біобезпеки. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів – іноземних громадян I курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальностей 222 «Медицина», 221 «Стоматологія». / Утюж І. Г., Спиця Н. В., Мегрелішвілі М. О., Касаткіна К. А. Запоріжжя, 2019. 189 Мб.

55. Основи здорового способу життя. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія». / Ляхова І. М., Шаповалова І. В. Запоріжжя, 2020. 495 Мб.

56. Основи наукової та професійної етики. Сценарій online курсу для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальностей «Стоматологія», «Медицина», «Фармація, промислова фармація», «Педіатрія». / Утюж І. Г., Сепетий Д. П., Спиця Н. В. Запоріжжя, 2020.

57. Основи практичної діяльності у фізичній реабілітації. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів II курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія». / Михалюк Є. Л., Сазанова І. О. Запоріжжя, 2020. 107 Мб.

58. Основи практичної косметології. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація». / Макуріна Г. І., Василенко А. В., Потапенко М. С. Запоріжжя, 2020. 148 Мб.

59. Основи психології. Навчальний відеопосібник для студентів I-II курсів медичних факультетів спеціальності «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія». Електронне видання. / Ганошенко Ю. А. Запоріжжя, 2019. 3,12 Gb.
60. Основи фармакології. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів II курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія». / Беленічев І. Ф., Моргунцова С. А., Бухтіярова Н. В., Єгоров А. А., Самура І. Б., Тихоновський О. В. Запоріжжя, 2019. 45,7 Мб.
61. Основи функціональної діагностики в дитячій кардіології. Навчальний посібник для лікарів-інтернів. Електронне видання. / Боярська Л. М., Подліанова О. І., Потапенко С. В. Запоріжжя, 2020. 507 Мб.
62. Основні принципи діагностики та лікування найбільш поширених захворювань дихальної, серцево-судинної системи та шлунково-кишкового тракту в клініці внутрішніх хвороб. Змістовий модуль 3, 4. Сценарій online курсу для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Михайловська Н. С., Грицай Г. В., Шершньова О. В., Кулинич Т. О., Лісова О. О. Запоріжжя, 2020.
63. Основні принципи діагностики та лікування захворювань сечовидільної, ендокринної системи, ревматологічних, алергічних та гематологічних захворювань в клініці внутрішніх хвороб. Змістовий модуль 5, 6. Сценарій online курсу для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Михайловська Н. С., Грицай Г. В., Шершньова О. В., Кулинич Т. О., Лісова О. О. Запоріжжя, 2020.
64. Основні принципи організації терапевтичної допомоги при захворюваннях внутрішніх органів. Змістовий модуль 1, 2. Сценарій online курсу для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Михайловська Н. С., Грицай Г. В., Шершньова О. В., Кулинич Т. О., Лісова О. О. Запоріжжя, 2020.
65. Особливості професійного діалогу-розпитування. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів – іноземних громадян III курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Сенік Л. М., Рагріна Ж. М. Запоріжжя, 2019.
66. Особливості художнього дискурсу. Формування емоційної оцінки твору. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів – іноземних громадян II курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Полежаєва Н. А., Зуєнко Я. М. Запоріжжя, 2019.
67. Оториноларингологія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів – іноземних громадян IV курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія». / Троян В. І., Нікулін М. І., Костровський О. М., Сінайко І. О. Запоріжжя, 2019. 24,7 Мб.
68. Оториноларингологія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів IV курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія», які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст». /

Троян В. І., Нікулін М. І., Костровський О. М., Сінайко І. О. Запоріжжя, 2019. 33,9 Мб.

69. Патологія органу зору при дитячих інфекціях. Навчальний посібник для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». Електронне видання. / Резніченко Ю. Г., Саржевська Л. Е. Запоріжжя, 2020. 16 Мб.

70. Патологія повік, кон'юнктиви, рогівки, слізних органів, орбіти. Косоокість. Електронний навчальний посібник для самостійної аудиторної та позааудиторної підготовки до практичних занять студентів IV курсу медичних факультетів. Електронне видання. / Завгородня Н. Г., Саржевська Л. Е., Михальчик С. В. Запоріжжя, 2020. 326 Мб.

71. Патолофізіологія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальностей 226 «Фармація, промислова фармація», «Технології парфумерно-косметичних засобів (ТПКЗ)» та для студентів – іноземних громадян III курсу денної і заочної форм навчання (4,5 р., 5 р., 5,5 р.н.). / Колесник Ю. М., Ганчева О. В., Абрамов А. В., Жулінський В. О., Ковальов М. М., Василенко Г. В., Мельникова О. В., Іваненко Т. В., Грекова Т. А., Каджарян Є. В., Тіщенко С. В., Данукало М. В., Ісаченко М. І. Запоріжжя, 2019. 845 Мб.

72. Педіатрія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів – іноземних громадян IV курсу медичних факультетів освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Медицина». / Недельська С. М., Мазур В. І., Кляцька Л. І., Тарасевич Т. В., Бессікало Т. Г., Акулова О. Ю., Шумна Т. Є. Запоріжжя, 2019. 520 Мб.

73. Педіатрія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів V курсу медичних факультетів освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» напряму підготовки 1201 «Медицина» спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія», які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст». / Леженко Г. О., Резніченко Ю. Г., Пашкова О. Є., Компанієць В. М., Гиря О. М., Каменщик А. В., Лебединець О. М., Самойлик К. В., Ярцева М. О., Крайня Г. В., Чудова Н. І. Запоріжжя, 2019. 314 Мб.

74. Педіатрія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів IV курсу медичних факультетів освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Медицина». / Недельська С. М., Мазур В. І., Кляцька Л. І., Тарасевич Т. В., Бессікало Т. Г., Акулова О. Ю. Запоріжжя, 2019. 579 Мб.

75. Педіатрія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів IV курсу медичних факультетів освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Медицина», які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст». / Недельська С. М., Мазур В. І., Кляцька Л. І., Тарасевич Т. В., Бессікало Т. Г., Акулова О. Ю. Запоріжжя, 2019. 347 Мб.

76. Педіатрія. Навчальний відеопосібник для студентів VI курсу медичних факультетів спеціальності «Педіатрія». Електронне видання. / Леженко Г. О., Резніченко Ю. Г., Пашкова О. Є., Компанієць В. М., Гиря О. М., Каменщик А. В., Лебединець О. М., Самойлик К. В., Ярцева М. О., Крайня Г. В., Чудова Н. І. Запоріжжя, 2020. 754 Мб.

77. Побічна дія лікарських засобів. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Стоматологія», які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст». / Беленічев І. Ф., Моргунцова С. А., Бухтіярова Н. В., Єгоров А. А., Самура І. Б., Тихоновський О. В., Стець В. Р. Запоріжжя, 2019. 65,1 Мб.
78. Побічна дія лікарських засобів. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Медицина», які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст». / Беленічев І. Ф., Моргунцова С. А., Бухтіярова Н. В., Єгоров А. А., Самура І. Б., Тихоновський О. В. Запоріжжя, 2019. 82,9 Мб.
79. Побічна дія лікарських засобів. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Стоматологія». / Беленічев І. Ф., Моргунцова С. А., Бухтіярова Н. В., Єгоров А. А., Самура І. Б., Тихоновський О. В. Запоріжжя, 2019. 64,3 Мб.
80. Побічна дія лікарських засобів. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Медицина». / Беленічев І. Ф., Моргунцова С. А., Бухтіярова Н. В., Єгоров А. А., Самура І. Б., Тихоновський О. В. Запоріжжя, 2019. 82,2 Мб.
81. Побічна дія лікарських засобів. Сценарій online курсу для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Беленічев І. Ф., Моргунцова С. А., Бухтіярова Н. В., Самура І. Б., Тихоновський О. В., Єгоров А. А., Бак П. Г. Запоріжжя, 2020.
82. Преформовані фізичні чинники. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів II курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія». / Ляхова І. М., Сазанова І. О., Пузік С. Г., Черненко О. Є. Запоріжжя, 2020. 412 Мб.
83. Промислова технологія лікарських засобів. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів IV курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 226 «Фармація». / Гладишев В. В., Нагорний В. В., Бурлака Б. С., Серіков В. І. Запоріжжя, 2019. 306 Мб.
84. Пропедевтика внутрішніх хвороб (за професійним спрямуванням). Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III-IV курсів медичних факультетів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія». / Михайловська Н. С., Грицай Г. В., Шершньова О. В., Кулинич Т. О., Лісова О. О., Стецюк І. О. Запоріжжя, 2019. 212 Мб.
85. Пропедевтика внутрішніх хвороб (за професійним спрямуванням). Навчальний відеопосібник для студентів III-IV курсів медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». Електронне видання. / Михайловська Н. С., Грицай Г. В., Шершньова О. В., Кулинич Т. О., Лісова О. О., Стецюк І. О. Запоріжжя, 2019. 826 Мб.

86. Психологія спілкування. Курс за вибором. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів I курсу фармацевтичних факультетів денної та заочної форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація». / Ганошенко Ю. А. Запоріжжя, 2019. 37 Мб.

87. Рациональне харчування дітей. Електронний навчальний посібник для лікарів-інтернів галузі знань спеціалізацій «Педіатрія», «Неонатологія», «Загальна практика – сімейна медицина». Електронне видання. / Боярська Л. М., Дмитрякова Г. М., Котлова Ю. В., Герасімчук Т. С., Курочкіна Т. І., Цимбал А. Ю. Запоріжжя, 2019. 69,5 Мб.

88. Семіотика основних захворювань внутрішніх органів в практиці лікаря-фізіотерапевта (ерготерапевта). Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів III курсу медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Михайловська Н. С., Кулинич Т. О., Лісова О. О., Стецюк І. О., Коновалова М. О. Запоріжжя, 2019.

89. Систематика рослин. Модуль 2. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів II курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «ТКПЗ». / Корнієвський Ю. І., Корнієвська В. Г. Запоріжжя, 2019.

90. СПА-процедури. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія». / Черненко О. Є., Гурєєва А. М. Запоріжжя, 2020. 427 Мб.

91. Спортивна травматологія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія». / Головаха М. Л., Кожем'яка М. О., Масленніков С. О. Запоріжжя, 2019. 1,22 Gb.

92. Спортивна фармакологія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів II курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія». / Беленічев І. Ф., Моргунцова С. А., Бухтіярова Н. В., Єгоров А. А., Самура І. Б., Тихоновський О. В. Запоріжжя, 2019. 57,4 Мб.

93. Спортивна фармакологія. Сценарій online курсу для студентів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Беленічев І. Ф., Моргунцова С. А., Бухтіярова Н. В., Самура І. Б., Тихоновський О. В., Єгоров А. А., Бак П. Г. Запоріжжя, 2020.

94. Сучасна анатомія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Григор'єва О. А. Запоріжжя, 2020. 2,02 Gb.

95. Сучасна анестезіологія та реаніматологія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Курочкін М. Ю., Давидова А. Г. Запоріжжя, 2020. 188 Мб.

96. Сучасна дерматовенерологія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

спеціальності 222 «Медицина». / Макуріна Г. І., Резніченко Н. Ю. Запоріжжя, 2020. 184 Мб.

97. Сучасна патофізіологія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Колесник Ю. М., Ганчева О. В., Абрамов А. В., Жулінський В. О., Ковальов М. М., Василенко Г. В., Мельнікова О. В., Іваненко Т. В., Грекова Т. А., Каджарян Є. В., Тіщенко С. В., Данукало М. В., Ісаченко М. І. Запоріжжя, 2020. 840 Мб

98. Сучасна педіатрія. Частина 1. Збірник лекцій для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 228 «Педіатрія». Електронне видання. / Укладачі: Леженко Г. О., Резніченко Ю. Г., Недельська С. М., Пашкова О. Є., Шумна Т. Є., Іванько О. Г., Боярська Л. М., Котлова Ю. В., Дмитрякова Г. М. Запоріжжя, 2020. 399 с.

99. Сучасна педіатрія. Частина 2. Збірник лекцій для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 228 «Педіатрія». Електронне видання. / Укладачі: Леженко Г. О., Резніченко Ю. Г., Недельська С. М., Пашкова О. Є., Шумна Т. Є., Іванько О. Г., Боярська Л. М., Котлова Ю. В., Дмитрякова Г. М. Запоріжжя, 2020. 247 с.

100. Сучасна психіатрія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Чугунов В. В., Мосейко О. В. Запоріжжя, 2020. 118 Мб.

101. Сучасна урологія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Довбиш М. А. Запоріжжя, 2020. 311 Мб.

102. Сучасна фтизіатрія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Разнатовська О. М. Запоріжжя, 2020. 70,3 Мб.

103. Сучасне акушерство та гінекологія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Авраменко Н. В., Барковський Д. Є., Нікіфоров О. А., Кабаченко О. В., Грідіна І. Б., Сухонос О. С., Семененко І. В. Запоріжжя, 2020. 15 Мб.

104. Сучасні аспекти вивчення внутрішніх хвороб. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Михайловська Н. С., Грицай Г. В., Шершньова О. В., Кулинич Т. О., Лісова О. О., Стецюк І. О., Антипенко О. О. Запоріжжя, 2020. 418 Мб.

105. Сучасні аспекти вивчення інфекційних хвороб. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона

здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Усачова О. В., Конакова О. В., Пахольчук Т. М., Сіліна Є. А., Дралова О. А. Запоріжжя, 2019. 1,3 Gb.

106. Сучасні аспекти вивчення інфекційних хвороб. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Рябоконт О. В., Оніщенко Т. Є. Запоріжжя, 2020. 132 Мб.

107. Сучасні аспекти діагностики захворювань органу зору у дітей. Навчально-методичний посібник для студентів IV курсу медичних факультетів спеціальності «Педіатрія». Електронне видання. / Саржевська Л. Е., Резніченко Ю. Г. Запоріжжя, 2019. 15 Мб.

108. Сучасні аспекти створення та стандартизації лікарських засобів, активних фармацевтичних інгредієнтів та біологічно активних речовин. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація». / Коваленко С. І., Васюк С. О., Каплаушенко А. Г., Кучеренко Л. І., Тржецинський С. Д., Александрова К. В., Варинський Б. О. Запоріжжя, 2020. 485 Мб.

109. Сучасні методи діагностики в медичній генетиці. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів II курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». / Авраменко Н. В., Нікіфоров О. А., Ломейко О. О. Запоріжжя, 2019.

110. Сучасні методи дослідження біологічних систем. Сценарій online курсу для студентів фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Кучеренко Л. І., Кривошей О. В., Черковська Л. Г., Авраменко М. О., Ткаченко Г. І., Скорина Д. Ю., Шабельник К. П., Акоюн Р. Р., Чонка О. О. Запоріжжя, 2019.

111. Сучасні фітнес-технології. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія». / Гурєєва А. М., Черненко О. Є. Запоріжжя, 2020. 856 Мб.

112. Теоретичні основи технології лікарських форм. Сценарій online курсу для студентів III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Пухальська І. О., Литвиненко Т. М., Малецький М. М., Лисянська Г. П., Романіна Д. М., Серіков В. І. Запоріжжя, 2020.

113. Теорія і методика адаптивного фізичного виховання. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія». / Шаповалова І. В., Ляхова І. М. Запоріжжя, 2020. 442 Мб.

114. Теорія і методика фізичного виховання. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія». / Ляхова І. М., Гурєєва А. М. Запоріжжя, 2020. 465 Мб.

115. Терапевтичні вправи. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів II курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична

терапія, ерготерапія». / Дорошенко Е. Ю., Гурєва А. М., Черненко О. Є. Запоріжжя, 2020. 400 Мб.

116. Технічні засоби в фізичній реабілітації. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія». / Дорошенко Е. Ю., Єфіменко С. О. Запоріжжя, 2020. 15 Мб.

117. Технологія парфумерно-косметичних засобів промислового виробництва. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів IV-V курсів освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація». / Гладишев В. В., Нагорний В. В., Бурлака Б. С., Серіков В. І. Запоріжжя, 2019. 363 Мб.

118. Технологія планування та реєстрації прав інтелектуальної власності. Презентація результатів наукового дослідження Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для підготовки докторів філософії (III кваліфікаційний рівень, освітньо-науковий) I курсу, очної (денної та вечірньої) і заочної форм навчання галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія», спеціальності 222 «Медицина», спеціальності 226 «Фармація», спеціальності 228 «Педіатрія». / Гребенюк Т. В. Запоріжжя, 2019. 32,8 Мб.

119. Травматологія та ортопедія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія». / Головаха М. Л., Кожем'яка М. О., Масленніков С. О. Запоріжжя, 2019. 1,19 Gb.

120. Україна від А до Я. Лексико-граматичний практикум для початківців. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів – іноземних громадян I курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Гриценко О. В. Запоріжжя, 2019.

121. Українська мова як іноземна. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів – іноземних громадян II курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Рагіна Ж. М. Запоріжжя, 2019. 22,6 Мб.

122. Українська мова як іноземна. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів – іноземних громадян III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Гриценко О. В. Запоріжжя, 2019. 27,8 Мб.

123. Українська мова. Електронний навчальний посібник для самостійної роботи слухачів – іноземних громадян довузівського етапу підготовки спеціальностей «Медицина», «Стоматологія», «Фармація». Електронне видання. / Маринич А. М., Сіра Л. І., Чернова К. В. Запоріжжя, 2019. 167 Мб.

124. Українська мова. Науковий стиль мовлення. Частина I. Навчальний посібник для самостійної роботи слухачів – іноземних громадян довузівського етапу підготовки. Електронне видання. / Молчанова І. В., Савченко Л. А. Запоріжжя, 2020. 225 Мб.

125. Управління якістю. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів V курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» напряму підготовки 1202 «Фармація» спеціальності «Технології

парфумерно-косметичних засобів» денної форми навчання (5 р.) та заочної форми навчання (5,5 р.). / Книш Е. Г., Демченко В. О., Ткаченко Н. О. Запоріжжя, 2019. 33,1 Мб.

126. Урологія. Збірник відеолекцій для студентів – іноземних громадян ІV курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». Електронне видання. / Бачурін Г. В., Довбиш М. А., Довбиш І. М., Ломака С. С. Запоріжжя, 2020. 1,91 Gb.

127. Урологія. Навчальний відеопосібник для студентів ІV курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». Електронне видання. / Бачурін Г. В., Ломака С. С. Запоріжжя, 2020. 950 Мб.

128. Фармакоєкономіка. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів ІV курсу (7 семестр) освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» напряму підготовки 1202 «Фармація» спеціальності «Фармація» денної форми навчання (5 р.) та заочної форми навчання (4,5 р.). / Книш Е. Г., Литвиненко О. В., Сінча Н. І., Дондик Н. Я., Демченко В. О., Кравченко Т. В. Запоріжжя, 2019. 33,9 Мб.

129. Фармакоєкономіка. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів V курсу (10 семестр) освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» напряму підготовки 1202 «Фармація» спеціальності «Технології парфумерно-косметичних засобів» денної форми навчання (5 р.) та заочної форми навчання (5,5 р.). / Книш Е. Г., Литвиненко О. В., Сінча Н. І., Дондик Н. Я., Демченко В. О., Британова Т. С., Кравченко Т. В. Запоріжжя, 2019. 57,3 Мб.

130. Фармацевтична хімія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів – іноземних громадян ІІІ-ІV курсів фармацевтичних факультетів освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Фармація». / Мазур І. А., Кучеренко Л. І., Моряк З. Б., Портна О. О., Шабельник К. П., Черковська Л. Г., Кривошей О. В., Ткаченко Г. І., Хромильова О. В., Скорина Д. Ю., Дерев'янка Н. В., Німенко Г. Р., Бідненко О. С., Борсук С. О. Запоріжжя, 2019. 248 Мб.

131. Фармацевтичний менеджмент та маркетинг. Менеджмент у фармації. Модуль 1. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів – іноземних громадян ІV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Демченко В. О., Ткаченко Н. О., Червоненко Н. М., Зарічна Т. П. Запоріжжя, 2020.

132. Фармацевтична ботаніка. КРОК-1. Електронний навчально-методичний посібник для студентів ІІ курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальностей «Фармація», «ГПКЗ». Електронне видання. / Корнієвський Ю. І., Корнієвська В. Г., Панченко С. В. Запоріжжя, 2019. 1,38 Gb.

133. Фармацевтична хімія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів ІІІ-ІV курсів фармацевтичних факультетів освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Фармація». / Мазур І. А., Кучеренко Л. І., Моряк З. Б., Портна О. О., Шабельник К. П., Черковська Л. Г., Кривошей О. В., Ткаченко Г. І., Хромильова О. В., Скорина Д. Ю., Дерев'янка Н. В., Німенко Г. Р., Бідненко О. С., Борсук С. О. Запоріжжя, 2019. 214 Мб.

134. Фармацевтичне право та законодавство. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів V курсу освітньо-

кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» напряму підготовки 1202 «Фармація» спеціальності «Фармація». / Алексєєв О. Г., Гамбург Л. С., Аніщенко М. А., Дічко Г. О. Запоріжжя, 2019. 18 Мб.

135. Фармацевтичне право та законодавство. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 1202 «Фармація» спеціальності «Технології парфумерно-косметичних засобів». / Алексєєв О. Г., Гамбург Л. С., Аніщенко М. А., Дічко Г. О. Запоріжжя, 2019. 36 Мб.

136. Фармацевтичне право та законодавство. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 1202 «Фармація» спеціальності «Фармація». / Алексєєв О. Г., Гамбург Л. С., Аніщенко М. А., Дічко Г. О. Запоріжжя, 2019. 36 Мб.

137. Фармацевтичне правознавство. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів V курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» напряму підготовки 1202 «Фармація» спеціальності «Технології парфумерно-косметичних засобів». / Алексєєв О. Г., Гамбург Л. С., Аніщенко М. А., Дічко Г. О. Запоріжжя, 2019. 36 Мб.

138. Фармацевтичне правознавство. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів V курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» напряму підготовки 1202 «Фармація» спеціальності «Фармація». / Алексєєв О. Г., Гамбург Л. С., Аніщенко М. А., Дічко Г. О. Запоріжжя, 2019. 36 Мб.

139. Фармацевтичний менеджмент та маркетинг. Менеджмент у фармації. Модуль 1. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів IV курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація». / Демченко В. О., Ткаченко Н. О., Червоненко Н. М., Зарічна Т. П. Запоріжжя, 2020.

140. Фізіологія рухової активності. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів II курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». / Куш О. Г., Бессараб Г. І., Кучковський О. М., Сухомлінова І. Є. Запоріжжя, 2019. 109 Мб.

141. Фізіологія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів II курсу та студентів – іноземних громадян II курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Стоматологія». / Степанова Н. В. Запоріжжя, 2019. 162 Мб.

142. Фізіологія. Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів II курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Стоматологія», які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст». / Степанова Н. В. Запоріжжя, 2019. 189 Мб.

143. Формування висловлювань про предмет, особу, явище, процес. Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів – іноземних громадян I курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія». / Даниленко Л. В. Запоріжжя, 2019.

144. Функціональні гастроінтестинальні розлади у дітей. Римський консенсус IV. Навчальний посібник. Електронне видання. / Боярська Л. М., Дмитрякова Г. М. Запоріжжя, 2020. 15 Мб.

145. Хірургія. Збірник практичних навичок для лікарів-інтернів спеціальності «Хірургія». Електронне видання. / Дмитряков В. О., Корнієнко Г. В. Запоріжжя, 2019. 885 Мб.

146. Anesthesiology and intensive care. (Анестезіологія та інтенсивна терапія). Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів – іноземних громадян V курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» напряму підготовки 1201 «Медицина» спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія». / Бойко К. А., Бойцова О. М. Запоріжжя, 2019. 103 Мб. (англ.).

147. Foundations of bioethics and biosafety. (Основи біоетики та біобезпеки). Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів – іноземних громадян I курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Сепетий Д. П., Спиця Н. В., Касаткіна К. А. Запоріжжя, 2019. 190 Мб. (англ.).

148. History of medicine. (Історія медицини). Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів – іноземних громадян I курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Сепетий Д. П., Дідик С. С., Павленко Н. В. Запоріжжя, 2019. 148 Мб. (англ.).

149. Neonatology. (Неонатологія). Навчальний відеопосібник для студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». Електронне видання. / Леженко Г. О., Резніченко Ю. Г., Пашкова О. Є., Гиря О. М., Каменщик А. В., Лебединець О. М., Самойлик К. В., Ярцева М. О., Крайня Г. В., Чудова Н. І. Запоріжжя, 2020. 763 Мб. (англ.).

150. Normal physiology. (Нормальна фізіологія). Сценарій online курсу для самостійної роботи студентів – іноземних громадян II курсу медичних факультетів спеціальності «Медицина». / Сухомлінова І. Є., Тихоновська М. А., Чугін С. В., Шведова Т. А., Прозорова Т. М., Крашевський А. В., Аравіцький Є. О. Запоріжжя, 2019. (англ.).

151. Pediatric endocrinology. (Дитяча ендокринологія). Навчальний відеопосібник для студентів – іноземних громадян V курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». Електронне видання. / Леженко Г. О., Резніченко Ю. Г., Пашкова О. Є., Гиря О. М., Каменщик А. В., Лебединець О. М., Самойлик К. В., Ярцева М. О., Крайня Г. В., Чудова Н. І. Запоріжжя, 2020. 798 Мб. (англ.).

152. Pediatric. (Педіатрія). Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів – іноземних громадян IV курсу медичних факультетів освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Медицина». / Недельська С. М., Мазур В. І., Пахольчук О. П. Запоріжжя, 2019. 437 Мб. (англ.).

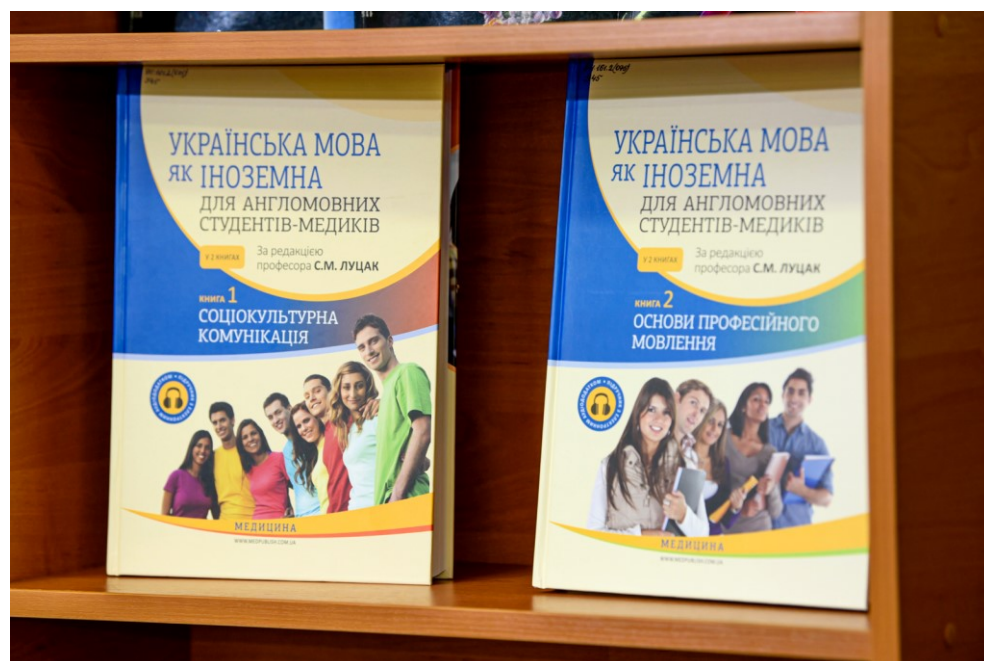
153. Side Effects Of Drugs. (Побічна дія лікарських засобів). Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів – іноземних громадян III курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності «Медицина». / Беленічев І. Ф., Моргунцова С. А., Самура І. Б., Єгоров А. А., Бухтіярова Н. В., Стець В. Р., Тихоновський О. В. Запоріжжя, 2019. 258 Мб. (англ.).

154. The Latin language and medical terminology. Human Anatomy. (Латинська мова та медична термінологія. Анатомія людини). Електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни для студентів – іноземних громадян I курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» галузі знань

22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». / Гордієнко О. В., Скрипник Ю. С., Куліченко А. К., Тітєвська Т. В. Запоріжжя, 2019. 25,6 Мб. (англ.).

155. Urology. (Урологія). Навчальний відеопосібник для студентів – іноземних громадян ІV курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». Електронне видання. / Бачурін Г. В., Губарь А. О., Ломака С. С. Запоріжжя, 2020. 950 Мб. (англ.).

Також видані 56 методичних робіт (довідники, словники, збірники, вказівки, рекомендації, атлас), затверджені ЦМР.

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА

Розвиток єдиного європейського освітнього простору сприяє розширенню інформаційних і комунікаційних технологій в освіті. Відбувається створення глобальних відкритих освітніх і наукових систем, які є базою накопичення й поширення наукових знань та забезпечують доступ до різних інформаційних ресурсів широким верствам населення. Впровадження дистанційної освіти в Україні здійснюється за умов досить низького рівня інформатизації українського суспільства та розробки спеціалізованих методик дистанційного навчання.

Відповідно до ст. 49 Закону України № 1556-VII від 01.07.2014 "Про вищу освіту" та наказу МОНУ від 25.04.2013 року №466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» (Із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства освіти і науки № 660 від 01.06.2013, № 761 від 14.07.2015) в університеті триває створення та формування бази для організації онлайн-курсів (понад 650 курсів на травень 2020р.) за вибором, самостійної роботи студентів, а також підготовки та проведення іспиту "КРОК". У лютому-червні 2020 року були проведені курси тематичного удосконалення викладачів "Організація дистанційного навчання на платформі edX. Розробка та супровід онлайн курсів". Сертифікат отримав **71** викладач.

У травні-червні 2020 року 450 викладачів університету пройшли курси компанії Microsoft і отримали навички роботи з багатофункціональною платформою MS Teams, про що отримали відповідний сертифікат.

З 12 березня 2020 року в Україні запроваджено карантин для усіх закладів освіти. Після рекомендацій Міністерства освіти и науки України (лист від 11.03.2020 року № 1 / 9-154), за наказом ректора № 124 від 10.03.2020 “Про зміни до графіку освітнього процесу” всі кафедри зобов'язані були в найкоротші терміни перейти з очного навчання на дистанційне.

Навчання роботі з платформою Microsoft Office 365 у ЗДМУ почалося з 2016 року, більша частина викладачів та студентів були вже зареєстровані і пройшли курси з використання інструментів цієї платформи. Додатково була розроблена програма підготовки до використання засобів дистанційного навчання лекторів, викладачів, які проводять практичні заняття, модераторів та студентів і було організовано навчання всіх учасників навчального процесу. Завдяки цьому перехід на дистанційну форму навчання був здійснений за мінімальний час.

Під час карантину всі викладачі і допоміжний персонал кафедри медичної і фармацевтичної інформатики на чолі з професором Рижовим здійснювали технічну та методичну підтримку (модерацію) при роботі з новим типом робочого простору MS Teams. Загалом в університеті наказом ректора призначено 158 модераторів різних категорій. Завдяки цьому весь навчальний процес (лекції і практичні заняття) в університеті проходив згідно з навчальним планом.

Згідно з наказом ректора №187 від 14.05.2020р. в 2019-2020 навчальному році з 20 травня по 9 червня на базі ЦДОТ була проведена підсумкова атестація випускників.

На даний момент на платформі *Microsoft Office 365* зареєстровано **13352** студенти та **813** викладачів.

В університеті склалась унікальна ситуація, коли всі навчальні дисципліни мають відображення в електронному контенті. На базі ЦДОТ кафедри мають можливість підготувати та провести запис відеолекцій, які після обробки додаються до контенту *STREAM*. Проведення цієї роботи дає можливість запровадити онлайн-курси для студентів очної та заочної форми навчання. Робота студента в інформаційно-освітньому середовищі дозволить протоколювати його навчальну активність.

Найбільш активно дистанційна форма навчання використовується на факультеті післядипломної освіти для підготовки інтернів та слухачів. Так, дистанційні технології інтенсивно використовуються кафедрою *дитячих хвороб ФПО* спільно з ЦДОТ ЗДМУ.

У 2019-2020 навчальному році на кафедрі дитячих хвороб проведено 6 очно-дистанційних циклів в рамках яких було прочитано близько 70 лекцій. Проведено 5 клінічних онлайн вебінарів, 4 відео-консультації, 3 конференції інтернів з відеотрансляцією, заняття лікарів інтернів спеціальностей «педіатрія», «дитяча хірургія», «дитяча анестезіологія», «неонатологія».

З 2016 р. на кафедрі акушерства, гінекології та репродуктивної медицини ФПО діє медіацентр. За звітний навчальний рік співробітниками кафедри акушерства, гінекології та репродуктивної медицини ФПО в центрі було проведено 12 міждисциплінарних онлайн-конференцій для лікувальних закладів Запорізької області. Щотижня співробітниками

кафедри акушерства, гінекології та репродуктивної медицини ФПО в онлайн режимі проводяться консультації з районами області з питань безплідного шлюбу та планування сім'ї.

Працює кабінет телемедицини на базі "Університетської клініки". За звітний період для лікарів стаціонару і поліклініки проведено 4 вебінари.

Особливістю роботи Центру Дистанційної Освіти у 2019-2020 рр. стало проведення регулярних освітніх заходів в умовах карантину (COVID-19) на базі технологій відеоконференцзв'язку - проведено понад 30 заходів.

Також на базі ЦДОТ проводиться щоденна онлайн допомога студентам і викладачам в налаштуванні роботи з платформами MS Office365 та EDX.

Згідно з оновленими положеннями про дистанційну освіту, наш університет у 2019–2020рр. продовжує впроваджувати дистанційне навчання на довузівському, додипломному та післядипломному рівнях.

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ УНІВЕРСИТЕТУ

Покращено матеріально-технічну базу університету. З вересня 2019 року по червень 2020 року придбано: 70 комп'ютерів (15 моноблоків, 45 комп'ютерів викладача, 10 комп'ютерів для комп'ютерного класу), 61 ноутбук. Оголошені тендерні закупівлі на 60 багатофункціональних пристроїв, 10 мультимедійних моніторів та 1 професійного монітора.

Для інтенсифікації навчального процесу придбано 5 сучасних інтерактивних мультимедійних панелей, з діагоналями екранів 86" дюймів, роздільними здатностями UHD з підтримкою 10 позиційного мультитачу та захисним корпусом для безпечного використання. Встановлені додатки для бездротового управління аудиторією, які дозволяють підключати пристрої студентів (планшети або ПК) до пристрою викладача, створювати навчальну програму та здійснювати управління освітнім процесом.

Для висвітлення мультимедійного контенту на кафедрі університету придбано 67 LCD панелей з діагоналями екранів 55", 49", 32" та роздільною здатністю UHD.

Триває адаптація системи АСУ навчальним закладом відповідно до вимог нашого університету. Вдосконалено новий функціонал у модулі АСУ «Навчальний модуль» у розділі навчальні плани з метою зручного висвітлення викладачів академічних груп в навчальному плані. Оновлений модуль АСУ деканат, в якому додана можливість формування довідок для студентів з використанням персонального кабінету. Вдосконалена робота з формування академічних довідок, довідок динаміки успішності, навчальних карток студентів. Триває впровадження АСУ в медичному коледжі.

Нині модулі АСУ «Електронний журнал», «Електронні відомості» впроваджені в роботу кафедр ЗДМУ на спеціальностях «Медицина», «Фармація» (очна форма навчання), «ТПКЗ» (очна форма навчання), «Стоматологія», «Фізична терапія та ерготерапія», «Лікувальна справа», «Педіатрія», «Лабораторна діагностика» у вітчизняних та іноземних студентів.

Сучасна матеріальна база комп'ютерного та мультимедійного обладнання дозволила вперше провести «День відкритих дверей» в прямому ефірі, в режимі онлайн. Формат заходу в умовах пандемії надав можливість абітурієнтам та їх батькам через мережу internet провести віртуальну екскурсію в університеті та отримати відповіді щодо особливостей вступної кампанії 2020 року.

Протягом навчального року були введені в експлуатацію 10 нових комп'ютерних класи на 179 комп'ютерів студента та 10 комп'ютерів викладача, з налаштованими операційною системою та системою тестування Ratos. На кафедрі фармакогнозії, фармакології та ботаніки з комп'ютерів, вивільнених з інших комп'ютерних класів, додатково створено та налаштовано комп'ютерний клас на 20 робочих місць.

Введено в експлуатацію дві нові лекційні аудиторії, оснащені аудіо та мультимедійним обладнанням: аудиторія №22 (ба) та актовий зал у 5-й міській лікарні. Модернізована аудиторія №12: дооснащена двома телевізійними панелями, зараз в аудиторії три LSD панелі. Змонтовано 65 робочих місць у локальній мережі на 7-му поверсі навчального корпусу №1 (на кафедрах фармакогнозії, фармакології та ботаніки та імунології, кафедрі управління і економіки фармації); локальну мережу з підключенням до мережі Інтернет навчально-лабораторного корпусу з віварієм, налаштовані 17 камер спостереження.

Для роботи з «Електронним журналом» та іншими хмарними сервісами університет забезпечив доступом до мережі Інтернет робочі місця викладачів та нових комп'ютерних класів: на кафедрах факультетської педіатрії, дитячих хвороб ФПО, дитячої хірургії та анестезіології, розташованих на території Міської багатопрофільної дитячої лікарні №5; на кафедрі загальної гігієни та екології, розташованій на території ДУ «Запорізький ОЛЦ МОЗ України»; на кафедрі мультимодальної діагностики та пропедевтики, розташованій на території КУ «б-а міська клінічна лікарня».

Проведена реорганізація інфраструктури локальної мережі з метою керованості, забезпечення якості каналів Інтернет для споживачів та інформаційних ресурсів університету: єдина локальна мережа поділена на 19 сегментів за територіальною ознакою; впроваджена динамічна адресація користувачів та обладнання мережі за територіальною та функціональною ознакою; налаштовано мережеве обладнання та усі комп'ютери користувачів університету до оновленої конфігурації мережі; налаштовані таблиці маршрутизації головного мережевого комутатора; перебудовано шлюз виходу до Інтернету з налаштуванням використання каналів провайдерів, залежно від груп комп'ютерів; впроваджено новий канал VPN доступу для викладачів та персоналу університету, щоб дозволити використовувати ресурси університету при дистанційній роботі; впроваджена система моніторингу навантаження мережевого обладнання та Інтернет каналів.

Ця робота дозволила запобігти системним збоєм, враховуючи, що під час карантину навантаження на локальну мережу університету та канали Інтернету суттєво зросло. Адміністратори ЦКТ приділяли підвищену увагу якості та надійній роботі інтернет каналів університету. Усі позаштатні ситуації з каналами та обладнанням Інтернет вирішувались у вечірній та нічний час. Технічні спеціалісти ЦКТ провели налаштування особистої комп'ютерної техніки для забезпечення віддаленої роботи викладачів та співробітників. Для проведення випускної атестації лікарів-інтернів проведено налаштування програми MS Teams на робочих місцях у новому комп'ютерному класі. Налаштовані та впровадженні серверні програми з новими можливостями дистанційної роботи користувачів, збільшена продуктивність обробки даних, такі як: сервер MEDDOC, ІСПРО –коледж, ІСПРО-бухгалтерія, новий сервер АСУ, резервний контролер домену. Впроваджено новий поштовий сервер університету «mail.zsmu.zp.ua» з новими функціональними можливостями, такими як загальна корпоративна адресна книга, доступ до якої є для усіх клієнтів поштового сервісу. Впровадження універсального мобільного клієнта для доступу до електронної пошти з мобільних пристроїв.

Реалізація плану з модернізації мережевої інфраструктури університету дозволило забезпечити технічні можливості організувати з будь-якої точки підключення в мережі університету онлайн навчання, проведення групових відео трансляцій при збільшенні навантаження на мережеве та серверне обладнання.

Протягом навчального року надавався технічний супровід автоматичній системі on-line записів та архівування, забезпечувався запис з камер у лекційних аудиторіях, де проводились ліцензійні інтегровані іспити Крок; захистів та апробацій дисертацій та конференцій у двох конференц-залах з відеозаписом. Впровадження нових методів групової онлайн роботи MS Teams при захистах дисертацій.

Центр комп'ютерних технологій за звітний період змонтував та підключив до мережі Інтернет сучасні засоби навчання – 6 інтерактивних панелей на кафедрах дитячих хвороб ФПО, патологічної фізіології, фармакології та медичної рецептури, органічної і біоорганічної хімії, медичної інформатики, гістології, цитології та ембріології.

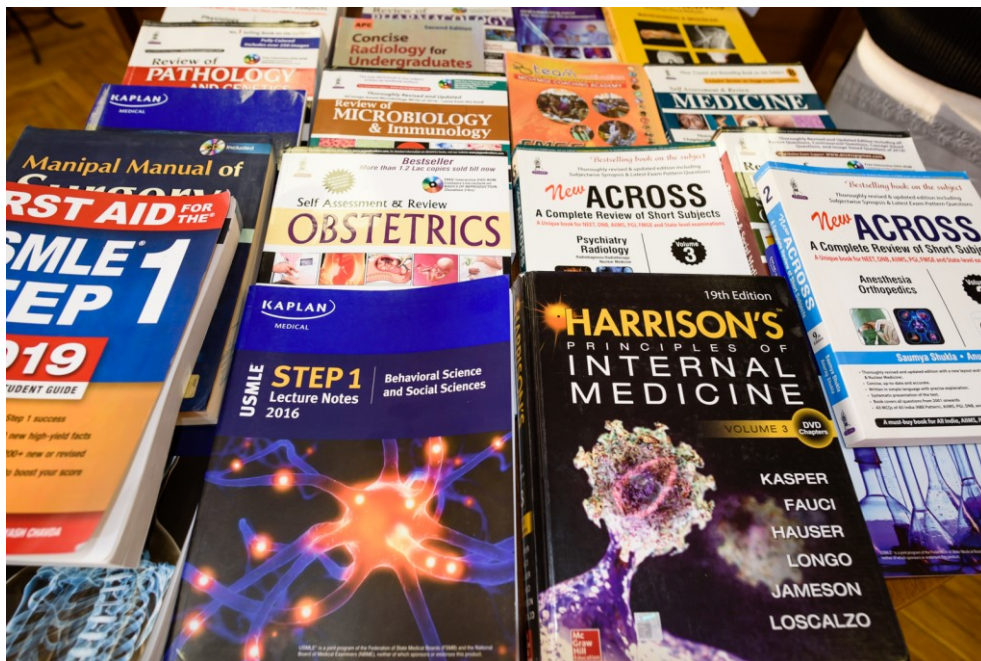
Відремонтовано 46 одиниць комп'ютерної та офісної техніки, направлено 533 картриджі.

Надавалась технічна допомога у супроводі та установці системного та прикладного програмного забезпечення, ремонті комп'ютерів в Університетській клініці та медичному коледжі, на клінічних кафедрах: перевстановлено програмне забезпечення ортопантомографа на кафедрі терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології, налаштування локальної мережі в рентген-кабінеті; налаштування програмного забезпечення електронного ключа бухгалтерії в Університетській клініці; монтаж та налаштування додаткових робочих місць у локальній мережі на кафедрах дитячих хвороб та факультетської педіатрії.

РОЗВИТОК НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ

Бібліотека є однією з основних ланок в забезпеченні освітнього процесу, головні завдання якої – забезпечення якісного обслуговування читачів, формування комфортного соціального середовища та інформаційного простору.

В бібліотеці університету запроваджено багато новітніх інформаційних сервісів та значно покращено діяльність з питань обслуговування користувачів. Усі вони були спрямовані на створення сучасної моделі університетської бібліотеки, які підняли на новий рівень систему інформаційного забезпечення та обслуговування користувачів.

Для комфорту та зручності користувачів організовано вільний доступ до власних і віддалених електронних інформаційних ресурсів, надаються додаткові сервісні послуги: ксерокопіювання, сканування, роздрукування на принтері. Функціонують комп'ютерні читальні зали. Відкрито вільний доступ до мережі Інтернет за допомогою технології Wi-Fi.

Автоматизована інформаційна бібліотечна система, підтримує всі технологічні процеси бібліотеки: облік та обробку надходжень, усі види робіт з фондами, аналіз книгозабезпеченості, реєстрацію та обслуговування читачів. Електронна книговидача забезпечує оперативне обслуговування користувачів на абонементних та в читальних залах.

В автоматизованому режимі здійснюється запис до бібліотеки і виготовлення пластикового читацького квитка, видача та повернення документів, ведеться бібліотечна статистика, облік фонду та читачів,

комплектування та списання літератури. Онлайн подовження терміну користування книгами.

Особлива увага приділяється комплектуванню фонду на основі аналізу навчальних планів, програм і тематики наукових досліджень університету. Основним джерелом комплектування є придбання літератури у спеціалізованих видавництвах.

- Закуплено підручників більше ніж на 3 500 000 грн.
- Передплачується понад 200 періодичних видань.

Надходження обов'язкового примірника документів (матеріали кафедр) до книгозбірні у звітному періоді також було одним з джерел наповнення бібліотечного фонду (майже 5000 прим.). Завдяки співробітникам університету поповнюється і фонд художньої літератури.

Фонд бібліотеки на традиційних носіях налічує 572 439.

Рідкісні видання – частина основного фонду: це література XIX – початку XX ст. Співробітники відділу зберігання фондів бібліотеки, згідно з наказом Міністерства культури «Про порядок відбору рідкісних і цінних видань...» займаються відбором, систематизацією та каталогізацією цих документів. За параметрами, зазначеними в Наказі, відібрано **642 примірники**.

Є у фонді й видання, які мають цінність тільки для нашого університету, наприклад, комплект газети «Медицинский работник» (за 1980 – 1994 рр.).

Щороку послугами бібліотеки користується більше 30 000 читачів, кількість відвідувань – не менше 300 000.

Працює IRZSMU – (Institutional Repository of Zaporizhzhia State Medical University) – Електронний архів Запорізького державного медичного університету, у якому більше 9 тисяч документів.

Для посилення сервісної складової діяльності бібліотеки до структури бібліотеки введено відділ інформаційно-аналітичної моніторингу.

Бібліотека забезпечує участь вчених університету в проєкті «Бібліометрика української науки» шляхом створення бібліометричних профілів вчених на платформі Google Scholar: 559 профілів науковців університету; в міжнародному реєстрі унікальних ідентифікаторів вчених ORCID – 394, ResearcherID – 193. Відстежується цитування в Scopus.

Бібліотекою розміщено на платформі наукової електронної бібліотеки e-LIBRARY.RU. наукові періодичні видання університету за останні 11 років, загальна кількість публікацій у РИНЦ становить 4628.

Бібліотека отримувала безкоштовні доступи до БД EBSCO, Web of Science, Scopus, до повнотекстових ресурсів порталу Springer Link. Придбано доступ до інформаційної системи USMLE, яка надає можливість студентам користуватися американськими базами тестів для підготовки до Кроку, Міжнародного іспиту з основ медицини та USMLE.

Електронний каталог є основою інформаційного обслуговування та базовим інформаційним продуктом бібліотеки. Він наповнюється з 2002 року і містить 508 765 записів, що дозволяє читачам працювати з інформаційним контентом бібліотеки цілодобово. Основу ЕК бібліотеки склали 9 БД, які протягом року збільшилися на 29 348 нових записів.

Створення й підтримка власного веб-сайту стали одними з актуальних напрямів роботи. Сайт працює з грудня 2017 року. Крім інформації про історію бібліотеки, структуру, заходи, доступу до електронного каталогу, інституційного репозитарію та блогу бібліотеки, інших інформаційних ресурсів, надається електронна послуга з визначення класифікаційних індексів УДК (2045).

Електронне копіювання документів і доставка копій за допомогою комп'ютерних технологій виконується за замовленнями колективних (бібліотек-посередників) та індивідуальних користувачів бібліотеки. Дана послуга дозволяє подолати бар'єри документного обслуговування, підвищити затребуваність і відкритість електронного бібліотечного сервісу.

Співробітники бібліотеки беруть участь у формуванні та внесенні інформації про наукові праці професорсько-викладацького складу університету до Єдиної державної електронної бази освіти (ЄДЕБО)

Бібліотека бере участь в експертній оцінці титульної сторінки та списків рекомендованої літератури до навчальних матеріалів створених на кафедрах на відповідність ДСТУ та рекомендаціям ЦМК МОЗ України; відповідає за створення службової бази проектів EDX. Ведеться перевірка відповідності ключових слів до статей за тезаурусом MeSH.

Протягом звітнього періоду культурно-виховну роботу наукової бібліотеки Запорізького державного медичного університету було спрямовано на: популяризацію та розкриття фонду, інформування університетської спільноти щодо нових надходжень, підвищення рівня обізнаності з різноманітних галузей знань та професійного росту.

Через пандемію коронавірусу та оголошений у зв'язку з цим карантин, більшість з запланованого було перенесено у площину бібліотечного сайту. Організовано декілька книжкових виставок, котрі знайомлять з художньою літературою, яка є в фондах бібліотеки і до ювілейних дат українських корифеїв літератури: «Вічна мудрість простої людини в паляниці звичайній живе...» – до 85-річчя від дня народження В.А. Симоненка; «Мій шлях» – до дня народження Л.Українки; «Уява – натхнення – вивільнення...» – до 90-річчя від дня народження Л. Костенко та 125-річчя від дня народження М. Т. Рильського.

Філія абонементу навчальної літератури № 4 враховуючи специфічну категорію читачів (іноземці-слухачі, які вивчають українську мову) розробляє спеціальні тематичні книжкові виставки та полиці, які знайомлять з українськими культурою та традиціями. Організуються виставки нових надходжень та огляд спеціально для викладачів Центру підготовки іноземних громадян.

Систематично поновлювалися виставки «Нові надходження» та «New books» у читальній залі, філіях читальної зали № 2, № 3, науковому абонементі та абонементі навчальної літератури. Було організовано книжкові виставки: «Праці викладачів ЗДМУ», «Наша гордість – університет», «Рідкісні видання фондів наукової бібліотеки ЗДМУ».

Вперше було облаштовано дві тематичні фотозони до новорічних свят та виставки художньої літератури, які користувалися популярністю серед відвідувачів читальної зали.

Співробітники наукової бібліотеки ЗДМУ не тільки розробляють та проводять різноманітні заходи, але й беруть активну участь у конференціях та науково-практичних семінарах: Науково-практична конференція молодих вчених «Культура та інформаційне суспільство XXI століття»; Науково-практичний семінар «Фонди рідкісних та цінних видань в бібліотеках ВНЗ Запорізької області»; Всеукраїнська науково-практична конференція «Короленківські читання» та інші.

Велика увага приділяється розвитку й удосконаленню інфраструктури бібліотеки, покращенню її матеріально-технічної бази, підвищенню комфортності обслуговування всіх категорій

У бібліотеці працюють 4 читальних зали, які відповідають вимогам електронного навчання. Уся територія бібліотеки є WiFi зоною, в т.ч. філії бібліотеки у гуртожитках. Читачі мають змогу користуватися власними мобільними телекомунікаційними приладами. У читальному залі бібліотеки гуртожитку № 3 та відділі комплектування бібліотеки здійснено ремонт.

СПІЛЬНА РОБОТА З УСТАНОВАМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

37 клінічних кафедр університету (17 – терапевтичного, 14 – хірургічного та 6 – педіатричного профілю) розташовані на базах 28 провідних закладів охорони здоров'я, 9 стоматологічних установ, 39 базах заочної інтернатури для підготовки лікарів-інтернів, 11 наукових лікувально-діагностичних центрах. Загальна площа, яку вони займають – понад 10000 м², кількість ліжок досягає 8 тисяч.

Співробітники клінічних кафедр здійснюють великий обсяг консультативно-діагностичної роботи, проводять операції та асистенції, здійснюють курацію хворих, беруть участь у проведенні консилиумів, клінічних обходів, розборів, науково-практичних конференцій, засідань асоціацій, у клініко-експертних комісіях і медичних комісіях з розгляду скарг хворих та інше.

Лікувальну роботу виконують 70,2 % клініцистів із вищою кваліфікаційною категорією, 13,4 % – з першою, 9,3 % – з другою. Атестовані на звання лікаря-спеціаліста зі стажем роботи до 5 років 7,1 % співробітників.

Протягом 2019–2020 навчального року клініцистами університету проведено майже 298 тисяч консультацій хворих у стаціонарах і поліклініках (743 консультації на одного викладача клінічної кафедри). Найбільшу кількість консультацій провели співробітники кафедр акушерства, гінекології та репродуктивної медицини ФПО (18062), загальної хірургії та післядипломної хірургічної освіти (17696), дитячої хірургії та анестезіології (16642),

внутрішніх хвороб 1 та симуляційної медицини (16151), госпітальної хірургії (15231). Виконано 21564 оперативні втручання (147 операцій на одного співробітника клінічної хірургічної кафедри). Найбільша кількість хірургічних операцій виконана на кафедрах медицини катастроф, військової медицини та нейрохірургії (2034), загальної хірургії та післядипломної хірургічної освіти (1410), травматології та ортопедії (1342); дитячої хірургії та анестезіології (1253). Показники якості хірургічного лікування є стабільно задовільними.

Під час виїздів по лінії КНП «ТМО «Обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» ЗОР і планово-консультативних виїздів клініцистів університету в райони Запорізької області, співробітники кафедр госпітальної хірургії, дитячих хвороб ФПО, дитячих інфекційних хвороб, медицини катастроф, акушерства і гінекології, дитячої хірургії та анестезіології надали висококваліфіковану медичну та консультативну допомогу 146 хворим.

Високий професійний рівень, досвід і авторитет науковців ЗДМУ визнають департаменти охорони здоров'я облдержадміністрації та Запорізької міської ради, призначивши Головними експертами 28 співробітників клінічних кафедр, а членами атестаційних комісій – 15.

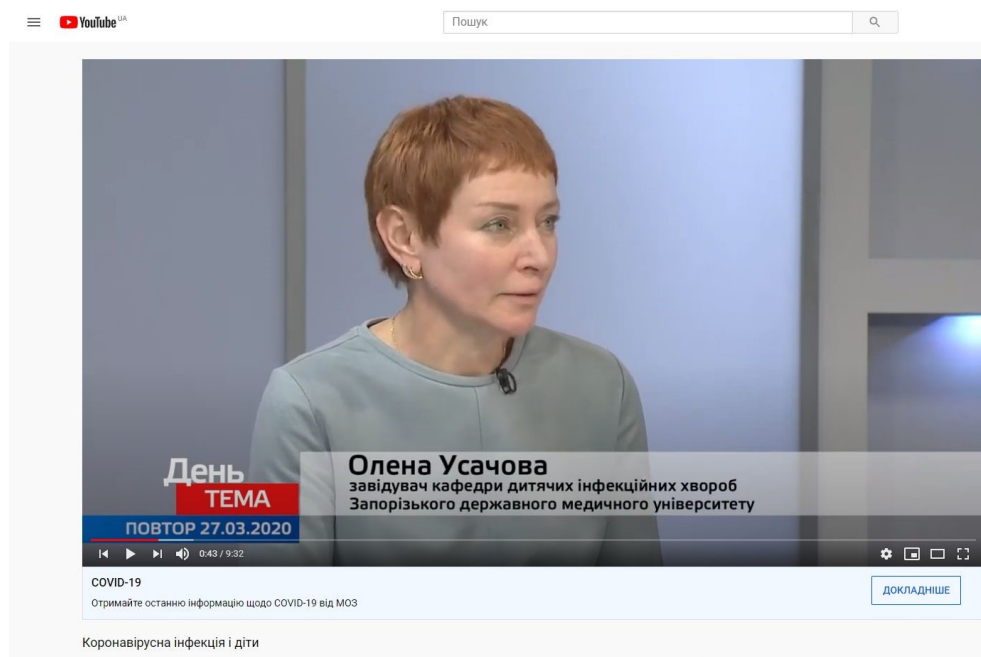
Особливо піклувалися клініцисти ЗДМУ про пацієнтів Запорізького військового госпіталю. До проведення консультацій та лікування військових залучаються співробітники кафедри медицини катастроф, військової

медицини та нейрохірургії, інших клінічних кафедр. Стоматологічну допомогу надають співробітники кафедри терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології. Пацієнти госпіталю отримують в Університетській клініці консультативну допомогу за всіма профілями, проходять обстеження (УЗД, рентген тощо). Лікарі-інтерни працюють у відділеннях госпіталю, а студенти проходять виробничу практику.

Під час Дня донора та в рамках благодійної акції «Любов милосердствує» 146 студентів здали кров для бійців АТО, а також дітей з онкозахворюваннями. Студенти-волонтери постійно доглядають за хворими хоспісного відділення КНП «Міська лікарня №10» ЗМР, КУ «Запорізький обласний спеціалізований будинок дитини «Сонечко» ЗОР, Кіровського будинку інвалідів.

Тривала співпраця з Запорізькою радою ветеранів війни та праці. Досвідчені спеціалісти університету – професори й доценти (невропатолог, уролог, кардіолог, ендокринолог, хірург, офтальмолог та ін.) проводять консультативні прийоми ветеранів. Співробітники кафедр клінічної фармакології та фармакотерапії опікуються цією категорією хворих в госпітальних відділеннях обласної клінічної лікарні та міської лікарні № 2, які є клінічними базами університету.

Університет веде велику інформаційну та роз'яснювальну роботу у ЗМІ з питань охорони здоров'я, здорового способу життя, запобігання захворювань на COVID-19, туберкульоз, ВІЛ-інфекцію, серцево-судинні та інфекційні захворювання.

The image shows a screenshot of a YouTube video player. At the top left, the YouTube logo is visible. A search bar with the text "Пошук" is located at the top center. The video content shows a woman with short reddish hair, identified as Olena Usachova, speaking. A text overlay at the bottom of the video frame reads: "День ТЕМА Повтор 27.03.2020 Олена Усачова завідувач кафедри дитячих інфекційних хвороб Запорізького державного медичного університету". Below the video frame, there is a section for "COVID-19" with the text "Отримайте останню інформацію щодо COVID-19 від МОЗ" and a "ДОКЛАДНІШЕ" button. At the bottom left, the text "Коронавірусна інфекція і діти" is visible.

КЛІНІЧНІ БАЗИ ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

№	Назва ЛПЗ	Кафедри
1.	Університетська клініка	Сімейної медицини, терапії, кардіології та неврології ФПО; Внутрішніх хвороб 3; Нервових хвороб; Клінічної лабораторної діагностики; Терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології; Хірургічної та пропедевтичної стоматології; Патологічної анатомії і судової медицини; Факультетської хірургії; Анестезіології та інтенсивної терапії
2.	КНП «Запорізька обласна клінічна лікарня» ЗОР	Внутрішніх хвороб 3; Госпітальної хірургії; Травматології та ортопедії; Медицини катастроф, військової медицини та нейрохірургії; Акушерства і гінекології; Клінічної фармакології, фармації, фармакотерапії і косметології; Фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання і здоров'я
3.	КНП «Запорізька обласна клінічна дитяча лікарня» ЗОР	Госпітальної педіатрії; Дитячої хірургії та анестезіології; Офтальмології; Дитячих хвороб ФПО; Пропедевтичної та хірургічної стоматології; Терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології; Дерматовенерології та косметології з курсом дерматовенерології і естетичної медицини ФПО

4.	КНП «Обласна інфекційна клінічна лікарня» ЗОР	Інфекційних хвороб; Дитячих інфекційних хвороб
5.	КНП «Запорізький регіональний проти-пухлинний центр» ЗОР	Онкології та онкохірургії
6.	КНП «Запорізький регіональний фтизіо-пульмонологічний клінічний лікувально-діагностичний центр» ЗОР	Фтизіатрії і пульмонології
7.	КНП «Обласний медичний центр серцево-судинних захворювань» ЗОР	Внутрішніх хвороб 1 та симуляційної медицини; Терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології; Пропедевтики внутрішньої медицини, променевої діагностики та променевої терапії
8.	КНП «Обласний клінічний заклад з надання психіатричної допомоги» ЗОР	Психіатрії, психотерапії, загальної та медичної психології, наркології та сексології
9.	КНП «Обласний медичний центр репродукції людини» ЗОР	Акушерства, гінекології та репродуктивної медицини ФПО
10.	КНП «Обласний перинатальний центр» ЗОР	Акушерства і гінекології; Дитячих хвороб ФПО
11.	КУ «Обласне бюро судово-медичної експертизи» ЗОР	Патологічної анатомії та судової медицини

12.	КНП «Міська лікарня №1» ЗМР	Факультетської хірургії; Акушерства і гінекології; Внутрішніх хвороб 3
13.	КНП «Міська лікарня №2» ЗМР	Загальної хірургії та післядипломної хірургічної освіти; Клінічної фармації, фармакотерапії і УЕФ ФПО
14.	КНП «Міська лікарня №3» ЗМР	Оториноларингології; Офтальмології; Фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання і здоров'я
15.	КНП «Міська лікарня №4» ЗМР	Внутрішніх хвороб 1 та симуляційної медицини; Загальної практики – сімейної медицини та внутрішніх хвороб
16.	КНП «Міська лікарня екстреної та швидкої медичної допомоги» ЗМР	Внутрішніх хвороб 1 та симуляційної медицини; Загальної хірургії та післядипломної хірургічної освіти; Урології; Травматології та ортопедії; Медицини катастроф, військової медицини, та нейрохірургії; Хірургічної та пропедевтичної стоматології; Анестезіології та інтенсивної терапії; Фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання і здоров'я
17.	КНП «Міська лікарня №6» ЗМР	Пропедевтики внутрішньої медицини, променевої діагностики та променевої терапії; Нервових хвороб; Клінічної фармакології, фармації, фармакотерапії і косметології; Фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання і здоров'я; Клінічної лабораторної діагностики

18.	КНП «Міська лікарня №7» ЗМР	Внутрішніх хвороб 2
19.	КНП «Міська лікарня №9» ЗМР	Офтальмології
20.	КНП «Міська лікарня №10» ЗМР	Внутрішніх хвороб 2
21.	КНП «Пологовий будинок № 9» ЗМР	Акушерства і гінекології
22.	КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги № 6» ЗМР	Загальної практики – сімейної медицини та внутрішніх хвороб
23.	КНП «Міська дитяча лікарня №5» ЗМР	Факультетської педіатрії; Дитячої хірургії та анестезіології; Дитячих інфекційних хвороб; Дитячих хвороб ФПО; Пропедвтики дитячих хвороб
24.	ТОВ «Вітацентр»	Факультетської хірургії; Пропедвтики внутрішньої медицини, променевої діагностики і променевої терапії; Пропедвтичної та хірургічної стоматології; Госпітальної хірургії; Акушерства і гінекології; Анестезіології та інтенсивної терапії; Офтальмології

25.	ТОВ «Клініка Мотор Січ»	Травматології та ортопедії; Урології; Терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології; Загальної практики – сімейної медицини та внутрішніх хвороб; Оториноларингології
26.	ТОВ Медичний центр «Візуз»	Офтальмології; Загальної хірургії та післядипломної хірургічної освіти; Факультетської хірургії; Онкології та онкохірургії; Медицини катастроф, військової медицини та нейрохірургії
27.	Запорізький військовий госпіталь – військова частина А3309	Медицини катастроф, військової медицини та нейрохірургії; Терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології; Клінічної лабораторної діагностики
28.	ДУ «Запорізький обласний лабораторний Центр МОЗ України»	Медичної біології, паразитології та генетики; Загальної гігієни та екології; Мікробіології, вірусології та імунології

Співробітники клінічних кафедр університету успішно працюють в 11 міжрегіональних та обласних спеціалізованих медичних центрах, обладнаних сучасною діагностичною та лікувальною апаратурою.

У центрі оперативної артрології та спортивної травми, роботу якого координує кафедра травматології та ортопедії, у 2019 році проконсультовано 3875 хворих, виконано 764 оперативних втручання, з них 381 ендопротезування великих суглобів (264 – кульшового, 117 – колінного), 346 артроскопій. За бюджетні кошти встановлено 206 ендопротезів, з них 68 – колінного суглобу, 138 – кульшового. При проведенні ендопротезування великих суглобів використовуються системи цементної та безцементної фіксації вітчизняних і зарубіжних виробників.

Протягом року впроваджені нові діагностично-лікувальні методики: тотальне і диференційоване тотальне ендопротезування кульшового суглоба з використанням ендопротеза МОТОР – СІЧ у хворих з медіальними переломами шийки стегнової кістки; ендопротезування кульшового та колінного суглобів системами Link, Zimmer, Smith&nephew; ендопротезування кульшового суглоба з використанням малоінвазивного короткого стегнового компонента; впровадження доступів midvastus і subvastus при ендопротезуванні колінного суглоба; малоінвазивне відновлення ушкоджень акроміально-ключичного суглоба; використання артроскопічного обладнання при лікуванні патології гомілковостопного і ліктьового суглобів; спосіб хірургічного лікування серединних розривів зв'язок гомілковостопного суглобу; ревізійне ендопротезування кульшового суглоба з використанням імплантів AESCULAP; методика пластики передньої хрестоподібної зв'язки All Inside; використання підтаранного імпланту при лікуванні плосковальгусної деформації стопи; використання операції Латерже при звичному вивиху плечового суглоба; використання імплантів фірми Arthrex при фіксації сухожилля довгої головки біцепса.

В центрі судинної та ендovasкулярної хірургії співробітниками кафедри госпітальної хірургії ЗДМУ проконсультовано 3102 хворих, прооперований 131 пацієнт, виконано 23 маніпуляції. Впроваджено стентування периферичних артерій, симультанні операції на сонних та коронарних артеріях, триває розробка малотравматичних методів операцій при аневризмі судин, розробка хірургічних методів профілактики ТЕЛА. Розробляються методи оперативного лікування хворих з синдромом Лускунчика, виконано 8 оперативних втручань.

У обласному центрі ендоскопії співробітниками кафедри госпітальної хірургії проконсультовано 1885 хворих, виконано 50 ендоскопічних операцій та 92 ендоскопічні маніпуляції. Впроваджено ФГДС з хроноскопією в діагностиці захворювань стравоходу, набувають розвитку лапароскопічні шунтування, лапароскопічна фундоплікація при грижі стравохідного отвору діафрагми, лапароскопічна пластика при ахалазії кардії, лапароскопічна герніопластика, лапароскопічна крурорафія з використанням поліпропіленових прокладок. Впроваджено лапароскопічну спленектомію при захворюваннях крові та іншій хірургічній патології чи операцій на кишечнику.

У центрі шлунково-кишкових кровотеч співробітниками кафедри загальної хірургії та післядипломної хірургічної освіти у 2019 році надана висококваліфікована медична допомога 87 хворим, з них прооперовано 34 пацієнти.

У спеціалізованому центрі хірургії печінки, захворювань жовчних шляхів та підшлункової залози, роботу якого координує кафедра факультетської хірургії, виконано 326 операцій, 766 малоінвазивних хірургічних втручань та проведено 2017 консультацій.

Протягом року проводились циторедуктивні операції при злоякісних захворюваннях органів черевної порожнини з резекцією метастазів у печінку; радіочастотна термоабляція метастазів печінки при колоректальному раку; ендосонографія верхніх та нижніх відділів шлунково-кишкового тракту, в тому числі виконання прицільної біопсії; ендоскопічна підслизова резекція при утвореннях верхніх та нижніх відділів шлунково-кишкового тракту; стентування стравоходу при неоперабельних злоякісних утвореннях; тораколапароскопічна екстирпація стравоходу з заміщенням шлунком при злоякісних новоутвореннях стравоходу; удосконалені лапароскопічні операції при пахвинних грижах; ретроперитонеоскопічна резекція та нефректомія при злоякісних захворюваннях нирок; лапароскопічні операції при злоякісних пухлинах лівої та правої половини товстої кишки, прямої кишки з використанням ендостеплерів, при грижах стравохідного отвору діафрагми, в тому числі симультантні; операції при хронічному фіброзно-дегенеративному панкреатиті, в тому числі лапароскопічні; інтервенційні сонографічні та ендоскопічні маніпуляції.

Відзначається збільшення частки оперативних втручань з використанням малоінвазивних методик (лапароскопічні, ендоскопічні втручання та інтервенційна сонографія), продовжується вдосконалення таких методів при захворюваннях органів гепатопанкреатобіліарної ділянки.

У центрі урології дитячого віку на 2-х клінічних базах співробітниками кафедри дитячої хірургії та анестезіології проліковано 671 хворого, проведено 376 операцій при різних вадах нирок і сечових шляхів, ендоскопічних – 48. Активно використовуються сучасні методи діагностики і лікування обструктивних уропатій, новоутворень нирок та сечового міхура, інших вад нирок і сечових шляхів. Серед методів ранньої діагностики широко використовують пренатальну діагностику вад розвитку сечовивідної системи за допомогою експертного УЗД та МРТ плоду у II та III триместрах гестації. В постнатальному періоді у хворих з урологічною патологією застосовують наступні лікувально-діагностичні методи: одноетапна хірургічна корекція при гіпоспадії, ендоскопічна резекція уретероцеле, ендоскопічна резекція клапанів задньої уретри, ендоскопічне видалення сторонніх тіл та новоутворень сечового міхура, ендоскопічна корекція міхурово-сечовідного рефлексу, ендоскопічне стентування сечоводів та балонна дилатація стриктур сечоводів, лапароскопічні операції при варикоцеле та патології вагінального відростка очеревини, лапароскопічні операції при абдомінальних формах крипторхізму, лапароскопічні операції при аномаліях статевої диференцировки, дистанційна літотрипсія при сечокам'яній хворобі, цистоуретроскопія.

В ангіоневрологічному центрі на базі КНП «Міська лікарня №6» ЗМР співробітниками кафедри нервових хвороб проліковано майже 1600 хворих. Розроблено та впроваджено диференційований підхід до визначення оптимальних за структурою та обсягом лікувальних заходів у пацієнтів з мозковим геморагічним півкульовим інсультом в гострому та ранньому відновному періодах захворювання, а також з повторним мозковим ішемічним півкульовим інсультом в гострому періоді захворювання з урахуванням індивідуального вітального прогнозу та прогнозу відновлення порушених функцій на підставі комплексної оцінки ініціального рівня неврологічного дефіциту, вираженості структурних змін головного мозку, показників спонтанної біоелектричної активності головного мозку, церебральної гемодинаміки та маркерів прозапальної активації, що дозволило суттєво покращити результати лікування зазначеного контингенту хворих та сприяло зменшенню їх інвалідизації. Удосконалено оцінку структурних змін головного мозку у пацієнтів в дебюті спонтанного супратенторіального внутрішньомозкового крововиливу на підставі визначення обсягу вторинного внутрішньошлуночкового крововиливу.

У дитячому алергологічному центрі співробітниками кафедри факультетської педіатрії проконсультовано 1853 дитини, проведена УЗД 2538 дітям, спірографія - 445 дітям, проліковано в алергологічному відділенні 784 дитини. В структурі захворюваності перше місце займають хвороби органів дихання, збільшилась кількість загострень у хворих на бронхіальну астму, яка пов'язана з пилковими алергенами. Проліковано 124 дитини з алергічним ринітом, викликаним пилком рослин. Кількість госпіталізованих дітей з гострими проявами алергії різного генезу не зменшується: алергічна кропив'янка, ангіоневротичний набряк, багатоформна еритема.

В центрі постійно проводиться поглиблене дослідження серцево-судинної системи, ШКТ, нирок, гепатобіліарної системи, дихальні проби, алерготестування, моніторинг функції зовнішнього дихання, бронхолітичні та провокаційні тести, лабораторне обстеження, рентген-обстеження, повні імунологічні, вірусологічні аналізи. Проведено АСІТ з пилковими алергенами у 78 хворих, АСІТ з побутовими алергенами – у 11 хворих.

Співробітниками кафедри розроблені додаткові локальні клінічні протоколи (пневмонія, бронхіт) згідно уніфікованих клінічних протоколів та медичних стандартів відповідно до профілю структурного підрозділу, за супутніми нозологічними формами.

Проводиться велика наукова робота: написано 2 статті, 6 тез у вітчизняних наукових виданнях; видана пам'ятка батькам дітей, які страждають на пилкову, харчову та медикаментозну алергію; створена анкета-опитувальник для батьків з медикаментозної алергії. Впроваджено використання нових препаратів у 65 дітей, хворих на бронхіальну астму, у 24 дітей з atopічним дерматитом та у 72 дітей з алергічним риносинуситом. Проведено фенотипування алергічного риніту за допомогою риноцитології 70 хворим; визначено генотип у 42 хворих на бронхіальну астму. Співробітники центру взяли участь у 15 всеукраїнських конференціях та 4 міжнародних, здійснено 16 доповідей на внутрішньолікарняних науково-практичних конференціях.

В обласному центрі гастроентерології та ендоскопії співробітниками кафедри внутрішніх хвороб 3 проліковано 954 хворих. З метою покращення надання медичної допомоги хворим впроваджені малоінвазивна ендоскопічна хірургія гастроентерологічних захворювань і аргоплазма коагуляція виразок при кровотечах з верхніх відділів шлунково-кишкового тракту.

В обласному центрі алергології та клінічної імунології співробітниками кафедри внутрішніх хвороб 3 обстежено і проліковано 729 хворих, в тому числі 186 – на імунологічних ліжках. Впроваджено використання парентерального препарату імуноглобулін у лікуванні імунодефіцитних захворювань, антигістамінного препарату рупатадин у формі сиропу для лікування алергічних дерматитів.

В центрі екстракорпорального запліднення та медико-генетичного скринінгу співробітниками кафедри акушерства, гінекології та репродуктивної медицини ФПО здійснено 19164 консультації, проліковано 16323 хворих з різними формами безпліддя та іншими порушеннями репродуктивного здоров'я. Проведено 392 ендоскопічні операції, післяопераційних ускладнень не було. Завдяки сучасному оснащенню лабораторії медико-генетичного консультування та репродуктивної корекції проведено 148 циклів екстракорпорального запліднення. У лабораторії наповнюється кріобанк ембріонів, що суттєво збільшує шанси жінок на вагітність. Проводиться удосконалення схем стимуляції овуляції в циклах екстракорпорального запліднення на основі удосконалення груп ризику з виникнення синдрому гіперстимуляції яєчників та синдрому резистентних яєчників, а також впровадження лікування інноваційними медичними препаратами, що дозволило досягти у 44,6 % пацієток розвитку біохімічної вагітності в циклах ЕКО, ICSI, у 50,8 % пацієток – в кріоциклах. Співробітниками кафедри надається висококваліфікована андрологічна допомога з використанням консервативних та хірургічних методів лікування, в результаті відновлення чоловічої фертильності становить 61,7 %.

На базі КНП «Запорізька обласна клінічна лікарня» ЗОР успішно функціонує **Хірургічна клініка ЗДМУ і ДЗ «ЗМАПО МОЗ України»**, яку очолює академік НАМН України, проф. Никоненко О.С.

На базі гуртожитку №3 успішно функціонує **центр медичної реабілітації та профілактики**, де протягом року медична допомога надана 1620 особам (422 – співробітники ЗДМУ, 1198 – студенти). Загалом було здійснено 7707 відвідувань, з них консультації надані 2871 особі, профілактичні огляди пройшли 1928 осіб, невідкладну допомогу отримали 253 пацієнти. Під динамічним наглядом у лікаря-терапевта перебуває 264 співробітники. Безпосередньо у Центрі оздоровлено 496 осіб шляхом фізіотерапевтичних методів лікування (5203 процедури) і виконання маніпуляцій за призначенням лікарів у процедурному кабінеті (1003 маніпуляцій). Виконано 925 електрокардіографічних досліджень, з них 719 під час медогляду. Проведено УЗД на базі міжкафедрального тренінгового Центру 143 особам, з них – 32 студенти.

З метою визначення стану здоров'я співробітників університету, усунення факторів ризику, своєчасного виявлення ранніх ознак гострих і

хронічних захворювань, проведення відповідних оздоровчих та лікувально-профілактичних заходів для збереження здоров'я працівників, забезпечення динамічного спостереження за станом їх здоров'я, відповідно до наказу ректора від 06.11.2019 № 477 з 21.11 по 28.12.2019 на базі Центру медичної реабілітації та профілактики проведений профілактичний медичний огляд співробітників. Підлягало медичному огляду 1310 співробітників, з них співробітників з шкідливими умовами праці – 385. Пройшли профілактичний медичний огляд 98,2 % співробітників із шкідливими умовами праці, не пройшли медогляд 7 осіб з наступних причини: 5 – довгострокове перебування на лікарняному листі, 2 – звільнені.

За результатами періодичного медичного огляду співробітників, які працюють в шкідливих умовах, складений Заключний акт від 30.01.2020, згідно якого співробітників з підозрою на профзахворювання немає. Потребують дообстеження 20 осіб, вперше виявлені захворювання у 11 співробітників. Направлено на амбулаторне лікування 50 співробітників, стаціонарне – 36. Санаторно-курортне лікування рекомендовано 68 співробітникам. Дієтичного харчування потребують 27 осіб. Під диспансерним наглядом перебувають 112 працівників. Медичних протипоказань для здійснення окремих видів робіт серед співробітників за результатами медогляду не виявлено.

Підлягало профілактичному огляду 925 співробітників без шкідливих умов праці, оглянуто 96,1 %, захворювання виявлені у 653 осіб, або 73,4 %, з них вперше у 71 особи (8 %). На додаткове обстеження направлені 67 співробітників. За підсумками медогляду «Д» група склала 310 осіб, з них вперше взяті на диспансерний облік 30 осіб. Вузькими спеціалістами захворювання виявлені у 601 співробітника (47,4 %), вперше у 99 осіб. Під час медичного огляду на стаціонарне лікування в Університетську клініку направлено 5 співробітників. Протягом 2019 року проліковано в стаціонарі УК 57 осіб, в інших клініках міста – 88.

Під час медичного огляду ФГ в УК пройшли 572 співробітника, або 45,2 %, інші за місцем проживання, або в клініках (співробітники клінічних кафедр). ЕКГ-обстеження пройшли 719 співробітників (56,7 %), співробітники клінічних кафедр – на клінічних базах. Спірографія проведена 242 особам, клінічні аналізи здали 755 співробітників, біохімічні – 478.

Збільшення кількості відвідувань Центру та проведених профілактичних, діагностичних і лікувальних заходів зумовило введення до штату додаткової посади лікаря-терапевта для медичного обслуговування студентів, що було пов'язано з ліквідацією студентської поліклініки. Крім того, на базі Центру з 2019 року функціонує «Школа здорового студента», метою якої є створення сприятливих умов для збереження та зміцнення здоров'я студентів університету та формування у них здорового способу життя.

Загальна спортивна та оздоровча діяльність в університеті проводиться під професійним лікарським контролем. Для студентів, які вступили до університету в 2019 році (641 вітчизняний студент), згідно наказу ректора від 04.09.2019 № 742-с був проведений медичний огляд. За підсумками медогляду до основної групи віднесені 55 % студентів, до підготовчої –

154 (28 % від оглянутих), до спеціальної групи і групи ЛФК – 96 студентів (17 %). Комісія також оглянула 87 студентів спеціальної групи і групи ЛФК II курсів 3-х медичних і I фармацевтичного факультетів, в результаті 13 студентів переведені до підготовчої групи. Також були оглянуті 85 студентів медичного коледжу. Повторно огляд студентів спеціальної групи та групи ЛФК було проведено 10.02-14.02.2020 року згідно наказу від 03.02.2020 № 87-с. Оглянуто 105 студентів I курсу та 102 студента II курсу; у підготовчу групу переведено 18 студентів.

Співробітники центру активно долучилися до заходів щодо недопущення занесення і поширення на території університету випадків захворювань, спричинених коронавірусом 2019-nCoV. На території університету були поширені інформаційні матеріали щодо профілактики вірусних інфекцій, необхідності своєчасного звернення за медичною допомогою у разі появи ознак захворювання та виконання рекомендацій лікарів, забезпечений щоденний 10-годинний прийом лікаря-терапевта для студентів і співробітників, динамічне спостереження за пацієнтами, які цього потребують.

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ МЕДИЧНИЙ ЦЕНТР «УНІВЕРСИТЕТСЬКА КЛІНІКА»

Навчально-науковий медичний центр «Університетська клініка» є структурним підрозділом університету й має у своєму складі стаціонар на 160 ліжок (кардіологічне відділення на 60 ліжок, терапевтичне – 55 ліжок, відділення малоінвазивних хірургічних та ендоскопічних втручань – 10 ліжок, неврологічне – 35 ліжок), консультативну поліклініку, консультативний лікувально-діагностичний центр, 7 спеціалізованих медичних центрів, відділення відновлювального лікування та діагностичне відділення. В Університетській клініці надається висококваліфікована спеціалізована та високоспеціалізована лікувально-профілактична допомога населенню, підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації медичних працівників, проведення науково-дослідницької роботи, розробка, апробація та впровадження нових медичних технологій.

На базі клініки навчальну, наукову та лікувальну роботу проводять співробітники 9 кафедр ЗДМУ: сімейної медицини, терапії, кардіології та неврології ФПО; внутрішніх хвороб 3; нервових хвороб; клінічної лабораторної діагностики; терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології; пропедевтичної та хірургічної стоматології; патологічної анатомії і судової медицини; анестезіології та інтенсивної терапії; факультетської хірургії. У клініці працюють 130 лікарів (61 – основних,

20 – сумісників, 49 – консультантів): з них 57 (43,9%) осіб мають науковий ступінь (31 докторів наук (23,8 %) і 27 кандидатів наук (20,1 %), 71 (54,6 %) лікар має вищу кваліфікаційну категорію.

У поліклініці ведеться прийом за 17 лікарськими спеціальностями, з 2020 р. введено 2 нові спеціальності – ревматолог і профпатолог. Виконання плану консультативних відвідувань склало 102,2 % за 2019 рік. Університетська клініка продовжує роботу з проведення первинних і періодичних медичних оглядів працівників промислових підприємств міста. Всього оглянуто 6540 осіб. У зв'язку із введенням карантинних заходів 12.03.2020 у кабінеті телемедицини організовані онлайн-консультації для пацієнтів.

У консультативному лікувально-діагностичному центрі університету за 2019-2020 навчальний рік проконсультовано 3249 пацієнтів за 39 спеціальностями, з них 2696 (83 %) дорослих та 553 (17 %) дітей. Найбільша кількість консультацій з дорослої мережі проведена доцентом Свистуном С.І. (230), доцентом Ревенько А.В. (224), професором Туманським В.О. (216), доцентом Шишкіним М.А. (216), професором Колесником М.Ю. (150), професором Рябоконе О.В. (149), доцентом Савченко Є.І. (145), з дитячої мережі – к.мед.н. Славкіним Ю.Л. (157), професором Усачовою О.В. (107).

У 2019 році продовжили роботу спеціалізовані медичні центри: центр вегетативних розладів (проліковано 383 пацієнти), гастроентерологічний центр (проліковано 389 хворих), центр метаболічних розладів (проліковано 378 пацієнтів), центр ендоскопічної діагностики та лікування (проведено ендоскопічних досліджень – 1434, біопсій – 224, уреазних тестів – 255; хромогастроскопій – 473; ендоскопічних операцій – 147), стоматологічний центр (кількість відвідувань за 2019 рік – 5265, з них первинних – 1755, кількість пролікованих зубів з приводу карієсу – 973, ускладнення карієсу – 390, проведено курс лікування захворювань слизової оболонки порожнини рота – 12), центр інтервенційної сонографії (проведено 22 біопсії), центр медичної реабілітації та профілактики (надано медичну допомогу 3400 особам).

За 2019 рік у діагностичному відділенні зросла на 2,5 % кількість проведених досліджень, у тому числі спірографій на 5,6 % (за рахунок медичних оглядів), ЕКГ – на 3,1%; нейрофізіологічних методів дослідження: ЕНМГ – на 25,9 %, викликаних потенціалів – на 10,8 %, порівняно з минулим

роком. У 2019 році збільшилася черезстравохідних ЕХО-КГ в 3,7 рази порівняно з минулим роком. Також зросла кількість проведених психофізіологічних тестувань в 2,2 рази та психофізіологічних тренінгів в 16,3 рази за рахунок виконання наукових робіт аспірантами кафедри сімейної медицини, терапії, кардіології та неврології ФПО. У 2019 році зросла кількість ультразвукових досліджень периферійних судин в 4,2 рази, дуплексного сканування БЦА в 2,1 рази, запроваджено проведення мультипараметричних досліджень з використанням методики еластографії. Комплексне обстеження за профілактичними та діагностичними програмами пройшли 46 осіб.

Всього за 2019 рік у клініко-діагностичній лабораторії було проведено 207981 досліджень, що більше на 1,2% порівняно з минулим роком. Проводяться гематологічні, загальноклінічні, цитологічні, імуносерологічні, імуноферментні, імунохімічні та біохімічні дослідження. Найбільш суттєво збільшилася кількість біохімічних та імуносерологічних досліджень. У червні 2020 р. запроваджено ІФА- тестування IgG, Ig M до вірусу SARS-COVID-19 у плазмі крові.

У патогістохімічній лабораторії за 2019 рік проведено 7786 досліджень у 1225 обстежених пацієнтів.

У 2019 році загальна кількість рентген-досліджень склала 5229, рентгенограм зроблено 13565, рентгеноскопій (просвічувань) – 592, діагностичних флюорограм – 410, спеціальних досліджень (методик) – 130, флюорографії органів грудної клітини – 7001, що більше на 21,4 % порівняно з минулим роком.

У відділенні відновлювального лікування збільшилась загальна кількість процедур на 1,5 %, в тому числі на 10,9 % мануальної терапії.

Основні показники роботи стаціонару за 2019 рік:

- всього госпіталізовано – 4018 хворих,
- виконання плану ліжко-днів – 102,8 %,
- середня тривалість перебування хворого на ліжку – 11,6,
- загальна летальність по стаціонару – 0,05 %.

3 січня 2020 р. організовано роботу відділення малоінвазивних хірургічних та ендоскопічних втручань і запроваджено інноваційні методи пластичної хірургії та лікування варикозної хвороби нижніх кінцівок.

У 2019 році в клініці надано медичну допомогу 49 учасникам АТО (проліковано в стаціонарі – 1 особа, проведено ультразвукових досліджень – 1, проконсультовано лікарями поліклініки – 47).

У 2019 році лікарями та співробітниками кафедр в Університетській клініці розроблені та впроваджені медичні технології: оцінка ефективності антигіпертензивної терапії на підставі дослідження деформації міокарда лівих камер серця у жінок з гіпертонічною хворобою в стані менопаузи; оцінка безпечності та ефективності терапії дисліпідемій статинами за допомогою визначення КФК, АЛТ, ЛПНЩ; особливості психоемоційного стану та когнітивних функцій у пацієнтів з ранніми стадіями хвороби Паркінсона; спосіб лікування гострого фаринголарингіту; спосіб відмивання слизової оболонки кишківника розчином СИМЕТИКОНА (колікіда) у сполученні із хромоскопією вітальними фарбниками для поліпшення візуалізації плоских неоплазій та зубчастих аденом товстої кишки.

Наукові розробки узагальнені у 23 статтях у міжнародних та фахових виданнях України та 30 тезах матеріалів конференцій, матеріали досліджень висвітлені у 36 доповідях на Міжнародних та Всеукраїнських з міжнародною участю конгресах, з'їздах, конференціях. У 2019 році лікарями клініки отримано 1 патент на корисну модель: «Спосіб лікування гострого фаринголарингіту». Для лікарів-практиків підготовлено 13 навчальних посібників з актуальних проблем сучасної медицини.

На базі клініки проведено 7 циклів ТУ для лікарів регіону (у т.ч. 4 он-лайн) за темами: «Сучасні аспекти діагностики та лікування патології вегетативної нервової системи»; «Когнітивні та психовегетативні розлади у загально-клінічній практиці», «Сучасні аспекти та клінічна інтерпретація ультразвукового дослідження серця та судин», «Клінічна ендоскопія», «Практичні аспекти медичної експертизи працездатності та реабілітації в діяльності лікарів».

Постійна увага приділялася підвищенню кваліфікації лікарів клініки: проведено 7 науково-практичних конференцій, 7 клінічних розборів нетипового перебігу захворювань та 13 вебінарів у кабінеті телемедицини.

На базі Університетської клініки ЗДМУ 25 жовтня 2019 року відбулась Всеукраїнська науково-практична конференція на тему: "Стентування шлунково-кишкового тракту. Паліативна допомога хворим на онкологічні захворювання".

На базі кафедри терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології у ННМЦ «Університетська клініка» 21 листопада 2019 року відбувся

майстер-клас за темою «Організація дезінфекційних, стерилізаційних заходів у стоматологічних кабінетах».

В Університетській клініці постійно функціонують школи здоров'я: «Школа хворих на тривалій антикоагулянтній терапії», «Школа хворих на гіпертонічну хворобу», «Школа пацієнтів на цукровий діабет» та організована «Школа здоров'я студента».

У вересні 2019 р. Університетська клініка успішно пройшла наглядний аудит за сертифікаційною системою управління якістю (стандарт ДСТУ ISO 9001:2015) відповідно до діючих правил сертифікації.

Реорганізовано роботу харчоблоку із запровадженням системи НАССР, розроблено дієтичне харчування згідно контингенту пацієнтів, які перебувають у клініці, впроваджено нові рецептурні картки-розкладки.

Навчально-науковий медичний центр «Університетська клініка» зареєстровано у системі «Helsi».

За підтримки ректорату університету протягом звітнього періоду істотно покращилась матеріально-технічна база університетської клініки: придбано рентгенівський апарат X-MIND TRIUM пантомографія з 3D томографією (Франція), стоматологічний програмно-апаратний комплекс Freecorder BlueFox (Німеччина), мікроскоп – ZEISS EXTARO 300 Carl Zeiss Suzhou (Німеччина), пародонтальний зонд Pa On Orang Dental (Німеччина); до відкриття операційної – систему ультразвукову діагностичну My Lab Gamma (ESAOTE) (Італія), лампу операційну модель LEDB620 (Китай), операційний стіл модель TY, концентратор кисневий Brightfield Healthcare (Китай), лазерний пристрій Quadro Star PRO (Німеччина), інфузійну помпу Brightfield Healthcare OIP-900 (Китай), насос перистальтичний НП-16, Висма (Білорусь), радіочастотний генератор Closure REG, Medtronic (США, Ірландія); автоматичний аналізатор LAURA XL з аналізом осаду та хімічних показників сечі, Erba Lachema (Чеська республіка), ультразвуковий денситометр Sunlight Mini Omni, фірми BeamMed (Ізраїль), систему ультразвукову діагностичну LOGIQ S8, GE Ultrasound Korea LTD (Корея); щільову лампу SL-115Classic ZEISS (Німеччина), стіл приладовий офтальмологічний WZ-3A (Китай), ЛОР-крісло пацієнта модель ST-E280 Suntem (Китай); відеостробоскоп та фібрларінгоскоп KARL STORZ (Німеччина), апарат радіальної ударно-хвильової терапії MASTERPULS MP 200 виробництва STORZ MEDICAL (Швейцарія).

Створено та оснащено сучасним медичним обладнанням операційну для проведення хірургічних малоінвазивних втручань, відремонтовано кабінети ультразвукової діагностики, 2 кабінети діагностичного відділення, коридори 5 та 6 поверхів стаціонару, 3 навчальних кімнати, палати стаціонару, оснащено новими меблями кабінети діагностичного відділення і відділення малоінвазивних хірургічних та ендоскопічних втручань, обладнано кондиціонерами 11 кабінетів, у т.ч. 6 маніпуляційних, замінено 7 стояків водопостачання у стаціонарі, відремонтовано дах стаціонару, 8 УФ-камер «Панмед» для зберігання стерильного інструменту у хірургічні кабінети; розміщено 2 інформаційних стенди на будівлі клініки.

ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Медичний коледж готує молодших спеціалістів у галузі знань 22 «Охорона здоров'я»: спеціальність 5.12010102 «Сестринська справа», 223 «Медсестринство» з ліцензованим обсягом 60 осіб за ОПП «Сестринська справа» та спеціальність 226 «Фармація», 226 «Фармація, промислова фармація» з ліцензованим обсягом 60 осіб за ОПП «Фармація». Підготовка фахівців у навчальному закладі проводиться за денною формою навчання. Прийом до навчального закладу здійснюється на основі базової загальної середньої освіти та повної загальної середньої освіти.

Спеціальність	План	Подано заяв		Конкурс		Зараховано
		2019	2018	2019	2018	
Сестринська справа (9кл)	60	57	70	0,95	1,2	46
Сестринська справа (11кл)	3	74	76	23,3	76	3
Фармація (9кл)	60	50	69	0,83	1,2	43
Фармація (11кл)	5	70		13,4		5
Всього по коледжу	128	251	215	38,48	78,4	97

Станом на 02.01.2020 р. у коледжі навчалися 383 студенти. Відділення «Сестринська справа» – 220 (контракт), відділення «Фармація» – 163 (контракт).

Кабінети клінічної підготовки розташовані на практичних базах. Усі кабінети забезпечені необхідним обладнанням, приладами і медичним інструментарієм та матеріалами, згідно з вимогами робочих навчальних планів і програм навчальних дисциплін.

Для організації практики студентів укладені договори з відповідними закладами. Державну атестацію з предметів склали всі студенти.

Студенти IV курсу показали успішні результати ліцензійного інтегрованого тестового іспиту «Крок М», успішність становить – 74,17.

Стажування викладачів коледжу з метою підвищення фахової та педагогічної майстерності проходило на кафедрах ЗДМУ згідно плану. У 2019-2020 н.р. стажувалось 5 викладачів.

Якісний склад педагогічних працівників коледжу спеціалістів вищої категорії – 11, з них 1 кандидат фармацевтичних наук та 1 кандидат філологічних наук, доцент; 3 викладачі-методисти; 3 старших викладачі, спеціалісти першої категорії – 2; спеціалісти другої категорії – 7; спеціалісти – 9.

В будівлі Медичного коледжу силами підрядної організації виконано реконструкцію ганку з влаштуванням пандусу

ГУМАНІТАРНА ОСВІТА, ВИХОВНА РОБОТА, СОЦІАЛЬНА СФЕРА

Виховна робота здійснюється відповідно до чинного законодавства України розпорядчих та нормативних документів і охоплює усі напрямки, що впливають на формування гармонійної особистості: патріотичний, правовий, екологічний, етичний, естетичний, трудовий, екологічний.

Національно-патріотичне виховання

Питання національно-патріотичного виховання традиційно перебувають у центрі уваги ректорату, профкому, вчених рад університету, факультетів, ЦМР, ради з гуманітарної освіти та виховної роботи і студентської ради.

До знаменних і пам'ятних дат в університеті проводяться тематичні лекції, семінари, уроки пам'яті, виховні години, єдині дні інформування, літературні читання, засідання наукових гуртків, круглі столи, науково-практичні конференції, змагання та турніри, мистецькі фестивалі, урочисті заходи та святкові вечори, книжкові виставки. Виконавцем зазначених заходів є всі структурні підрозділи ЗДМУ. Загалом виховний вплив здійснюється через навчально-освітній процес, тому всі структурні підрозділи докладають зусилля у цьому напрямку.

Наприкінці серпня – початку вересня радою з гуманітарної освіти та виховної роботи організовано і проведено заходи на відзначення 28-ої річниці Незалежності України – тематичні бесіди в академічних групах та студентських гуртожитках. А у науковій бібліотеці ЗДМУ функціонувала тематична виставка під гаслом «Щоб у серці жила Україна».

На лекційних потоках, в академічних групах і студентських гуртожитках проведено тематичні бесіди, спрямовані на донесення до студентської молоді об'єктивної інформації про події Другої світової війни, внеску України в перемогу над нацизмом. Окрема увага приділена подіям, які відбуваються на Сході нашої країни, і тим загрозам, які несе сучасний режим РФ нашій країні.

1 вересня 2019 р. проведено «Урок мужності і милосердя» за участі представників волонтерських організацій та учасників бойових дій на Сході України. Викладачі та студенти ЗДМУ завжди допомагають учасникам АТО/ООС, членам їхніх сімей: збір теплих речей, ліків для воїнів. У вересні проведено традиційну акцію «Ліки замість квітів» для збору медикаментів воїнам, що виконують свої обов'язки в зоні АТО/ООС. Також волонтерський сектор Студентської ради ЗДМУ передав до зони АТО/ООС 2 маскувальні сітки.

Напередодні Дня захисника Вітчизни ректорат Запорізького державного медичного університету прийняв рішення підтримати матеріально студентів, чие життя впритул стикнулося з війною. Нині у ЗДМУ навчається 97 студентів, чий батьки служили чи служать в АТО і зоні ООС. За пропозицією ректора університету професора Юрія Колесника усім їм виплатили суттєву матеріальну допомогу. З коштів університету було виділено понад 256 тисяч гривень. У наступному році університет також планує надати таку допомогу.

До Дня захисника України та Дня Українського козацтва було проведено засідання історичного дискусійного клубу «Сію» на тему: «Зародження українського козацтва та заснування Запорозької Січі».

У жовтні 2019 проведено єдиний день інформування за темою «Визволення України: історія та сьогодення». Протягом вересня-жовтня проведені тематичні бесіди на теми: «Їм випала честь захищати Вітчизну» (до Дня захисника України); «Запорозька Січ – колыска козацтва» (до Дня українського козацтва). Особливий наголос зроблений на періоді визвольних змагань 1917–1921 рр., а також періоду Незалежності – Помаранчевої революції та Революції Гідності. Перші три вівторки листопада студентський колектив за допомогою викладачів підготував та провів три радіопередачі, присвячені героїзму та мужності учасників подій Помаранчевої революції та Революції Гідності.

Протягом листопада на лекційних потоках, в академічних групах та студентських гуртожитках поглиблено вивчалися причини та наслідки голодоморів в Україні. Вшановуючи пам'ять жертв голодоморів, працівники наукової бібліотеки ЗДМУ провели тематичні виставки та експозиції: «Трагічні уроки історії», «Чорні крила голодомору» і ін.

23 листопада члени ректорату ЗДМУ, представники професорсько-викладацького складу та студенти університету взяли участь у мітингу-реквіємі, присвяченому пам'яті жертв голодоморів в Україні. Це були хвилини єднання разом з усією Україною, у жалобі учасники мітингу поклали квіти та лампадки до пам'ятника жертвам голодоморів.

До 28-ої річниці Всеукраїнського референдуму 1991 року суспільствознавцями проведено єдиний день інформування, тематичні лекції, семінари, бесіди.

Активну участь у національно-патріотичному вихованні беруть члени клубу студентської художньої самодіяльності. Члени клубу виступали на концертних майданчиках міста до Дня Незалежності країни, до Дня міста, до Дня захисника Вітчизни. Під час Всеукраїнської благодійної акції «День консервації» (вересень 2019 р.) члени клубу виступали перед військовослужбовцями в/ч № 3330, 55-ої окремої артилерійської бригади «Запорізька Січ». В рамках проекту Обласного центру патріотичного виховання «Низько вклоняємося вам, матері!» вокальні колективи університету неодноразово виступали з концертними програмами перед матерями бійців АТО і ООС. У січні 2020 року вокальний колектив університету взяв активну участь у підготовці та проведенні обласного Уроку мужності до Дня Соборності України, що проходив у Запорізькому обласному центрі молоді.

В рамках вузівського етапу обласного конкурсу «Студент року – 2019» в номінації «Студент – патріот року» перемогу здобув студент 5 курсу ІІ медичного факультету Владислав Скоба.

Спільнота ЗДМУ відзначила День Гідності та Свободи. Студенти, викладачі та співробітники медуніверситету взяли участь у мітингу на Майдані Героїв. Під час заходу активісти Студентської ради, профспілкового комітету університету, трудового колективу поклали квіти до пам'ятного знака Героям Революції Гідності та вшанували хвилиною мовчання пам'ять полеглих героїв, які захищали Україну за часів Майдану та на Сході України.

З нагоди Дня Перемоги у Другій світовій війні 27 співробітників учасників воєн отримали матеріальну допомогу у сумі від 4 до 7 тис. грн.

Правове виховання

В медуніверситеті створені всі умови для набуття студентами правових знань, розвитку навичок їх застосування та формування поваги до права. Цю роботу успішно проводять 4 кандидати юридичних наук та один кандидат фармацевтичних. Крім того, університет активно співпрацює з видатними науковцями медичного права. Вже другий рік поспіль читає лекцію для студентів фундатор науки медичного права, професор Стеценко С., частий гість Синюта І. та інші. Читаються нормативні та елективні лекції на правову тематику, головною метою яких є розкриття змісту всіх галузей права, характеристика конкретних правових норм, ілюстрація їх зв'язку з мораллю, на якій ґрунтується право.

У грудні 2019 р. в рамках Всеукраїнського тижня права проведено єдиний день інформування «Реалізація прав людини у сучасному українському суспільстві» відбулись бесіди в академічних групах на тему: «Права людини – фундамент європейських цінностей», засідання круглих столів з обговоренням проблем місцевого самоврядування в Україні та європейського досвіду; обговорення на семінарських заняттях з історії України і правознавства питань: «Місцеве самоврядування: поняття, історія та сучасність», «Історія самоврядування в Україні».

Щороку в грудні в науковій бібліотеці ЗДМУ інформаційно-бібліографічним відділом проводиться перегляд законодавчої літератури, присвячений Міжнародному дню захисту прав людини. Також, наукова

бібліотека Запорізького державного медичного університету щороку передплачує низку українських газет і журналів правової тематики.

В Університеті постійно проводяться заходи з запобігання, виявлення та протидії корупції, здійснюється суворий контроль за дотриманням норм антикорупційного законодавства, згідно з Законами України «Про запобігання корупції». Проводиться моніторинг змін чинного антикорупційного законодавства та ознайомлення співробітників університету з ними. Питаннями дотримання антикорупційного законодавства на постійній основі займається уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції к.юр.н. Аніщенко М.А. Постійно здійснюється контроль у сфері державних закупівель, договорних відносин; моніторинг та координація виконання антикорупційної програми ЗДМУ; контроль за дотриманням законодавства про конфлікт інтересів; оцінка корупційних ризиків у діяльності університету; перевірка факту дотримання норм антикорупційного законодавства стосовно фінансового контролю (подання декларацій); роз'яснення вимог антикорупційного законодавства.

З метою запобігання корупції протягом вересня 2019 – червня 2020 р. проведено ряд антикорупційних заходів, у яких взяли участь суддя комунального суду м.Запоріжжя Тучков С.С., начальник юридичного відділу ЗДМУ Скрипкін С.В., уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції ЗДМУ Аніщенко М.А., к.юр.н., доцент кафедри УЕФ, медичного та фармацевтичного права, юрисконсульт І категорії Алексєєв О.Г.

Впровадження української мови в освітньо-виховний процес

Активному впровадженню української мови у навчальний процес сприяє постійна увага з боку ректорату, деканатів, завідувачів кафедр. Щорічно на засіданнях Вченої ради університету обговорюються стан та шляхи покращення викладання державною мовою. Проводяться анкетування студентів і викладачів для об'єктивної оцінки ситуації в університеті і розробки конкретних заходів поліпшення.

Під час проходження конкурсу на заміщення вакантних посад, проходження атестації вимогою є обов'язкове володіння державною мовою в обсязі, необхідному для виконання професійних обов'язків.

Білеті до випускних, державних та курсових іспитів складені українською мовою. Приймальною комісією розроблені екзаменаційні матеріали вступних тестових випробувань з української мови.

Запорізький державний медичний університет відповідно до чинного законодавства дотримується вимог щодо ведення діловодства українською мовою та створення єдиного україномовного режиму в оформленні приміщень вишу.

ЦМР в 2019–2020 н.р. затвердила на своїх засіданнях навчально-методичних посібників: українською мовою – 508; англійською – 243; двома і більше мовами – 6.

Університет постійно співпрацює з Всеукраїнськими науково-просвітницькими товариствами «Просвіта» імені Тараса Шевченка та «Знання».

Великий обсяг роботи, спрямованої на реалізацію завдань державної політики щодо функціонування української мови, виконують кафедри культурології та українознавства, суспільних дисциплін, мовної підготовки іноземних громадян. В університеті є 3 кабінети української мови з відповідним устаткуванням, бібліотека літератури з українознавчих дисциплін при кафедрах, 17 навчальних аудиторій з українознавчих дисциплін, кімната-музей з народознавства.

Проблеми функціонування та розвитку української мови є постійною темою лекційних та семінарських занять з культурології, присвячених українській культурі XIX-XXI ст. На цю тему виконуються реферати та усні доповіді.

Під час вивчення українознавчих дисциплін використовуються технічні засоби навчання, розроблені комп'ютерні програми українською мовою з української мови, культурології, історії України тощо, підсумкові тестові завдання для українських та іноземних студентів, активно застосовуються новітні мультимедійні технології.

В університеті щорічно проводиться студентська наукова конференція, де кращі студенти виступають із доповідями, підготовленими під керівництвом викладачів кафедри культурології та українознавства.

Цьогорічне відзначення Дня української писемності тривало упродовж місяця: тематичні бесіди; засідання круглих столів; передачі радіо «Пульс»; ректорська контрольна робота (диктант з української мови); комплексна контрольна робота з української мови професійного спрямування; конкурси стіннівок; участь у Всеукраїнському конкурсі з української мови ім. Петра Яцика і першому етапі Міжнародного мовно-літературного конкурсу ім. Шевченка Т.Г. та ін.

Велику роль у впровадженні державної мови відіграє курс «Історія України та української культури», в ході якого передбачено обов'язкове відвідування студентами закладів культури (художніх музеїв та арт-галерей міста, драматичних театрів, філармонії).

Під керівництвом викладачів працює гурток української мови, до роботи якого залучаються також іноземні студенти. Діє факультатив для студентів, які раніше не вивчали українську мову. Також функціонує онлайн-курс з української мови для викладачів ЗДМУ.

Активно вивчають українську мову студенти-іноземці. Так, для іноземних студентів був проведений мовний турнір «Мова єднає народи світу, у якому взяли участь нігерійські, марокканські, еквадорські студенти.

Бібліотекою ЗДМУ було організовано книжкові виставки, огляди та тематичні полиці: «Духовний скарб нації» – до Міжнародного дня рідної мови, «Там де живе рідна мова – живе українській народ», «Магія рідного слова», «В мові наша культура».

Усі заходи щодо впровадження української мови сприяють підготовці висококваліфікованих фахівців-медиків, патріотів своєї держави, вихованню гармонійної та високодуховної особистості.

Інтелектуально-духовне виховання

Протягом навчального року студенти брали участь у наукових дослідженнях кафедр у відповідних студентських наукових гуртках. За результатами цих наукових досліджень були оформлені та подані до друку наукові статті у вітчизняних та міжнародних наукових виданнях. Окремі студенти брали участь у конференціях міжнародного рівня.

Інтелектуальному вихованню студентів суттєво сприяє можливість ознайомлення зі здобутками науковців-медиків на наукових конференціях, що проводяться в ЗДМУ. 8 листопада на базі ЗДМУ відбувся Міжнародний науково-практичний симпозиум «Патологія поперекового відділу хребта», участь у якому взяли відомі вітчизняні науковці та колеги з Туреччини.

Студент 5 курсу другого медичного факультету Владислав Скоба взяв участь у практичному тренінгу «Організація заходів безпеки, протидії реагування на надзвичайні події на Сході України» за підтримки програми НАТО «Наука за ради миру та безпеки» (жовтень 2019 р., Дніпропетровська обласна клінічна лікарня).

Студенти ЗДМУ демонструють високий інтелектуальний рівень на численних конкурсах. Так, у міжкафедральному тренінговому Центрі ЗДМУ відбулися клінічні змагання у віртуальному середовищі – Virtual Patient Challenge - з використанням інтерактивного віртуального пацієнта. В Україні такі змагання проходили вперше за участю студентських команд зі Львова, Луганська, Дніпра, Полтави, Черкас. Запорізький державний медичний університет представляли три команди – терапевтичного, педіатричного профілів і збірна. У фінал вийшла команда Луганського медичного університету (м. Рубіжне), яка посіла перше місце, і дві команди ЗДМУ, що здобули відповідно – друге і третє.

Команда нашого університету «Казкові лікарі» здобула чергову перемогу на Сьомому Всеукраїнському філософському фестивалі «Захід – Схід: діалог культур», що відбувся 20 листопада у Запорізькому національному університеті.

Безперервно триває пошук форм і методів удосконалення викладання дисциплін та реалізації міждисциплінарного контексту у вищій медичній освіті. Ректорат університету ініціював залучення до творчого діалогу на лекціях з «Основ біоетики та біобезпеки» спеціалістів різних кафедр, які б представляли практичну та теоретичну складову дисципліни. Реалізацію такого проєкту спільно розпочали кафедри суспільних дисциплін і фармакології та медичної рецептури. Частиною проєкту є проведення спільних (бінарних) лекцій викладачами двох кафедр. Перша така лекція відбулася 13 грудня для студентів I курсу другого медичного факультету.

На кафедрі суспільних дисциплін з вересня 2019 р. розпочався новий сезон засідань філософського та історичного дискусійних клубів. Філософський клуб «Логос» працює як з україномовними, так і з іноземними студентами.

ЗДМУ продовжує брати активну участь у проєкті Європейського Союзу Еразмус+. У рамках програми проєкту “Академічна мобільність” ЗДМУ відвідали пані Рута Джурлайонієн та Дангоула Сакаліт – координатори

Еразмус+ офісу медичного факультету Університету прикладних наук м. Утена (Литва).

Цьогоріч студентська спільнота ЗДМУ вступила до Європейської Медичної Студентської Асоціації (ЄМСА). Це відкрило для нашого університету нові шляхи розвитку: студентські обміни, участь у міжнародних та європейських конференціях, публікації у міжнародних наукових журналах, захист своїх прав на рівні Європейської Молодіжної Ради та багато інших. У вересні ЄМСА провела в Афінах (Греція) Осінню асамблею, в роботі якої взяв участь студент 4 курсу І медичного факультету ЗДМУ Михайло Подлужний. Під час засідань ЄМСА загалу Асамблеї було представлено наш університет, налагоджені важливі контакти для подальшої плідної співпраці.

Суттєву роль в інтелектуально-духовному вихованні молоді відіграє університетська наукова бібліотека. Її фонд на традиційних носіях становить 578 000 примірників: книги, наукові журнали, автореферати, дисертації від видань кінця XVIII ст. до публікацій наших часів. Кількість видань навчальної літератури на одного студента (включаючи електронні підручники) становить 155 примірників. Функціонує і активно поповнюється електронний репозитарій IRZSMU. В репозиторії зберігаються в електронному вигляді наукові праці, монографії, підручники і статті викладачів університету.

ЗДМУ не шкодує коштів для придбання навчальної літератури. За 2019–2020 н.р. придбано навчальної літератури: 163 назви, 8261 примірників, у тому числі: українською мовою – 6820, англійською – 1400. Для Центру підготовки іноземних громадян закупили навчальної літератури на суму 53 775 грн. Всього за звітний період закуплено навчальної літератури на суму 3 447 327 грн. Це краща навчальна література сучасного зразка.

Волонтерський рух

Волонтерська діяльність проводиться за такими напрямками допомоги: громадянам, які перебувають у складних життєвих обставинах (інвалідність, часткова втрата рухової активності, відсутність житла або роботи, наслідки стихійного лиха, катастроф тощо); дітям та молоді у зв'язку з інвалідністю, хворобою, сирітством, безпритульністю, малозабезпеченістю, конфліктами і жорстоким ставленням у родині; українській армії та добровольчим батальйонам; пораненим внаслідок бойових дій на Сході України; шефство над ветеранами, воїнами АТО; родинам загиблих бійців, дитячим будинкам та дитячим відділенням лікарень.

Уже своїми нас вважають у дитячому відділенні обласного тубдиспансеру; православному дитячому будинку «Надія»; обласному будинку дитини «Сонечко» та Кремінській обласній загальноосвітній школі-інтернаті І-ІІІ ступенів, що в Луганській області, та родини, що втратили членів сім'ї в зоні АТО/ООС, що мешкають в Заводському районі. Особливо активно волонтери медуніверситету працюють з благодійним фондом «Солдатські матері», ГО «Товариство АТО Запоріжжя», Комітетом волонтерів при облдержадміністрації та адвокацією «Безкоштовна юридична

допомога переселенцям». Двічі на рік в медуніверситеті проводиться день донора.

Три роки поспіль колектив Клубу студентської самодіяльності, який є одним із ініціаторів безстрокової благодійної акції «Подаруй дитині радість», опікується вихованцями КУ «Запорізький будинок-інтернат», маленькими пацієнтами дитячого відділення обласного тубдиспансеру. Університетський квартет «Medvoice» до дня людей з особливими потребами взяв участь в обласному благодійному фестивалі «Гармонія сердець», має Подяку Благодійних фондів «Angels» та «Impulse.ua».

Наші волонтери відвідали на початку навчального року своїх підопічних у будинку-інтернаті, завітали до малечі з сюрпризами – підготували вихованцям цікаву подорож у «Країну знань», а маленьким пацієнтам дитячого відділення обласного тубдиспансеру подарували діапроектор, переносний екран і флешки із записаними мультфільмами та тематичними уроками й іграми.

Кафедра іноземних мов ЗДМУ разом з Благодійним фондом «Карітас» (Запоріжжя) запросила студентів долучитися до волонтерської діяльності та закінчити Школу Волонтерів. Програма Школи спрямована на активну студентську молодь, яка зацікавлена в набутті практичного досвіду та нових знань, шляхом неформального навчання та реалізації соціальних проектів.

Волонтерським сектором студентської ради ЗДМУ за період вересень 2019 – червень 2020: сплетено та передано 2 маскувальні сітки для команди 3-ї механізованого батальйону 28 механізованої бригади імені Лицарів зимового походу, за що отримали подяку; проведено 2 суботники зі збору макулатури в рамках проекту «Подаруй дитині радість»; проведено «благодійний аукціон побачень» – проект, метою якого є благодійний збір коштів для на лікування важкохворої Яремченко В.О.; взяли участь в Всеукраїнському конкурсі «Благодійна Україна-2019» (січень-лютий 2020 р.) куди відправили відео- та фото звіти проведеної роботи; відвідано вихованців Запорізького дитячого будинку-інтернату Запорізької обласної ради та дітей дитячого відділення протитуберкульозного диспансеру (дітей привітали з зимовими святами, подарували казку і солодоші); взяли участь у регіональному конкурсі «Благодійне Запоріжжя-2019» (диплом лауреата конкурсу за III місце у номінації «Благодійність неурядового сектору»).

Активну участь в благодійних і волонтерських акціях взяли іноземні студенти з Нігерії, Екватору, Марокко, інших країн, які вже не вперше відвідують дітлахів.

Культурно-масова робота

Організацією та проведенням культурно-масової роботи в університеті займається Рада клубу студентської художньої самодіяльності, до складу якої входять старости гуртків художньої самодіяльності з-поміж студентів, члени профспілкового комітету, Студентської ради. Вся робота клубу спрямована на виявлення творчих особистостей серед студентів і співробітників, залучення їх до участі в культурному житті ЗВО, проведення різнопланових заходів в університеті, участь у міських та обласних

конкурсах, благодійних і культурних заходах. Робота клубу підтримується Ректоратом і профспілковим комітетом університету. Протягом звітнього періоду колектив Клубу студентської самодіяльності проводив свою культурно-масову та волонтерську роботу як в університеті, так і за його межами. Працювали: 4 вокально-інструментальні ансамблі (із них 1 – інтернаціональний, 1 – викладацький склад), 5 вокальних груп (2 – інтернаціональні), інтернаціональний вокальний колектив університету, 2 колективи авторської пісні, колектив поетичного слова, 5 колективів народних, спортивних і естрадних танців (3 колективи – інтернаціональні), 2 команди поціновувачів гумору та жартів (команда КВК «Бак посів» та гурт «Бак продакшн»).

У січні 2020 року вокальний колектив університету взяв активну участь у підготовці та проведенні обласного Уроку Мужності до Дня Соборності України, що проходив у Запорізькому обласному центрі молоді.

Члени клубу самодіяльності виступали на концертних площадках міста; брали участь у концертних програмах до Дня захисника Вітчизни, до Дня волонтера та до новорічних свят. У міському конкурсі «Битва вузів – 2019» у номінаціях «КВК» та «Шоу програми» команда КВК «Бак посів» виборола почесне I місце, а колектив студентської самодіяльності університету посів почесне II місце. I місце виборола команда КВК університету і у Запорізькій відкритій лізі КВК, а у Запорізькій лізі сміху – 2019 команда «Бак продакшн» ввійшла в п'ятірку кращих команд. Почесне III місце посіли вокалісти ЗВО на Міжнародному благодійному фестивалі талантів «Казкові передзвони» (грудень, 2019р.). Наприкінці січня (з 25 по 30 січня) збірна команда університету брала участь у Всеукраїнському фестивалі «Ліга сміху-2020», що проходив у м. Одеса.

Продовжує працювати в університеті вузівська радіогазета «Пульс», колектив якої готує прямі ефіри за участі співробітників ЗВО, членів студентського самоврядування, переможців конкурсів, спортсменів.

Організаційно-виховна робота з іноземними студентами

На час підготовки звіту на I-му міжнародному факультеті навчається 205 слухачів з 14 країн світу, на II-му міжнародному факультеті навчається 2808 іноземних студентів з 36 країн світу. Серед земляцтв нашого університету найбільш чисельні земляцтво Індії – 1267 студентів, Марокко – 746 студентів, Болгарії – 255 студентів, Нігерії – 211 студентів. Налагоджено постійний контакт з посольствами країн, громадяни яких навчаються в університеті.

Адміністрація ЗДМУ вживає заходів для покращення умов проживання іноземних студентів. Так, на початок нового навчального року у гуртожитках № 1, 2, 4 проведено плановий ремонт кімнат та поверхів, кухонь, утеплено гуртожиток № 2.

Для кращого контролю за правилами проживання у гуртожитках, де мешкають іноземні студенти, в університеті з ініціативи ректора створена спеціальна комісія. До її складу ради увійшли голова ради з гуманітарної освіти та виховної роботи, голова профспілкового комітету, проректор з АГР, помічник проректора з науково-педагогічної та навчальної роботи, декани та заступники деканів I та II міжнародних факультетів.

В університеті постійно діють індійський та марокканський культурні центри з сучасною технікою.

Важливо зазначити, що всі культурно-масові заходи, проведені в університеті, мали інтернаціональний характер, оскільки в їх організації та проведенні активну участь брали студенти із Індії, Марокко, Танзанії, Еквадору, Нігерії, Лівану, Узбекистану, Грузії та ін. Студенти II-го міжнародного факультету у листопаді брали участь у концертах профільних факультетів та в підсумковому концентрі, присвяченому «Дню студента». 25 кращих студентів року отримали грамоти та грошові премії. У змаганнях міського, обласного, національного й міжнародного рівнів з футболу та міні-футболу спортивну честь ЗДМУ відстоювали студенти міжнародного факультету. Студенти міжнародного факультету ЗДМУ з Марокко, Нігерії, Індії, Узбекистану беруть активну участь в тренуваннях і змаганнях на базі спортивного клубу ЗДМУ з баскетболу, волейболу, шахів і шашок.

13 листопада відбулася зустріч студентів з працівниками міграційної служби, прикордонної, Служби безпеки України. На зустрічі обговорювалися питання безпеки студентів, правові нормативні документи, нагальні проблеми перебування на території України.

Велика увага приділяється інтеграції іноземців до української студентської спільноти. Іноземні студенти заохочуються до участі в наукових гуртках різних кафедр, проведення науково-дослідної роботи, виступів на конференції молодих вчених, що проводяться щорічно наприкінці навчального року. Кураторами груп були організовані екскурсії студмістечком, університетським анатомічним музеєм, до музею техніки Богуслаєва; проведено бесіди, спрямовані на дотримання студентами-іноземцями чинного законодавства України та запобігання правопорушенням; реалізовувалися заходи щодо адаптації іноземних громадян до умов навчання та проживання в Україні, ознайомлення їх з історією та традиціями українського народу, сприяння налагодженню взаєморозуміння між різними національними групами, впровадження норм здорового способу життя у студентське середовище.

Протягом звітнього періоду співробітники деканатів займалися виховною роботою зі студентами всіх курсів за всіма спеціальностями, проводили збори, індивідуальні зустрічі зі студентами з питань академічної успішності, побуту, норм поведінки.

Спільно з правоохоронними органами та представниками земляцтв іноземних студентів здійснювались заходи щодо гарантування безпеки перебування іноземних громадян на території України, недопущення виникнення конфліктних ситуацій, в тому числі міжетнічного та релігійного характеру як між іноземними студентами, так і громадянами України. З боку ректорату забезпечувалось оперативне вирішення їх побутових і соціальних проблем. Традиційними є щомісячні зустрічі лідерів земляцтв, старост курсів і гуртожитків з ректором університету, професором Колесником Ю.М. Двічі на місяць подібні зустрічі з активом проводить перший проректор і проректор з міжнародних зв'язків доц. Авраменко. М.О та деканати міжнародних факультетів. Велику частину виховної роботи виконують

кафедри, які ведуть основну навчальну діяльність з першокурсниками. Це кафедри анатомії людини, оперативної хірургії та топографічної анатомії, суспільних дисциплін, культурології та українознавства, мовної підготовки.

Особлива увага в університеті приділяється роботі з профілактики ксенофобських та расистських проявів серед студентської молоді. Проводяться бесіди в академічних групах, студентських гуртожитках про історію, культуру, звичаї народів і країн, представники яких навчаються в нашому університеті.

Проведено круглий стіл за участю вітчизняних та іноземних студентів «Проблеми ксенофобії та засоби їх подолання». Куратори у формі тренінгів проводять заняття «Дізнайся про свої права», «Молодь проти расизму», «Толерантність врятує світ».

Проведено інформаційно-просвітницькі заходи щодо протидії проявам екстремізму та тероризму. Серед них дискусії на семінарських заняттях з гуманітарних дисциплін «Головні причини екстремізму та тероризму у XX-XXI ст.», «Конфліктні ситуації та шляхи їх розв'язання», засідання круглих столів «Проблеми міжрелігійного діалогу», «Екуменізм як шлях до міжрелігійного миру й порозуміння», виховні години на заняттях з правознавства «Кримінальна відповідальність за терористичну діяльність».

Студентським радіо організовано та проведено такі радіопередачі: «Уроки Махатми Ганді та Мартіна Лютера Кінга», «Стратегія ненасильства у боротьбі проти тероризму, расизму та ксенофобії».

На кафедрі іноземних мов для реалізації виховної роботи та формування естетичного й соціокультурного світогляду працює гурток «Lingvo» (керівник – ст.викладач. Трегуб С.Є) та “English speaking club” (керівник – доц. Сазанович Л.В.).

Розвиток інтернаціонального студентського середовища в ЗДМУ здійснюється шляхом залучення іноземців до роботи в органах студентського самоврядування. Створена інтернаціональна студентська рада з-поміж лідерів земляцтв, старост курсів та старост гуртожитків, які допомагають першокурсникам у процесі адаптації до умов проживання та умов навчання в університеті, контролюють відвідування студентами занять, виконання домашніх завдань, здійснюють допомогу в оформленні документів для одержання посвідок на тимчасове проживання в Україні.

Екологічне виховання

Метою екологічного виховання є формування основ глобального екологічного мислення та екологічної культури майбутніх лікарів, виховання відповідальності за природу як національне й загальнолюдське багатство.

Основні форми екологічного виховання в ЗДМУ: екологізація існуючих навчальних дисциплін, проведення круглих столів з актуальних екологічних проблем, участь студентів та працівників ЗДМУ в екологічних акціях.

Екологічна освіта та виховання майбутніх спеціалістів медичної галузі є актуальним завданням у процесі їхньої професійної підготовки у ВНЗ. Одним з аспектів екологічного виховання студентської молоді є засідання круглого столу «Екологія», які проводяться на кафедрі загальної гігієни та

екології. Проведено 4 засідання круглого столу, на яких було розглянуто питання забруднення довкілля в результаті військових дій, ЕКО-сертифікації товарів, екологічних проблем харчування в умовах забрудненого навколишнього середовища та шкідливих виробництв, особливостей забруднення ріки Дніпро в м. Запоріжжя та методів поліпшення якості питної води.

Також студенти медуніверситету традиційно готуються до II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з екології. У зв'язку з карантинними заходами сама олімпіада відбудеться в вересні 2020 у м. Київ.

Студенти ЗДМУ брали участь в екологічній акції «Врятуємо Дніпро разом». Також студенти провели екологічний суботник – очищали зелену зону на прилеглий до території ЗДМУ Алюмінієвої балки від хмизу, непотребу, висапували великий бур'ян.

Університетською науковою бібліотекою були організовані книжкові виставки: «Охорона довкілля: економічний та правовий аспект»; «Фітотерапія – цілюща сила трав»; виставку-панораму «Природа благає про допомогу»; тематичну полицю «Людина і природа. Гармонія чи трагедія?».

Здоровий спосіб життя

Належна увага у виховній роботі університету надається пропаганді здорового способу життя. Згідно з наказом ректора ЗДМУ «Про посилення боротьби з тютюнопалінням» заборонено паління у приміщеннях медичного університету та на території студмістечку; члени ректорату проводять бесіди про важливість здорового способу життя на усіх лекційних потоках; в бібліотеці постійно діє й оновлюється стенд з інформацією про небезпеку паління, зловживання алкогольними напоями, наркотичними речовинами; декани факультетів проводять відповідну роботу на кафедрах університету та в студентських гуртожитках.

В академічних групах, студентських гуртожитках проводяться бесіди на теми: «Наркоманія як шлях до руйнації особистості», «Наркозалежні як одна з груп підвищеного ризику серед хворих на СНІД»; «Психологічні аспекти наркозалежності та алкоголізму»; «Асоціальна природа наркоманії»; регулярно куратори груп проводять бесіди зі студентами, на теми: «Молодь і легкі алкогольні напої – безпечна розвага чи початок кінця здорової нації», «Традиції, релігія, звичай, як механізми збереження здоров'я людини».

Проводяться зустрічі-спілкування студентів з викладачами відповідних спеціальностей і лікарями-наркологами на тему: «Вплив наркотиків на здоров'я людини»; зустрічі-спілкування з представниками правоохоронних органів на тему: «Наркоманія та злочинність».

До курсів психології, наркології і медичної психології включені спеціальні теми: «Психологічні методи профілактики та лікування наркотичної залежності», «Проблеми психологічної адаптації колишніх наркоманів». До курсів соціології та філософії включені теми: «Відповідальність суспільства і держави за здоров'я сучасних і майбутніх поколінь», «Гармонія фізичного і духовного в людині».

Регулярними є заходи просвітницького та практичного характеру. До них можна віднести впровадження:

а) єдиного дня інформування про ризики та шкідливі наслідки для здоров'я тютюнопаління як для курців, так і їх безпосереднього оточення;

б) регулярних зустрічей керівництва ВНЗ зі студентами, на яких неодмінно розглядаються питання формування у студентів переконаності в необхідності ведення ними здорового способу життя, недоліки в організації навчального процесу та часу на відпочинок, які негативно чи позитивно впливають на них;

в) постійних зустрічей-диспутів студентів з викладачами відповідних кафедр на теми: «Як Ви розумієте здоровий спосіб життя?», «Вплив наркотиків на людське здоров'я» та ін.;

г) ранкових радіопередач відповідної спрямованості;

д) просвітницької роботи студентів зі шкільною молоддю та пацієнтів лікарень під час проведення обов'язкових літніх чи річних практик;

е) добровільного донорства;

є) реферативних виступів під час проведення щорічної студентської наукової конференції;

ж) виступів у ЗМІ провідних вчених з проблематики, що розглядає феномен людського здоров'я з різних позицій і точок зору;

з) зустрічей з відомими людьми, які завдячують своїй популярності здоровому способу життя та багато інших.

У ЗДМУ в листопаді 2019 р. відбувся традиційний день донора. День донора відбувається в університеті традиційно двічі на рік – навесні й восени, працівники обласної станції переливання крові працюють в ЗДМУ із задоволенням, відзначаючи активність нашого студентства, усвідомлення високої місії донорства. Понад сто студентів прийшли на донорський пункт, 89 з них здали кров.

Студенти Запорізького державного медичного університету провели акцію «Наркотикам – зась!». Вони відвідали і провели бесіди зі школярами шкіл № 54, 67, 36, 21, 85, 75, 46, 47. Основна мета бесід – переконати школярів, що наркотики це шлях у нікуди.

Бібліотека ЗДМУ організувала книжкові виставки «СНІД: питання і відповіді, «Як жуєш, так і живеш!» (до Всесвітнього дня здорового харчування), «Вітамінне досє в зміцненні імунітету», «Грип та його профілактика», «Здоровим бути здорово», «Шанс повернутися до життя», «Куріння чи здоров'я – обирай сам» та ін.

На підставі результатів медичного обстеження проведено розподіл контингенту на медичні групи для участі у навчальних та додаткових заняттях фізичною культурою.

Студентське самоврядування

Студентська рада Запорізького державного медичного університету бере активну участь у навчальній, науковій, виховній, спортивній, культурно-масовій сферах діяльності університету і діє на рівні академічних груп, курсів, потоків, факультетів, гуртожитків та університету в цілому. Виконавчим органом студентського самоврядування є студентська рада, до складу якої входять лідери земляцтв. Саме вони захищають інтереси вітчизняних та іноземних студентів.

На засіданнях студентської ради, які відбуваються щотижня, обговорюють питання анонімного анкетування, успішності і якості навчання, відвідування занять студентами, дозвілля, дотримання правил проживання, санітарний стан у гуртожитках і ін.

Бюджет студентської ради на 2020 рік склав 1 963 700 грн. Це дозволяє студентській раді реалізувати свої проекти, матеріально заохочувати кращих студентів, фінансувати поїздки на конференції, олімпіади та конкурси не тільки в межах України, а й за її кордонами.

Науковий сектор реалізував проекти: проведення «Наукової конференції студентів ЗДМУ – 2020» в рамках 1 туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з галузей знань І спеціальностей у 2019 – 2020 н.р. і ін. Спільно з Українською асоціацією студентів медиків (UMSA) учасники Сектору взяли участь у волонтерських заходах, присвячених Дню боротьби з ВІЛ/СНІДом. Розповсюджено анкети, тематичні брошури.

Інформаційний сектор студентської ради ЗДМУ у період з вересня по грудень 2019 року проінформував студентів про більш ніж 30 заходів нашого університету (плетіння маскуючих сіток для Медичної служби України, Time for rest, Спартакіада першокурсників та інші) та міста (матч з футболу з нагоди 50-річчя Ключика Л.С., Запорізький півмарафон і тд.).

Культурно-масовий сектор організував такі заходи, як: «Вечір кіно», «Time for rest» – «Час для відпочинку», «День закоханих», «Свято 8 березня» і ін.

Сектор зовнішніх зв'язків допомагав в організації міських заходів та закликав до участі в них студентів ЗДМУ: Ярмарок ІТ-вакансій «Digital Job», молодіжний форум «Молодь країни», міський турнір з гри «мафія», відкритий турнір з брейн-рингу, форум семінар «Молодь проти булінгу», молодіжний форум «Погляд у ХХІІ сторіччя» та урочисте святкування дня студента на ковзанці та кінотеатрі.

Спортивний сектор спільно з кафедрою фізичного виховання за цей час реалізував такі проекти:

1. Урочисте відкриття спортивного майданчика ЗДМУ, яке супроводжувалося грою з міні-футболу між студентами та викладачами;

2. «Спартакіада (види спорту: волейбол, футбол, баскетбол, теніс та шахи);

3. Етап конкурсу «Битва університетів» (змагання з волейболу).

4. Участь у «Кубку Ректора» (13.02, 20.02, 27.02) – спортивні змагання серед 1, 2 , 3 медичних та 1 фармацевтичного факультету. Студенти взяли участь у таких видах спорту як волейбол, стрітбол.

Волонтерський сектор в період з вересня по грудень 2019 року втілював проекти в рамках безстрокової акції «Подаруй дитині радість» – відвідали КУ «Запорізький дитячий будинок-інтернат» ЗОР з концертною програмою завітали з виставою завітали до відділення дитячого обласного протитуберкульозного диспансеру. Студенти ЗДМУ брали участь в екологічній акції «Врятуємо Дніпро разом».

Спільно з UMSA реалізовано такі проекти:

1. My medical English;

2. Mental health;

3. Арт-терапія «Долоні допомоги»;
4. Школа «Форма голосу» (школа вивчення мови жестів);
5. Лекції, тренінги, вебінари акції: Тренінг «НеЗалежності»; вебінар «Resilience of public health systems»; онлайн-лекція «COVID-19» і ін.

В жовтні 2019 р. у ЗДМУ активісти студентської освітньої платформи ANTEVERTO разом зі студентською радою провели традиційний осінній MEDCONQUEST.

Соціальна сфера

Активно здійснюються заходи, спрямовані на соціальний захист студентів і співробітників. У звітному навчальному році діти-сироти (18 осіб) отримали стипендію 339,8 тис. грн.; компенсацію на харчування 406,6 тис. грн.; на одяг – 9,2 тис. грн.; на придбання літератури – 106,2 тис. грн.

Одноразову адресну допомогу отримали 45 випускників у розмірі 9,6 тис. грн. Загальна сума допомоги – 432,2 тис. грн.

На виконання п.10 ст. 40 Закону України «Про вищу освіту» Запорізьким державним медичним університетом у 2019 р. органу студентського самоврядування були виділено 1638,9 тис. грн., а на 2020 р. – 1963,7 тис. грн.

На преміювання та матеріальну допомогу всім категоріям працівників та студентам, аспірантам, клінічним ординаторам виділено – 62431,1 тис. грн. Премія викладачам складала 33891,7 тис. грн.

На придбання реактивів та лабораторного посуду виділено у 2019 р. – 9081,6 тис. грн.; у 2020 р. заплановано – 14472,8 тис. грн.

Здобувачам наукового ступеня за публікацію монографій у наукових журналах ЗДМУ виплачено премії: у 2019 р. – 116,8 тис. грн.; у 2020 р. – 47,3 тис. грн.

Підвищені суми преміювання докторів наук з 5 до 10 тис. грн.; кандидатів наук з 2 до 7 тис. грн.; наукових керівників осіб, що захистили кандидатську дисертацію з 2 до 3,5 тис. грн.

На виплату премії за своєчасний (достроковий) захист дисертаційних робіт здобувачам та керівникам у 2019 р. виплачено 299,5 тис. грн., на 2019 р. заплановано – 630,0 тис. грн.

Під час виконання кандидатських і докторських дисертацій підвищуються до 50 % розміри надбавки за складність і напруженість у праці. Такої уваги з боку ректорату до підготовки вчених-медиків немає в жодному медичному ВНЗ України.

СПОРТИВНІ ДОСЯГНЕННЯ

Фізичне виховання і спорт є невід'ємною частиною гуманітарного виховання студентів, формування загальної та професійної культури особистості майбутнього спеціаліста медичного, фармацевтичного та реабілітаційного профілів. Вони забезпечують необхідний рівень професійно-прикладної фізичної підготовленості, є одними з найбільш ефективних засобів формування всебічно розвиненої особистості, збереження і зміцнення здоров'я, оптимізації фізичного та психофізіологічного стану студентів.

Виходячи з цього, в Запорізькому державному медичному університеті, збережено чисельний склад кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання і здоров'я, який налічує: 3 доктори наук, професорів (1 доктор медичних наук, професор; 1 доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор; 1 доктор педагогічних наук, професорка); 7 кандидатів наук (медичних, педагогічних, з фізичного виховання та спорту), доцентів. Також на кафедрі працюють 2 заслужених тренери України; 1 майстер спорту СРСР міжнародного класу; 2 майстри спорту СРСР і 1 суддя з волейболу національної категорії. Враховуючи важливість розвитку фізичної культури і спорту як складової частини професійно-прикладної підготовки майбутніх медичних фахівців у червні 2019 року наказом ректора ЗДМУ на кафедрі фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання і здоров'я створено курс фізичного виховання і здоров'я під керівництвом доктора наук з фізичного виховання та спорту професора Е.Ю. Дорошенка.

Спортивна база Запорізького державного медичного університету на даний час є однією з найкращих серед медичних ЗВО України: 2 ігрових зали, 1 тренажерний зал, 1 спортивний зал для занять аеробікою, гімнастикою та фітнесом, який використовується спільно з студентською радою ЗДМУ, відкритий спортивний майданчик для занять спортивними іграми із штучним покриттям і силовими тренажерами на відкритому повітрі. Тренажерний зал укомплектовано 30 сучасними тренажерами, що дозволяє варіювати фізичні навантаження за інтенсивністю та спрямованістю на локальні м'язові групи. В тренажерному залі на підлогу покладено спеціалізоване покриття типу «Taraflex», яке істотно знижує рівень шуму та вібрацій під час навчально-тренувальних занять з фізичної підготовки. Проведено капітальний ремонт спортивного залу для занять аеробікою, гімнастикою та фітнесом. Ремонтується зал для занять спортивними іграми. У студентів і викладачів ЗДМУ є можливість займатися в сучасно обладнаних спортивних залах. Крім цього, відкриті спортивні майданчики і легкоатлетичний стадіон знаходяться поряд з навчальними корпусами і гуртожитками, що створює сприятливі умови для практичних занять з фізичного виховання студентів і викладачів та індивідуальних занять у вільний від навчання або роботи час. За домовленістю із керівництвом ПрАТ «Дніпроспецсталь» для проведення практичних занять з фізичного виховання використовується стадіон «Олімпійські надії», на якому є спортивні майданчики, футбольне поле, бігові доріжки і легкоатлетичні сектори.

Ректорат спільно з первинною профспілковою організацією активно підтримує роботу спортивного клубу ЗДМУ «Медик», який очолює доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор Е.Ю. Дорошенко. Проводяться навчально-тренувальні заняття зі збірними командами з видів спорту: футзалу, футболу, волейболу, баскетболу, легкої атлетики, настільного тенісу, спортивної аеробіки, шахів, шашок, армспорту, гирьового спорту, загальної фізичної підготовки і кульової стрільби. До активних занять залучено понад 300 студентів і викладачів ЗДМУ.

В університеті успішно працюють спортивні секції з різних видів спорту: з волейболу, баскетболу, шахів та шашок, аеробіки, гирьового спорту, настільного тенісу, мініфутболу та фут залу. Секції відвідують як студенти, так і викладачі.

Протягом 2019 року було проведено капітальний ремонт та урочисто введено до експлуатації відкритий футбольний майданчик. Нове покриття футбольного майданчика – «штучна трава» Limonta Tango Turf F 40 – відповідає стандартам FIFA certified.

Студенти ЗДМУ впродовж 2019-2020 н.р. взяли активну участь у великій кількості спортивних заходів від рівня університету до чемпіонатів України. 3 листопада 2019 року студенти ЗДМУ брали участь у щорічних змаганнях з міні-футболу. 7 грудня 2019 року в спортивно-аудиторному корпусі ЗДМУ проведені змагання з ігрових видів спорту (баскетбол, волейбол, міні-футбол) студентів з Еквадору на честь Дня проголошення Незалежності. У рамках олімпійського тижня проведено зустріч з запорізькою спортсменкою – Оленою Жупіною (чемпіон Європи і світу, призер Олімпійських ігор,

Заслужений майстер спорту України (1998), повний кавалер ордена княгині Ольги).

У жовтні 2019 року та лютому 2020 року Запорізькою обласною організацією фізкультурно-спортивного товариства «Спартак», проведені змагання обласної Спартакіади навчальних закладів з шашок та настільного тенісу. В обох змаганнях збірні команди ЗДМУ зайняли призові місця.

Протягом навчального року були проведені змагання між студентами університету з футболу, баскетболу, волейболу, шашок, настільного тенісу.

3 місце в загальнокомандному заліку здобули наші студенти на міських міжвузівських змаганнях «Битва університетів» серед збірних команд закладів вищої освіти з волейболу 1 місце в загальнокомандному заліку на обласній спартакіаді ДСТ «Спартак» серед закладів вищої освіти з волейболу серед жінок.

Зусиллями ректорату і спортивного клубу ЗДМУ укладено угоду з всеукраїнською мережею спортивних клубів «FITHOUSE», згідно з якою, більше 100 студентів і викладачів ЗДМУ (та членів їх родин) займалися фізичним удосконаленням в одному з кращих фітнес-центрів України з 30% знижкою на оплату річного абонементу.

При спортивному клубі під керівництвом заслуженого тренера України В.І. Глухих функціонує група підготовки з естетичної гімнастики, яка є постійним учасником національних і міжнародних змагань: 10 вихованок старшого викладача В.І. Глухих входять до складу національної збірної команди України з естетичної гімнастики.

Студенти ЗДМУ брали активну участь у спортивних змаганнях на «Кубок ректора ЗДМУ» з волейболу, стрітболу, настільного тенісу та з шашок. Збірна команда з шахів ЗДМУ брала участь у IV Всеукраїнському чемпіонаті серед команд вищих медичних навчальних закладів України і гідно захистила честь рідного університету, посівши п'яте місце у загальному командному заліку (тренер – старший викладач, заслужений тренер України В.І. Глухих). Студент 1 медичного факультету, майстер спорту України Сергій Щуров став переможцем відкритого чемпіонату Запорізької області на дистанціях 100 і 200 м брасом, брав участь в чемпіонаті України в складі збірної команди Запорізької області. Більшість змагань, у яких традиційно беруть участь студенти і викладачі ЗДМУ, в 2019-2020 нр. були відмінені або припинені в зв'язку із загальнонаціональним карантинном.

Збірні команди ЗДМУ традиційно займають призові місця в змаганнях міського та обласного рівнів:

- аеробіка – старший викладач І.О. Сазанова;
- армспорт і гирьовий спорт – старший викладач М.М. Сиром'ятников;
- баскетбол і стрітбол – доцент М.С. Бессарабов;
- волейбол – старший викладач М.О. Олійник;
- гімнастика, шахи, шашки – старший викладач, ЗТ України В.І. Глухих;
- теніс настільний – старший викладач, ЗТ України С.Г. Польський;
- стрільба кульова – викладач Т.С. Світлична;
- футбол і футзал – професор Е.Ю. Дорошенко.

Необхідно зазначити, що збірні команди медичних працівників від обласного комітету профспілки медпрацівників України, як правило, на 90% укомплектовані студентами, викладачами та співробітниками нашого університету. Кращі з них: доцент К.П. Шабельник – кафедра фармацевтичної хімії; професор В.В. Сиволап – завідувач кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб; доцент Н.С. Пухальська – кафедра фізотерапії та ін.

Розробка науково-дослідної теми кафедри – «Оптимізація фізичного стану студентів медичних вищих навчальних закладів засобами фізичного виховання та спорту» (співкерівники – професор Є.Л. Михалюк, професор Е.Ю. Дорошенко) і впровадження в практику її результатів додатково сприяє розвитку фізичної культури і спорту в ЗДМУ.

На кафедрі працює центр медичної реабілітації та профілактики, який очолює асистент Н.Г. Волох. Спільно з професорсько-викладацьким складом кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання і здоров'я проводяться щорічні профілактичні медичні огляди студентів і співробітників ЗДМУ.

ЗАХОДИ З ПОЛІПШЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ УНІВЕРСИТЕТУ

Протягом 2019-2020 навчальних років проводилися капітальні, поточні ремонти та реконструкції, на які витрачено понад 12 млн. 500 тис. грн, зокрема:

1. **Навчальний корпус № 1** – виконано реконструкцію ганку з улаштуванням пандусу. Планується капітальний ремонт першого поверху (коридор, прим. №125, санвузол) та другого поверху (санвузол з улаштуванням перегородки), центрального входу, холу та двох сходових клітин з заміною перил з першого по восьмий поверх, ремонт інженерних мереж холодного водопостачання.

2. **Навчальний корпус № 2** – виконано реконструкцію ганку з улаштуванням пандусу. Ведеться капітальний ремонт навчальних кімнат в цокольному поверсі, навчальної аудиторії прим. № 6.

3. **Навчальний корпус № 3** – виконаний капітальний ремонт в аудиторії № 1 прим. №12 (улаштування перегородки) та коридорі, реконструкція ганку з улаштуванням пандусу. Ведеться поточний ремонт ганків.

4. **Аудиторно-спортивний корпус** – виконано капітальний ремонт приміщення № 22. Заплановано ремонт фасаду з частковим утепленням. Ведеться поточний ремонт спортивного залу на кафедрі фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання і здоров'я.

5. **Навчально-лабораторний корпус з віварієм** – завершено капітальний ремонт віварію, реконструкція ганку з улаштуванням пандусу, поточний ремонт Центральної науково-дослідної лабораторії (навчальний корпус № 4), капітальний ремонт благоустрою та електроосвітлення території.

6. **Гуртожиток № 1** – виконаний капітальний ремонт з заміни віконних та дверних блоків та поточний ремонт мереж холодного водопостачання, реконструкція ганку з улаштуванням пандусу.

7. **Гуртожиток № 2** – виконано капітальний ремонт фасаду (утеплення), поточний ремонт в цокольному поверсі, реконструкція ганку з улаштуванням

пандусу. Ведеться капітальний ремонт цокольного поверху приміщення №12 та заміна інженерних мереж опалення, заміна входних дверей першого поверху).

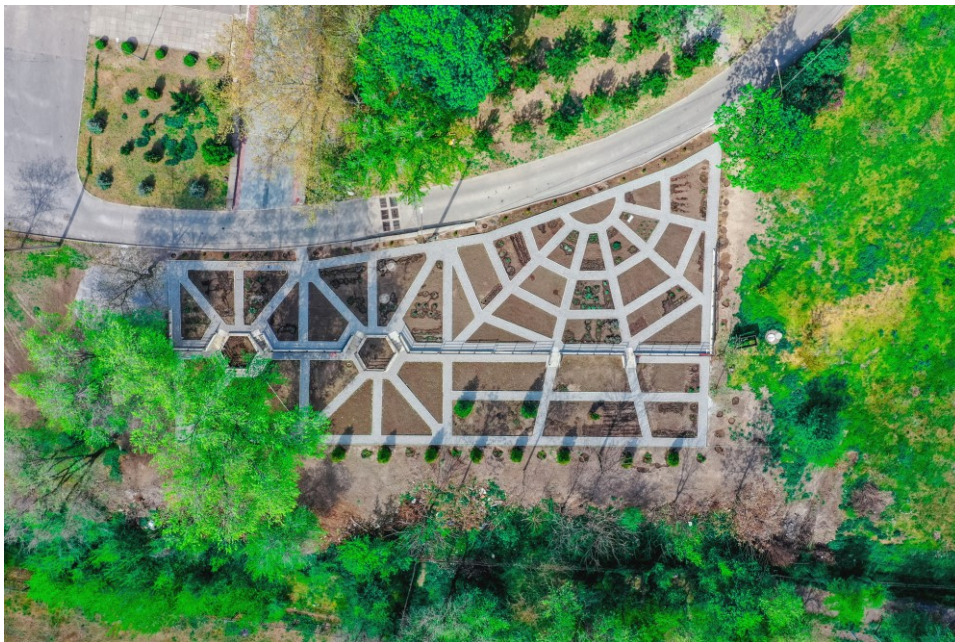
8. **Гуртожиток № 3** – реконструкція ганку з улаштуванням пандусу, капітальний ремонт коридора, приміщення №IV,V,VI,VII.

9. **Гуртожиток № 4** – виконана реконструкція ганку з улаштуванням пандусу. Заплановано капітальний ремонт фасаду (утеплення) гуртожитку та ремонт холу, коридору та приміщень 1-го поверху, поточний ремонт дверей у санвузлах.

10. **Гуртожиток № 5** – виконано реконструкцію ганку з улаштуванням пандусу, поточний ремонт санвузла 2-го поверху. Ведеться капітальний ремонт буфету (прим. № 267), кухні (прим. № 268), приміщення для миття посуду (прим. № 269).

11. **Їдальня** – запланована реконструкція частини приміщень першого та підвального поверхів їдальні, реконструкція ганку з улаштуванням пандусу, капітальний ремонт (улаштування перегородки) в Міжкафедральному тренінговому центрі.

Виконаний капітальний ремонт елементів благоустрою дослідної ділянки з вирощування та культивування лікарських рослин на території ЗДМУ та ремонт елементів благоустрою спортивного майданчика зі штучним покриттям, капітальний ремонт благоустрою території ЗДМУ (майданчик та опорна стіна біля їдальні, тротуарні доріжки біля гуртожитків № 1,2, сходи біля навчального корпусу № 2). Заплановано улаштування газону та капітальний ремонт доріг та тротуарів на території ЗДМУ.

НАГОРОДИ СПІВРОБІТНИКІВ ЗДМУ

РЕКТОРАТ

1. Дочинець Дмитро Іванович – декан 1-го міжнародного факультету – Почесна грамота Департаменту освіти і науки Запорізької облдержадміністрації 2019р.
2. Туманський Валерій Олексійович – проректор з наукової роботи – Грамота ректора на дереві 2020р.
3. Моргунцова Світлана Андріївна – проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи – Подяка голови Запорізької обласної державної адміністрації 2020р.
4. Мельник Іван Володимирович – декан 2-го міжнародного факультету – Почесна грамота МОЗ України 2020р.
5. Баранова Наталія Василівна – помічник ректора – Подяка МОЗ України 2020р.

І медичний факультет

1. Шальмін Олександр Самуїлович – професор кафедри фтизіатрії і пульмонології – Подяка ректора 2019р.
2. Стець Віталій Романович – професор кафедри фармакології та медичної рецептури – Подяка ректора 2019р.
3. Слинько Ольга Михайлівна – доцент кафедри акушерства і гінекології – Подяка ректора 2019р.
4. Склярова Наталія Павлівна – асистент кафедри внутрішніх хвороб 3 – Подяка ректора 2019р.

5. Воротинцев Сергій Іванович – зав. кафедри анестезіології та інтенсивної терапії – Подяка МОЗ України 2020р.
6. Воротинцев Сергій Іванович – зав. кафедри анестезіології та інтенсивної терапії – Почесна грамота обласної ради 2020р.
7. Залізник Владислав Олександрович – професор кафедри акушерства і гінекології – Грамота ректора на дереві 2020р.
8. Сиволап Віктор Денисович – професор кафедри внутрішніх хвороб 1 та симуляційної медицини – Подяка ректора на дереві 2020р.
9. Саржевська Людмила Едуардівна – доцент кафедри офтальмології – Почесна грамота обласної ради 2020р.
10. Садомов Антон Сергійович – доцент кафедри внутрішніх хвороб 2 – Почесна грамота Департаменту охорони здоров'я Запорізької облдержадміністрації 2020р.
11. Гайдаржі Євген Іванович – доцент кафедри госпітальної хірургії – Грамота ректора 2020р.
12. Лур'є Костянтин Ігорович – доцент кафедри медицини катастроф, військової медицини та нейрохірургії – Грамота ректора 2020р.
13. Перцов Іван Володимирович – доцент кафедри госпітальної хірургії – Подяка ректора 2020р.
14. Торгун Вячеслав Петрович – доцент кафедри загальної гігієни та екології – Подяка ректора на дереві 2020р.
15. Крайня Ганна Вікторівна – асистент кафедри госпітальної педіатрії – Грамота ректора 2020р.
16. Богун Михайло Юрійович – ст. лаборант кафедри урології – Подяка ректора 2020р.
17. Захарченко Наталія Анатоліївна – старший лаборант кафедри госпітальної педіатрії – Подяка ректора 2020р.
18. Бойко Вікторія Леонідівна – ст. лаборант кафедри патологічної фізіології – Подяка ректора 2020р.

II медичний факультет

1. Голубович Леонід Львович – професор кафедри патологічної анатомії і судової медицини – Подяка ректора на дереві 2019р.
2. Усачова Олена Віталіївна – зав. кафедри дитячих інфекційних хвороб – Медаль «За особистий внесок у розвиток міста Запоріжжя» 2020р.
3. Фурик Олена Олександрівна – доцент кафедри інфекційних хвороб – Почесна грамота МОЗ України 2020р.
4. Фурик Олена Олександрівна – доцент кафедри інфекційних хвороб – Грамота Запорізької обласної державної адміністрації 2020р.
5. Конакова Ольга Володимирівна – доцент кафедри дитячих інфекційних хвороб – Подяка голови Запорізької обласної державної адміністрації 2020р.
6. Макарова Марина Олександрівна – доцент кафедри дитячої хірургії та анестезіології – Почесна грамота обласної ради 2020р.
7. Задирака Денис Анатолійович – доцент кафедри інфекційних хвороб – Подяка виконавчого комітету Запорізької міської ради 2020р.

8. Поліщук Наталія Миколаївна – доцент кафедри мікробіології, вірусології та імунології – Подяка виконавчого комітету Запорізької міської ради 2020р.

9. Жеребятєв Олександр Сергійович – ст. викладач кафедри мікробіології, вірусології та імунології – Подяка ректора 2020р.

10. Хелемендик Анастасія Борисівна – асистент кафедри інфекційних хвороб – Грамота Запорізької обласної державної адміністрації 2020р.

11. Дралова Олександра Анатоліївна – асистент кафедри дитячих інфекційних хвороб – Почесна грамота виконавчого комітету Запорізької міської ради 2020р.

12. Калашник Кирило Вадимович – асистент кафедри інфекційних хвороб – Почесна грамота виконавчого комітету Запорізької міської ради 2020р.

13. Воробйова Наталія Володимирівна – асистент кафедри дитячих інфекційних хвороб – Подяка виконавчого комітету Запорізької міської ради 2020р.

14. Робота Дмитро Вадимович – ст. лаборант кафедри клінічної лабораторної діагностики – Подяка ректора 2020р.

15. Сиром'ятникова Зоя Анатоліївна – ст. лаборант кафедри факультетської хірургії – Подяка ректора 2020р.

16. Погоскіна Антоніна Олександрівна – лаборант кафедри інфекційних хвороб – Подяка ректора 2020р.

III медичний факультет

1. Возний Олександр Вікторович – зав. кафедри терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології – Подяка голови Запорізької обласної державної адміністрації 2020р.

2. Чертов Сергій Олександрович – зав. кафедри пропедевтичної та хірургічної стоматології – Почесна грамота Департаменту охорони здоров'я Запорізької облдержадміністрації 2020р.

3. Троян Василь Іванович – зав. кафедри оториноларингології – Грамота ректора 2020р.

4. Малахова Світлана Миколаївна – доцент кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини, фіз. виховання і здоров'я – Подяка виконавчого комітету Запорізької міської ради 2020р.

5. Возна Ірина Володимирівна – доцент кафедри пропедевтичної та хірургічної стоматології – Грамота ректора 2020р.

6. Волох Наталя Генріхівна – асистент кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини, фіз. виховання і здоров'я – Почесна грамота виконавчого комітету Запорізької міської ради 2020р.

7. Рашевський Максим Володимирович – лаборант кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини, фіз. виховання і здоров'я – Подяка ректора 2020р.

I фармацевтичний факультет

1. Книш Євгеній Григорович – зав. кафедри управління і економіки фармації, медичного та фармацевтичного права – Грамота ректора 2019р.
2. Александрова Катерина Вячеславівна – зав. кафедри біологічної хімії – Почесна грамота Департаменту освіти і науки Запорізької облдержадміністрації 2019р.
3. Кучеренко Людмила Іванівна – зав. кафедри фармацевтичної хімії – Почесна грамота Департаменту охорони здоров'я Запорізької облдержадміністрації 2019р.
4. Гладишев Віталій Валентинович – зав. кафедри технології ліків – Почесна грамота Департаменту охорони здоров'я Запорізької облдержадміністрації 2019р.
5. Васюк Світлана Олександрівна – зав. кафедри аналітичної хімії – Грамота ректора 2019р.
6. Бурлака Богдан Сергійович – доцент кафедри технології ліків – Почесна грамота Департаменту освіти і науки Запорізької облдержадміністрації 2019р.
7. Портна Олена Олексіївна – доцент кафедри фармацевтичної хімії – Почесна грамота Департаменту охорони здоров'я Запорізької облдержадміністрації 2019р.
8. Черковська Людмила Григорівна – доцент кафедри фармацевтичної хімії – Почесна грамота обласної ради 2019р.
9. Шкода Олександр Станіславович – доцент кафедри біологічної хімії – Грамота ректора 2019р.
10. Лисянська Ганна Петрівна – доцент кафедри технології ліків – Почесна грамота виконавчого комітету Запорізької міської ради 2019р.
11. Бірюк Ірина Авенірівна – доцент кафедри технології ліків – Грамота ректора 2019р.
12. Пухальська Ірина Олександрівна – доцент кафедри технології ліків – Грамота ректора 2019р.
13. Кривошей Оксана Вікторівна – доцент кафедри фармацевтичної хімії – Подяка ректора 2019р.
14. Скорина Дмитро Юрійович – ст. викладач кафедри фармацевтичної хімії – Подяка виконавчого комітету Запорізької міської ради 2019р.
15. Вовченко Тетяна Олександрівна – фахівець 1 категорії деканату 1-го фармацевтичного факультету – Подяка ректора 2019р.
16. Рижов Олексій Анатолійович – зав. кафедри медичної та фармацевтичної інформатики і новітніх технологій – Орден «За заслуги перед Запорізьким краєм» III ступеня 2020р.
17. Ткаченко Наталя Олександрівна – доцент кафедри управління і економіки фармації, медичного та фармацевтичного права – Грамота ректора 2020р.
18. Андросов Олексій Іванович – ст. викладач кафедри медичної та фармацевтичної інформатики і новітніх технологій – Почесна грамота Департаменту освіти і науки Запорізької облдержадміністрації 2020р.

II фармацевтичний факультет

1. Одинцова Віра Миколаївна – професор кафедри фармакогнозії, фармакології та ботаніки – Подяка голови Запорізької обласної державної адміністрації 2019р.

2. Денисенко Ольга Миколаївна – доцент кафедри фармакогнозії, фармакології та ботаніки – Почесна грамота Департаменту охорони здоров'я Запорізької облдержадміністрації 2019р.

3. Корнієвський Юрій Іванович – доцент кафедри фармакогнозії, фармакології та ботаніки – Подяка виконавчого комітету Запорізької міської ради 2019р.

4. Авраменко Антоніна Іванівна – доцент кафедри фізикоїдної хімії – Подяка ректора 2019р.

5. Мозуль Валентина Іванівна – доцент кафедри фармакогнозії, фармакології та ботаніки – Подяка ректора 2019р.

6. Шевченко Інна Миколаївна – ст. викладач кафедри фармакогнозії, фармакології та ботаніки – Грамота ректора 2019р.

7. Повстяна Юлія Анатоліївна – інспектор деканату 2-го фармацевтичного факультету – Подяка ректора 2019р.

I міжнародний факультет

1. Рагіна Жанна Михайлівна – доцент кафедри мовної підготовки – Почесна грамота Департаменту освіти і науки Запорізької облдержадміністрації 2020р.

2. Гайдук Лідія Прокопівна – ст. викладач центру підготовки іноземних громадян – Почесна грамота Департаменту освіти і науки Запорізької облдержадміністрації 2020р.

II міжнародний факультет

1. Панасенко Олександр Іванович – зав. кафедри природничих дисциплін для іноземних студентів та токсикологічної хімії – Почесна грамота Департаменту охорони здоров'я Запорізької облдержадміністрації 2019р.

2. Утюж Ірина Геннадіївна – зав. кафедри суспільних дисциплін – Почесна грамота Департаменту освіти і науки Запорізької облдержадміністрації 2020р.

3. Сазанович Лариса Вікторівна – доцент кафедри іноземних мов – Почесна грамота Департаменту освіти і науки Запорізької облдержадміністрації 2020р.

Факультет післядипломної освіти

1. Подліанова Олена Іванівна – доцент кафедри дитячих хвороб – Почесна грамота виконавчого комітету Запорізької міської ради 2020р.

2. Данилюк Михайло Богданович – асистент кафедри загальної хірургії та післядипломної хірургічної освіти – Почесна грамота Департаменту охорони здоров'я Запорізької облдержадміністрації 2020р.

3. Грідіна Ірина Борисівна – асистент кафедри акушерства, гінекології та репродуктивної медицини ФПО – Грамота ректора 2020р.

ННМЦ «Університетська клініка»

1. Котляревська Еліна Валентинівна – директор ННМЦ «Університетська клініка» – Почесна грамота обласної ради 2020р.
2. Песоцька Ніна Вікторівна – лікар-терапевт поліклініки ННМЦ «Університетська клініка» – Грамота ректора 2020р.
3. Маслова Олена Миколаївна – лікар-офтальмолог поліклініки ННМЦ «Університетська клініка» – Почесна грамота обласної ради 2020р.
4. Кікнадзе Тетяна Іванівна – лікар-терапевт терапевтичного відділення ННМЦ «Університетська клініка» – Подяка виконавчого комітету Запорізької міської ради 2020р.
5. Куваніна Олена Григорівна – лікар-терапевт поліклініки ННМЦ «Університетська клініка» – Почесна грамота виконавчого комітету Запорізької міської ради 2020р.
6. Сівак Оксана Юріївна – біолог клініко-діагностичної лабораторії ННМЦ «Університетська клініка» – Почесна грамота Департаменту охорони здоров'я Запорізької облдержадміністрації 2020р.
7. Тарасенко Людмила Володимирівна – сестра медична стаціонару неврологічного відділення ННМЦ «Університетська клініка» – Грамота ректора 2020р.
8. Вдовіченко Інна Рифатівна – сестра медична поліклініки ННМЦ «Університетська клініка» – Подяка ректора 2020р.
9. Полікарпова Тамара Михайлівна – молодша медична сестра-прибиральниця приймального відділення ННМЦ «Університетська клініка» – Подяка ректора 2020р.
10. Харченко Тетяна Олександрівна – дезінфектор господарсько-обслуговуючого персоналу ННМЦ «Університетська клініка» – Подяка ректора 2020р.

Медичний фаховий коледж ЗДМУ

1. Гужов Олександр Олександрович – директор Медичного фахового коледжу ЗДМУ – Грамота ректора 2020р.
2. Саболдашна Юлія Сергіївна – викладач Медичного фахового коледжу ЗДМУ – Подяка ректора 2020р.

Міжкафедральний тренінговий центр

1. Романова Катерина Борисівна – керівник міжкафедрального тренінгового центру – Почесна грамота Департаменту охорони здоров'я Запорізької облдержадміністрації 2020р.

Відділ молекулярно-генетичних і мікробіологічних досліджень

1. Ткачова Олена Леонідівна – фахівець відділу молекулярно-генетичних і мікробіологічних досліджень – Почесна грамота Департаменту охорони здоров'я Запорізької облдержадміністрації 2020р.

Гуртожиток № 1

1. Кочетова Олександра Іванівна – зав. гуртожитку № 1 групи обслуговування університету – Грамота ректора 2020р.

Гуртожиток № 2

1. Сорока Марія Іллівна – зав. гуртожитку № 2 групи обслуговування університету – Подяка ректора 2020р.

Центр дистанційної освіти і телемедицини

1. Дуда Євген Вікторович – провідний фахівець центру дистанційної освіти і телемедицини – Грамота ректора 2020р.

Відділ сприяння працевлаштуванню студентів і випускників

1. Вальман Анна Аркадіївна – фахівець відділу сприяння працевлаштуванню студентів і випускників – Грамота ректора 2020р.

ЗМІСТ

ІЗ ХРОНІКИ УНІВЕРСИТЕТУ	4
ХАРАКТЕРИСТИКА УНІВЕРСИТЕТУ	10
ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ	13
ДОВУЗІВСЬКА ПІДГОТОВКА	13
ДОДИПЛОМНА ПІДГОТОВКА	17
ПІСЛЯДИПЛОМНА ПІДГОТОВКА	25
НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ	35
ПІДГОТОВКА КАДРІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ	38
ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ ТА ЇХ РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ	41
НАЙВАГОМІШІ НАУКОВІ ДОСЯГНЕННЯ	45
РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВИХ ПІДРОЗДІЛІВ УНІВЕРСИТЕТУ	49
ВИНАХІДНИЦЬКА ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ	53
ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ФОРУМІВ	58
НАУКОВЕ МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО	59
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО МОЛОДИХ ВЧЕНИХ, ДОКТОРАНТІВ, АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ	66
МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО	68
ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ	72
ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА	139
ІНФОРМАТИЗАЦІЯ УНІВЕРСИТЕТУ	142
РОЗВИТОК НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ	145
СПІЛЬНА РОБОТА З УСТАНОВАМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	149
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ МЕДИЧНИЙ ЦЕНТР «УНІВЕРСИТЕТСЬКА КЛІНІКА»	163
ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	169
ГУМАНІТАРНА ОСВІТА, ВИХОВНА РОБОТА, СОЦІАЛЬНА СФЕРА	171
СПОРТИВНІ ДОСЯГНЕННЯ	186
ЗАХОДИ З ПОЛПШЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ УНІВЕРСИТЕТУ	190
НАГОРОДИ СПІВРОБІТНИКІВ ЗДМУ	192

РІЧНИЙ ОГЛЯД
ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗА 2019 – 2020
НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Підписано до друку _____ 2020 р.
Папір офсетний. Друк - ризограф.
Умов. друк. арк. _____
Наклад ____ прим. Зам. № _____
Оригінал-макет виконаний в ЦВЗ ЗДМУ
69035, г. Запоріжжя, пр-т Маяковського 26,

Друкарня _____